СБОРНИКЪ
НА
ЗАКОНИТѢ
ПО МИНИСТЕРСТВОТО
НА ВЪТРЕШНИТѢ РАБОТИ
И НАРОДНОТО ЗДРАВЕ
ЧАСТЬ II
ЗА АДМИНИСТРАЦ. И ПОЛИЦИЯТА

СБОРНИКЪ

НА

ЗАКОНИТѢ

ПО

МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЖТРЕШНИТѢ РАБОТИ И НАРОДНОТО ЗДРАВЕ

ЧАСТЬ II

ЗА АДМИНИСТРАЦИЯТА И ПОЛИЦИЯТА

СОФИЯ

ДЪРЖАВНО КНИГОИЗДАТЕЛСТВО № 63

1926

Препечатването подъ какъвто
и да е видъ е забранено.

Законъ
за администрацията и полицията.

Приетъ презъ втората сесия на XXI-го Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 190 отъ 28 априлъ 1925 г. и обнародванъ въ брой 25 на „Държавенъ вестникъ" отъ 4 май 1925 г. Поправкитѣ на допуснатитѣ печатни грешки сѫ обнародвани въ брой 41 на „Държавенъ вестникъ" отъ 23 май 1925 г.

ОТДѢЛЪ I.

Администрация.

Управление на окрѫзитѣ и околиитѣ.

Глава I.

Общи положения.

Чл. 1. Територията на Царството, въ административно отношение, се дѣли на окрѫзи, околии и общини (чл. 3 отъ Конституцията).

Пространството и числото на окрѫзитѣ и околиитѣ се опредѣля по особни закони.

Чл. 2. На чело на управлението на всѣки окрѫгъ стои окрѫженъ управитель.

Той е най-висшия представитель на централната изпълнителна власть въ окрѫга.

Чл. 3. Околията се управлява отъ околийски началникъ.

Той е помощникъ на окрѫжния управитель по управлението и неговъ замѣстникъ въ околията.

Глава II.

Окрѫжни управления.

Чл. 4. Окрѫжнитѣ управители се назначаватъ и уволняватъ съ указъ по представление отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

За окрѫженъ управитель се назначава лице, което, независимо отъ условията, предвидени въ закона за държавнитѣ служители, има военно или висше образование, пре-

димно по държавно-административнитѣ или правни науки и да е навършило 35 години.

Чл. 5. Окрѫжниятъ управитель, като представитель на централната изпълнителна власть, въ границитѣ на законитѣ, има общъ надзоръ върху всички отрасли на управлението, намира се въ прѣки сношения съ всички министри и изпълнява тѣхнитѣ наредби, както и всичко, което му се възлага отъ законитѣ, правилницитѣ и пр. издадени отъ разнитѣ министерства.

Той следи да се прилагатъ законитѣ, правилницитѣ и други наредби, издадени отъ централната власть.

Чл. 6. Окрѫжниятъ управитель е законния представитель на държавата за имотитѣ ѝ въ окрѫга.

Отъ негово име се подаватъ искови молби и жалби за защита правата на държавата и на негово име се отправятъ всички искови молби и жалби срещу държавата.

Чл. 7. Окрѫжниятъ управитель е и върховния началникъ на полицията въ окрѫга и въ това си качество той се грижи за обществения редъ и спокойствие, съгласно наредбитѣ за полицията.

Чл. 8. Окрѫжниятъ управитель рѫководи околийскитѣ началници и другитѣ държавни служители отъ администрацията въ тѣхната служба.

Въ работитѣ на държавнитѣ служители отъ другитѣ ведомства той може да се меси дотолкова, доколкото това му е предоставено отъ надлежнитѣ закони; той е длъженъ обаче да съобщава въ централното управление за всички забелѣзани отъ него нередовности и да дава мнение за премахването имъ.

Чл. 9. Когато се обяви частично или общо военно положение въ царството, окрѫжниятъ управитель се рѫководи отъ правилата за службата презъ време на военно положение, изобщо изпълнява всички задължения, които му се възлагатъ отъ наредбитѣ по военното ведомство или отъ министра на войната.

Чл. 10. Окрѫжниятъ управитель упражнява нужния надзоръ върху уредбата и правилната дейность на общополезнитѣ благотворителни заведения и дава съдействие за насърдчаване и развитие на обществената благотворителность въ предѣлитѣ на сѫществуващитѣ наредби.

Чл. 11. Окрѫжниятъ управитель се сношава направо съ всички учреждения и лица въ държавата.

Чл. 12. Когато изпълнява нѣкои отъ задълженията, които му се възлагатъ отъ законитѣ и наредбитѣ въ страната, окрѫжниятъ управитель може да издава по всички отрасли на управлението задължителни за окрѫга заповѣди.

Тия заповѣди не бива да противоречатъ на общитѣ закони и наредби, нито пъкъ да се отнасятъ до въпроси,

които следва да бѫдатъ разрешени отъ централната и съдебна власти или по законодателенъ редъ.

Чл. 13. Заповѣдитѣ на окрѫжния управитель биватъ задължителни за цѣлия окрѫгъ или за отдѣлни околии и общини, или само за нѣкои лица, споредъ естеството на работата. Въ първия случай тѣ влизатъ въ сила подиръ обнародването имъ, а въ другитѣ — следъ като се съобщатъ на съответнитѣ околии, общини или заинтересувани лица.

Чл. 14. Окрѫжниятъ управитель има постоянно мѣстожителство въ окрѫжния градъ и безъ разрешение отъ министра на вѫтрешнитѣ работи не може да излиза вънъ отъ окрѫга.

Чл. 15. Окрѫжниятъ управитель прави редовни обиколки въ окрѫга си най-малко два пѫти въ годината и следъ завръщането си представя на министра на вѫтрешнитѣ работи обстоенъ докладъ върху общото състояние на окрѫга, който докладъ изцѣло или въ извлечение може да се обнародва. Той е длъженъ, обаче, да обикаля градоветѣ и селата на окрѫга всѣки пѫть, когато има нужда.

Чл. 16. Когато се намира вънъ отъ окрѫга или въ отпускъ, окрѫжниятъ управитель оставя за свой замѣстникъ околийския началникъ въ окрѫжния градъ.

Глава III.

Канцелария на окрѫжното управление.

Чл. 17. Окрѫжниятъ управитель има канцелария съ секретарь и служители.

Чл. 18. Върху секретаря се възлага прѣкия надзоръ на служителитѣ въ управлението и той е отговоренъ за държането въ добъръ редъ дѣлата и препискитѣ въ канцеларията и тѣхното точно и навременно изпълнение.

Той получава всички постѫпили въ управлението суми и материали и е отговоренъ за пазенето и правилното имъ разходване.

Чл. 19. Секретаритѣ на окрѫжнитѣ управители се назначаватъ и уволняватъ съ заповѣдь отъ министра на вѫтрешнитѣ работи, по представление отъ окрѫжния управитель, а другитѣ служители въ окрѫжното управление — отъ окрѫжния управитель.

Чл. 20. За секретарь на окрѫжно управление се назначава лице, което, вънъ отъ условията, предвидени въ законъ за държавнитѣ служители, има висше, предимно юридическо образование и е прослужило на държавна, окрѫжна или общинска служба три години, или срѣдно образование съ 5-годишна държавна, окрѫжна или общинска служба.

Глава IV.

Околийски управления.

Чл. 21. Околийскитѣ началници се назначаватъ и уволняватъ съ заповѣдь отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, по представление отъ окрѫжнитѣ управители.

Чл. 22. За околийски началникъ се назначава само лице, което, освенъ другитѣ условия, предвидени въ закона за държавнитѣ служители, има завършено образование по държавно-административнитѣ или правнитѣ науки или военно образование и да е навършило 30 години.

Чл. 23. Като помощникъ на окрѫжния управитель и неговъ замѣстникъ въ околията, околийскиятъ началникъ се намира въ прѣка зависимость отъ окрѫжния управитель и изпълнява неговитѣ заповѣди.

Той бди за прилагането въ околията на законитѣ, правилницитѣ и другитѣ наредби, издавани отъ правителството, доколкото това му се налага отъ тия закони и наредби или отъ заповѣдитѣ на окрѫжния управитель.

Чл. 24. Околийскиятъ началникъ е началникъ на полицията въ околията и въ това си качество той се грижи за обществения редъ и спокойствие, съгласно наредбитѣ за полицията.

Чл. 25. Околийскиятъ началникъ упѫтва кметоветѣ по селата въ тѣхната дейность по общинскитѣ работи, съобразно съ закона за общинитѣ.

Той е посредникъ въ сношенията между селскитѣ кметове и окрѫжния управитель и дава мнение върху всички въпроси, които сѫ въ свръзка съ напредъка на селото въ всѣко отношение: стопанско, просвѣтно, съобщително и пр.

Чл. 26. Околийскиятъ началникъ изучава всички въпроси, които се отнасятъ до управлението на околията и ги представя на окрѫжния управитель за разрешение или пъкъ самъ ги разрешава, ако има право по законъ или е упълномощенъ за това отъ окрѫжния управитель.

Чл. 27. Околийскиятъ началникъ се сношава направо съ общинскитѣ, сѫдобнитѣ и други власти въ околията, а така сѫщо, споредъ нуждата, съ всички учреждения въ държавата. До Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, както и до другитѣ министерства, той се сношава само чрезъ окрѫжния управитель, освенъ ако нѣкое министерство би поискало нѣщо направо отъ него.

Чл. 28. Членове 12 и 13 отъ настоящия законъ, досежно заповѣдитѣ, се отнасятъ и до околийскитѣ началници.

Околийскиятъ началникъ, обаче, издава заповѣди само по работи, които сѫ отъ негово ведомство.

Преписи отъ заповѣдитѣ си той изпраща до окрѫжния управитель, отъ когото зависи и тѣхното отмѣнение.

Чл. 29. Околийскиятъ началникъ има постоянно мѣстожителство въ околията и може да излѣзе отъ нея само съ разрешението на окръжния управитель.

Чл. 30. Околийскиятъ началникъ е длъженъ да обикаля околията си колкото е възможно по-често; да влиза въ сношение съ населението и мѣстнитѣ власти, да изследва оплакванията, които му се поднасятъ; да изучава нуждитѣ на населението и по всичко изучено да взема решение или да донася на окръжния управитель.

Чл. 31. Когато околийскиятъ началникъ е вънъ отъ околията или е въ отпускъ, за неговъ замѣстникъ остава или полицейскиятъ следователь или полицейскиятъ приставъ.

Глава V.

Канцелария на околийското управление.

Чл. 32. Околийскиятъ началникъ има канцелария съ секретарь и служители.

Чл. 33. Секретарьтъ на околийското управление се назначава и уволнява отъ окръжния управитель, по представление отъ околийския началникъ. Останалитѣ служители се назначаватъ и уволняватъ отъ околийския началникъ.

Чл. 34. На секретаря се възлага прѣкия надзоръ надъ служителитѣ въ управлението и той е отговоренъ за добрия редъ, както и за точното и навременно изпълнение на работата въ канцеларията.

Секретарьтъ получава всички постжпили въ управлението суми и материали и е отговоренъ за пазенето и за правилното имъ разходване.

Чл. 35. За секретарь на околийското управление се назначава лице, което, освенъ условията, предвидени въ закона за държавнитѣ служители, има завършено срѣдно образование и едногодишна държавна или общинска служба.

ОТДѢЛЪ II.

Полиция.

Глава I.

Организация на полицейскитѣ учреждения.

Чл. 36. Полицията е държавна и общинска.

Ведомството, устройството и службата на държавната полиция се опредѣлятъ по настоящия законъ.

Уредбата на общинската полиция се предоставя на мѣстнитѣ самоуправителни тѣла и се учредява по особни закони и правилници. Въ полицейско отношение тя се подчинява на околийския началникъ.

Частни полицейски служби могатъ да се уреждатъ съ предварително разрешение на министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве при условия, които той ще опредѣли.

Чл. 37. Държавната полиция се намира подъ върховния надзоръ на министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 38. Полицейски учреждения въ Царството сѫ: Дирекцията на полицията и полицейскитѣ управления въ окрѫзитѣ, околиитѣ и градоветѣ съ градоначалства.

Чл. 39. Полицията въ Царството се управлява отъ директоръ, непосрѣдствено подчиненъ министру вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Той има двама помощници.

Чл. 40. Дирекцията на полицията се подраздѣля на:

1. Отдѣлъ държавна сигурность.
2. Отдѣлъ криминаленъ.
3. Отдѣлъ административна полиция.
4. Учебно-подготвително отдѣление, и
5. Отдѣление за вѫтрешна служба.

Чл. 41. Управлението на полицейската служба въ окрѫзитѣ става отъ окрѫжнитѣ управители, въ околиитѣ — отъ околийскитѣ началници, а въ градоветѣ съ градоначалства — отъ градоначалницитѣ.

Столицата София, заедно съ присеъдиненитѣ съседни села къмъ нея, опредѣлени съ заповѣдь отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, образува, въ полицейско отношение, отдѣлна административна единица, на чело на която стои полицейски командантъ. Столицата се подраздѣля на полицейски участъци. Начело на всѣки участъкъ стои участъковъ началникъ.

Чл. 42. Непосрѣдствени полицейски органи на окрѫжния управитель общо за окрѫга сѫ:

1. Окрѫжния полицейски инспекторъ.
2. Полицейския следователь, и
3. Полицейскитѣ агенти.

На околийския началникъ за околията, (на градоначалника — за града) сѫ:

1. Полицейскитѣ следователи.
2. Полицейскитѣ пристави.
3. Полицейскитѣ агенти, и
4. Полицейскитѣ стражари.

Чл. 43. Подробното устройство на отдѣлитѣ въ дирекцията на полицията и тѣхнитѣ поддѣления, както и полицейскитѣ учреждения въ окрѫзитѣ, околиитѣ и градоветѣ, се опредѣля съ бюджета на държавата и особенъ правилникъ, утвърденъ съ указъ.

Глава II.

Длъжности на държавната полиция.

Чл. 44. Назначението на полицията въ Царството е:

1. Да поддържа обществения редъ и вѫтрешната безопасность въ държавата;

2. Да пази свободата и неприкосновенностьта, живота и имота на гражданитѣ, добритѣ нрави и общественното здраве;

3. Да предотвратява и открива престѫпленията, да събира доказателства за тѣхъ, да издирва и залавя престѫпницитѣ, и да ги предава на сѫдебнитѣ власти, и

4. Да привежда въ изпълнение полицейскитѣ мѣрки и наредби, предвидени въ настоящия законъ и въ всички други закони и правилници.

Чл. 45. Полицията дава съдействие на всички държавни, окрѫжни и общински власти по реда и случаитѣ показани въ особнитѣ закони и наредби.

Чл. 46. Органитѣ на държавната полиция сѫ длъжни да даватъ всѣкиму закрила и защита противъ каквото и да било насилие, обида и оскръбление на личностьта.

Чл. 47. Директорътъ на полицията за столицата и окрѫжнитѣ управители иматъ право да въдворяватъ на мѣстожителство въ роднитѣ имъ мѣста бездѣлницитѣ, просяцитѣ — български подданици, а чуждитѣ такива да изпращатъ задъ граница съ разрешение на министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 48. Съ разрешение на министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, директорътъ на полицията за столицата и окрѫжнитѣ управители въдворяватъ на нови мѣстожителства въ Царството, безъ огледъ на роднитѣ имъ мѣста, ония лица, за които е установено, че се занимаватъ съ сводничество, а така сѫщо бездѣлницитѣ и лицата, които сѫ опасни за реда, спокойствието и безопасностьта на страната.

Чл. 49. Лицата, които искатъ да отварятъ хотели, ханове, гостилници, кръчми, кафенета и други подобни заведения, трѣбва предварително да представятъ удостовѣрение на околийскитѣ началници, градоначалницитѣ или участъковитѣ началници въ столицата, че сѫ пълнолѣтни, че не сѫ болни отъ заразителни болести, и че не сѫ осѫждани за фалшификация, укривателство, кражби, контрабанди и други престѫпления, които влекатъ лишаване отъ граждански и политически права.

Помѣщенията на такива заведения се преглеждатъ предварително и одобряватъ отъ комисия: единъ лѣкарь, единъ представитель на техническата власть и единъ представитель на мѣстната общинска власть.

Чл. 50. Директорътъ на полицията за столицата и окржжнитѣ управители закриватъ съ обоснована заповѣдь заведенията, споменати въ по-горния членъ, когато полицейскитѣ или санитарни власти намѣрятъ, че въ тѣхъ се устройватъ незаконни хазартни игри, че сж вредни за общественното здраве, или противни на нравственостьта.

Тая заповѣдь се издава следъ обстоятелствена провѣрка и се прилага веднага въ действие.

Заинтересуванитѣ могатъ да я обтжжатъ въ седмодневенъ срокъ отъ съобщението ѝ предъ окржжния сждъ, който се произнася въ едномесеченъ срокъ. Присждата на окржжния сждъ е окончателна и не подлежи на никакво обтжжване.

Чл. 51. Директорътъ на полицията за столицата и окржжнитѣ управители могатъ да опредѣлятъ часоветѣ за движение нощемъ изъ улицитѣ, както и часоветѣ, презъ които театритѣ, кафенетата, кафе-концертитѣ, кръчмитѣ, гостилницитѣ и други подобни заведения могатъ да бждатъ отворени, като за не съблюдаване на полицейскитѣ наредби, за допущане скандали и безредици, намаляватъ работнитѣ часове на провиненитѣ заведения.

Забележка. Тамъ, кждето има обявени избори, тази наредба не се прилага 20 дни преди деня на избора и въ самия изборенъ день.

Чл. 52. Полицията следи да се държатъ правилно и редовно книгитѣ, въ които се записватъ пжтницитѣ въ хотелитѣ, ханищата и гостилницитѣ.

Чл. 53. Полицията се грижи за свободното и безопасно движение по улицитѣ и пжтищата и издава наредби за движението на файтони, коли, велосипеди, мотори, омнибуси, трамваи, автомобили, ездачи и др. такива.

Чл. 54. Полицията иземва или унищожава залепенитѣ по улици, площади, изобщо по публични мѣста и заведения, разни обявления, плакарди, ликове и др. подобни съ цинично или престжпно съдържание, макаръ това въ тѣхъ и да е изразено по прикритъ начинъ, а разпространителитѣ имъ предава на сждебнитѣ власти.

Чл. 55. Полицията следи публичнитѣ събрания подъ открито небе да ставатъ само на мѣста и площади, предварително опредѣлени отъ общинския съветъ.

Чл. 56. Този, който иска да свика публично събрание въ градоветѣ, е длъженъ да предизвести 4 часа по-рано мѣстното полицейско управление съ писменно съобщение, въ което посочва мѣстото, деня и часътъ, кждето и когато ще се състои събранието. Полицията е длъжна да даде разписка за получаване съобщението, въ което се отбелѣзва деня и часа, когато се е получило последното въ управлението.

Срокътъ отъ 4 часа се намалява на 2 часа за събрания, по случай на избори.

За публични събрания, които ставатъ по селата, само се предизвестява устно или писмено мѣстната общинска власть.

Чл. 57. Всѣко публично събрание, безъ разлика дали става на открито или закрито, трѣбва да се ржководи отъ единъ председатель, посоченъ отъ групата или лицата, които го свикватъ.

Чл. 58. Въ всѣко публично събрание може да присжтствува представитель на мѣстното полицейско управление; той е на разположение на председателя и е длъженъ да му дава съдействие за пазене реда.

Чл. 59. Въ случай на нужда, когато се види недостатъчна сама за запазване реда и вжтрешната безопасность или за залавяне на престжпници, полицията прибѣгва до съдействието на общински, митнически, акцизни и горски полицейски органи и частни лица.

Въ горнитѣ случаи съдействието отъ частнитѣ лица се иска съ разрешението на окржжния управитель, който веднага донася за стореното на министра на вжтрешнитѣ работи и народното здраве.

При наложителна необходимость, когато не е възможно да се добие навреме исканото разрешение отъ окржжния управитель, околийскиятъ началникъ или кметътъ въ селскитѣ общини самъ може да поиска това съдействие, като веднага уведоми управителя.

Частнитѣ лица, които не даватъ исканото отъ полицията съдействие, се наказватъ съ тъмниченъ затворъ до 6 месеци и глоба до 10.000 л.

Чл. 60. Полицията може да иска съдействие отъ войската, когато се види недостатъчна сама да запази реда и вжтрешната безопасность и то въ следнитѣ случаи.

1. За запазване на добрия редъ при разни тържества, праздненства, обряди, процесии, панаири, пазарища и др.

2. За изгасяне на пожари въ населени мѣста, полета и гори, изтрѣбяване на вредителни животни и насекоми, а сжщо и на спасяване при наводнение, епидемии и други обществени бедствия.

3. За издирване и залавяне разбойници, подпалвачи и др. престжпници, когато тѣ сж мнозина и може да се очаква въоржжена съпротива отъ тѣхъ.

4. За прекратяване (потушаване) смутове, безредици и вълнения, имащи характеръ на явна съпротива на властьта.

5. За преследване банди отъ въоржжени контрабандисти.

6. За изпълнение караулна служба въ сѫдилищата презъ време на сѫдебнитѣ заседания, когато числото на подсѫдимитѣ е голѣмо.

7. За съпровождане на затворници и държавно имущество.

Чл. 61. Право да искатъ съдействие на войската иматъ:

1. Министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, директорътъ на полицията за столицата и окрѫжнитѣ управители въ всички случаи, предвидени въ предидущия членъ, и

2. Околийскитѣ началници и градоначалници само въ случаитѣ предвидени въ т. т. 1, 2, 3, 4, 6 и 7 отъ сѫщия членъ.

Чл. 62. За искане съдействие отъ войската въ градоветѣ, кѫдето квартирува такава, надлежнитѣ лица се обръщатъ къмъ мѣстния началникъ на гарнизона, а за вънъ отъ районитѣ на градоветѣ, както и изобщо въ мѣстноститѣ, кѫдето не квартируватъ войски, искането се отправя до началника на най-близкия гарнизонъ и до неговия по-горенъ началникъ.

Чл. 63. Съдействие на войската трѣбва да се иска своевременно и винаги писменно, но въ крайни случаи искането може да се направи и устно, лично или чрезъ доверено лице, но при първа възможность трѣбва да се потвърди писменно.

Длъжностното лице, което е поискало съдействието на войската, трѣбва да покаже цельта, за която се иска, мѣстото, кѫдето тя е потрѣбна и приблизителния ѝ размѣръ.

Когато войската пристигне на мѣстопроизшествието, гражданскитѣ власти сѫ длъжни да съобщатъ на началника ѝ въ какво положение се намира работата. Всичката полицейска стража, която се намира на мѣстопроизшествието, остава въ пълно разпореждане на началника на войската, изпълнява неговитѣ заповѣди и действува само по негово указание. Началникътъ на войската избира и опредѣля самъ срѣдствата и начина за постигане поставената цель подъ лична своя отговорность.

Чл. 64. Началникътъ на войската пристѫпва къмъ действие съ орѫжие само следъ като предупреди непокорнитѣ чрезъ трикратно предупреждаване.

Той опредѣля съ какво орѫжие ще се действа и какъ да се употрѣби то, като пази да не се прибѣгва къмъ действие съ огънь безъ крайна нужда.

Чл. 65. Безъ предупреждение, началникътъ на войската може да действа съ орѫжие въ следнитѣ случаи:

1. Когато въорѫжената сила бѫде нападната, и

2. Когато е нужно съ бърза сила да се спаси живота на нападнатитѣ лица.

Чл. 66. За изпълнение на задълженията си по тоя законъ полицията има право да призовава всѣкиго въ служебнитѣ помѣщения, или въ мѣстата, дето действува. Въ първия случай поканата бива писмена, подписана отъ началника на полицията или неговия замѣстникъ, а въ втория случай е достатъчно бележка, подписана отъ действуващето длъжностно лице.

Чл. 67. Органитѣ на полицията сѫ длъжни да взематъ съответнитѣ мѣрки, между които и задържането въ полицейското помѣщение за не повече отъ 24 часа, когато тия мѣрки сѫ въ случая необходими, за да се прекрати или предупреди извършването, продължаването или повторението на едно престѫпление или нарушение.

Чл. 68. При разкриване на престѫпления полицията се рѫководи отъ правилата, изложени въ закона за углавното сѫдопроизводство (кн. II, гл. гл. I, IV, V, VI, VII и VIII).

ПРИЛОЖЕНИЕ

Извлечение отъ закона за углавното сѫдопроизводство.

КНИГА ВТОРА.

За предварителното следствие.

ГЛАВА I.

За лицата, които участвуватъ въ извършването на предварителното следствие.

71. Предварително следствие се извършва отъ сѫдебния следователь при съдействието на полицията и подъ надзора на прокурора.

I. Участието на полицията въ извършване предварителното следствие.

72. За всѣко произшествие, което съдържа въ себе си признаци на престѫпно деяние отъ общъ характеръ, полицията е длъжна незабавно да съобщи на надлежния прокуроръ.

Съобщенията се правятъ лично и устно или писменно. Въ писменитѣ съобщения трѣбва да се изложи естеството на престѫпното деяние, времето и мѣстото, гдето то е извършено, доказателствата и уликитѣ срещу извършителя или лицето, което се подозира като такъво, и има ли потърпевши и кои сѫ тѣ.

73. За деянията отъ общъ характеръ, подсѫдни на мировитѣ сѫдии, полицията съобщава, по начина въ предшествуващия членъ, на надлежния мирови сѫдия.

74. Когато признацитѣ на престѫпното деяние сѫ съмнителни, или когато за произшествието, което има такива признаци, полицията се извести по слухъ (народна мълва) или отъ източникъ не напълно достоверенъ, тя е длъжна да се удостовѣри чрезъ негласно разследване (устно разпитване , справки и тайно нагледване), дали такова произшествие се е случило и дали то съдържа въ себе си признаци на престѫпление.

75. Когато на мѣстото, гдето е станало произшествието, нѣма прокуроръ, сѫдебенъ следователь или мирови сѫдия, полицията извършва всички необходими действия, за да обезпечи углавното преследване и прави нужното дознание.

Ако тѣ сѫ на лице, тя действува съгласне нарежданията имъ.

76. Полицията взема и всички мѣрки, за да предвари и осуети заличване диритѣ на престѫплението и за да пресече на подозрения възможностьта да избѣгне отъ разследването.

77. Когато на мѣстото не се очаква сѫдебенъ следователь, полицията прави дознание и описва подробно въ протоколъ вещественитѣ доказателства, които е намѣрила при огледа на мѣстото и при претѫрсването и изземаването и които могатъ да послужатъ за откриване на престѫпното деяние и за изобличаване на виновния, като излага и обстоятелствата, при които сѫ тѣ намѣрени и изети.

78. Полицията може да задържи лицето, подозрено въ извършване на престѫпно деяние, за да го лиши отъ възможность да избѣгне отъ преследване, въ следнитѣ случаи:

1) когато подозрениятъ е уловенъ при извършване на престѫпното деяние или тоя часъ подиръ извършването му;

2) когато потѫрпевшитѣ отъ престѫплението или пъкъ очевидци направо посочатъ подозреното лице;

3) когато у подозрениятъ или въ жилището му се намѣрятъ явни дири на престѫплението;

4) когато вещитѣ, които служатъ за доказателства на престѫпното деяние, принадлежатъ на подозрения, или сѫ се намѣрили у него;

5) когато подозрениятъ се е опиталъ да бѣга или е билъ уловенъ въ бѣгането или после бѣгането, и

6) когато подозрениятъ нѣма постоянно мѣстожителство или не е настаненъ на едно мѣсто.

79. За задържане повече отъ 24 часа полицията донася на прокурора, който може да нареди, когато това е необходимо за успѣха на разследването, задържането да продължи до 10 дни. За по-продължително задържане е необходимо постановление на надлежната сѫдебна власть.

80. Полицията може да влиза въ всѣко време презъ денонощието въ обществени заведения (хотели, кръчми и др. т.), за да дири и залавя подозрителни лица.

Въ частни жилища тя може да влиза, за да залавя лица, които може да задържи, съгласно чл. 78, или които се дирятъ отъ властьта, само въ присѫтствието на представитель отъ мѣстната община или най-малко двама съседи.

81. Когато полицията завари престѫпното деяние да се извършва или щомъ се е извършило, а така сѫщо и когато диритѣ на престѫплението могатъ, догде да пристигне следователя, да се заличатъ, полицията замѣства следователя въ всичкитѣ действия на следствието, които не търпятъ никакво отлагане.

Сѫщитѣ действия полицията извършва и въ всички други случаи, гдето прокурора или мировия сѫдия ѝ порѫчатъ това.

82. Въ случаитѣ, означени въ горния членъ, полицията съблюдава точно всичкитѣ правила, които сѫ постановени за сѫдебния следователь, когато извършва предварително следствие.

83. Следъ пристигането на сѫдебния следователь, полицията му предава всичкото производство и прекратява своитѣ действия по следствието.

84. Полицията е длъжна, по порѫчка на сѫдебния следователь, да извърши вмѣсто него отдѣлни следствени дей-

ствия и по започнатото вече предварително следствие въ случай, ако отъ забавянето на извършването имъ има опасность да се изгубятъ следитѣ на престѫплението.

84а. Дознанието се състои въ разпитване на свидетели, въ огледи, освидетелствувания, обиски и изземвания, извършени по правилата, постановени за предварителното следствие. Но на лицата, които произвеждатъ дознание, не се предоставя право да привличатъ подозреното лице въ качество на обвиняемъ, да разпитватъ свидетели подъ клетва, освенъ въ случая на тежка болесть на свидетелитѣ, която внушава опасность за живота имъ, да налагатъ глоба на вещи лица, поемни и преводчици за неявяване и да извършватъ освидетелствуване на мъртви тѣла, освенъ въ случаитѣ, посочени въ чл. 152.

85. Горезиложенитѣ правила се отнасятъ и до селскитѣ кметове и тѣхнитѣ помощници, както и до другитѣ длъжностни лица, които изпълняватъ, въ кръга на ведомството си, полицейски обязанности.

II. За длъжностьта и властьта на сѫдебния следователь.

86. Предварителното следствие не може да бѫде почнато отъ сѫдебния следователь безъ законенъ поводъ и достатъчно основание.

87. Следовательтъ е длъженъ да образува следствено дѣло въ седмодневенъ срокъ отъ получаване преписката.

За всѣко почнато предварително следствие сѫдебниятъ следователь е длъженъ да съобщи на прокурора.

88. Сѫдебниятъ следователь предприема по силата на властьта си всички мѣрки, потрѣбни за производството на следствието, съ изключение на ония, за които неговата власть е положително ограничена отъ закона.

89. При извършването на следствието, сѫдебниятъ следователь е длъженъ да разкрива и установява съ пълно безпристрастие, както обстоятелствата, които изобличаватъ обвиняемия, така и обстоятелствата, които го оправдаватъ.

90. Следовательтъ е длъженъ на време да взима нужнитѣ мѣрки за събирането на доказателствата и особено да не допуща никаква забава въ откриването и запазването на такива дири и признаци на престѫплението, които могатъ да се заличатъ.

91. Сѫдебниятъ следователь е длъженъ веднага да вземе вещественитѣ доказателства по престѫплението, а така сѫщо и вещитѣ добити чрезъ престѫпното деяние, които е открилъ.

92. Когато, споредъ обстоятелствата на дѣлото, сѫдебниятъ следователь се удостовѣри, че е необходимо да се взематъ незабавно мѣрки за обезпечение на паричната глоба, която може да падне върху обвиняемия, или иска за възнаграждение за вредитѣ и загубитѣ, които сѫ сторени отъ неговитѣ действия, той представя на председателя на окрѫжния сѫдъ, който решава въпроса за налагане възбрана или секвестъръ върху имуществото на обвиняемия.

93. Сѫдебниятъ следователь има право да провѣрява, да допълнява и отмѣнява действията на полицията по извършеното отъ нея първоначално издирване.

94. Законнитѣ искания на сѫдебния следователь се изпълняватъ безъ забава както отъ полицията, така и отъ другитѣ учреждения, длъжностни или частни лица.

95. Сѫдебниятъ следователь може винаги да порѫча на полицията да извърши дознание и да събере справки по негово указание.

96. Ако съдебниятъ следователь срещне, при напълнението на длъжностьта си, съпротивление, той има право да иска съдействието както на гражданскитѣ или военнитѣ власти, така и на близконаходящитѣ се люди.

97. Съдебниятъ следователь може да бѫде отведенъ както отъ обвиняемитѣ, така и отъ частнитѣ обвинители и гражданскитѣ ищци по причинитѣ, по които могатъ да бѫдатъ отвеждани и съдиитѣ. Отводътъ противъ съдебния следователь се предявява на него сѫщия. Независимо отъ това, съдебниятъ следователь, когато му е известна законната причина за отвеждането му, длъженъ е самъ да се отстрани отъ извършването на следствието и да извести за това на съда, който, ако намѣри отвеждането за уважително, възлага следствието върху другъ съдебенъ следователь.

Додето, обаче, се разреши отводътъ отъ съда, съдебниятъ следователь не спира извършването на следствието, ако е предявенъ отводъ срещу него; но, ако той самъ се отстранява отъ следствието, той ограничава своитѣ действия само съ вземане мѣрки, които не търпятъ отлагане.

98. Съдебниятъ следователь не спира извършването на следствието за това само, че обвиняемиятъ се е скрилъ или че не се намира лице, подозрено въ извършването на престѫплението.

99. Само съдътъ може да прекрати предварителното следствие. Когато съдебниятъ следователь не намѣри основание да продължава следствието въ случаитѣ, предвидени въ чл. 11 отъ настоящия законъ, или по нѣмане въ деянието, което изследва, признаци на престѫпление, или по причина на неоткриване виновника, той спира производството и внася чрезъ прокурора дѣлото въ окрѫжния съдъ, за да се прекрати.

III. За длъжноститѣ и правата на прокурорите.

100. Прокурорите сами не извършватъ предварителни следствия, но само даватъ за това предложения на съдебнитѣ следователи и надзираватъ производството на тия следствия.

101. Когато извършватъ действия по престѫпни деяния, полицейскитѣ лица се намиратъ въ непосрѣдствено подчинение на прокурорите, а ако деянията сѫ подсъдни на мировитѣ съдии, и на надлежнитѣ мирови съдии.

101а. Всѣко производство по извършено дознание, по жалби и заявления на частни лица или по постѫпили отъ съдебния следователь преписки (чл. чл. 121, 128 и 129), прокурорътъ или изпраща за предварително следствие, или внася въ съда съ обвинителенъ актъ (чл. 300), или прекратява.

Потърпевшиятъ може да обжалва резолюцията за прекратяване на производството предъ прокурора при апелативния съдъ.

Резолюцията на прокурора при апелативния съдъ не подлежи на обжалване. Но както той, тъй и прокурорътъ при окрѫжния съдъ, могатъ винаги да възобновятъ прекратеното производство, ако се открѝятъ нови обстоятелства, оправдаващи възобновяването.

102. Прокурорите иматъ право да присѫтствуватъ при всичкитѣ следствени действия и да разглеждатъ на мѣстото производството, безъ да спиратъ съ това вървежа на следствието.

103. По всичкитѣ предмети, които се отнасятъ къмъ изследването на престѫплението и къмъ събирането на дока-

зателствата, съдебниятъ следователь изпълнява предложенията на прокурора съ забелѣзване въ протоколитѣ какви именно мѣрки съ взети по неговото искане.

Ако съдебниятъ следователь намѣри известно искане на прокурора за незаконно, то за изпълнението му иска разрешение отъ съда.

104. Ако за изпълнение на предложението на прокурора се срещне препятствие, съдебниятъ следователь, като вземе мѣрки за изпълнение на искането, до колкото това е възможно, уведомява за това прокурора и очаква неговото разрешение.

105. Когато се вземе обвиняемиятъ подъ стража, съдебниятъ следователь, за основанията на такова разпореждане, незабавно уведомява прокурора, който може да поиска, щото съдебниятъ следователь да вземе по-легка мѣрка, ако обвиняемиятъ не навлича върху си достатъчно подозрение въ престъплението. Ако следователятъ не уважи това искане, длъженъ е да отнесе въпроса на разрешение отъ съда.

106. Съдебниятъ следователь уведомява прокурора и за причинитѣ, по които не е вземенъ подъ стража или освободенъ отъ подъ стража обвиняемия въ престъпление, което се наказва съ строгъ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ петь години.

107. Въ случая на предшествующия членъ прокуроръть има право да предлага на следователя да задържи обвиняемия, който е оставенъ на свобода или е освободенъ отъ подъ стража. Но ако следователятъ срещне за това задържане препятствие по причина, че обвиняемиятъ не навлича върху си достатъчно подозрение въ престъплението, за което се преследва, то, като не изпълни такова искане, представя за това въ съда.

108. Прокуроръть може да иска да се допълни предварителното следствие по направенитѣ отъ него указания, макаръ съдебниятъ следователь и да е призналъ следствието за свършено.

109. При надзора върху производството на следствието, прокуроръть не може да бъде отводимъ отъ изпълнението на своитѣ обязаности; но ако той се намира съ обвиняемия или съ потърпевшия отъ престъпното деяние въ такива отношения, които служатъ за поводъ на отводъ на съдиитѣ, той е длъженъ самъ да се отстрани. Жалби по тоя предметъ могатъ да се подаватъ само на прокурора при апелативния съдъ.

ГЛАВА II.

Условия за извършване предварително следствие.

110. Всѣки съдебенъ следователь извършва предварителни следствия въ назначения нѣму участъкъ въ окръжието или въ града.

111. Съдебниятъ следователь, при съществуването на законенъ поводъ, пристъпя къмъ следствие:

1) когато престъпното деяние е извършено въ неговия участъкъ;

2) когато престъпното деяние е извършено на друго мѣсто, но се е открило въ неговия участъкъ;

3) когато въ неговия участъкъ живѣе обвиняемиятъ или подозрениятъ въ престъпно деяние, макаръ и да е било то извършено на друго мѣсто.

112. Къмъ предварителното следствие за престъпно деяние, извършено вънъ отъ участъка на съдебния следователь, последниятъ пристъпя безъ да очаква искането за

това на онова сждебно учреждение, въ чието ведомство престжплението е извършено, но се ограничава само съ ония действия, които трѣбва безотлагателно да се извършатъ на мѣстото, дето престжплението се е открило, или пъкъ дето е задържанъ или намѣренъ обвиняемиятъ; следъ като извърши тия действия, следователътъ препровожда незабавно, както производството, така и самия обвиняемъ, ако той е билъ задържанъ, на оня сждебенъ следователь, въ чийто участъкъ престжпното деяние е извършено.

113. Сждебниятъ следователь, въ чийто участъкъ се е открило престжпното деяние, за което не се знае де е извършено, продължава почнатото следствие, додето го свърши или додето стане известно де е извършено престжплението.

114. Когато въ опредѣленитѣ отъ закона случаи, се намѣри за необходимо да се изпитатъ обвиняеми или свидетели, или пъкъ да се извърши друго следствено действие вънъ отъ участъка, дето следствието е възникнало, то изпълнението на тия действия се възлага на оня следователь или мирови сждия, въ участъка на когото тѣ трѣбва да се извършатъ. Въ тия случаи показанията се взематъ чрезъ отдѣлни питания, съобщени отъ оня следователь, който извършва следствието.

115. Въ града, макаръ който е раздѣленъ на нѣколко следствени участъци, всѣки сждебенъ следователь непосрѣдствено извършва всичкитѣ действия по изникналото въ неговия участъкъ дѣло. Сжщо сждебниятъ следователь може да върши отдѣлни следствени действия и въ съседенъ участъкъ на сжщия или другъ окржгъ, ако това се види необходимо за откриването на истината.

116. Предварителното следствие трѣбва да се извършва съ най-голѣма бързина и не се спира нито въ празничнитѣ, нито въ недѣлнитѣ дни, ако това се изисква отъ обстоятелствата на дѣлото. То трѣбва да бжде свършено до 3 месеца. Прокуроръть може да продължи тоя срокъ най-много съ единъ месецъ. За повече е нужно разрешението на сжда.

117. Надзоръть върху следственитѣ действия се възлага на оня прокуроръ, въ ведомството на когото тѣ се извършватъ, макаръ и тия действия да се отнасятъ до престжпно деяние, извършено вънъ отъ окржга на сжда, при който прокуроръть се намира.

ГЛАВА III.

Законни поводи за почване на предварително следствие.

118. Законни поводи за почване на предварително следствие могатъ да бждатъ:

1) заявленията на частнитѣ лица и жалбитѣ на потърпевшитѣ отъ престжплението;

2) съобщенията отъ полицията, отъ учрежденията и отъ длъжностни лица;

3) явяването на обвиняемия да изповѣда вината си;

4) предложението на прокурора, и

5) възбуждане дѣла по непосрѣдствено усмотрѣние на сждебния следователь.

119. Заявлението за престжпно деяние, при което заявителъть е билъ очевидецъ, може да служи за достатъченъ поводъ да се почне следствие, макаръ и да нѣма никакви други улики за следователя. Когато заявителъть не е билъ очевидецъ, то заявлението не съставлява достатъченъ поводъ за почнуването на следствие, освенъ ако заявителъть представи доказателства за достовѣрностъта на заявлението си.

120. Безименнитѣ пасквили и подхвърленитѣ писма не съставляватъ законенъ поводъ за почване на следствие, но ако тѣ съдържатъ въ себе си указание за важно престѫпление, което заплашва общественото спокойствие, тѣ служатъ за поводъ на дознание, което може да даде основание за извършване на предварително следствие.

121. Жалбитѣ на потърпевшитѣ лица се считатъ за достатъченъ поводъ за почване на предварително следствие. Обаче, ако сѫдебниятъ следователь, преди да пристѫпи къмъ следствие, намѣри за нужно да се произведе дознание, той изпраща цѣлата преписка на прокурора, отъ когото зависи по-нататъшния ходъ на работата.

122. Въ всѣка жалба се означава:

1) времето и мѣстото, дето се е извършило престѫпното деяние;

2) причинитѣ, по които хвърля подозрението на еди-кого;

3) претърпенитѣ вреди и загуби, и

4) приблизително изброяване възнаграждението, ако таквози се иска.

123. Додето трае предварителното следствие, потърпевшето лице има право:

1) да представи свои свидетели;

2) да присѫтствува при всичкитѣ следствени действия и съ разрешението на следователя да предлага въпроси на обвиняемия и на свидетелитѣ;

3) да представя доказателства за подкрепление на иска и

4) да иска, за своя смѣтка, да му се даватъ преписи отъ всичкитѣ протоколи и постановления.

124. Потърпевшето лице, което е заявило граждански искъ, може да моли да се вематъ мѣрки за обезпечение на исканото отъ него възнаграждение. Сѫдебниятъ следователь представя въ сѫда за вземане такива мѣрки само въ случая, когато признае молбата на ищеца за основателна.

125. Заявлението и жалбата могатъ да бѫдатъ писмени или устни и се приематъ въ всѣко време както отъ полицейскитѣ лица, така и отъ сѫдебния следователь и прокурора. Времето на подаването и съдържанието на заявлението или жалбата, а така сѫщо и показанията, дадени при разпитването, се записватъ въ протоколъ.

126. Следъ като получи заявлението или жалбата, полицейското длъжностно лице, следователя или прокурора незабавно разпитва заявителя или подателя на жалбата за обстоятелствата на произшествието, или за известнитѣ нему признаци на престѫпното деяние и, въ случай, ако той явно обвинява нѣкого въ престѫпление, предупреждава се за наказанието, което се налага за набедяване.

127. Подаването заявление или жалба незадължава подателя да доказва престѫпното деяние, но го подвърга на отговорность за всѣко лъжливо показание.

128. Ако сѫдебниятъ следователь не намѣри въ съобщенията на полицейскитѣ или на други учреждения и длъжностни лица достатъчно основание за извършване на предварително следствие, той незабавно съобщава за това на прокурора, като му изпраща и самата преписка.

По сѫщия начинъ сѫдебниятъ следователь постѫпва, когато намѣри, че представеното му отъ полицията дознание не изисква провѣрка и че произвеждането на предварително следствие не е нужно (чл. 300).

129. Когато виновниятъ се яви и изповѣда вината си, сѫдебниятъ следователь е длъженъ да почне предварително

следствие; ако изповѣдьта на явившия се опровергава отъ находящитѣ у следователя сведения, той прави постановление за причинитѣ, които сж го заставили да остави безъ последствие подобно едно заявление и съобщава за това на прокурора.

130. Прокуроръть може да възбуди предварително следствие както по сведенията, които получава, така и по престжпленията, които непосрѣдствено съгледжда.

130а. Предложението на прокурора се счита за достатъчно основание за почване на предварително следствие. Но ако сждебниятъ следователь въ това предложение не намѣри указания на законни признаци на наказуемо деяние или признае, че има законни причини, които пречатъ да се възбуди углавно преследване, въпросътъ за възникналото разногласие се пренася за разрешение въ сжда.

131. Прокуроръть не трѣбва да иска почване на предварително следствие безъ достатъчно за това основание. Въ съмнителни случаи той е длъженъ да събере сведения самъ или чрезъ органитѣ си (полицейски и др.).

132. Сждебниятъ следователь пристжпва къмъ следствие по свое собствено усмотрение само въ такъвъ случай, когато завари, че престжпното деяние се извършва, или току-щомъ се е извършило.

133. Ако, когато се извършва следствието за едно престжпление, бждатъ открити признаци на друго, които нѣматъ сжществена връзка съ това, което се изследва, то следовательтъ, като вземе мѣрки за запазване на тия признаци, а въ случаитѣ, показани отъ закона, и за пресичане на подозрения способитѣ да избѣгне отъ следствието, съобщава за това на прокурора и пристжпя да изследва новооткритото престжпление не инакъ, освенъ по негово предложение.

ГЛАВА IV.

Изследване събитието на престжплението.

I. Огледъ и освидетелствуване.

1. Огледъ и освидетелствуване отъ следователя.

134. Огледитѣ и освидетелствуванията се извършватъ или непосредствено отъ сждебния следователь или отъ вещи лица въ присжтствието на поемни лица, повикани за свидетели на това, което става. При огледа и освидетелствуването дозволява се на всичкитѣ лица, които участвуватъ въ дѣлото, да присжтствуватъ, но сждебниятъ следователь не е длъженъ да ги чака да дойдатъ.

135. Огледитѣ и освидетелствуванията, освенъ въ случаитѣ, които не търпятъ отлагане, се извършватъ деня.

136. При извършването на огледитѣ и на освидетелствуванията, сждебниятъ следователь обръща внимание не само върху явнитѣ признаци на престжплението, но и върху мѣстностьта и предметитѣ, които окржжаватъ диритѣ на престжплението. Ако е потрѣбно, той прави нужнитѣ измѣрвания и, ако е възможно, и чертежи на огледанитѣ мѣста и предмети.

137. За онова, което се укаже при огледа и освидетелствуването сждебниятъ следователь съставя протоколъ, до колкото е възможно, на самото мѣсто, дето сж се тѣ извършили. Всичко, което се е открило, се записва въ тая последователность, въ която се е огледвало и откривало.

138. За поемни лица да присжтствуватъ при огледа или при освидетелствуването се призоваватъ, изъ най-ближнитѣ жители лица, които се ползуватъ съ добро име въ обществото.

139. Числото на поемнитѣ лица, които се викатъ да присѫтствуватъ при огледа или при освидетелствуването, не трѣбва да е, въ никой случай, по-малко отъ двама.

140. При огледъ или при освидетелствуване на лица отъ женски полъ се повикватъ, въ качество на поемни лица, омѫжени жени.

141. За неявяване на следствието, безъ уважителни причини, поемнитѣ могатъ да се накажатъ съ глоба до 125 л.

Ако поемното лице, което е глобено по горнята причина, представи въ двенедѣленъ срокъ отъ като му бѫде съобщено за глобата, удостовѣрение, че не е могло да се яви, то сѫдебниятъ следователь го освобождава отъ глобата.

2. Огледъ и освидетелствуване чрезъ вещи люди изобщо.

142. Вещи люде се приканватъ въ такива случаи, когато за точното разбиране на нѣкое обстоятелство, което се среща въ дѣлото, сѫ необходими специални сведения или опитность: въ науката, въ изкуството, въ занята, промишлеността или въ какво да е друго знаятие.

143. Въ качеството на вещи люде могатъ да се викатъ: лѣкаритѣ, фармацевтитѣ, професоритѣ, учителитѣ, техницитѣ, художницитѣ, занаятчиитѣ, касиеритѣ и лица, които съ продължителни занятия по кой и да е клонъ сѫ придобили особена опитность.

144. Вещитѣ люди, които се викатъ при огледа и освидетелствуването, трѣбва да иматъ всичкитѣ качества на достовѣрни свидетели.

145. За неявяване при следствието, безъ уважителни причини, вещитѣ люди могатъ да бѫдатъ наказани отъ сѫдебния следователь съ глоба до 250 л. Ако и вторично не се явятъ безъ законни причини, тѣ могатъ да бѫдатъ доведени по установения редъ.

146. Ако вещото лице, което за неявяване на следствието е било наказано съ глоба, представи въ двенедѣленъ срокъ, откакъ му се е обявило наказанието, удостовѣрение, че не е могло да се яви по уважителни причини, сѫдебниятъ следователь го освобождава отъ глобата.

147. Сѫдебниятъ следователь извършва предварителенъ вънкашенъ огледъ на предметитѣ, които подлежатъ на освидетелствуване чрезъ вещи люди и съставя протоколъ за видимитѣ признаци на престѫплението, ако такива се укажатъ, а така сѫщо и за всичкитѣ измѣнения станали въ положението на огледанитѣ предмети.

148. Когато нѣма особени препятствия, освидетелствуването чрезъ вещи люди се извършва въ присѫтствието на следователя и на поемнитѣ.

149. Сѫдебниятъ следователь е длъженъ да предлага на вещитѣ люди устно или писмено въпроси по предметитѣ, които подлежатъ за тѣхно разрешение.

150. Вещитѣ люди, когато вършатъ освидетелствуване, не трѣбва да пренебрегватъ и такива признаци, върху които следователятъ не е обърналъ внимание, но отъ изследването на които може да се открие истината.

151. Ако сѫдебниятъ следователь се съмнява въ правилностьта на заключенията на вещитѣ люди или ако има разногласие въ мненията имъ, той може да поиска заключението отъ други вещи люди, или да се обърне къмъ по-високо специално учреждение, за да му изпрати такива или пъкъ изпраща въ това учреждение самия предметъ за изследване, когато това е възможно.

3. Огледъ и освидетелствуване отъ лѣкари.

152. За да се освидетелствуватъ и огледатъ мъртви тѣла, различни повреждания, дири отъ насилие и състояние на здравето на потърпевшето лице, или на самия обвиняемъ, сѫдебниятъ следователь призовава сѫдебния лѣкарь.

Ако при произвеждане на разследване по поводъ на скоропостижно умрѣло или намѣрено мъртво тѣло, безъ явни признаци на насилствена смърть, е необходимо да се извърши аутопсия, за да се опредѣлятъ причинитѣ на смърта, то полицията извършва такава чрезъ лѣкарь или участъковъ фелдшеръ по установения редъ. За времето и мѣстото на аутопсията, полицията съобщава на прокурора или замѣстника му.

153. Обязаностите на сѫдебния лѣкарь се възлагатъ: въ окрѫжията — върху окрѫжнитѣ или околийски лѣкари, а въ градоветѣ — върху градския лѣкарь; но ако по болестъ или по друга нѣкоя причина тѣ не могатъ да се явятъ то, вмѣсто тѣхъ, сѫдебниятъ следователь призовава всѣкой другъ воененъ, граждански или волнопрактикующи лѣкарь.

154. Въ важни случаи, сѫдебниятъ следователь може да призове за освидетелствуване на мъртво тѣло не само единъ, но и нѣколко лѣкари, дори и оногова, който е лѣкувалъ умрѣлото лице, ако е потрѣбно да се обясни вървежа на болестьта и на лѣкуването.

155. Додето пристигне лѣкарьтъ на мѣстото, дето се намира мъртвото тѣло, сѫдебниятъ следователь:

1) взема мѣрки, ако се съмнява въ действителность за смъртьта, да съживи умрѣлия, а въ противенъ случай — за да запази тѣлото отъ развала и случайно повреждане;

2) удостовѣрява се дали мъртвото тѣло е лицето, за смъртьта на което извършва следствие, и

3) съставлява по установения редъ протоколъ за взетитѣ отъ него мѣрки.

156. Когато се прави сѫдебно-медицински огледъ, сѫдебниятъ следователь съобщава на лѣкаря, ако той поиска, онния отъ събранитѣ за мъртвото тѣло сведения, които могатъ да служатъ за указание на лѣкаря върху това, на което той е длъженъ да обърне особено внимание, когато разрѣзва тѣлото.

157. Сѫдебниятъ лѣкарь при изследването, като се ръководи отъ правилата на сѫдебната медицина, огледва повръхностьта на мъртвото тѣло, неговитѣ вдлъбини и отвори, ставитѣ, цѣлостьта на коститѣ и състоянието на вътрешнитѣ органи и, до колко е възможно, разяснява на присѫтствуващитѣ значението на всѣко петно, знакъ, рана и повреждане и измѣненията отъ болкитѣ, опредѣлява степеньта на гнилостьта и произлѣзлитѣ отъ нея явления и отговаря на зададенитѣ нему въпроси.

158. Сѫдебниятъ следователь и поемнитѣ, а така сѫщо и другитѣ повикани лица при огледа на мъртвото тѣло, иматъ право да изказватъ своето мнение за тия действия и обяснения на лѣкаря, които имъ се виждатъ съмнителни. Тѣхнитѣ мнения се вписватъ въ протокола.

159. Акта за огледа или освидетелствуването лѣкарьтъ предава на следователя, ако е възможно, тутакси следъ освидетелствуването, и въ никой случай не по-късно отъ три денонощия.

160. Ако актътъ или освидетелствуването противоречатъ на обстоятелствата на следствието, или когато има разногласие въ мненията на лѣкаритѣ, или пъкъ съмнение въ правилностьта на тълкуването на намѣренитѣ признаци, сѫдебниятъ следователь представя препись отъ акта или

освидетелствуването на медицинския съветъ, който разрешава съмнението.

161. Когато се освидетелствува изново мъртво тѣло, съдебниятъ следователь съобщава на призованитѣ лѣкари цельта на новото освидетелствуване, протокола и акта на първоначалния огледъ и колко време се е изминало отъ какъ е заровено тѣлото въ земята.

162. Къмъ изкопаване на мъртво тѣло съдебниятъ следователь не пристжпва, додето не пристигне лѣкарьтъ. За удостовѣрение, че мъртвото тѣло е същото, призовава се свещеникътъ и другитѣ лица, които сж били при погребението, а при повторно освидетелствуване се призовава, ако е възможно, и лѣкарьтъ, който е правилъ първия огледъ.

163. Ако отъ предварителнитѣ сведения не се открие, кой е билъ умрѣлия, тѣлото на когото се е изследвало, съдебниятъ следователь, като опише точно белѣзитѣ на умрѣлия, мѣстото, дето е намѣрено тѣлото, и заключенията на лѣкаря за причинитѣ на смъртьта, разпорежда се да се обнародва обявление за това въ държавния и мѣстнитѣ вестници и, ако е възможно, да го фотографира.

164. Когато се изследватъ: рани, побои, осакатявания, изнасилвания, повреждания на здравето, преждевременно раждане вследствие на изхвърляне на плода или отъ насилие и подобни последствия отъ престжпления, съдебниятъ лѣкарь опредѣля, до колкото е възможно:

1) свойството на повреждането и влиянието му върху здравето на освидетелствуваемото лице;

2) срѣдствата, употрѣбени при насилието или повредата, и

3) отколе ли е останала повредата или отъ скоро време.

165. Бабитѣ не се призовават за самостоятелно медицинско освидетелствуване на жени, но могатъ да се повикатъ въ качество на помощници на съдебния лѣкарь.

166. Съдебниятъ следователь не присжтствува при такова освидетелствуване на жени, когато трѣбва да се заголватъ скрититѣ части на тѣлото, ако освидетелствуваемитѣ заявяватъ, че той не трѣбва да присжтствува.

Не може да се привлечатъ за освидетелствуване други лица отъ женски полъ, освенъ ония, върху които пада основателно подозрение.

4. Освидетелствуване на обвиняемъ, който се е указалъ умствено разстроенъ.

167. Ако следствието покаже, че обвиняемиятъ нѣма здравъ умъ, или страда отъ умствено разстройство, съдебниятъ следователь, като се удостовѣри за това, както чрезъ освидетелствуване на обвиняемия отъ съдебния лѣкарь, така и чрезъ разпитване на обвиняемия и ония лица, на които е отъ близо известенъ начина на неговитѣ действия и съжжения, предава на прокурора за по-нататъшно разпорежданe всичкото производство по този предметъ, заедно съ мнението на лѣкаря за степенята на безумието или умственото разстройство на обвиняемия.

Правилото на тоя членъ се приспособява и тогава, когато обвиняемиятъ впадне въ подобно състояние и следъ извършването на престжпното деяние.

168. Производството за умственото разстройство или безумието прокурорътъ внася, заедно съ заключението си по това, за разглеждане въ окржжния съдъ.

169. Освидетелствуване на безумнитѣ и страдающитѣ отъ умствено разстройство става въ съдебно заседание на

окръжния съдъ отъ единъ или трима вещи лѣкари, споредъ важностьта на случая.

Забележка. Ако за съставяне мнение върху умственитѣ способности на обвиняемия се види за необходимо да се наблюдава известно време, съдътъ може, по искане на експертитѣ, да постанови изпращането въ нѣкое заведение за умопобъркани или въ нѣкоя болница.

170. Следъ извършването на надлежното освидетелствуване, окръжнинятъ съдъ или постановява да се прекрати съдебното преследване, ако се укаже, че престъпното дяние е извършено въ безумие, лудость или въ припадъкъ на болесть, която докарва до изумяване или безсъзнателность, или пъкъ спира това преследване, ако обвиняемиятъ е падналъ въ болезнено състояние следъ извършването на престъпното деяние, и назначава въ последния тоя случай необходимата мѣрка, за да се пресечатъ на обвиняемия начинитѣ да се отклони отъ следствието и съда.

Освидетелствуването състоянието на умственитѣ способности на такива обвиняеми, на които съдебното преследване е спрѣно на основание на тоя членъ, а отпосле оздравѣятъ, се извършва въ окръжния съдъ по правилата, изложени въ чл. 161.

II. За издирване предметитѣ, които откриватъ престъпването.

1. Претърсване и изземвания изъ къщята.

171. Претърсванията и изземванията въ къщята и въ другитѣ мѣста за живѣене, се извършватъ само, когато има основателно подозрение, че въ тѣзи мѣста се намиратъ скрити: обвиняемиятъ или предметътъ на престъплението или пъкъ вещественни доказателства, които съ необходими за обяснение на дѣлото или подлежатъ на конфискация.

172. Претърсванията и изземванията се извършватъ въ присъствието на поемнитѣ и на стопанина на къщата или на помѣщението, а кога той отсъствува, то въ присъствието на жена му, ако е женененъ, или пъкъ на нѣкое отъ по-голѣмитѣ му домашни лица. При претърсванията и изземванията могатъ да присъствуватъ всички лица, които участвуватъ въ дѣлото.

173. Претърсванията и изземванията въ помѣщенията на иностраннитѣ дипломатически представители става не инакъ, освенъ следъ предварително споразумѣние съ министра на външнитѣ дѣла.

174. Претърсвания въ черквитѣ, въ молитвенитѣ домове, въ архиерейскитѣ и мънастирскитѣ домове, въ зданията, дето се помѣщаватъ учреждения правителствени, учебни общества, учебни или богоугодни заведения, а също въ крепоститѣ и казармитѣ, ставатъ не инакъ, освенъ като съдебниятъ следователь призовава същевременно да присъствува при това и най-близкото началство на това управление, въ ведомството на което се намира помѣщението, което се претърсва.

175. Претърсванията и изземванията се извършватъ дене. Нощe, обаче, може да ставатъ претърсвания и изземвания, само когато се изследва току-що извършено престъпление или като има опасность отъ закъсняването, или когато е въпросъ да се улови лицето, което е избѣгало изъ подъ стража. Тѣзи ограничения не се отнасятъ до помѣщения, които съ достъпни нощe за всѣкиго, до мѣста, дето се събиратъ подозрителни въ престъпления лица, до мѣста, дето ставатъ хазартни игри и до публичнитѣ домове.

Както на поемнитѣ, така и на стопанина на кѫщата, или на помѣщението, което се претърсва, трѣбва да се обяви по кое дѣло се предприема претърсването и съ каква именно цель.

176. Ако изисква нуждата, помѣщението, което се претърсва, може да се обгради отъ полицейски служители; ако такива отсѫтствуватъ, помѣщението се пази чрезъ съдействието на частни лица.

177. Ѫдебниятъ следователь има право да отвори заключеното, когато стопанина не ще да го отвори доброволно; но въ всѣки случай, той трѣбва да бди, щото помѣщенията, които се огледватъ, да не се повреждатъ напраздно.

178. Претърсване въ книжата на подозреното лице трѣбва да става съ голѣмо внимание, безъ да се издаватъ обстоятелствата, които не се отнасятъ къмъ следствието. Трѣбва да се изземватъ и прилагатъ къмъ дѣлото само необходимитѣ книжа, които се показватъ и на поемнитѣ, и на другитѣ присѫтствующи при претърсването.

179. Нито учрежденията, нито длъжностни или частни лица не могатъ да откажатъ да дадатъ писмени или вещественни доказателства, които сѫ потрѣбни за извършването на следствието.

180. Допуска се изземване и разгледване на писма и телеграми, адресувани до обвиняемия или отъ него изпратени до разни лица, ако тѣхното съдържание има значение за следствието.

181. Ако се укаже за необходимо да се получатъ книжа, предадени на защитника или адвоката, съ условие да ги пази тайно, то следователтъ ги разглежда заедно съ защитника или адвоката, като съблюдава точно правилото, постановено въ чл. 178.

2. Събиране и пазене на вещественитѣ доказателства.

182. Вещественитѣ доказателства, като: ѫржието, съ което е извършено престѫплението, подложнитѣ документи, подправенитѣ монети, окървавенитѣ или повреденитѣ предмети и изобщо всичко, което се намира при огледа на мѣстото, при претърсването и изземването и което може да служи за откриване на престѫплението и за изобличение на престѫпника, трѣбва да бѫде подробно описано въ протокола, съ показвание и на обстоятелствата, при които е станало намѣрването и вземането на вещественитѣ доказателства.

183. Вещественитѣ доказателства трѣбва да бѫдатъ, до колкото е възможно, означени съ брой, наредени, запечатани и присъединени къмъ дѣлото.

184. Ако вещественитѣ доказателства не могатъ да се отдѣлятъ отъ мѣстото, дето сѫ намѣрени, напр. кръвь върху стенитѣ на зданието, върху дърветата и други такива, а пъкъ е необходимо да се запазятъ, за да ги огледатъ вещи люди, ѫдебниятъ следователь е длъженъ да приеме надлежнитѣ мѣрки, за да се оградятъ диритѣ на престѫплението отъ всѣкакво измѣнение или изтрѣбяване, и, ако е възможно, да тури печати на мѣстото или на предмета, върху който сѫ останали дири отъ престѫплението, и да предаде запечатаното подъ надзора на полицията или на благонадежни съседни жители, или пъкъ да тури стража.

185. Предмети, които подлежатъ на химическо или микроскопическо изследване, взиматъ се само въ толкова количество, колкото е нужно за изследване и се загъватъ и турятъ отъ лѣкаря или фармацевта така, щото да не могатъ да се изгубятъ изъ пѫтя, да се примесятъ съ други

вещества или да образуватъ химически съединения съ сѫдоветѣ.

186. Предмети, които сѫ били откраднати или отнети силомъ, отъ какъ се намѣрятъ и оценятъ, връщатъ се, срещу подписъ, на ония, отъ които сѫ били откраднати или отнети, ако не е твърде потрѣбно да се приложатъ къмъ дѣлото за доказателство.

187. На лицата, отъ които сѫ взети предмети като вещественн доказателства, сѫдебниятъ следователь е длъженъ, ако тѣ поискатъ, да даде разписка.

ГЛАВА V.

За явяването на обвиняемия при следствието и за разпита му.

Отдѣление I.

Призоваване или довеждане на обвиняемия предъ сѫдебния следователь.

188. Призоваването на обвиняемия става съ писмена призовка, а когато се той намира въ мѣстото, дето се извършва следствието, съ устно повикване.

189. Призовката се праща въ единъ екземпляръ, снабденъ съ разписка.

190. Призовката, подписана отъ секретаря на сѫдебния следователь, трѣбва точно да показва:

1) лицето, което се иска при следствието;
2) времето и мѣстото на явяването;
3) дѣлото, по което се вика исканото лице, и
4) последствията отъ неявяването.

191. На призования се назначава срокъ за явяване, съобразно съ разстоянието и мѣстнитѣ срѣдства за съобщение.

192. Когато се връчва призовката, върху нея и разписката се бележи времето на връчването ѝ. Разписката, подписана отъ призования и връчителя, се връща на сѫдебния следователь.

За несвоевременно или нередовно връчване на призовката, както и за ненавременното връщане разписката на сѫдебния следователь, последниятъ налага на виновното лице глоба отъ 100 до 1.000 л., която може да бѫде отмѣнена, ако въ двенедѣленъ срокъ отъ съобщението глобеннятъ представи уважителни причини.

Ако невръчването или несвоевременното връчване, както и несвременното връщане на разписката е направено умишлено, виновниятъ се наказва по чл. 443 отъ наказателния законъ.

193. Ако онзи, който е приелъ призовката, не може или не ще да подпише разписката, връчителя на призовката приканва единъ или двама свидетели, на които заявява отказа на приемача да се подпише, и бележи върху призовката и разписката, кому и кога е била тя връчена и защо нѣма подписъ отъ оногова, който я е приелъ.

194. На неграмотнитѣ съдържанието на призовката, въ всѣкой случай, се обявява въ присѫтствието на единъ или двама свидетели.

195. Призовката се връчва лично на оногова, който се призовава; ако ли го нѣма дома му, тя се дава на, едного отъ домашнитѣ му, преимущественo на възрастния, или пъкъ на домовладелеца или на мѣстния полицейски чиновникъ, ако нѣма домашни.

196. Въ случай, че мѣстонахождението на обвиняемия не се открие, полицията съобщава за това на съдебния следователь, който отъ своя страна представлява въ съда за търсенето на обвиняемия чрезъ публикация.

197. Призованиятъ е длъженъ да се яви лично и въ назначения срокъ; ако не може да се яви по законни причини, трѣбва да представи удостовѣрение за това.

198. Законни причини за неявяване при предварителното следствие се считатъ:

1) лишението отъ свобода;

2) прекращението на съобщенията по времето на зараза, нашествието на неприятель, необикновеното разливане на рѣкитѣ и други такива непреодолими препятствия;

3) внезапното разорение отъ нещастенъ случай;

4) болесть, по причина на която не може да се излезе отъ къщата;

5) смъртьта на родителитѣ, на мжжа, на жената, или на децата, или пъкъ тежката имъ и на умиране болесть;

6) непримането или несвоевременното приемане на призовката.

199. Призованиятъ който не се е явилъ въ срока и не е представилъ удостовѣрение за законнитѣ причини за неявяването си, се довежда предъ следователя. Безъ предварително призоваване могатъ да бждатъ доведени:

1) обвиняемитѣ за престъпления, които по закона се наказватъ съ смъртъ и съ строгъ тъмниченъ затворъ;

2) обвиняемитѣ по други престъпления, когато не сж могли да бждатъ призовани по причина, че сж се скривали;

3) обвиняемитѣ, които нѣматъ постоянно мѣстожителство, известенъ занаятъ или занятие.

200. Довеждането на обвиняемитѣ при следствието може да стане само следъ като имъ се предяви формална за това заповѣдь отъ съдебния следователь.

201. Следъ като се предяви на обвиняемия заповѣдьта за довеждането му, въ която трѣбва да бжде показано престъплението, въ което се обвинява, той се поканва да дойде съ лицето, което му я предявява. Въ случай на непокорство или съпротивление, обвиняемия се довежда при следователя съ помощьта на полицията.

202. Довеждането на обвиняемия, освенъ въ крайни нетърпящи отлагане случаи, става дене. Обвиняемиятъ, обаче, до изпълнението на заповѣдьта, се държи подъ домашенъ арестъ или подъ стража. Всѣко оскърбление личностьта на обвиняемия при подобно действуване влече подире си отговорность споредъ закона.

203. Заповѣдьта за довеждането обвиняемия, когато отсжтствува, се предава по полицейското или селско началство, което незма мѣрки да изпроводи обвиняемия при следователя.

За довеждането на задържанитѣ вече подъ стража лица следовательтъ се отнася прямо до директора на затвора.

204. Обвиняемитѣ се призовавать или довеждатъ при следствието, безъ да се гледа тѣхното обществено или служебно положение.

205. Когато, по болесть или по други уважителни причини, призованиятъ или подлежащия на довеждане не може да се яви при следователя, то този последния, като се ржководи отъ важностьта на дѣлото, отъ продължителностьта на препятствието за явяване и отъ своитѣ занятия по други дѣла, които не търпятъ отлагане, или отива да разпитва обвиняемия въ мѣстото на неговото нахождение, или чака да се прекрати препятствието за явяване.

205а. Когато обвиняемия се е отклонилъ отъ предварително следствие, прилагатъ се постановленията на чл. 330.

Отдѣление II.

Разпитъ на обвиняемия.

206. Сѫдебниятъ следователь е длъженъ да направи първоначалния разпитъ на обвиняемия веднага и никакъ не по-късно отъ едно денонощие подиръ явяването или довеждането му.

207. Ако следовательтъ не дойде да разпита обвиняемия въ течението на 24 часа следъ довеждането му, то полицията съставлява за това протоколъ, който се прилага къмъ дѣлото и съобщава на обвиняемия, до колкото й е известно, причинитѣ за неговото задържане.

208. Въ горния случай обвиняемиятъ има право да даде обяснения на полицията и да иска да се запишатъ тѣ въ протоколъ. Ако отъ обясненията се укаже, че той е задържанъ по погрѣшка или по недоразумение, то полицията е длъжна да го освободи незабавно, като означи въ протокола причинитѣ, които сѫ я подбудили да стори това.

209. Преди разпита, сѫдебниятъ следователь се удостовѣрява въ самоличностьта на обвиняемия и му обявява въ какво се той обвинява.

Въпроситѣ, които се предлагатъ на обвиняемия, трѣбва да бѫдатъ кратки и ясни.

210. Сѫдебниятъ следователь не трѣбва да кара обвиняемия да се признае, нито съ обещания, нито съ заплашвания или съ други принудителни мѣрки.

211. Ако обвиняемиятъ не ще да отговаря на питанията, които му се предлагатъ, сѫдебниятъ следователь, откакъ забележи това въ протокола, търси други законни срѣдства за откриване на истината.

212. Всѣкой отъ обвиняемитѣ се разпитва отдѣлно и сѫщевременно се вематъ мѣрки, щото обвиняемитѣ въ сѫщото престѫпление да не могатъ да се сговарятъ помежду си. На грамотнитѣ се предоставя сами да записватъ въ протокола отговоритѣ, които сѫ дали устно.

213. Показанията на обвиняемитѣ се записватъ въ първо лице съ собственитѣ му думи, безъ никакви измѣнения, изоставяния и добавяния. Мѣстнитѣ и не твърде понятнитѣ думи и изражения се обясняватъ въ вмѣстителни.

214. Когато се разпитва обвиняемиятъ, който говори непонятенъ за сѫдебния следователь езикъ, повиква се нѣкое лице, което знае този езикъ.

215. При изследването на нѣми или въобще на лица, които не могатъ да предаватъ мислитѣ си съ думи, пазятъ се следующитѣ правила:

1) ако обвиняемитѣ не могатъ да дадатъ показания писмено, то разпита се произвежда чрезъ лица, които сѫ навикнали точно да имъ разбиратъ знаковетѣ;

2) ако следствието се произвежда въ градъ, дето има заведение за възпитание на глухонѣми, привиква се единъ отъ възпитателитѣ на това заведение;

3) тѣзи, които се обясняватъ съ глухонѣмитѣ съ знакове, длъжни сѫ сѫщевременно да произнасятъ на гласъ това, което имъ се обяснява.

216. Когато възрастьта на обвиняемия може да има влияние върху това, да ли може да му се вмени извършеното въ вина или какво наказание да му се опредѣли, то неговитѣ показания върху годинитѣ му се провѣряватъ чрезъ справка въ метрическитѣ книги; ако такива нѣма — чрезъ градскитѣ списъци на населението и чрезъ други документи. Ако това не е възможно, възрастьта на обвиняемия се опредѣля чрезъ освидѣтелствуване отъ сѫдебенъ лѣкарь.

217. Съдебниятъ следователь не се ограничава само съ показанията на обвиняемия, а своевременно събира сведения за занятието му, за семейството му, за срѣдствата на прехраната му, за предишнитѣ му отношения съ потърпевшия, за това, дали е билъ по-преди подъ съдъ и, ако е билъ, то каква присѫда е била издадена противъ него; но неполучаването на тия сведения не спира по-нататъшния ходъ на следствието.

ГЛАВА VI

Мѣрки за неотклонението на обвиняемия отъ предварителното следствие.

218. Обвиняемиятъ, който се намира подъ следствие, не трѣбва да се отдалечава безъ позволение на съдебния следователь отъ мѣстото, дето се извършва следствието.

219. За да се възпрепятствува на обвиняемия да се отклонява отъ следствието, зематъ се следующитѣ мѣрки:

1) задължава се обвиняемиятъ съ подписъ, че ще се яви при следствието и нѣма да се отдалечава отъ мѣстото, дето живѣе;

2) зема му се поръчителство;

3) зема му се залогъ;

4) туря се подъ домашенъ арестъ;

5) туря се подъ стража.

220. Противъ обвиняемия въ престѫпление, което се наказва съ простъ или строгъ тъмниченъ затворъ до 5 години, най-високата мѣрка за неотклонение може да бѫде поръчителство или залогъ.

221. Противъ обвиняемъ за престѫпление, за което се предвижда наказание строгъ тъмниченъ затворъ отъ петь години нагоре, най-легката мѣрка за неотклонение може да бѫде поръчителство.

Противъ обвиняемъ за престѫпление, наказуемо съ доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ или съ смърть, а така сѫщо и за обвиняемитѣ въ умишлено убийство, предвиденовъ чл. 247 отъ наказателния законъ, мѣрка за неотклонение е вземането подъ стража.

222. Вземане подъ стража, като мѣрка за неотклонение, се допуща и противъ обвиняемъ, който нѣма затвърдено мѣстожителство, ако и да се обвинява въ престѫпление по-легко.

223. Кога се избиратъ мѣркитѣ за неотклонението на обвиняемия отъ следствието, зема се предъ видъ не самострогостьта на наказанието, което му предстои, но и силата на изобличенията, каквито има противъ него, възможностьта да скрие диритѣ на престѫплението, състоянието на здравето, пола, възрастьта и положението на обвиняемия въ обществото.

224. Залогътъ трѣбва да състои отъ пари или отъ други ценности и може да се представи както отъ сѫщия обвиняемъ, така и отъ всѣко друго лице.

225. Сумата за поръчителството или за залога се опредѣля отъ съдебния следователь съобразно съ строгостьта на наказанието, което се предвижда за престѫплението, и съ състоянието на поръчителя или на залогодателя. За приемането на поръчителството или на залога съдебниятъ следователь прави постановление, което се подписва както отъ него, така и отъ поръчителя или залогодателя и имъ се дава въ препись, ако това пожелаятъ.

Поръчителство въ недвижими имети може да даде и самъ обвиняемиятъ за себе си.

226. (Отмѣненъ: З. „Д. В." 88 отъ 28 априлъ 1905 г.)

227. Ако обвиняемиятъ побѣгне или се отклони отъ следствието или отъ сѫда и поръчителятъ не го представи въ дадения му срокъ, взисканата отъ поръчителя или представената въ залогъ сума, откакъ се извадятъ отъ нея колкото пари може да се присѫдятъ за възнаграждение на оногова, който е пострадалъ отъ престѫплението, постѫпя въ полза на дърѫавното съкровище.

228. Додето да представи залогъ или поръчителство, обвиняемиятъ се задържа подъ стража или подъ домашенъ арестъ.

229. Пущането на обвиняемия подъ поръчителство или оставянето му на свобода подъ залогъ, не го освобождава отъ задължението, предвидено въ чл. 218.

230. Въ постановлението за вземане подъ стража трѣбва да е точно забележено:

1) името на следователя и деня на постановлението;

2) името, презимето и прѣкора на задържаното лице:

3) престѫплението, въ което задържаниятъ се обвинява или подозрѣва, и

4) основанията на задържането.

Постановлението трѣбва да бѫде подписано отъ следователя.

231. Постановлението за вземане подъ стража се предявява на обвиняемия при самото му изпращане въ мѣстото на затвора и, въ всѣки случай, преди да измине едно денонощие отъ какъ е задържанъ. Препись отъ постановлението се съобщава въ мѣстото, дето е затворенъ обвиняемиятъ.

ГЛАВА VII.

За призоваването и разпитването на свидетелитѣ.

232. Свидетелитѣ се разпитватъ на мѣстото, дето става следствието, освенъ случаитѣ, когато по болесть или други причини, които имъ препятствуватъ да дойдатъ на това мѣсто, стане необходимо да се разпитатъ тамъ, дето живѣятъ, или когато сѫдебниятъ следователь признае това за по-удобно. Ако е потрѣбно да се разпитатъ много свидетели, които се намиратъ въ една и сѫща околность, разпитътъ, въ всѣкой случай, става тамъ, дето се намиратъ.

233. Свидетелитѣ се призовавать по показания въ чл. чл. 188—197 редъ.

234. Свидетелитѣ отъ долнитѣ войскови чинове, които се нахождатъ на действителна служба, се призовавать чрезъ най-ближното имъ началство, а офицеритѣ — непосредствено съ призовки.

235. Свидетель, който живѣе въ другъ участъкъ, или въ друго сѫдебно окрѫжие, може да се изпитва, по искането на следователя, на мѣстонахождението си отъ тамошния следователь, споредъ обстоятелството на дѣлото, съ клетва или безъ клетва. Въ такъвъ случай следователятъ, който произвежда следствието по дѣлото, изпраща на другия следователь питанията писменно, които трѣбва да предложи на свидетеля и по които трѣбва да отговаря тоя последниятъ.

236. Ако нѣкой свидетель не се яви, безъ да представи законни причини, показани въ чл. 198, сѫдебниятъ следователь му налага глоба не повече отъ 2.000 л., следъ което той се докарва подъ стража.

237. (Отмѣненъ: З. „Д. В." отъ 4 мартъ 1911 г.).

238. Ако свидетелятъ, комуто за неявяване при следствието е наложена глоба, представи въ двенедѣленъ срокъ отъ деня, когато му се е обявило за наложената глоба, удо-

стовѣрение, че не е могълъ да се яви по уважителни причини, следователѣтъ го освобождава отъ глобата.

239. Свидетелитѣ се разпитватъ този часъ, когато се явятъ. Ако по нѣкакво препятствие разпитването не стане въ течение на дванадесеть часа подиръ явяването имъ, причинитѣ за това се показватъ въ протокола.

Неявяването на нѣкои отъ свидетелитѣ не пречи за свършване на следствието, ако сѫщитѣ обстоятелства сѫ установени или могатъ да бѫдатъ установени отъ други.

240. При предварителното следствие свидетелитѣ даватъ клетва само въ следующитѣ случаи:

1) когато свидетелѣтъ се е приготвилъ за далеченъ пѫть и връщането му може да се забави;

2) когато свидетелѣтъ се намира въ болестно състояние, което представлява опасность за живота му;

3) когато свидетелѣтъ живѣе вънъ отъ окрѫга на онзи сѫдъ, на който е подсѫдно дѣлото, и при това толкова далечъ отъ мѣстото на сѫдебнитѣ заседания, щото му е невъзможно да се яви въ сѫда безъ особено затруднение.

Вънъ отъ тия случаи, сѫдебниятъ следователь не разпитва свидетелитѣ подъ клетва, а само ги предупреждава, че въ сѫда тѣ може да бѫдатъ разпитвани подъ клетва и имъ внушава, че е необходимо да покажатъ цѣлата истина по чиста съвесть.

241. При подвеждането свидетелитѣ подъ клетва и при отвеждането имъ отъ разпитъ подъ клетва, както и при освобождението на нѣкои лица отъ свидетелствуване, сѫдебниятъ следователь се рѫководи отъ правилата за разпитването на свидетелитѣ предъ сѫда (чл. чл. 406—410 и 413—420).

242. Свидетелитѣ се разпитватъ по отдѣлно въ отсѫтствието на неразпитанитѣ свидетели и, ако е потрѣбно първоначално въ отсѫтствието на обвиняемитѣ и на участвующитѣ въ дѣлото лица.

243. Питанията и отговоритѣ трѣбва да сѫ кратки и ясни. Всѣки свидетель се пита въ какви отношения се намира съ лицата, които участвуватъ въ дѣлото.

244. Разпитътъ на свидетели, който е станалъ въ отсѫтствието на обвиняемия, се прочита на последния. Обвиняемиятъ има право да оборва направенитѣ противъ него показания и да моли сѫдебния следователь да предложи на свидетеля нови питания.

245. Приведенитѣ отъ обвиняемото лице, обстоятелства за опровержение показанията на свидетеля, трѣбва да се изследватъ, ако иматъ за дѣлото сѫществено значение.

246. При разпита на свидетелитѣ, които се обясняватъ на непонятенъ за следователя езикъ, както и при снемане показанията отъ неми, се пазятъ правилата, постановени въ чл. чл. 214 и 215.

247. Въ случай на необходимость сѫдебниятъ следователь може да разпита изново свидетеля.

248. Свидетелитѣ се тургатъ лице съ лице въ ония случаи, кога отъ разяснението на противоречията въ тѣхнитѣ показания зависи по-нататъшния ходъ на следствието.

249. Показанията на свидетелитѣ се излагатъ по сѫщия редъ, както и показанията на обвиняемитѣ (213—214). Въ протокола за разпита на всѣки свидетель се означава какъ е далъ показанията си: безъ клетва или съ клетва.

ГЛАВА VIII.

За протоколитѣ на предварителното следствие.

250. За всѣко отъ главнитѣ действия на следствието се съставлява отдѣленъ протоколъ.

251. Протоколътъ се съставя така, щото отъ него ясно да се вижда: кой, кога, де и какви именно действия на следствието е извършилъ; кои сѫ били като страни, като поемни или като вещи люди, какво се е открило отъ тѣзи действия и какви сѫ били бележкитѣ и възраженията на участвующитѣ въ дѣлото лица или на поемнитѣ.

252. Въ протокола на разпита се означаватъ:

1) разпитанитѣ лица, а така сѫщо и ония, които сѫ се намирали при разпита въ качеството на страни;

2) отговоритѣ на разпитанитѣ лица, и

3) бележкитѣ на обвиняемия или възраженията, каквито е направилъ, кога сѫ се разпитвали свидетелитѣ.

253. Протоколътъ се написва отъ самия следователь, или по негово диктуване, отъ секретаря му, и се подписва отъ всичкитѣ участвующи при съставянето му лица.

254. Протоколътъ се прочита на всички лица, които ще го подпишатъ. Ако нѣкой отъ тѣхъ не ще, или не може да го подпише, причината за това се обяснява въ протокола.

255. Освенъ въ случаитѣ, изрично предвидени въ този законъ, сѫдебниятъ следователь съставя особени постановления само тогава, когато това е потрѣбно за обяснение хода на следствието или разпореждането на следователя.

256. Въ постановленията се означаватъ както времето кога сѫ съставени, така и законнитѣ поводи и основанията на действията, които се предприематъ по извършване на следствието. Постановленията, съ изключение на случаитѣ, показани въ чл. 225, се подписватъ само отъ следователя.

257. Остъргванията въ протокола и въ постановленията на сѫдебния следователь не се допущатъ: но очевидни поправки и допълнения могатъ да се правятъ, съ условие, обаче, че ще бѫдатъ оговорени преди да се подпише протокола или постановлението.

258. По молба на лицата, които участвуватъ въ дѣлото, сѫдебниятъ следователь, ако я намѣри за уважителна, имъ дава преписъ отъ протоколитѣ и отъ постановленията: на обвиняемия безплатно, и на частния обвинитель и на гражданския ищецъ — срещу установенитѣ берии.

ГЛАВА X.

За отговорностьта на полицейскитѣ чиновници и на сѫдебнитѣ лѣкари по следственитѣ действия.

265. Съ действията си по производството на предварително следствие полицията трѣбва да дава деятелно съдействие на сѫдебния следователь и на лицата отъ прокурорския надзоръ, за да се разкриятъ обстоятелствата на дѣлото, безъ да си позволява бавность или бездействие.

266. Въ случай на недоумение по изпълняване на поржчкитѣ, които имъ се даватъ отъ прокурорския надзоръ или отъ сѫдебнитѣ следователи, полицейскитѣ чинове искатъ разяснение отъ тогова, отъ когото имъ е дадена поржчката.

267. Полицейскитѣ чиновници, както градскитѣ, така и селскитѣ, за опущения и безредия по следствието, се привличатъ подъ отговорность отъ прокурора, подъ надзора на който се е вършило следствието. Споредъ важностьта на опущенията и безредията, той или самъ прави бележки на нередовнитѣ, ако се касае до чиновникъ, не по-горенъ отъ полицейски приставъ, или пъкъ, ако вината изисква дисциплинарна отговорность, съобщава за опущенията и безредията на тѣхното началство.

За наложенитѣ дисциплинарни наказания прокурорътъ съобщава на надлежното начальство на полицейския чиновникъ.

Но ако градскитѣ или селскитѣ полицейски чиновници, при изпълнението на възложенитѣ имъ обязаности по следствието, сж извършили нѣкое престжпление или нарушение, прокурорътъ се разпорежда за даването имъ подъ сждъ по надлежния редъ.

268. Сждебниятъ лѣкарь, който не е изпълнилъ своитѣ обязаности по следствието, привлича се подъ отговорность отъ прокурора, подъ надзора на когото се е извършвало следствието.

По отношение дисциплинарната или углавна отговорность на сждебнитѣ лѣкари, когато изпълняватъ обязаноститѣ си по следствието, постжпва се съгласно прѣдидущия членъ.

ГЛАВА XI.

За реда на потъжването срещу действията на сждебния следователь.

I. Редътъ, по който се подаватъ жалбитѣ.

269. Лицата, които участвуватъ въ дѣлото, могатъ да подаватъ жалби срещу всѣко действие на следствието, което нарушава или стѣснява тѣхнитѣ права. Свидетелитѣ, вещитѣ люди, поржчителитѣ, поемнитѣ и други лица, които се призоваватъ при следствието, могатъ да подаватъ жалби само срещу стеснителнитѣ мѣрки и неправилнитѣ глоби, на които тѣ сж били подложени при следствието.

270. Жалбитѣ противъ действията на полицията се подаватъ на прокурора, а срещу действията на следователя, които сж направени по негова собствена власть, или по предложение на прокурора — въ окржжния сждъ или на прокурора при апелативния сждъ.

271. Жалбитѣ могатъ да се даватъ и преди да постжпи дѣлото въ сжда. Тѣ биватъ писмени.

272. На обвиняемия, който е задържанъ подъ стража, въ случай, че заяви желание да подаде жалба, се предоставятъ всичкитѣ необходими за това срѣдства.

273. Всѣка жалба, за да бжде представена дето трѣбва, се подава на онова длъжностно лице, срещу действията на което тя се отнася.

Подавачътъ на жалбата може да иска да му се даде разписка за приемането ѝ.

274. Подадената жалба съ обясненията, ако такива се укажатъ нужни, трѣбва да се изпраща по принадлежность, до три дни откакъ е подадена, а когато жалбата се подава срещу лишението отъ свобода, тя трѣбва да се изпрати по принадлежность въ течението на едно денонощие.

275. Подаването на жалбата, дегде бжде разрешена, не спира нито извършването на следствието, нито изпълнението на отдѣлни следствени действия.

Чл. 69. Полицейски органъ, когато изпълнява служебнитѣ си длъжности може да употрѣби оржжие въ следнитѣ случаи:

1. За отблъскване на въоржжено нападение срещу себе си, да защити лицето или поста, що варди.

2. За отблъскване и на невъоржжено нападение, но извършено отъ едно или нѣколко лица по начинъ, който из-

лага живота му на опасность и нѣма други срѣдства за защита.

3. За запазване на други лица отъ нападение, което заплашва живота имъ.

4. За задържане на арестантинъ или престѫпникъ, който бѣга или се съпротивлява по начини и предвидени въ т. т. 1 и 2.

5. За залавяне обявенитѣ на основание закона чрезъ „Държавенъ вестникъ" престѫпници при условията на т. 4 отъ настоящия членъ, и

6. При преследване на разбойници, ако сѫ въоръжени или ако се съпротивляватъ или бѣгатъ, както срещу самитѣ разбойници, тъй и срещу придружаващитѣ ги лица.

Чл. 70. За разпръсване на тълпи, които застрашаватъ обществения редъ и безопасность, органитѣ на полицията могатъ, по заповѣдь на началника си, да употрѣбятъ оръжие, но само следъ като предупредятъ трикратно тълпата да се оттегли и разпръсне доброволно.

Чл. 71. Околийскитѣ началници, градоначалницитѣ и участъковитѣ началници въ Столицата могатъ да издаватъ наказателни заповѣди спрѣмо лица, извършили нѣкое отъ предвиденитѣ въ наказателния законъ и въ закона за празницитѣ и недѣлната почивка нарушения, за които се предвижда наказание само глоба, съ изключение глава X, дѣлъ II отъ наказателния законъ.

Наказателни заповѣди не могатъ да се постановяватъ по нарушения, углавното преследване по които се почва само по тѫжба на потърпевшия, а сѫщо и въ случаитѣ, когато срещу обвиняемия е предявенъ искъ за вреди и загуби отъ нарушението.

Въ наказателната заповѣдь трѣбва да се посочва нарушителя, нарушението, съответния членъ отъ закона и доказателствата, на които тя е основана.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Нарушения, по които се издаватъ наказателни заповѣди.

а) По наказателния законъ.

Чл. 455. Който изготви, разпространи или съхранява съ цель да разпространи печатни оттисъци или металически знаци, издѣлия, които по формата си приличатъ на парични, наказва се:

съ глоба до 1.000 лева.

Предметитѣ, които сѫ послужили като срѣдство за нарушението, се конфискуватъ.

Чл. 457. Който проси явно самъ или провожда за това свое или находяще се подъ негово настойничество малолѣтно дете, безъ позволение отъ надлежната власть, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Ако ли това е извършено отъ двоица или нѣколцина сговорници, по възрастни отъ седемнадесеть години, то наказанието е:

глоба до 1.000 лева.

Чл. 459. Който носи форменъ дрехи, длъжностенъ знакъ, военни или други отличителни знакове безъ дозволение отъ надлежната власть или безъ да има такова право, наказва се:

съ глоба до 3.000 лева.

Чл. 460. Който прибѣгне къмъ звание, търговия, занаятъ или изкуство безъ дозволение, каквото се изисква за това споредъ закона, наказва се:

съ глоба до 3.000 лева.

Ако ли виновниятъ е ималъ такова, дозволение, но престжпи прѣдѣлитѣ на своитѣ права, наказва се:

съ глоба до 3.000 лева.

Чл. 461. Който нарушн чрезъ скарване, сбиване или по другъ начинъ общественото спокойствие, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Ако ли е извършено отъ двоища или нѣколцина, които не се разотидатъ противъ изричната покана отъ страна на полицейската власть, то наказанието е:

глоба до 2.000 лева.

Чл. 463. Който нарушн реда или спокойствието въ явни събрания или въ време на театрални представления, народни тържества и други подобни, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Чл. 464. Който открие народна игра, веселба или театарлно представление безъ надлежно дозволение, когато се изисква такова споредъ закона, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Чл. 465. Който отвори кафене, кръчма или други подобни въ недозволено време, или допуща въ тѣхъ недозволени веселби, игри, безредници или безчинства, наказва се:

съ глоба до 1.000 лева.

Чл. 466. Който остане въ питейно или публично увеселително мѣсто по-късно отъ опредѣления отъ полицейската власть часъ, макаръ, че съдържателятъ или полицейскиятъ чиновникъ го покани да напустне мѣстото, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Който пъкъ търпи оставането на посетителитѣ си следъ опредѣления отъ полицейската власть часъ, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 469. Който отрече, като бѫде поканенъ отъ надлежната власть въ случай, опасни за чий да е имотъ, здраве или животъ, или въ случай на едва що извършено престжпление, да се притече на помощь, която може да стори безъ опасность за себе си или за другиго, наказва се:

съ глоба до 1.000 лева.

Чл. 470. За повреда или изтрѣбление поставенитѣ, по разпореждане на законнитѣ власти: гербове, надписи или обявления, а сжщо за повреждане на публични памятници, наказанието е:

глоба до 2.000 лева.

Чл. 471. Който нарушн полицейска заповѣдь или наредба, издадена за спазване или поддържане безопасностьта, удобството, чистотата или спокойствието на общественитѣ пжтища, улици, площади или мостове, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 472. Който нарушн полицейска заповѣдь или наредба, издадена за предвардване или за предпазване отъ пожарь или наводнение, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 475. Който не изпълни никакъ или както трѣбва или нарушн законно разпореждане, покана, заповѣдь или наредба на властьта или на учреждение, или на органъ отъ

властьта, наказва се — ако не е предвидено въ случая друго наказание:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 476. Който наруши нѣкоя заповѣдь или разпореждане, издадено за празнуване празднични дни, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Чл. 477. За отиване вънъ отъ предѣлитѣ на държавата безъ вземане на установения паспортъ или свидетелство, виновниятъ следъ завръщането се наказва, освенъ заплатата на установения сборъ:

съ глоба до 500 лева.

Това правило не се разпространява на тѣзи случаи, когато виновниятъ подлежи на по-строго наказание за престѫпни действия, извършени отъ него преди отиването му за граница или въ време на отсѫтствието му.

Чл. 478. Който не се съобрази съ предписанията на закона да съобщава на надлежнитѣ власти сведения за числото на роденитѣ и умрѣлитѣ, наказва се:

съ глоба до 3.000 лева.

Чл. 480. Съ глоба отъ 500—3.000 л. се наказва:

1) онзи, който включва пари въ кутии, съ обявена ценность, въ пощенски колети и въ праткитѣ съ и безъ обявена ценность;

2) онзи, който съ цель да тури пощенското управление подъ отговорность е обявилъ умишленно по-голѣма или по-малка стойность отъ оная, която е била въ действителность вложена въ писмата, кутиитѣ, възелитѣ или праткитѣ;

3) онзи, който би включилъ въ пощенска кореспонденция вещества, които се пръскатъ, запалватъ или изобщо сѫ опасни и могатъ да повредятъ другата кореспонденция. За последствията на такива вложени виновнитѣ се наказватъ на общо основание споредъ причинената вреда. За нарушение на пунктъ първи паритѣ се конфискуватъ и писмата се облагатъ съ двойна такса. За нарушение на пунктъ втори вложената въ повече сума се конфискува.

Чл. 482. За нарушение вънъ отъ молитственитѣ здания, благочинието въ време на свещенослужение или на шествието съ общонародни увеселения, или съ каквито и да е безчиния, които пречатъ на божествената служба, виновнитѣ се наказватъ:

съ глоба до 1.000 лева.

Чл. 483. Съ глоба до 500 л. се наказватъ онѣзи:

1) който публично пѣе неприлични песни;

2) който явно произнася неприлични думи, и

3) който нарисува неприличенъ ликъ или напише надписъ на улица, площадъ, обществен пѫть или на друго публично мѣсто.

Чл. 486. Който се яви на улица, площадъ въ градина или на друго нѣкое открито обществено мѣсто, очевидно въ пияно състояние, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Чл. 487. Който упои малолѣтно дете съ спиртно питие, наказва се:

съ глоба до 1.000 лева.

Ако това е извършено отъ лице, което търгува съ такива питиета или отъ неговъ замѣстникъ и то въ кржга на своята търговия, то наказанието е:

глоба до 2.000 лева.

Чл. 488. Който въ кръчма, гостилница, на улица или на друго публично мѣсто опие другиго; така сѫщо който по занаятъ продава спиртни питиета, и той или замѣстникътъ

му, като знаятъ, че нѣкой отъ гоститѣ е въ пиянно положение, продължаватъ да му даватъ, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Чл. 492. Който явно и по жестокъ начинъ мжчи нѣкое животно наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 492. Съ глоба до 1.000 л. се наказва онзи:

1) който пропуска съ кола или конь по улицитѣ на градоветѣ, селата, както и онзи, който оставя на произволъ нѣкое товарно и за ездене животно, безъ да се погрижи за безопасностьта на лицата;

2) който пречи на свободното движение по улицитѣ, площадитѣ, по виднитѣ или други нѣкои обществени пѫтища;

3) който кара или езди изъ градоветѣ на шейни безъ звънци, като и онзи, който кара или езди на слаби или разглобени кола;

4) който въведе или остави, противъ правилата на безопасностьта, звѣръ въ градъ или село, на площадъ, улица и на друго мѣсто, гдето той може по такъвъ начинъ да причини вреда или нѣкоя опасность;

5) който хвърля камъни или други твърди предмети или нечистотии върху животни, хора, чужди сгради или оградени мѣста;

6) който изпречи на улица или на други мѣста, дето ходятъ постоянно люди, или окачи незакрепени, както трѣбва предмети, които могатъ съ падането си да повредятъ нѣкого;

7) който изхвърля или излива нѣщо на улица или на друго мѣсто дето ходятъ постоянно люди, по такъвъ начинъ, че може да оцапа или повреди нѣкого;

8) който постави или остави неприбрани на улица, площадъ или общественъ пѫть такива предмети, които пречатъ на свободното движение;

9) който изхвърля лепове и други мърсотии на улица или на друго публично мѣсто.

Чл. 493. Който насъска срещу човека животно, което се нахожда подъ неговъ надзоръ, или не го удържи, когато то нападне на човека, както и онзи, който не се погрижи да предвари възможна опасность отъ такова животно, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Чл. 494. Който безъ позволението на полицейскитѣ власти държи опасни диви зверове или ги пуща на свобода, както и онзи който не се погрижи да се предвари опасностьта или вредата, които би могли да причинятъ, наказва се:

съ глоба до 3.000 лева.

Чл. 495. Който употрѣби оржжие, а особенно ножъ или друго опасно орждие, въ сбиване, предизвикано не безъ негова вина, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 496. Който не поправи, не подпре или не срути сграда, зидъ или плетъ, които грозятъ сами по себе си да се срутятъ, наказва се:

съ глоба до 1.000 лева.

Чл. 497. Който остави кладенецъ, зимникъ, трапъ или друга каквато и да е яма на улица, пѫть, дворъ въ кѫща или на друго мѣсто, дето ходятъ люди, неприкрити никакъ или както трѣбва или не отбележени съ предпазливи знаци, необходими за личната безопасность, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 498. Който строи или поправя сграда, мостъ, кладенецъ или друго каквото и да е здание, или прави улица, площадъ и окопъ безъ надлежното дозволение или безъ

да се съобрази съ установенитѣ за това правила или съ необходимитѣ за безопастностьта мѣрки, наказва се:

съ глоба до 1.000 лева.

Виновниятъ може да бѫде задълженъ да поправи или да срути всичко, което е неправилно построено, ако се докаже, че то може да угрозява за безопасностьта или здравето.

Чл. 501. Който изрови мъртвецъ, за да го пренесе на друго мѣсто, безъ дозволение за това отъ надлежната власть, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 502. Който пренесе мъртвецъ отъ чужбина или отъ едно окрѫжие, околия или община въ друга безъ позволнеие за това отъ надлежната власть, наказва се:

съ глоба до 1.000 лева.

Чл. 506. Който умърси кладенецъ, изворъ или друго мѣсто или сѫдъ, отъ кѫдето или съ който се черпи вода за пиене, наказва се, ако не е предвидено за случая друго по-тежко наказание:

съ глаба до 500 лева.

Чл. 508. Който не пази чистота спрѣмо питиета или за ядене предмети, които изготовлява или държи за продань или продава, наказва се:

съ глоба до 1.000 лева.

Чл. 509. Който устрои бойна (салхана) или табахана безъ да пази установенитѣ отъ закона за това правила, както и онзи, който не отстрани нечистотиитѣ изъ бойната или табаханата, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 510. Който коли добитъкъ на мѣсто, гдето е възбранено. или противъ установенитѣ за това правила, наказва се:

съ глоба до 1.000 лева.

Чл. 511. Съдържатели на гостилници, кръчми, ханища или др. подобни заведения, предназначени за публиката. които не държатъ нуждната чистота, наказва се:

съ глоба до 3.000 лева.

Чл. 524. Съ глоба до 1.000 л. се наказватъ:

1) който стреля съ огнестрелно оръжие, който запали фаерверкъ или накладе огънь близо до сгради или вещи, така щото може да произлезе опасность за пожаръ;

2) който пустне въздушенъ шаръ, змей или друго подобно съ прикрепени къмъ тѣхъ запалителни вещества;

3) който влезе съ открита запалена свещъ или огънъ въ помѣщение, което служи за хранилище на такива предмети, които лесно се запалватъ.

Чл. 525. Който изготовлява или държи стока, материали, които лесно възприематъ огънь на такъво мѣсто или въ такъво хранилище, дето запалването имъ може да бѫде опасно, както и онзи, който държи съвмѣстно такива предмети, които не могатъ да се държатъ наедно, безъ опасностьта за запалване, наказва се:

съ глоба до 500 л.

Чл. 526. Който вкара въ пристанище корабъ, преди да разтовари отъ него ония предмети, които лесно се запалватъ наказва се:

съ глоба до 3.000 л.

Съ сѫщото наказание се наказва и онзи, който спрѣ корабъ, натоваренъ съ такива предмети, близо до другъ корабъ.

Чл. 527. Зидаръ или разпоредитель на работа, който сгради пещь, огнище, коминъ и др. подобни, безъ да се

съобрази съ правилата за предпазването отъ пожаръ, наказва се:

съ глоба до 1.000 л.

Чл. 528. За неопазване на установенитѣ правила на предпазливостьта или употрѣбление на огъня въ жилищата, за пушене тютюнъ въ плевницитѣ, горницитѣ и тѣмъ подобни, а сѫщо за нѣмане сѫдове съ вода или огнегасителни орѫдия въ тия случаи, когато това е предписано, виновницитѣ се наказватъ:

съ глоба до 500 л.

За нарушение правилата на предпазливостьта отъ огънъ вънъ отъ мѣста за живѣене, именно:

1) за кладене огънъ или за непредпазливото му употрѣбление въ близкото разстояние отъ лесове, шубраки, ниви поженати или не поженати, слама, сѣно, градини, мостове или здания;

2) за неогасяване огъня при уставяне на мѣстото, дето той е билъ накладенъ;

3) за изгаряне на шубряки, трѣви, корени, пръчки и тѣмъ подобни, безъ пазене на предписанитѣ правила, или въ недозволено време;

4) за вадене катранъ, или смола, горене вѫглища и приготовляване на поташа, безъ опазване на предписанитѣ предпазителни мѣрки, или въ непозволено време, виновнитѣ се наказватъ:

съ глоба до 500 л.

б) По закона за праздницитѣ и недѣлната почивка.

Чл. 12. Който наруши настоящия законъ наказва се съ глоба отъ 50 до 500 л. Въ случай на повторение, глобата се удвоява, а за стопанитѣ на индустриялнитѣ заведения, въ които работятъ повече отъ двадесеть души, глобата може да бѫде увеличена до 1.500 л. Глобитѣ се присѫждатъ въ полза на общинитѣ.

Чл. 72. Наказателната заповѣдь веднага се съобщава срещу подписъ на нарушителя, който може да я обжалва по реда, предвиденъ въ закона за углавното сѫдопроизводство.

Заедно съ подаване на жалбата нарушительтъ е длъженъ да представи удостовѣрение отъ Народната банка, че е внесълъ залогъ, равенъ на наложената глоба.

Съ залога се постѫпва съгласно чл. 672 отъ закона за углавното сѫдопроизводство.

Ако глобениятъ не се яви лично или чрезъ повѣреникъ безъ уважителни причини въ назначеното сѫдебно заседание, жалбата му не се разглежда и наказателната заповѣдь влиза въ сила.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Извлечение отъ закона за углавното сѫдопроизводство за реда на обжалване наказателнитѣ заповѣди. [1])

677. Всѣко наказателно постановление, ако съответния законъ предвижда обтѫжване предъ сѫда, може, въ две-

[1]) Въ свръзка съ закона за администрацията и полицията, навредъ въ чл. чл. 677 до 686 включително отъ закона за углавното сѫдопроизводство подъ „наказателни постановления", трѣбва да се разбира „наказателни заповѣди".

недѣленъ срокъ отъ деня, въ който е вржчено, да бѫде обтѫжено предъ мировия сѫдия, ако наложената глоба не е по-голѣма отъ две хиляди лева, или стойностьта на конфискуванитѣ предмети, или опредѣленото обезщетение не надминаватъ по отдѣлно сѫщата сума; а предъ окржжния сѫдъ, когато която и да е отъ тѣзи надминава 2.000 л.

678. Тѫжбата се подава чрезъ онова учреждение, което е вржчило наказателното постановление.

Учреждението препраща тѫжбата, заедно съ цѣлата преписка, въ надлежния сѫдъ и, ако е нуждно, иосочва доказателствата, които счита необходими за правилното решение на дѣлото.

679. Всѣки актъ, съставенъ споредъ наредбитѣ на специалнитѣ закони, съставлява доказателство за извършеното нарушение до доказване на противното.

680. Сѫдътъ прекратява дѣлото и обявява наказателното постановление за влѣзло въ законна сила, когато тѫжбата противъ него бѫде оттеглена или се констатира, че тя не е подадена въ законния срокъ.

Сѫдътъ прекратява дѣлото и обезсилва издаденото постановление, когато е изминала опредѣлената въ законитѣ давность. Въ тоя случай, гражданскитѣ вреди могатъ да се дирятъ на общо основание предъ гражданскитѣ сѫдилища. Давностьта, обаче, не тече, когато дѣлото се намира въ сѫда.

Когато нарушительтъ умрѣ, сѫдътъ прекратява дѣлото и обезсилва наказателното постановление само по отношение на наложената глоба, а за конфискацията и обезщетението дѣлото продължава. Въ тоя случай, вмѣсто нарушителя, като страна, се призоваватъ наследницитѣ му. Ако тѣ сѫ повече, сѫдътъ може да ги задължи да посочатъ лице въ града, гдето е седалището на сѫда, на което да се връчватъ призовкитѣ.

681. Не е причина за прекратяване на дѣлото и обезсилване на наказателното постановление обстоятелството, че актътъ, възъ основа на който е издадено наказателното постановление, не е съставенъ споредъ изискванията на съответнитѣ специални закони или че самото наказателно постановление не съдържа всички указания, за които се говори въ чл. 674 на настоящия законъ. Въпрѣки такива формални недостатъци, сѫдътъ разглежда и решава дѣлото по сѫщество, и издава осѫдителна присѫда, щомъ бѫде доказано, че нарушението е извършено.

682. Разноскитѣ по призоваване свидетели и вещи лица, показани отъ странитѣ, изключая държавнитѣ учреждения, се внасятъ отъ тѣхъ предварително. Въ присѫдата се възлагатъ на странитѣ или оставатъ въ тяжесть на държавното съкровище, споредъ изхода на дѣлото.

683. Присѫдитѣ на мировитѣ сѫдии, съ които се налага глоба или се постановява конфискация, или присѫжда обезщетение не повече отъ по 300 л., сѫ окончателни и не подлежатъ на никакво обжалване. Останалитѣ присѫди на мировитѣ сѫдии могатъ да се обжалватъ по касационенъ редъ предъ апелативнитѣ сѫдилища.

Присѫдитѣ на окржжния сѫдъ могатъ да се обжалватъ по касационенъ редъ предъ касационния сѫдъ.

684. Срокътъ за подаване касационна жалба е месеченъ и започва отъ деня на произнасяне резолюцията по дѣлото.

672. Ако осѫденият съ наказателна заповѣдь бѫде осѫденъ и съ присѫдата, наложената му глоба се прихваща отъ залога, а ако този е недостатъченъ, остатъкътъ се събира на общо основание.

Ако пъкъ бѫде оправданъ или осѫденъ на глоба по-малка отъ залога, внесенията залогъ или излишъкътъ отъ него се повръща на сѫщия.

685. Глобата, наложена съ необжалвано наказателно постановление или съ влѣзла въ законна сила присѫда на сѫда, се събира отъ компетентния финансовъ бирникъ по реда за събиране на прѣкитѣ данъци.

Случаитѣ при които глобитѣ се събиратъ при констатиране на нарушението, се опредѣлятъ отъ специалнитѣ закони.

686. Глобитѣ, наложени съ наказателни постановления или присѫди, при невъзможность да бѫдатъ събрани, се замѣняватъ, освенъ въ случаитѣ, въ които специални закони не допущатъ такъво замѣняване, съ запиране, като за всѣки 30 л. се пресмѣта не повече отъ единъ день запиране. Най-високиятъ размѣръ на запирането е една година.

Ако въ наказателното постановление или въ присѫдата по дѣлото не е указано съ колко време запиране се замѣнява наложената глоба, то замѣняването се опредѣли отъ мировия сѫдия въ мѣстото, гдето е учреждението, врьчило постановлението, на когото за тази цѣль се изпраща цѣлата преписка.

Чл. 73. Полицейскитѣ органи иматъ право да глобяватъ въ размѣръ отъ 20 до 100 лева нарушителитѣ на полицейскитѣ наредби, относно реда, движението, чистотата и благоприличието по улицитѣ и публичнитѣ мѣста.

Глобитѣ се събиратъ веднага срещу квитанция отъ кочанъ, завѣренъ отъ съответния окрѫженъ управитель. Тѣзи глоби, ако не се платятъ доброволно, се събиратъ принудително по начина за събиране на прѣкитѣ данъци.

Въ случай, че за сѫщото нарушение се издаде наказателна заповѣдь за по-голѣма глоба, платената срещу квитанцията сума се прихваща.

Само глобитѣ, които се налагатъ отъ стражари и селски кметове, подлежатъ на обжалване предъ съответния погоренъ началникъ.

Глава III.

Преминаване службата на полицейскитѣ служители.

А. Условие и начинъ за назначаването имъ.

Чл. 74. За да може нѣкой да бѫде назначенъ на една отъ опредѣленитѣ въ настоящия законъ длъжности, трѣбва да отговаря, освенъ на условията, предвидени въ закона за държавнитѣ служители, но и на настоящия.

Чл. 75. Директорътъ на полицията, неговитѣ помощници и началницитѣ на отдѣлитѣ въ Дирекцията, трѣбва да отговарятъ на условията, предвидени въ чл. 4 отъ настоящия законъ.

Чл. 76. За инспектори при Дирекцията на полицията и при окрѫжнитѣ управители, както и за началницитѣ на отдѣленията и бюрата въ дирекцията, се назначаватъ лица,

които сѫ навършили 30-годишна възрасть и сѫ съ висше образование, предимно юридическо, или свършили пълния курсъ на военното училище и сѫ преминали особенитѣ полицейски училища.

Чл. 77. За полицейски следователи се назначаватъ лица съ юридическо образование. При липса на такива, отговарящи на условията за тази длъжность, може да се назначаватъ лица и съ срѣдно образование, ако сѫ прекарали полицейскитѣ училища и придобили достатъчно практика. Тѣхното назначение е временно — до намиране подходящи лица.

Чл. 78. Полицейскитѣ пристави трѣбва да иматъ най-малко V-то-класно образование. При назначаването имъ на служба тѣ даватъ задължително, по приложения къмъ закона образецъ, че ще служатъ най-малко и непрекѫснато въ продължение на 20 години. Времето, прекарано на служба въ армията, жандармерията и пограничната стража може да се приспада отъ опредѣления срокъ.

Отношението на приставитѣ, които напущатъ службата, по каквато и да е причина, преди изтичането на срока на тѣхното задължително, не трѣбва да надминава всѣка година $^{1}/_{20}$ отъ предвидения имъ брой. Ако това отношение бѫде по-голѣмо поради непреодолими причини, недоимъкътъ нѣма да се попълва преди да настѫпи срока, който допуска уволнението на излѣзлото число пристави.

Чл. 79. Лицата, които се назначаватъ за полицейски стражари, трѣбва да отговарятъ на следнитѣ условия:

1. Да не сѫ преминали 30-годишна възрасть.
2. Да иматъ поне завършено първоначално образование и да бѫдатъ достатъчно грамотни.
3. Да сѫ служили въ войската и да сѫ имали добро поведение подиръ уволнението имъ отъ военна служба.
4. Да сѫ здрави и физически добре развити, и
5. Да сѫ завършили съ успѣхъ подготвителното полицейско училище.

Чл. 80. Стражаритѣ, които сѫ прекарали училището за подготвяне полицейски стражари, сѫ длъжни да служатъ 6 години. Тоя срокъ по тѣхно желание може да се продължи до навършването имъ на 50-годишна възрасть.

При постѫпване на служба стражаритѣ даватъ задължително съгласно приложения къмъ закона обрезецъ.

Времето, което стражаритѣ сѫ прекарали на служба въ армията, жандармерията и пограничната стража, може да се приспадне отъ опредѣления 6-годишенъ срокъ.

За подготвяне полицейски стражари въ училището ще се приематъ предпочително бивши подофицери или ефрейтори, служили въ армията, жандаремирията и пограничната стража.

Чл. 81. Стражаритѣ биватъ пеши и конни и се раздѣлятъ на три категории; кандидатъ стражари, младши стражари и страши стражари.

Всички лица, които постжпватъ въ полицията, се приематъ първоначално като кандидатъ стражари. Тѣ преминаватъ курса за подготвяне полицейски стражари и ония отъ тѣхъ, които издържатъ успѣшно изпита се повишаватъ въ младши-стражари.

За страши стражари се назначаватъ само онѣзи, които иматъ най-малко проигимназиално образование и сж прослужили три години като младши стражари.

Чл. 82. Числото на стражаритѣ въ цѣлото царство се опредѣля ежегодно въ разходния бюджетъ, като се има предъ видъ щото цѣлия съставъ на полицията при сегашнитѣ граници и населения въ царството, да не надминава 6.200 души, отъ които само 2.335 могатъ да бждатъ въоржжени съ пушки, а останалитѣ — съ револвери и сабли.

Разпредѣлението на стражаритѣ по окржзи става отъ Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве, а по околии и градоначалства — отъ окржжнитѣ управители.

Канцеларскиятъ съставъ, агентитѣ, полицейскитѣ следователи, инспекторитѣ и домакинскитѣ служби не влизатъ въ числото на опредѣленитѣ 6.200 души. Тѣ не носятъ полицейско облекло.

Чл. 83. Числото на уволненитѣ стражари по разни причини преди изтичането на срока на задължителното имъ не трѣбва да надминава годишно $^1/_{20}$ отъ всичкия имъ личенъ съставъ. Ако това число бжде по-голѣмо, недоимъкътъ, който ще последва, нѣма да се попълва преди да настжпи срока, който позволява уволнението на излѣзлото число стражари.

Чл. 84. Директорътъ на полицията и неговитѣ помощници се назначаватъ и уволняватъ съ указъ по представление на министра на вжтрешнитѣ работи и народното здраве.

Началницитѣ на отдѣлитѣ, отдѣленията и бюрата въ Дирекцията на полицията, инспекторитѣ въ дирекцията и при окржжнитѣ управлени, полицейскитѣ следователи и полицейски пристави се назначаватъ и уволняватъ отъ министра на вжтрешнитѣ работи по представление на съответнитѣ началствуващи лица, а всички останали служители се назначаватъ и уволняватъ отъ директора на полицията или окржжнитѣ управители, по представление на по-долния началникъ.

Б. Права и длъжности.

Чл. 85. Всички полицейски органи пжтуватъ по държавнитѣ желѣзници безплатно, когато сж по служба.

Подробноститѣ по уреждане пжтуването по служба на полицейскитѣ органи по желѣзницитѣ се урежда съ осо-

бенъ правилникъ между министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве и тоя на желѣзницитѣ.

Чл. 86. Органитѣ на полицията иматъ право да си служатъ безплатно съ телефоннитѣ съобщения въ страната съ всички държавни, окрѫжни и общински учреждения и длъжностни лица и то само по служба.

Подробноститѣ се уреждатъ съ особенъ правилникъ между съответнитѣ министри.

Чл. 87. Полицейскитѣ стражари, когато излизатъ по служба вънъ отъ постоянното си мѣстожителство, получаватъ двоенъ порционъ вмѣсто дневни пари.

Чл. 88. За подобрение бита на полицията и полицейската служба изобщо, както и за възнаграждение добритѣ полицаи, се учредява особенъ „Полицейски фондъ", който се урежда съ правилника за приложението на настоящия законъ.

Фонда се образува отъ следнитѣ постѫпления:

1) 20% отъ глобитѣ на полицейскитѣ наказателни заповѣди;

2) 10% отъ стойностьта на намѣренитѣ вещи отъ полицията;

3) отъ доброволни пожертвувания.

(Нова, З. „Д. В." 255 отъ 12. II. 1927 г.) Административно полицейскитѣ учреждения събиратъ и следнитѣ такси, 10% отъ които сѫ за усилване „Полицейския фондъ":

а) такса за всѣко запитване за адреси отъ частни лица	5 л.
б) такса за пускане въ движение автомобилъ или камионъ до три тона включително	800 „
в) такса за пускане въ движение камионъ по-голѣмъ отъ три тона	1.200 „
г) такса за пускане въ движение мотоциклетъ	500 „
д) такса за издаване свидетелство за свободно използуване на автомобилъ годишно	200 „
е) такса за издаване свидетелство за свободно използуване на мотоциклетъ годишно	100 „
ж) такса за изпитване шофьоръ за автомобилъ	200 „
з) такса за изпитване шофьоръ за мотоциклетъ	100 „
и) такса за пускане въ движение файтонъ	50 „
к) такса за издаване свидетелство за файтонджия	30 „
л) такса за пускане въ движение обикновена кола годшно	30 „
м) такса за издаване свидетелство за коларя	20 „

Чл. 89. Полицейскитѣ органи се ползватъ и отъ премии за непрекѫсната служба, както следва:

1) за първитѣ 5 прослужени години — съ 2 пълни месечни заплати;

2) за вторитѣ 5 прослужени години — съ 3 пълни месечни заплати;

3) за третитѣ 5 прослужени години — съ 4 пълни месечни заплати;

4) за четвъртитѣ 5 прослужени години — съ 5 пълни месечни заплати.

Тия постановления на закона влизатъ въ сила отъ 1 януарий 1924 г.

Чл. 90. Дисциплинарнитѣ наказания, които се налагатъ на полицейскитѣ органи, както и лицата, които ще ги налагатъ, се уреждатъ съ особенъ дисциплинаренъ уставъ за полицията, утвърденъ съ указъ.

Чл. 91. Освенъ изброенитѣ въ тоя законъ права и длъжности за органитѣ на държавната полиция иматъ сила и всички права и длъжности, които сѫ предвидени въ закона за държавнитѣ служители, ако не противоречатъ на изложенитѣ въ настоящия законъ.

Глава IV.

Полицейски училища.

Чл. 92. За подготвяне полицейски служители се учредяватъ, споредъ нуждата, едно или нѣколко полицейски училища.

Чл. 93. Програмата за полицейски училища, времето за откриването имъ и всички подробности по тѣхното устройване, по приемане и обучение на учащитѣ се, както и по обзавеждането имъ, се опредѣлятъ съ особенъ правилникъ, утвърденъ отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Глава V.

Преходни разпореждания.

Чл. 94. При влизането въ сила на настоящия законъ, заваренитѣ на служба лица, които не отговарятъ на условията, изисквани отъ него за назначаване на полицейска и административна служба, ще се считатъ, че служатъ временно до като се явятъ лица съ необходимия цензъ, или до като тѣ сами го придобиятъ чрезъ преминаване съ успѣхъ съответнитѣ полицейски училища.

Чл. 95. Настоящия законъ отмѣнява законитѣ за окрѫжнитѣ управители и околийскитѣ началници, за полицията и за столичната полиция, както и всички други наредби, които противоречатъ на неговитѣ разпореждания.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО

Подписаниятъ (тритѣ имена) роденъ на въ (село, градъ, околия, окрѫгъ), прослужилъ като (доброволецъ, офицеръ), съ чинъ въ (армията, жандармерията, пограничната стража) години месеци, се задължавамъ да служа отъ (деня на постѫпването) до (деня на уволнението) въ полицията на Царството, съгласно закона за администрацията и полицията.

Отличителни белези:

Години
Ръстъ
Лице
Коса
Очи
Носъ
Брада
Особени белези

(Подписъ)

Свидетели:

Гр.

Дата

(Нотариална завѣрка).

Законъ

за полицията въ селскитѣ общини.

Приетъ презъ втората редовна сесия на XIV Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 82 отъ 16 мартъ 1905 г. и обнародванъ въ брой 65 на „Държавенъ вестникъ" отъ 24 мартъ 1905 г.

Глава I.

Общи положения.

Чл. 1. Въ ведението на селската полиция влизатъ населенитѣ мѣста (села, махали и колиби), които образуватъ общината, заедно съ цѣлото простанство на общинската територия.

Чл. 2. Селската полиция има за назначение да пази реда, тишината и обществената безопастность, да поддържа обществената хигиена и да пази полскитѣ имоти и сѣидбитѣ, като изпълнява и разпорежданията на по-горнитѣ власти, относящи се до нея.

Чл. 3. Обязаноститѣ на полицията въ селскитѣ общини се възлагатъ на кметоветѣ, подъ надзора на околийскитѣ началници и участъковитѣ полицейски пристави, а въ селата или колибитѣ, отдалечени отъ центъра, въ който се намира общинското управление, тия обязаности извършва, отъ името на кмета и подъ неговъ близъкъ контролъ, кметскиятъ намѣстникъ.

Чл. 4. Като представитель на изпълнителната власть, кметътъ върши следното:

1) обнародва и привежда въ изпълнение царскитѣ укази, заповѣдитѣ на окръжнитѣ управители, околийскитѣ началници и инспекторитѣ по земледѣлието и всички актове, които му се изпращатъ отъ по-горнитѣ власти;

2) изпълнява наредбитѣ, относящи се до общата безопасность (лична и имуществена), и

3) изпълнява обязаноститѣ, които му се възлагатъ отъ специалнитѣ закони и правилници.

Чл. 5. Като представитель на съдебно-следственитѣ власти, кметътъ върши следното:

1) констатира престъпленията, извършени въ района на общината, прави нуждитѣ разпитвания, запазва следитѣ, до пристигане на съдебния следователь, и, съ помощьта на своитѣ органи и жителитѣ, при заверено престъпление или

извършване разбойничество и въ всички други случаи, предвидени въ специалнитѣ закони, залавя и задържа виновнитѣ, за предаване на близката полицейска власть. За всичко незабавно известява на околийския началникъ и прокурора;

2) изпълнява безъ забава всички законни искания на съдебнитѣ власти и имъ съдействува за разкриване престъпленията и залавяне виновнитѣ;

3) туря въ изпълнение заповѣдитѣ за довеждане, задържане и препращане лица;

4) преследва диренитѣ отъ властьта престъпници и контрабандисти, осъждани и избѣгали затворници, дезертьори, отклонивши се отъ наборитѣ младежи, опаснитѣ за спокойствието бездѣлници и др. т., и

5) констатира нещастнитѣ случки и скоропостижни умирания.

Чл. 6. Държавната полиция може, когато има нужда, да поиска съдействието на общинската полиция, за привеждане въ изпълнение заповѣдитѣ на своето началство и за задържане престъпници или съмнителни лица. Такива искания общинското управление е длъжно да удовлетворява безъ забава, но еднакво съ това и държавнитѣ полицейски органи съ длъжни да даватъ бързо своето съдействие на общинската власть за изпълнение на полицейскитѣ ѝ обязаноти и запазване реда.

Чл. 7. Кантонеритѣ по шосетата, междуселскитѣ куриери, ловджийскитѣ надзиратели, а така също и горскитѣ, митнишкитѣ и акцизнитѣ стражари и агенти, покрай своитѣ обязаности, следятъ за престъпленията, извършени въ поверенитѣ тѣмъ райони, и за разни укриваеми отъ властьта престъпници, избѣгали затворници, дезертьори и пр. и събранитѣ за тѣхъ сведения съобщаватъ на най-близката общинска власть, на която оказватъ съдействие за залавяне и по-нататъшно издирване.

Ония длъжности лица, които пренебрѣгватъ горнитѣ задължения, ще се считатъ като да съ нарушили прями обязаности и подлежатъ за това на дисциплинарно наказание, налагано отъ надлежнитѣ тѣхни началници, по искане отъ полицията.

Глава II.[1])

Органи на полицията.

Чл. 8. (Доп. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1908 г.[2]) Органи на полицията, посредствомъ които кметоветѣ извършватъ

---

[1]) Съ чл. 207 отъ закона за подобрение земледѣлското производство и опазване полскитѣ имоти, обнародванъ въ „Д. В.“ бр. 231 отъ 13 януарий 1922 г. въ тая глава се отмѣнява всичко, което се отнася до общинскитѣ падари (пазачитѣ на полскитѣ имоти).

[2]) Следъ думитѣ: „общинскитѣ стражари“ съ прибавени думитѣ „тамъ, дето има такива“.

полицейската служба въ общинитѣ, сж: а) общинскитѣ стражари тамъ, дето има такива; б) пазачитѣ на полскитѣ имоти (пждари); в) общинскитѣ горски стражари; г) пазачитѣ на едрия добитъкъ (говедари): д) кехаята (глашатаятъ), и е) нощната стража.

ДѢЛЪ I.

Общински стражари.

Чл. 9. (Изм. З. „Д. В." 285 отъ 29. XII. 1908 г.[1]) Числото на стражаритѣ се опредѣля отъ общинския съевтъ, следъ допитване до народа, споредъ численостьта на населението, пространството и мѣстоположението на разнитѣ видове култури.

Ако общинскиятъ съветъ реши, може да не се назначаватъ стражари въ общината.

Забележка. Въ заседанието на общинския съветъ, въ което ще се решава горниятъ въпросъ, взиматъ участие и по трима представители отъ всѣко село, съставляващи сборната община, избрани отъ респективнитѣ села.

Чл. 10. (Изм. З. „Д. В." 285 отъ 29. XII. 1908 г.[2]) На стражаритѣ се плаща въ пари или въ натура, споредъ както намѣри за добре общинскиятъ съветъ, следъ допитване до народа. И въ двата случая секретарь-бирникътъ събира налога на общо основание.

---

[1]) **Старъ чл. 9.** Числото на стражаритѣ и пждаритѣ се опредѣля, споредъ пространството и мѣстоположението на разнитѣ видове култури, по следната норма: за населено мѣсто до 100 кжщи трѣбва да има най-малко двама пждари и единъ стражарь, а за села съ по-голѣмо население прибавя се най-малко по единъ пждаръ на всѣки 100 кжщи и 1 стражарь на 200 кжщи.

Ако сж повече отъ трима, единиятъ бива старши.

Заплатата имъ се опредѣля въ бюджета, но не може да бжде по-малка отъ 20 л. месечно за младшитѣ и 35 л. за старшитѣ.

Забележка. За лозя и овощни градини общинитѣ могатъ да наематъ още и временни допълнителни пждари само за периода на зрѣенето и прибирането на плодоветѣ.

[2]) **Старъ чл. 10.** Заплатитѣ на стражаритѣ и пждаритѣ, както и заплатитѣ на временнитѣ допълнителни пждари, се предвиждатъ задължително въ общинския бюджетъ и се изплащатъ редовно въ края на всѣки месецъ. Сжщо въ бюджета на приходъ се предвижда доходъ отъ общинския оборъ (капанъ), отъ глоби, налагани споредъ настоящия законъ и отъ такса за пазене лозя, градини и пр. споредъ закона за подигане овощарството.

Съ З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г. думитѣ: „и пр. споредъ закона за подигане овощарството" се замѣнятъ съ: „гюлове, ливади и ниви въ размѣръ до 25 стотинки, по опредѣление на общинския съветъ. Съ такава такса се облагатъ и частнитѣ и общински гори, ако за тѣхъ, поради малкото имъ пространство, нѣма отдѣлни горски стражари и пазенето имъ е повѣрено на пждаритѣ".

Чл. 11. Стражаритѣ сѫ направо подчинени на кмета, подъ чиито заповѣди и контролъ тѣ действуватъ за изпълнение на полицейската служба въ територията на общината.

Стражаритѣ сѫ предназначени преимуществено за полиция въ населенитѣ мѣста.

Чл. 12. Като изпълнителни органи на кмета, стражаритѣ помагатъ за поддържане реда и безопасностьта, за прилагане и съблюдаване общинскитѣ постановления и наредби, издадени по ведомството на селската полиция, и за констатиранитѣ нарушения съобщаватъ кмету, който съставлява, самъ или чрезъ тѣхъ, надлежнитѣ актове най-късно въ течение на 24 часа отъ откриване нарушенията.

Тѣ задържатъ и предаватъ кмету престѫпницитѣ, заловени на мѣстопрестѫплението, и за всички произшествия, станали въ районитѣ имъ съобщаватъ незабавно кмету.

Чл. 13. По нареждане отъ кмета, стражаритѣ помагатъ:

1) на държавнитѣ полицейски и сѫдебнослѣдствени власти — за дирене и залавяне разни престѫпници, осѫждани и обвиняеми лица, дезертори и др., за преследването на които е издадена заповѣдь;

2) на сѫдебнитѣ пристави — за изпълнение дѣлата имъ;

3) на фискалнитѣ органи (бирници и финансови пристави и агенти — за събиране данъцитѣ и бериитѣ;

4) на финансовитѣ, митнишки и акцизни органи — за откриване и залавяне контрабанди и преследване да не се върши търговия съ питиетата и тютюнъ безъ патентъ;

5) на горската власть — за разкриване нарушенията на закона за горитѣ;

6) (Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) на агентитѣ отъ желѣзопѫтната полиция — по преследване нарушителитѣ на закона за желѣзнопѫтната полиция, и

7) (Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) на военнитѣ власти — по прилагане наредбитѣ за наборитѣ, мобилизацията и реквизицията.

Чл. 14. (Отм. З. П. З. П. О. П. И., „Д. В.“ 231 отъ 13. I. 1922 г. [1])

Чл. 15. (Отм. З. П. З. П. О. П. И., „Д. В.“ 231 отъ 13. I. 1922 г. [2])

---

[1]) **Старъ чл. 14.** Пѫдаритѣ сѫ предназначени за опазване сѣидбитѣ, земнитѣ плодове и всички полски имоти, находящи се въ територията на общината.

Тѣ се намиратъ постоянно денѣ, а лѣтно време — и ноще въ своитѣ райони, които обикалятъ най-малко еднажъ въ деня.

[2]) **Старъ чл. 15.** Властьта на пѫдаритѣ се простира върху цѣлото общинско землище.

Тѣ следятъ за нарушенията на всички наредби по запазване полскитѣ имоти и сѣидби, както и за ония, относящи се до движението по пѫтищата, а така сѫщо и за всички нарушения на общинскитѣ правилници и постановления. За констатирането имъ

Чл. 16. (Отм. З. П. З. П. О. П. И., „Д. В.“ 231 отъ 13. I. 1922 г. [1])

Чл. 17. Стражаритѣ, въ кржга на своето ведомство, могатъ да преследватъ нарушителитѣ на законитѣ за лова, за риболовството, за мѣркитѣ и теглилкитѣ, за държавнитѣ и общински пжтища, за акциза върху питиетата и за тютюня. Колкото за нарушенията на закона за горитѣ, открити отъ общинскитѣ органи или отъ кмета, съобщава се на най-близката горска власть, за провѣряване факта и съставяне нуждния актъ.

Чл. 18. (Изм. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1908 г. [2]) За стражари се назначаватъ само лица, които сж грамотни, изслужили военната си тегоба и сж честни и трезвени.

Чл. 19. (Изм. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1908 г. [3]) Общинскитѣ стражари се назначаватъ и уволняватъ отъ кмета, съ

съобщаватъ незабавно кмету, който е длъженъ въ 24 часа да състави за това актъ, ако такъвъ не е съставенъ отъ самия пждарь.

Когато нѣкой нарушитель иска да избѣга, пждарьтъ има право да го преследва и извънъ своя районъ и всички длъжностни и частни лица сж длъжни да му даватъ помощь за хващането престжпника.

По въпроси за подобрение земледѣлието и отраслитѣ му пждаритѣ изпълняватъ заповѣдитѣ на земледѣлческитѣ инспектори.

[1]) **Старъ чл. 16.** Пждаритѣ се отговорни за причиненитѣ повреди, ако въ 24 часа не съобщатъ за станалото нарушение.

[2]) **Старъ чл. 18.** За пждари и стражари се назначаватъ само тия, които отговарятъ на следнитѣ условия:

а) да сж грамотни;

б) да не сж по-млади отъ 25 и по-стари отъ 45 години;

в) да сж изслужили военната си тегоба;

г) да не сж осждани за каквото да било углавно престжпление;

д) да сж съвършенно здрави;

е) да сж съ доказана честность и трезвеность.

Съ З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г. е прибавена следнята нова алинея:

„Въ чисто мюсюлманскитѣ села, при нѣмане подходящи кандидати, могатъ да се назначаватъ, съ разрешение отъ окржжния управитель, лица, неотговарящи на условията по точки а и в.“

[3]) **Старъ чл. 19.** Стражаритѣ и пждаритѣ се назначаватъ отъ кмета съ съгласието на общинския съветъ и одобрението на окржжния управитель, а се уволняватъ отъ управителя, съ мотивирана заповѣдь, за една отъ следнитѣ причини: доказана неспособность, лошо поведение, болесть или неджгавость, действително и съзнателно непокорство на началството и за извършване едно отъ престжпленията, показани въ глави XIV, XVI, XVII, XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXII и XXXIII отъ наказателния законъ, както и въобще за извършване престжпно деяние, което влече следъ себе си затворъ или запиране на по-вече отъ 1 месецъ.

Съ З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г. е прбавена следнята нова алинея:

„Кандидатитѣ за стражари и пждари представятъ кмету следнитѣ свидетелства: а) училищно; б) метрическо; в) уволнителенъ

съгласието на общинския съветъ, следъ допитване до народа и одобрението отъ околийския началникъ.

Чл. 20. (Изм. З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г.[1]) За нередовно изпълнеие на служебнитѣ си обязаности, за немарливость, за превишение или намаление на властьта си, за уклонение отъ добро поведение, за неприлично отнасяне къмъ началствующитѣ лица, за нечисто държане оржжието и облѣклото и въобще за всѣка погрѣшка и маловаженъ простжпъкъ, за които нѣма предвидено наказание въ наказателния законъ, стражаритѣ се подлагатъ на дисциплинарно наказание, налагано отъ кмета съ заповѣдь.

Дисциплинарното наказание бива: мъмрене и глоба. Глобата не може да бжде по-голѣма отъ 100 л., удържани отъ заплатата за три месеци.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Околийскитѣ началници сж длъжни да упражняватъ контролъ върху службата на стражаритѣ.

Чл. 21. Общинскиятъ съветъ опредѣля какво оржжие, облѣкло и знакъ може да носятъ стражаритѣ, тамъ, дѣто има такива.

Чл. 22. При встжпване въ длъжность стражаритѣ даватъ клетва за съвестно изпълнение на своитѣ длъжности.

Забележка. Клетвата е сжщата, каквато е предвидена въ закона за държавнитѣ служители.

Чл. 23. Когато се намиратъ на постъ или съпровождатъ затворници, или изпълняватъ заповѣдитѣ на сждебнитѣ власти, стражаритѣ се ползуватъ съ правата на органи на публичната власть. Тѣ могатъ да прибѣгватъ къмъ оржжие само въ случаитѣ и по реда, показани въ чл. 69 отъ закона за администрацията и полицията.

Чл. 24. (Отм. З. П. З. П. О. П. И., „Д. В. 231 отъ 13. I. 1922 г.[2])

билетъ; г) за сждимость; д) медицинско, и е) за честность и трѣзвеность. Тия документи се представятъ на окржжния управитель, заедно съ заповѣдьта на кмета по назначението. Въ случай че кметътъ, следъ като е билъ поканенъ писмено отъ окржжния управитель, откаже да назначи стражари или пъдари, управительтъ назначава такива самъ“.

[1]) Съ З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г. въ края на първата алинея думитѣ: „и утвърждавано отъ околийския началникъ“ сж замѣнени съ: „съ заповѣдь“.

[2]) Старъ чл. 24. Стопанитѣ на повече отъ 50 хектара земя, сгрупирана въ една мѣстность, могатъ да си държатъ отдѣлни пъдари.

Паракендоплатцитѣ въ общинитѣ иматъ право да назначаватъ свои частни пъдари, обаче това не ги изключва отъ да плащатъ общата общинска данъ за селската полиция.

Оржжието и облѣклото или знака на частнитѣ пъдари опредѣля общинскиятъ съветъ съ одобрение на околийския началникъ.

Чл. 25. (Отм. З. П. З. П. О. П. И., „Д. В." 231 отъ 13. I. 1922 г. [3])

Чл. 26. (Отм. З. П. З. П. О. П. И., „Д. В." 231 отъ 13. I. 1922 г. [4])

ПРИЛОЖЕНИЕ

За полската стража.

(Извлечение отъ закона за подобрение земледѣлското производство и опазване полскитѣ имоти).

Опазване на земледѣлското производство.

ГЛАВА I.

Общи положения.

Чл. 142. Върховниятъ контролъ по опазване на полскитѣ имоти и предмети отъ земледѣлското стопанство принадлежи на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, респ. подвижнитѣ земледѣлски катедри.

Чл. 143. Пазенето на полскитѣ имоти и предмети отъ земледѣлското стопанство се възлага на общинскитѣ управления, чрезъ назначената за това полска стража.

Забележка. Опазването на полскитѣ имоти следъ допитване до заинтересуванитѣ стопани, може да става и съ отдаването имъ на наематель при поемни условия, одобрени отъ агрономството.

Чл. 144. За издръжката на полската стража общината ежегодно предвижда въ бюджета си нуждитѣ суми.

Забележка. Плащането на пазачитѣ може да стане въ натура или въ натура и пари.

ГЛАВА II.

Организация на полската стража.

Чл. 145. За опазване на полскитѣ имоти и предмети отъ земледѣлското стопанство въ всѣко населено мѣсто се назначаватъ полски общински стражари — постоянни за презъ цѣлото време на годината и временни — отъ 1 априлъ до 1 ноемврий всѣка година.

Чл. 146. Числото на постояннитѣ полски стражари се опредѣля въ зависимость отъ пространството на работната земя и отъ естеството на културитѣ.

Чл. 147. За постоянни и временни полски стражари назначаватъ лица, които сж:

а) грамотни;

[3]) **Старъ чл. 25.** Частнитѣ пъдари имаатъ еднакви права и задължения съ ония, предвидени за общинскитѣ пъдари, но само ако удовлетворяватъ изброенитѣ по-горе условия и сж одобрени отъ околийския началникъ. Тѣ сжщо сж задължени да иматъ униформа, оржжие и отличителенъ знакъ (плочица).

[4]) **Старъ чл. 26.** При назначаване на длъжность, пъдарьтъ се снабдява съ служебна книжка, по приложения образецъ, въ която между другото се записва коя мѣстность му се предава за вардене, какви видове култури и съ какви граници. Въ нея се бѣлѣжи даденото облѣкло и въоржение и всички по-важни заповѣди, кога и какъ сж изпълнени.

б) изслужили военната редовната трудова повинность, и

в) честни, трезвени и неосѫждани.

Забележка. Ако нѣма такива лица въ населенитѣ мѣста съ иновѣрно население, допуска се назначаването на други, които макаръ и да не отговарятъ на условията по точки а и б.

Чл. 148. Назначението и уволнението на постояннитѣ и временни полски стражари става съ заповѣдь отъ кмета по решение на общинския съветъ.

Чл. 149. Частнитѣ лица, притежатели на ниви, ливади, градини, лозя и пр., иматъ право да назначаватъ пазачи на имотитѣ си, безъ да се освобождаватъ отъ такситѣ, предвидени въ чл. 144.

Назначенитѣ отъ тѣхъ пазачи, за да иматъ правата, които дава настоящия законъ на полскитѣ стражари, трѣбва да отговарятъ на предвидения цензъ и за назначението имъ да бѫде уведомено общинското управление. Тѣ сѫ длъжни да изпълняватъ общитѣ разпоредби, отнасящи се до опазване на имота.

Чл. 150. Когато се намиратъ въ изпълнение на служебнитѣ си обязаности, полскитѣ стражари иматъ право на органи на публична власть. Тѣ могатъ да прибѣгватъ къмъ оржжие само въ случаитѣ и по реда, указанъ отъ закона за администрацията и полицията.

Чл. 151. Полскитѣ стражари носятъ униформа и оржжие за смѣтка на общината, гдето служатъ. Тѣ не могатъ да носятъ ловджийски пушки, освенъ презъ време зрението на гроздето, царевицата и бостанитѣ до пребирането на плодоветѣ.

Чл. 152. При встѫпването си въ длъжность полскитѣ стражари полагатъ установената въ закона за държавнитѣ служители клетва.

Чл. 153. На полскитѣ стражари немогатъ да се възлагатъ работи извънъ тѣхната служебна обязаность, освенъ въ извънредни случаи, когато е нуждно да се предотврати известно престѫпление отъ общъ характеръ или предохрани известно бедствие.

Чл. 154. На полскитѣ стражари е забранено да събиратъ каквито и да било глоби за заловенъ добитъкъ, а сѫщо така да се ползуватъ отъ плодоветѣ, повѣрени имъ за пазене.

Общинскиятъ съветъ опредѣля начина, по който се постѫпва съ заловения въ нарушение добитъкъ.

Чл. 155. За нередовни изпълнения на служебнитѣ си обязаности, за немарливость, за превишение на властьта си, за недобро поведение, за нечисто държане на окржжието и облеклото и въобще за всѣка погрѣшка и маловажни нарушения, за които нѣма предвидено наказание въ общия наказателенъ законъ, полскитѣ стражари се подлагатъ на дисциплинарни наказания отъ общинския кметъ, споредъ степенята на вината, които биватъ: а) мъмрене, б) глоба до ¼ отъ заплатата и в) уволнение.

ДѢЛЪ II.

Горски стражари и пазачи на едрия добитъкъ (говедари).

Чл. 27. Споредъ пространството на горитѣ, общинитѣ сѫ длъжни да издържатъ нуждното число горски стражари.

Когато горитѣ на две или повече съседни села или на частни стопани сѫ маломѣрни, за пазенето имъ се назна-

чаватъ общи стражари, на които се плаща съразмѣрно, споредъ пространството на горитѣ.

Чл. 28. (Изм. З. „Д. В." 285 отъ 29. XII. 1908 г.[1]) Назначението на общинскитѣ и частни горски стражари става съгласно закона за горитѣ и правилника за приспособлението му.

ПРИЛОЖЕНИЕ

За горската стража.

Извлечение отъ закона за горитѣ, обнародванъ „Държавенъ вестникъ", брой 124 отъ 1. IX. 1925 г.

Чл. 42. Пазенето на горитѣ се повѣрява на горската стража, а за пазенето и поддържането на горскитѣ пѫтища и телефонни линии се назначаватъ специални пазачи-кантонери и надзиратели.

Горскитѣ стражари се дѣлятъ на две степени — страши (конни) и младши (конни и пеши).

Числото на горскитѣ стражари се опредѣля въ зависимость отъ пространството на горитѣ, като се гледа, щото участъка на единъ стражарь да не надминава 1.000 хектера. Числото на пазачитѣ — кантонери и надзиратели се опредѣля споредъ нуждата.

Чл. 43. Старшитѣ и коннитѣ младши горски стражари получаватъ фуражни пари за издръжка на собственнитѣ си коне. Размѣрътъ на тия пари се опредѣля ежегодно въ бюджета, наравно съ полицейскитѣ, акцизнитѣ и митническитѣ стражари.

Чл. 44. Общинитѣ и обществениѣ учреждения издържатъ, за пазене на горитѣ си, свои горски стражари, които се приравняватъ въ всичко къмъ държавнитѣ горски стражари и се подчиняватъ на държавнитѣ лесничеи.

Числото на тия горски стражари се опредѣля, съгласно ал. III на чл. 42, а заплатитѣ имъ — съгласно таблицитѣ за заплатитѣ на държавнитѣ служители, както и кредититѣ по чл. 43, се предваждатъ ежегодно въ бюджетитѣ на съотвѣтнитѣ общини и учреждения, следъ което се даватъ въ разположение на държавнитѣ лесничеи, за изплащане на правоимеющитѣ.

Чл. 45. Частнитѣ гори се пазятъ отъ държавната и общинската горска стража, но собственицитѣ имъ могатъ да поставятъ и свои горски пазачи, действията на които се взематъ подъ внимание, наравно съ тия на държавнитѣ горски стражари, само ако тѣхното назначение е било одобрено отъ лесничея и ако носятъ установената униформа.

Чл. 29. (Изм. З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1908 г.[2]) Стражаритѣ се занимаватъ само съ работитѣ, които се отнасятъ до горската служба.

---

[1]) **Старъ чл. 28.** Горскитѣ стражари се назначаватъ: общинскитѣ — отъ районния горски инспекторъ, а частнитѣ — отъ горовладѣлцитѣ, съ одобрение на лесничея.

Тѣ носятъ униформа и оржжие, даватъ клетва и получаватъ заплата, както е опредѣлено въ закона за горитѣ и правилника за приспособлението му.

[2]) **Старъ чл. 29.** Стражаритѣ сѫ непосредствено подчинени лесничею и се занимаватъ само съ работитѣ, които се отнасятъ до горската служба.

Чл. 30. При обиколка на своитѣ участъци, стражаритѣ сѫ длъжни да нагледватъ и другитѣ гори, чиито и да сѫ, макаръ и да не сѫ повѣрени тѣмъ за пазене.

Чл. 31. Горскитѣ стражари надзираватъ за изпълнението на горско-ловджийско-полицейскитѣ разпоредби и бдятъ, щото пѫтищата и мостоветѣ въ участъцитѣ имъ да бѫдатъ безопасни и винаги свободни за преминуване.

Изучаватъ наредбитѣ за предпазване горитѣ отъ пожари и следятъ за строгото имъ изпълнение. Не позволяватъ да се кладе огънь вѫтре въ горитѣ или около тѣхъ на разстояние по-близо отъ 20 метра за листнитѣ гори и 50 метра за иглолистнитѣ презъ време отъ 1 юний до 1 ноемврий безъ разрешение на горската власть.[1])

Чл. 32. Всѣка община е длъжна да има пазачи на едрия добитъкъ (говедари), съразмѣрно съ числото на добитъка.

Частни стопани, ако желаятъ могатъ да си хващатъ отдѣлни говедари.

Чл. 33. Добитъкътъ се откарва на паша и водопой въ опредѣленитѣ отъ общинския съветъ мѣста, дето пасенето и минуването на добитъка е позволено и не засѣга частната собственость.

Забележка. За откарване козитѣ и свинетѣ на паша и пазенето имъ тамъ кметътъ взема особени мѣрки.

Чл. 34. Говедаритѣ сѫ отговорни за предаденитѣ тѣмъ добитъци, освенъ ако докажатъ, че липсалитѣ сѫ жертва на звѣрове и не е могло да бѫдатъ спасени. Отговорни сѫ и за поврѣдитѣ, които, по тѣхно невнимание, добитъкътъ би причинилъ на частнитѣ имоти.

Чл. 35. Говедаритѣ се избиратъ и плащатъ по обичая отъ стопанитѣ на добитъка, но винаги съ одобрението на кмета, комуто сѫ подчинени.

Той ги наказва дисциплирно и може да ги уволнява съ съгласието на общинския съветъ.

ДѢЛЪ III.

Нощна стража.

Чл. 36. За осигуряване нощно време тишината и безопастностьта въ населенитѣ мѣста, отрежда се специална стража, наречена нощна, отъ самитѣ жители на общината.

Чл. 37. (Изм. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.[2]) Всички жители отъ мѫжки полъ, на възрасть отъ 18 до 55 години

---

[1]) Съ чл. 163 отъ закона за горитѣ времето „отъ 1 май до 1 октомврий“ се замѣня съ „отъ 1 юний до 1 ноемврий“. Нарушителитѣ съгласно тоя членъ отъ закона за горитѣ, се наказватъ съ глоба отъ 100 до 1.000 л.

[2]) Старъ чл. 37. Всички жители на възрасть отъ 18 до 55 години включително влизатъ въ състава на стражата. Изключватъ се умоповреденитѣ, пияницитѣ, сакатитѣ и осѫжданитѣ на строгъ тъмниченъ затворъ.

включително, влизатъ въ състава на стражата. Изключватъ се умоповреденитѣ, пияницитѣ, сакатитѣ и осѫжданитѣ на строгъ тъмниченъ затворъ, а се освобождаватъ свещенослужителитѣ, учителитѣ, кметоветѣ и тѣхнитѣ помощници, секретарь-бирницитѣ и общинскитѣ стражари и пѫдари.

Чл. 38. Кметътъ, а въ селата, които не сѫ центъръ на общината, кметскиятъ намѣстникъ, съставя списъкъ на способнитѣ да влѣзатъ въ стражата и ги подраздѣля на чети. Отъ съставящитѣ четата единъ се назначава за старши. Разпредѣлението имъ се обявява и залѣпя въ общинската канцелария. За села по-малки отъ 50 кѫщи четата брой 6 души, за отъ 50 до 100 кѫщи — 8 души, а за отъ 100 до 200 кѫщи — 10 души, За села по-голѣми отъ 200 кѫщи четитѣ се увеличаватъ съ по двама человѣка за всѣки 50 кѫщи.

Забележка. Общинитѣ могатъ да наематъ нощна стража.

Чл. 39. Общинското управление съобщава на записанитѣ въ списъка, кому кога е редъ да се яви на нощна стража.

Никой не може да се отказва, освенъ по причина на болесть и отсѫтствие. Въ такива случаи, той си нарежда замѣстникъ, който обаче трѣбва да отговаря на условията за нощенъ стражарь.

Чл. 40. (Доп., З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.[1]) Неявившитѣ се кметътъ глобаява до 30 л. и изпраща на мѣстото имъ други лица за тѣхна смѣтка.

Чл. 41. Всѣка вечерь четата е длъжна да се събере на опредѣлено време въ общинската стая, дето се въорѫжава, и, по наставления отъ кмета или намѣстника му, тръгва низъ селото да обикаля. Едната половина ходи до полунощь, а другата, като се завърне първата — отъ полунощь до сутриньта.

Чл. 42. Нощенъ стражарь, който се намѣри заспалъ или не на поста си, наказва се да пази две нощи подъ редъ.

Чл. 43. При обикаляне низъ селото, стражата бди да се затварятъ кръчмитѣ на опердѣленото време и да не се нарушава тишината.

Чл. 44. Всѣко лице, което влиза или излиза изъ селото или махалата, ако не иска да отговори кое е, дѣ отива и отъ де иде и не се спира, стражата му извика на високо „стой“ и пакъ, ако не се обади и не се спре, извиква му на часа още еднажъ „стой“ и се спуща да го залови. Ако би лицето да се възпротиви съ орѫжие и не се предаде, или вземе да бѣга, въ такъвъ случай, дава сигналъ чрезъ гръмване.

---

[1]) Следъ думата „глобява“ е прибавено: „до 6 л.“ Тоя размѣръ на глобата съ § 26 отъ закона за бюджета на държавата за финан. 1921/1922 г., обн. въ „Д. В.“ брой 81 отъ 14. VII. 1921 г., се увеличава въ петоренъ размѣръ.

Чл. 45. Въ случай на гръмване, частитѣ на нощната стража тутакси се притичатъ на мѣстото, за даване помощь, както и съседитѣ до мѣстопроизшествието.

Чл. 46. Ако съгледа едного или нѣколцина да се опитватъ да вършатъ кражба на добитъкъ или обиръ, или да подпалятъ нѣкоя постройка, слама или сѣно, стражата напада изведнажъ злосторницитѣ и, като ги залови, задържа ги подъ строгъ арестъ и известява веднага кмету.

Ако ли злосторницитѣ избѣгатъ, стражата дава знакъ за тревога и всички жители, както и длъжноститѣ лица, находящи се въ селото, сѫ длъжни на часа да се притекатъ на помощь, за залавянето имъ.

За такива случаи кметътъ съобщава веднага на околийския началникъ и иска полицейско съдействие, ако има нужда.

Чл. 47. Въ случай на пожаръ вѫтре въ селото или вънъ отъ него, стражата дава знакъ за тревога и жителитѣ сѫ длъжни на часа да се притекатъ на помощь, за изгасянето му и залавяне авторитѣ.

Чл. 48. (Новъ, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г., изм. съ З. за Адм. и Пол., „Д. В. 25 отъ 4. V. 1925 г.[1]) Нарушителитѣ на членове 45, 46 и 47 се наказватъ съ наказателна заповѣдь отъ околийския началникъ (чл. 71 отъ З. за адм. и полицията) по чл. 469 отъ наказателния законъ. Ако ли даденият сигналъ или тревога сѫ лъжовни, виновнитѣ се наказватъ отъ мировия сѫдия по чл. 462 отъ сѫщия законъ.

Чл. чл. 469 и 462 отъ наказателния законъ гласятъ:

469. Който отрече, като бѫде поканенъ отъ надлежната власть въ случаи, опасни за чий да е имотъ, здраве или животъ или въ случай на едва що извършено престѫпление, да се притече на помощь, която може да стори безъ опасность за себе си или за другиго, наказва се:

съ глоба до 1.000 лева.

462. Който нарушi общественото спокойствие съ лъжовни сигнали или съ тревога, наказва се:

съ запиране до два месеца или съ глоба до 3.000 лева.

Чл. 49. Когато нѣкои отъ нощнитѣ стражари или отъ жителитѣ на общината, повикани на помощь, при гасене пожаръ или преследване престѫпници, претърпи тѣлесна поврѣда или изгуби живота си, такъвъ или семейството му се ползува съ право на инвалидна пенсия, каквато законътъ предвижда за полицейскитѣ стражари. Пенсията се плаща отъ държавното съкровище.

---

[1]) **Старъ чл. 48.** Нарушителитѣ на членове 45, 46 и 47 се наказватъ отъ мировия сѫдия по чл. 469 отъ наказателния законъ. Ако ли даденият сигналъ или тревога сѫ лъжовни, виновнитѣ се наказватъ по чл. 462 отъ сѫщия законъ.

Чл. 50. За всичко, що се е случило презъ нощьта, старшиятъ на четата съобщава кмету и му предава заловенитѣ лица. Оръжието си четницитѣ връщатъ.

Чл. 51. Надзорътъ за редовното и правилно функциониране на нощната стража принадлежи на кмета или на намѣстника му.

Чл. 52. Околийскитѣ началници, полицейскитѣ пристави и полицейскитѣ стражари могатъ да правятъ внезапни ревизии на нощната стража и за нередовноститѣ, констатирани съ актъ, изискватъ наказанието на виновнитѣ.

Глава III.

Обществена безопастность, редъ и благочиние.

Чл. 53. Кметътъ бди върху всичко, що се отнася до обществената безопастность. Съ помощьта на своитѣ органи, предупреждава и прекратява всѣкакви скарвания, побоища и непозволени сборища по улицитѣ, мегданитѣ, кръчмитѣ и други заведения, отворени за публиката, както и по пазаритѣ, панаиритѣ, хороиграищата и други мѣста, дето се събира много народъ.

Той предупреждава нещастнитѣ случаи и взима всички мѣрки, които намира необходими, за предотвратяване и ограничение престъпленията, като: убийства, кражби, пожари и пр., и за всички произшествия съобщава незабавно на околийския началникъ.

Чл. 54. Въ случай на важни нарушения общото спокойствие и предстояща опастность, когато и най-малката бавнонсть би могла да причини нещастие и повреди на жителитѣ, кметътъ взима бързи мѣрки съ съдействието на жителитѣ отъ общината. За такива разпореждания той веднага съобщава на околийския началникъ и, ако види за нуждно, може да поиска, чрезъ него, полицейско и военно съдействие.

Чл. 55. Кметътъ разпорежда, чрезъ заповѣди, и бди да не се нарушава обществено спокойствие нощемъ чрезъ викания, тревоги, пѣене низъ улицитѣ или чукане и блъскане вратитѣ и прозорцитѣ.

За запазване реда и нравственостьта кметътъ може да забрани съ писмена заповѣдь седенкитѣ и тлакитѣ.

Нарушителнитѣ се наказватъ по чл. 475 отъ нак. законъ.

> Чл. 475 отъ наказателния законъ гласи:
> Който не изпълни никакъ или както трѣбва или наруши законно разпореждане, покана, заповѣдь или наредба на властьта или на учреждение, или на органъ отъ властьта, наказва се — ако не е предвидено въ случая друго наказание: съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 56. Кметътъ забранява просията и скитането на бездѣлници и други непознати лица въ предѣлитѣ на общината. Такива се препращатъ въ околийското управление.

Сакати и неджгави членове отъ общината се поддържатъ отъ помощитѣ на общината.

Чл. 57. Кметътъ се разпорежда за прибирането и настаняването, за отгледване — било въ селото, било въ приютитѣ, дето има такива, — подхвърленитѣ деца.

Чл. 58. (Отм. З. адм. и полицията, „Д. В." 25 отъ 4. V. 1925 г.[1])

Чл. 59. (Отм. З. адм. и полицията, „Д. В." 25 отъ 4. V 1925 г.[2])

Чл. чл. 49, 50 и 51 отъ закона за администрацията и полицията гласятъ:

49. Лицата, които искатъ да отварятъ хотели, ханове, гостилници, кръчми, кафенета и други подобни заведения, трѣбва предварително да представятъ удостовѣрения на околийскитѣ началници, градоначалници или участъкови началници въ столицата, че сж пълнолѣтни, че не сж болни отъ заразителни болести, и че не сж осждани за фалшификация, укривателство, кражби, контрабанди и други престъпления, които влекатъ лишаване отъ граждански и политически права.

Помѣщенията на такива заведения се преглеждатъ предварително и одобряватъ отъ комисия: единъ лѣкарь, единъ представитель на техническата власть и единъ представитель на мѣстната общинска власть.

50. Директрътъ на полицията за столицата и окржжнитѣ управители закриватъ съ обоснована заповѣдь заведенията, споменати въ по-горния членъ, когато полицейскитѣ или санитарни власти намѣрятъ, че въ тѣхъ се устройватъ незаконни хазартни игри, че сж вредни за общественото здраве, или противни на нравственостьта.

Тая заповѣдь се издава следъ обстоятелствена провѣрка и се прилага веднага въ действие.

Заинтересованитѣ могатъ да я обтжжатъ въ седмодневенъ срокъ отъ съобщението й предъ окржжния сждъ, който се произнася въ едномѣсеченъ срокъ. Присждата на окржжния сждъ е окончателна и не подлежи на никакво обтжжване.

51. Директорътъ на полицията за столицата и окржжнитѣ управители могатъ да опредѣлятъ часоветѣ за движение нощемъ изъ улицитѣ, както и часоветѣ, презъ които театритѣ, кафенетата, кафе-концертитѣ, кръчмитѣ, гостилни-

[1]) **Старъ чл. 58.** Не се позволява отварянето кръчми, кафенета, хотели и ханища, освенъ на лица български поданици, пълнолѣтни и неосждани за фалшификация, укривателство, кражба, контрабанда и за друго нѣкое престъпление, което влече лишаване отъ политически и граждански права.

Ония заведения отъ сега сжществуващитѣ, чиито съдържатели не оттоварятъ на тия условия, ще бждатъ затворени въ продължение на 6 месеца отъ влизането въ сила на настоящия законъ.

[2]) **Старъ чл. 59.** Кметътъ опредѣля часоветѣ за отваряне и затваряне кръчмитѣ, кафенетата и др. обществени заведения и иска отъ окржжния управитель закриването на ония отъ тѣхъ, които сж вредителни за народното здраве, опасни за общественото спокойствие и противни на нравственостьта.

Закриването имъ се извършва, следъ обстоятелствена провѣрка, съ мотивирана заповѣдь, която заинтересованитѣ могатъ да обжалватъ предъ сждилищата въ десеть-дневенъ срокъ отъ съобщението й.

цитѣ и други подобни заведения могатъ да бѫдатъ отворени. като за не съблюдаване на полицейскитѣ наредби, за допущане скандали и безредици. намаляватъ работнитѣ часове на провиненитѣ заведения.

Забележка. Тамъ, кѫдето има обявени избори, тази наредба не се прилага 20 дни преди деня на избора и въ самия изборенъ день.

Чл. 60. За държане кръчми и кафенетата отворени по-кѫсно отъ опредѣленото време съдържателитѣ и посетителитѣ сѫ еднакво отговорни.

Съдържателитѣ сѫ лично отговорни за нарушенията, извършени отъ слугитѣ имъ.

(Нова З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) За нарушението на тоя членъ съдържателитѣ и посетителитѣ се наказватъ по чл. 466 отъ наказателния законъ.

Чл. 466 отъ наказателния законъ гласи:

Който остане въ питейно или публично увеселително мѣсто по-късно отъ опредѣления отъ полицейската власть часъ, макаръ, че съдържателятъ или полицейскиятъ чиновникъ, го покани да напустне мѣстото, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Който пъкъ търпи оставането на посетителитѣ си следъ опредѣления отъ полицейската власть часъ, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 61. (Новъ, З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Кметътъ наглежда да се варди приличното благочиние въ време на богослужение, както и при църковни (шествия), молебени и водосвѣти вънъ отъ църквитѣ. Около църквитѣ да нѣма шумъ, игри, музики и пѣене.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ по членове: 481 и 482 отъ наказателния законъ.

Чл. чл. 481 и 482 отъ наказателния законъ гласятъ:

481. За нарушение на благочинието въ църква, въ параклисъ, или въ други молитствененъ домъ, чрезъ неприличенъ викъ и шумъ или чрезъ неблаговидни постѫпки виновнитѣ се наказватъ:

съ запиране до единъ месецъ или съ глоба до 2.000 лева.

482. За нарушение вънъ отъ молитственитѣ здания, благочинието въ време на свещенослужене или на шествието съ общенародно увеселение, или съ каквито и да е безчиния. които пречатъ на божествената служба, виновнитѣ се наказватъ:

съ глоба до 1.000 лева.

Чл. 62. Кметътъ следи да не се носи орѫжие безъ позволителенъ билетъ.

Позволителниятъ билетъ не дава право на притежателя му да се разхожда съ орѫжие въ населенитѣ мѣста, по тържищата, сбороветѣ, панаиритѣ, освенъ като преминува.

Чл. 63. Лица по-млади отъ 18 години, лудитѣ, пияницитѣ и поставенитѣ подъ настойничество, лишенитѣ отъ граждански права, находящитѣ се подъ полицейски надзоръ и осѫденитѣ на повече отъ 6 месеца за кражба, разбойничество и въорѫжено съпротивление на властитѣ не се пол-

зуватъ съ право на носене оръжие, а ако носятъ, отнема имъ се и се даватъ на съдъ.

Чл. 64. (Новъ, З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ на членове: 62 и 63 се наказватъ по чл. 94 отъ закона за взривнитѣ вещества и оръжията.

Нарушителитѣ, съгласно чл. 94 отъ закона за взривнитѣ вещества и оръжията, се наказватъ съ глоба отъ 250 до 1.000 л., а материалитѣ и оръжието се конфискуватъ.

Чл. 65. Кметътъ нагледва да не се играятъ по кафенетата, кръчмитѣ и въобще по всички обществени мѣста хазартни игри (комаръ, пиянка, въртележка и др.) и непозволени лотарии.

(Нова, З. „Д. В." 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ по членове: 490 и 491 отъ наказателния законъ.[1])

Чл. чл. 490 и 491 отъ наказателния законъ гласятъ:

490. Който устрои на явно или достъпно за обществото мѣсто хазардна игра, както и онзи, който се придружи къмъ такава игра, наказва се:

съ запиране до единъ месецъ или съ глоба до 3.000 лева.

Съ сѫщото наказание се наказва и онзи, който допустне въ своето достъпно за публиката заведение устройството на подобни игри.

491. Който си е направилъ за занятие и печалба хазардитѣ игри и приглашава и приема хора въ особено мѣсто, за да играятъ на хазардъ, както и онзи, който въ подобно мѣсто съ користна цель или по занаятъ дава пари на заемъ, наказва се:

съ запиране до три месеца или съ глоба до 3.000 лева.

Който безъ надлежно разрешение отваря лотария, наказва се:

съ запиране до три месеца или съ глоба до 3.000 лева.

А паритѣ и нѣщата, които сѫ турени на лотарията или се намиратъ на масата за игра, се конфискуватъ.

Чл. 66. (Доп. З. „Д. В." 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Кметътъ бди да не се фабрикуватъ или разпространяватъ фалшиви монети, банкноти и други ценни книжа и се старае по всѣки начинъ да се издирятъ виновнитѣ и уредитѣ, чрезъ които се върши това, за да се открие престъплението и се накажатъ авторитѣ по членове: 183—192 отъ наказателния законъ. Заловенитѣ лица, съ всички уреди, пари и други доказателства, изпраща на прокурора и известява на околийския началникъ.

---

[1]) Вижъ чл. 10 отъ закона за данъкъ и такса на хазартнитѣ и за развлечние игри, обнародванъ „Държавенъ вестникъ", борй 256 отъ 15 февруарий 1923 г. и измѣненията му, обнародвани въ „Държавенъ вестникъ", брой 5 отъ 6 априлъ 1926 г., който гласи:

„Стопанитѣ или наемателитѣ на заведения, които допустнатъ да се играятъ хазартни игри въ домоветѣ или заведенията имъ, се наказватъ съ глоба до 500.000 лева.

Съ сѫщото наказание се наказватъ и лицата, които играятъ на открито мѣсто, а не въ заведение."

Чл. чл. 183—192 отъ наказателния законъ гласятъ:

183. Подправяне на парични знаци върши онзи, който, самъ или чрезъ другиго, съ цель да пусне въ обръщение, посредствено или непосредствено, като истински или пълноценни:

1. Подправи металически или книжни парични знаци, които вървятъ въ държавата или въ странство;

2. Измѣнени такива парични знаци за да имъ придаде изгледъ на по-голѣма стойность;

3. По какъвъ-годенъ начинъ намали теглото на златни или сребърни парични знаци;

4. Преобрази пари́ченъ знакъ, който не върви, и му придаде изгледъ на такъвъ, който върви.

Наказанието въ случаитѣ 1, 2, 3 и 4 е строгъ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ десеть години, а въ 3 случай — строгъ тъмниченъ затворъ отъ петь до десеть години.

184. Ако предметътъ на престѫплението, означено въ чл. 183, сѫ дребни металически или книжни парични знаци, които служатъ за размѣна срещу единична парична мѣрка и които не сѫ сребърни или златни, то наказанието е:

строгъ тъмниченъ затворъ отъ три до петь години.

Чл. 185. Сдружението, което има за цель подправка на

185. Сдружението, което има за цель подправка на вършено какво-годе приготвително действие, наказва се:

съ строгъ тъмниченъ затворъ отъ три до осемь години.

Не се наказва онзи съучастникъ въ подобно сдружение, който преди завършването на подправката, ако сдружението е образувано за тази цель, или преди да почне разпространяването, го напустне и предупреди властьта за неговото сѫществуване.

186. По чл. чл. 183 и 184, се наказва и онзи:

1. Който прокара въ обръщение парични знаци, подправени или изменени отъ него или по негова поръчка отъ другиго, макаръ и не съ цель, означена въ чл. 183;

2. Който, по споразумение съ подправачитѣ на парични знаци или тѣхни съучастници вземе или пъкъ внесе въ държавата подправени или измѣнени парични знаци, съ цель да ги пустне въ обръщение за истински.

187. Който вънъ отъ случаитѣ, означени въ чл. чл. 183 и 186, прокара въ обръщение парични знаци, за които знае, че сѫ подправени или измѣнени, наказва се:

1. Съ строгъ тъмниченъ затворъ отъ петь до десеть години, ако стойностьта имъ е по-малка отъ 5.000 л., или ако сѫ златни, или сребърни парични знаци, теглото на които е намалено;

3. Съ тъмниченъ затворъ.

188. Който приема подправенъ или измѣненъ пари́ченъ знакъ и отъ какъ узнае, че е такъвъ, съзнателно го прокарва въ обръщение за истински, наказва се.

съ строгъ тъмниченъ затворъ до петь години.

189. Къмъ паричнитѣ знаци се приравняватъ:

1. Печатни облигациии на предявителя, банкови билети, акции или заменяющи тѣхъ временни свидетелства, преносни билети (асигнации) или квитанции, както и принадлежнитѣ къмъ тия книжа процентни, дивидендни или размонителни свидетелства (купони и талони), които се издаватъ отъ държавни власти или отъ упълномощенитѣ за това публични ковчежничества, общини, дружества, корпорации или частни лица.

Това постановление има сила и когато въ упоменатитѣ печатни книжа подписътъ или нѣкои думи или числа бѫдатъ ръкописни;

2. Поименни облигации, заедно съ тѣхнитѣ купони и талони, които се издаватъ отъ българската държава или отъ нѣкое държавно кончежничество или банка и които сѫ предметъ на обръщение въ борсата;

3. Гербови, пощенски или други, предназначени за даждия, марки или белези, които се издаватъ отъ нашата или друга държава.

190. Който приготви, пази или укрива предмети или оръжия, за които знае, че сѫ предназначени или че сѫ послужили за подправка на парични знаци, наказва се:

Съ строгъ тъмниченъ затворъ отъ три до петь години.

191. За престѫпление предвидено въ настоящата глава, освенъ чл. 178, виновниятъ се лишава отъ права, изброени въ чл. 30, п. п. 1—4. Мѣрката за неотклонение на обвиняемия отъ предварителното следствие е задържането подъ стража.

Осѫденият, ако е чуждъ поданикъ, следъ изтърпяване на наказанието се изпѫжда вънъ отъ предѣлитѣ на Царството. На такова лице влизането обратно въ Царството се забранява за винаги.

192. Предметитѣ, които сѫ служили, или сѫ били предназначени за престѫпление, предвидено въ тая глава, подлежатъ въ всѣки случай на конфискация.

Чл. 67. (Новъ, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Кметътъ следи да не се върши търговия съ оръжия, барутъ, динамитъ и други взривни вещества отъ лица, които не сѫ снабдени съ позволителни за това отъ окръжния управитель, а така сѫщо, при внисането, складирането и употрѣбяването на такива вещества, да се съблюдаватъ специалнитѣ наредби.

Нарушителитѣ се наказватъ по членове: 396 и 397 отъ наказателния законъ.

Чл. чл. 396 и 397 отъ наказателния законъ гласятъ:

396. Наказва се съ затворъ отъ три месеца до една година и съ глоба отъ 1.000 до 10.000 л., **който безъ разрешение на правителството или въпрѣки предписанията на издаденитѣ отъ него за тази цель правилници:**

1) построи здание **за фабрикуване или пазене (депо) на взривни вещества;**

2) употрѣби взривни вещества въ разни предприятия, като кариери, рудници, построяване пѫтища, пристанища, канали, язове, пробиване тунели и други подобни работи, въ които взривнитѣ вещества се употрѣбяватъ като сила;

3) отваря магазинъ за продаване на взривни вещества;

4) настани нѣкое индустриялно заведение (пиротехническо, за изготвяне на оръжие, правяне опити съ научна или практическа цель и други), въ които взривнитѣ вещества се преработватъ и служатъ, като срѣдство на индустриялното предприятие.

397. За всѣко нарушение на предписанията, изложени въ правилницитѣ, относително начина на фабрикуването, пазенето, продаването, превозването, употрѣблението или унищожението на взривнитѣ вещества, отъ което нарушение е могло да последва или е последвало взривъ, виновнитѣ се наказватъ съ тъмниченъ затворъ до 6 месеца.

Ако отъ взрива е причинена некому повреда на здравето, рани, осакатяване или е последвало смърть, виновницитѣ се наказватъ съ тъмниченъ затворъ. При това соли-

дарно съ притежателя на фабриката, на предприятието или на взривни вещества — макаръ той и да не е билъ непосрѣдствено виновенъ въ нещастната случка — се осѫждатъ да заплатятъ обещетение на останалитѣ неспособни за работа потърпевши лица или на тѣхнитѣ семейства. Освенъ горнитѣ наказания, виновнитѣ могатъ да бѫдатъ лишени и отъ правото да упражняватъ занятието си или пъкъ се запретява временно или за винаги функционирането на заведението имъ.

Чл. 68. Селската полиция упражнява особенъ надзоръ надъ кръчмитѣ, хановетѣ и други заведения и мѣста, като: сборовѣтѣ, пазаритѣ, панаиритѣ и пр., за да не се продаватъ крадени вещи, и взема мѣрки да се издирятъ и заловятъ лицата, които вършатъ тая престѫпна търговия.

Чл. 69. (Доп. З. „Д. В." 285 отъ 29. XII. 1906 г.[1]) Кметътъ отстранява лицата, които се явяватъ на улицитѣ или общественитѣ мѣста очевидно въ пияно състояние, и иска наказанието имъ по чл. 486 отъ наказателния законъ, а на кръчмаря, гостилничаря и пр. — по чл. 488.

Той наглежда да не се вършатъ срамотни и съблазнителни работи по улицитѣ и общественитѣ мѣста, а така сѫщо — да не се продаватъ, разпространяватъ или излагатъ срамотни ликове. Заловенитѣ лица, заедно съ ликоветѣ, предава на околийския началникъ, за наказание по членове: 229 и 230 отъ наказателния законъ.

Чл. чл. 486, 488, 229 и 230 отъ наказателния законъ гласятъ:

486. Който се яви на улица, площадъ, въ градина или на друго нѣкое открито обществено мѣсто, очевидно въ пияно състояние, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

488. Който въ кръчма, гостилница, на улица или на друго публично мѣсто опие другиго; така сѫщо който по занаятъ продава спиртни питиета, и той или замѣстникътъ му, като занаятъ, че нѣкой отъ гоститѣ е въ пияно положение, продължаватъ да му даватъ, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

229. Който възбуди явна съблазънь по срамотенъ начинъ, наказва се:

съ тъмниченъ затворъ до три месеца.

230. Който продава, разпространява или явно излага срамотни ликове или печатни произведения, наказва се:

съ тъмниченъ затворъ до шесть месеца и съ глоба отъ 125 до 1.000 л.

Изготвителятъ или съчинителятъ на такива ликове или произведения, които се разпространяватъ или явно излагани съ негово знание, наказва се:

съ тъмниченъ затворъ до една година и съ глоба отъ 250 до 2.500 л.

Такива произведения се конфискуватъ.

Чл. 70. Кметътъ следи за поведението на предсрочно освободенитѣ затворници, установени на мѣстожителство въ неговата община и съобщава незабавно въ министерството на правосѫдието всички факти, поради които би могло да се отмѣни освобождението, като напр. развратъ,

пиянство, заплашвания и нарушение специалнитѣ условия, показни въ освободителното свидетелство.

Той надзирава сѫщо бездѣлницитѣ, просецитѣ и всички подозрителни хора.

Чл. 71. (Новъ, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Когато се задържи нѣкое лице, кметътъ го претърсва, отнема намѣренитѣ у него орѫжие, пари, книжа и други вещи и ги запазва, като съставя подробенъ актъ съ описъ, подписанъ отъ съставителя, отъ задържаното лице и поне единъ свидетель.

Чл. 72. (Доп. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Съ помощьта на своитѣ органи, кметътъ наглежда да не се ходи на ловъ за полезенъ дивечъ и да не се лови риба безъ позволителни билети и въ забранено време, а така сѫщо — да не се употрѣбяватъ за това срѣдства, забранени отъ законитѣ за лова и рибарството. Противъ нарушителитѣ съставятъ се надлежнитѣ актове, които, заедно съ вещественитѣ доказателства, се изпращатъ на околийския началчикъ, за предаване виновнитѣ на сѫдъ по реда, предвиденъ въ законитѣ за лова и рибарството.

Чл. 73. (Изм. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1908 г.[1]) Кметътъ взема мѣрки да се пазятъ старинитѣ, паметницитѣ, укрепленията и граничнитѣ знакове, намиращи се въ предѣлитѣ на общината. Въ случай на поврѣда, издирва злосторницитѣ и съставенитѣ актове изпраща чрезъ околийския началникъ на надлежния прокуроръ и ги предава на сѫдъ, за наказание по членове: 366, 380, 381, п. 1, и 470 отъ наказателния законъ и осѫждане на разноскитѣ за поврѣдата. Тия разноски, когато се касае за паметници и пр., чието пазене е повѣрено на общинитѣ, се изплащатъ отъ тия последнитѣ, ако не се откриятъ авторитѣ, които сѫ причинили поврѣдитѣ.

Чл. чл. 366. 380, 381 т. 1 и 470 отъ наказателния законъ гласятъ:

366. Който унищожи, премахне или премѣсти предметъ или бѣлѣгъ, подложенъ или направенъ, за да се означи граница (синоръ) или межда, съ цель да причини другиму щета, наказва се:

съ тъмниченъ затворъ.

380. Който повреди, разори или изтрѣби противозаконно чужда движима или недвижима вещь, наказва се:

съ тъмниченъ затворъ.

---

[1]) **Старъ чл. 73.** (Новъ, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Кметътъ взема мѣрки да се пазятъ старинитѣ, паметницитѣ, укрепленията и граничнитѣ знакове, намиращи се въ предѣлитѣ на общината. Въ случай на поврѣда, издирва злосторницитѣ и ги предава на сѫдъ, чрезъ околийския началникъ, за наказание по членове 366, 380, 381, п. 1, и 470 отъ наказателния законъ и осѫждане на разноскитѣ за поврѣдата. Тия разноски, когато се касае за паметници и пр., чието пазене е повѣрено на общинитѣ, се изплащатъ отъ тия последнитѣ, ако не се откриятъ авторитѣ, които сѫ причинили поврѣдитѣ.

Ако ли стойностьта на повреденния имотъ не надминава 5.000 л., то наказанието е:

тъмниченъ затворъ до 6 месеци или глоба до 2.500 л.

381. За повреждане на имотъ, безъ разлика на стойностьта му, виновниятъ се преследва по чл. 380 п. 1, ако предметъ на престъплението сж:

1) сгради или предмети, посветени за богослужение, както и гробници, надгробни или публични паметници;

2) желѣзопжтни и телефонни съоржения, обществени пжтища, мостове и насипи, както и съоржения, водопроводни, газопроводни или такива, които служатъ за изтичане на обилна вода или нечистотии.

470. За повреда или изтрѣбление поставенитѣ, по разпореждане на законнитѣ власти: гербове, надписи или обявления, а сжщо за повреждане на публични памятници наказанието е глоба до 2.000 лева.

Чл. 74. (Изм. З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1908 г.[1]) Безъ разрешение отъ надлежната военна власть, кметътъ не допуща да се снематъ планове и зематъ бележки отъ укрепления, намиращи се въ предѣлитѣ на общината. Заловенитѣ лица, съ нуждното дознание и веществени доказателства, изпраща, чрезъ околийския началникъ, прокурору, за предаване на сждъ по чл. 452 отъ наказателния законъ, а ако това става съ шпионска цель — по членове: 111—113 отъ сжщия законъ.

Чл. чл. 452, 111, 112 и 113 отъ наказателния законъ гласятъ:

452. Който снеме на планъ, нарисува или опише укрепление или ги обнародва безъ да има за това позволение отъ надлежната власть, наказва се:

съ запиране до три месеца или съ глоба до 3.000 лева.

111. Който:

1) предаде на неприятеля, или се съгласи съ него да му предаде крепость, градъ, утвърдено мѣсто, проходъ, брѣгъ или позиция, складъ отъ оржжие, военни материяли или храни, кораби, офицери или войници отъ българската войска;

2) снабди неприятеля съ карта, планъ или описание върху военнитѣ съоржения, движения или предприятия;

3) подпомогне неприятеля да нахлуе или да напредне въ територията на българската държава;

4) подпомогне неприятеля съ пари, или да си увеличи въоржженитѣ сили, военнитѣ материяли или храни за войската си, или тъкъ го улесни да се снабди съ такива;

5) възбуди раздоръ, метежъ или бѣгство (дезертьорство) между българската войска съ цель да помогне на неприятеля;

6) въ ущърбъ на българската военна сила и въ полза на неприятеля запали, овреди, срути или по-другъ начинъ направи непригодни: складъ отъ оржжие, воененъ материалъ

---

[1]) **Старъ чл. 74.** (Новъ, З. „Д. В." 285 отъ 28. XII. 1906 г.) Безъ разрешение отъ надлежната военна власть, кметътъ не допуща да се снематъ планове и зематъ бележки отъ укрѣпления, намиращи се въ предѣлитѣ на общината. Заловенитѣ, съ нуждното дознание и веществени доказателства, изпраща на околийския началникъ, за предаване на сждъ по чл. 452 отъ наказателния законъ, а ако това става съ шпионска цель — по членове 111—113 отъ сжщия законъ.

или храни, приготвени за българската военна сила, както и мостове, язове, насипи, огради, желѣзни или други пѫтища;

7) служи на неприятеля за шпионъ или потаява или пъкъ подпомага неприятелски шпионъ или неприятелски войникъ, пратенъ за развѣтъ (рекогносцировка);

8) направи нѣкои отъ означенитѣ въ тоя членъ деяния спрѣмо държава, съюзна на българската или спрѣмо военна сила, която действува задружно съ българската:

наказва се съ доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ.

Ако ли това е извършено въ време на война — съ смъртъ.

112. Онзи, който посрѣдственно или непосрѣдствено съобщи на неприятеля такива документи или сведения, които се отнасятъ къмъ безопасностьта или къмъ важни нѣкои интереси на българската държава и които:

1) му сѫ били повѣрени или е могълъ да ги узнае по служебното си положение, или по особенно възложена върху му порѫчка;

2) притежава или ги е узналъ чрезъ насилие, кражба, обсебване или по какъвъ-годе измамливъ начинъ:

наказва се съ строгъ тъмниченъ затворъ отъ 10 до 15 години.

Бѫдатъ ли тия сведения, узнати отъ виновния по-всѣки други начинъ, непредвиденъ въ тоя членъ, и въ сѫщото време знае, че тия сведения трѣбва да се пазятъ тайно, наказанието е:

строгъ тъмниченъ затворъ отъ петь до десеть години.

113. Онзи, който безъ намѣрение да помогне на неприятеля или да причини щета на държавата:

1) съобщи на чуждо правителство, или разгласи такива сведения или съдържанието на такива документи, за които знае, че въ интереса на българската или съюзна ней държава е да се държатъ тайно;

2) потаява или подпомага въ военно време неприятелски шпионъ, наказва се:

съ строгъ тъмниченъ затворъ до петь години.

Чл. 75. (Новъ, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Кметоветѣ отъ пограничнитѣ общини даватъ на военнитѣ власти по границата, щомъ имъ поискатъ, въорѫжено съдействие отъ населението на общината. За тая цель, по упѫтване отъ околийския началникъ, кметоветѣ трѣбва да иматъ винаги готовъ планъ за бързо действуване.

Ако на повикването отъ кмета нѣкои не се явятъ, преследватъ се като отклонивши се въ време на мобилизация.

Чл. 76. Кметътъ се грижи за свободното и безопасно движение по улицитѣ, мегданитѣ и общественитѣ пѫтища. За тая цель той нарежда и следи:

1) да не се припуска съ кола или конь по улицитѣ;

2) да не се заематъ улицитѣ и пѫтищата съ кола, машини, земледѣлчески сѣчива, стада, добитъкъ, или да се оставятъ по тѣхъ, безъ водачъ, кола или животно, товарно или за ездене;

3) да не се хвърля по улицитѣ и мегданитѣ камъни, пръсть, смѣтъ и да не се стоварятъ и държатъ върху тѣхъ камъни, дърва и други предмети, а така сѫщо и да не се вадятъ отъ пѫтищата камъни, пѣсъкъ и пр.;

4) да не се стѣсняватъ и повреждатъ пѫтищата при оране съседнитѣ земи на полето;

5) да не се чупятъ и развалятъ километрическитѣ стълбове, показателнитѣ таблици покрай пѫтищата, желѣзопѫтнитѣ, телеграфнитѣ и телефоннитѣ сѫоржения, мостоветѣ, насипитѣ, както и насаденитѣ дръвчета и коловетѣ имъ;

6) да не се насъскватъ кучета противъ минувачитѣ, а да се удържатъ, когато нападнатъ на човѣка, и

7) да не се устройватъ по пѫтищата лотарии и хазартни игри.

(Нова, З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ на п. 1 се наказватъ по чл. 492 п. 1 отъ наказателния законъ, на п. 6 — по чл. 493, на п. 7 — по чл. 490 отъ сѫщия законъ, а по нарушенията на п. п. 2, 3, 4 и 5 преследването и наказанието се извършва съгласно закона за пѫтищата (чл. 69).

Чл. чл. 492 т. 1, 495 и 490 отъ наказателния законъ гласятъ:

492. Съ глоба до 1.000 л. се наказва онзи:

1) който пропуска съ кола или конь по улицитѣ на градоветѣ, селата, както и онзи, който остава на произволъ нѣкои товарно или за ездене животно, безъ да се погрижи за безопасностьта на лицата.

493. Който насъска срещу човѣка животно, което се нахожда подъ неговъ надзоръ или не го удържи, когато то нападне на човѣка, както и онзи, който не се погрижи да предвари възможна опасность отъ такова животно, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

490. Който устрои на явно или достѫпно за обществото мѣсто хазардна игра, както и онзи, който се придружи къмъ такава игра, наказва се:

съ запиране до единъ месецъ или съ глоба до 3.000 лева.

Съ сѫщото наказание се наказва и онзи, който допуска въ своето достѫпно за публиката заведение устройството на подобни игри.

Съгласно чл. 69 отъ закона за пѫтищата, нарушителитѣ се наказватъ съ глоба до 100 л. и се задължаватъ да платятъ или поправятъ повредата или да съборятъ направенитѣ съ нарушение на закона работи. Тия постановления не изключватъ прилагането на чл. 381 т. 2 отъ наказателния законъ въ зависимость отъ естеството на повредитѣ.

Чл. 381 отъ наказателния законъ гласи:

За повреждане на имотъ, безъ разлика на стойностьта му, виновниятъ се преследва по чл. 380 п. 1, ако предметъ на престѫплението сѫ:

1) сгради или предмети, посветени за богосужение, както и гробници, надгробни или публични паметници;

2) желѣзопѫтни и телеграфни съоржения, обществени пѫтища, мостове и насипи, както и съоржения, водопроводни, газопроводни или такива, които служатъ за изтичане на обилна вода или нечистотии.

Чл. 77. Кантониеритѣ и общинскитѣ власти взаимно си спомагатъ за поддържане въ добро състояние общинскитѣ пѫтища и мостове и за свободното и безопасно движение по тѣхъ.

Чл. 78. (Новъ, З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Кметътъ прибира намѣренитѣ на улица, площадъ или друго

публично мѣсто чужди предмети, чиито стопани сѫ неизвестни, и постѫпва съ тѣхъ съгласно членове 68—71 отъ закона за имуществата, собственостьта и сервитутитѣ.

Чл. чл. 68, 69, 70 и 71 отъ закона за имуществото, собственостьта и сервитутитѣ гласятъ:

68. Този, който намѣри единъ движимъ предметъ, който нѣма качество на съкровище, е длъженъ да го повърне на предидущия му владелецъ и, ако го незнае, длъженъ е да го предаде незабавно на полицейското или общинско управление въ това мѣсто, гдето го е намѣрилъ.

69. Полицейското или общинското управление съобщава за това предаване съ обявление, което повтаря, по приетия за това редъ, следъ една седмица.

70. Две години следъ второто обявление, ако собственикътъ не се яви, веща или нейната цена, когато обстоятелствата изискватъ нейното продаване, принадлежи на тогова, който я е намѣрилъ.

Собственикътъ на изгубената вещь и този, който я е намѣрилъ, сѫ длъжни, като приематъ вещьта или нейната цена, да заплатятъ разноскитѣ, които тя е причинила.

71. Собственикътъ на вещьта е длъженъ да заплати за награда на тогова, който я е намѣрилъ, ако последниятъ иска такава, десетата часть отъ обикновенната цена на вещьта. Ако тази цена надминава 2.000 л., наградата за повечето цена е само една двадесета часть.

Чл. 79. На къстопѫтища кметътъ поставя показателна таблица за посоката на пѫтищата, що се тамъ пресичатъ.

Чл. 80. Кметътъ спира скитането на лудитѣ по улицитѣ и взема мѣрки за настаняването имъ въ мѣста, дето нѣма опасность за жителитѣ. Той може да ги изпраща, чрезъ околийския началникъ, въ болницитѣ или приютитѣ, ако своитѣ имъ не се погрижатъ за това.

Чл. 81. (Новъ, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Кметътъ залавя циганитѣ-чергари, които се скитатъ отъ село на село, и, следъ като имъ наложи глоба до 30 лева на семейство, изпраща ги подъ стража на околийския началникъ, за да ги въдвори въ селото, къмъ което сѫ приписани. Ако ли сѫ дошли отъ чужбина, връщатъ се обратно. Оставянето цигани въ пограничнитѣ общини не се допуща.

Чл. 82. Кметътъ се разпорежда за метенето, чистенето и държането въ изправность улицитѣ и мегданитѣ.

Еднажъ поне въ седмицата — въ сѫбота — улицитѣ трѣбва да се измитатъ отъ жителитѣ и сметьта и кальта да се изхвърля вънъ отъ селото въ опредѣлени за това ями.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ на издадената по това заповѣдь отъ кмета се наказватъ отъ тоя последния съ глоба до 30 лева, която се събира, чрезъ секретарь-бирника, принудително.

Чл. 83. Кметътъ не допуща да се строятъ здания, безъ позволение отъ общинското управление.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Лицата, които почнатъ строения безъ позволително, се наказватъ съ моти-

вирана заповѣдь отъ кмета съ глоба до 125 лева и строенето се спира по административенъ редъ.

Неправилно наложенитѣ глоби се отмѣняватъ съ заповѣдь отъ окрѫжния управитель.

Забележка. Оборитѣ, кочинитѣ и кокошарницитѣ се градятъ въ дъното на двора на едно опредѣлено разстояние отъ зданието.

Чл. 84. Кметътъ може да изисква събарянето или поправянето зидове, плетища или сгради — на длъжъ по пѫтя или мегдана — когато грозятъ сами по себе си да се срутятъ.

Такива сгарди се освидетелствуватъ отъ комисия, състояща се отъ по единъ представитель на техническата, административната и мѣстната общинска власть. Тя се назначава отъ околийския началникъ, по искане отъ надлежното общинско управление. Съставениятъ отъ комисията актъ, въ присѫтствието на пиртежателя или неговъ представитель, или въ отсѫтствието му, ако не се яви, следъ писмена покана, въ опредѣленото време, се утвърждава отъ окрѫжния инженеръ.

Ако следъ изтичане опредѣления въ акта срокъ, който не може да бѫде по-малъкъ отъ 15 деня, притежательтъ не събори постройката или не я поправи, споредъ указанието на комисията, събаря се отъ общинскитѣ власти или се извършватъ поправкитѣ за негова смѣтка.

Чл. 85. Въ случай на близка опасность отъ срутване, кметътъ, следъ като извести писменно притежателя, поиска отъ инжнера назначението на експертъ, който въ 24 часа е длъженъ да прегледа постройката. Ако експектътъ констатира, че опасностьта е належаща, кметътъ заповѣдва да се взематъ приврѣменно необходимтѣ предпазителни мѣрки, и самъ ги привежда въ изпълнеине, за смѣтка на притежателя, въ случай че тоя последниятъ не направи това. Подире се постѫпва споредъ предидущия членъ.

Направенитѣ разноски се авансиратъ отъ общината и се събиратъ принудително.

Освидетелствуването на плетищата и зидоветѣ (чл. 84) се извършва отъ кмета съ двама общински съветници. Решеинето на комисията се туря въ действие следъ утвърждение отъ инженера.

Чл. 86. При обществени бедствия и нещастни случки, като наводнения, силна буря, голѣмъ пожаръ въ горитѣ и полето, срутване скали и др. подобни, кметътъ взема незабавно всички необходими мѣрки, каквито се изискватъ отъ обстоятелствата, за спасяване хората и имота имъ. За станалото и за направеното отъ негова страна съобщава веднага на околийския началникъ.

Чл. 87. Кметътъ заповѣдва чистенето фурнитѣ (пещи), огнищата (оджаци) и куминитѣ поне еднажъ на годината.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Ония, които не се съобразяватъ съ заповѣдьта на кмета, глобавятъ се отъ тоя последния до 30 лева.

Чл. 88. Кметътъ опредѣля да не се пали огънь на известно разстояние отъ страдитѣ, плетищата, нивята, лозята, градинитѣ, сѣната, гоиртѣ и отъ всички други леснозапалителни материали.

Подпалването ожънати нивя, окосени ливади, корени, треви, пръчки и др. не се позволява безъ съгласието на съседа и разрешението на кмета.

(Нова, З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906) Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 528 отъ наказателния законъ.

Чл. 528 отъ наказателния законъ гласи:

За неопазване на установенитѣ правила на предпазливостьта или употрѣбление на огъня въ жилищата, за пушене тютюнъ въ плевницитѣ, горницитѣ и тѣмъ подобни, а сжщо за нѣмане сждове съ вода или огнегасителни орждия въ тия случаи, когато това е предписано, виновнитѣ се наказватъ:

съ глоба до 500 лева.

За нарушение правилата на предпазливостьта, отъ огънь вънъ отъ мѣстото за живѣене, именно:

1) за кладене огънь, или за непредпазливото му употрѣбление въ близкото разстояние отъ лѣсове, шубраки, ниви, поженати или не поженати, слама, сѣно, градини, мостове или здания;

2) за неогасяване огъня при оставяне на мѣстото, дето той е билъ накладенъ;

3) за изгаряне на шубраки, трѣви, корени, пръчки и тѣмъ подобни, безъ пазене на предписанитѣ правила, или въ недозволено време;

4) за вадене катранъ или смола, горене вжглища и приготовляване на поташа, безъ опазване на предписанитѣ предпазителни мѣрки, или въ непозволено време, виновнитѣ се наказватъ:

съ глоба до 500 лева.

Чл. 89. Окрѫжниятъ управитель може да запрѣти да се употрѣбяватъ известни материали при постройкитѣ въ селата, както и за покриването имъ.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ на тая полицейска наредба се наказватъ по чл. 472 отъ наказателния законъ.

Чл. 472 отъ наказателния законъ гласи:

Който наруши полицейска заповѣдь или наредба, издадена за предвардване или за предпазване отъ пожарь или наводнение, каказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 90. Кметътъ се разпорежда за заграждането кладенцитѣ, трапищата, ямитѣ и пропаститѣ по пѫтищата и други опасни мѣста за хората и добитъка.

(Нова, З „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 497 отъ наказателния законъ.

Чл. 497 отъ наказателния законъ гласи:

Който остави кладенецъ, зимникъ, трапъ или друга каквато и да е яма на улица, пѫть, дворъ въ кѫща или на друго мѣсто, дето ходятъ люди, неприкрити никакъ или както трѣбва или не отбележени съ предпазливи знаци, необходими за личната безопасность, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 91. Опаснитѣ животни трѣбва да се държатъ затворени или вързани, та да не може да причиняватъ пакость на хората и на домашнитѣ животни.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 493 отъ наказателния законъ.

Чл. 493 отъ наказателния законъ гласи:

Който насъска срещу човѣка животно, което се нахожда подъ неговъ надзоръ или не го удържи, когато то нападне на човѣка, както и онзи, който не се погражи да предвари възможна опасность отъ такова животно, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Чл. 92. Кметътъ се разпорежда да се убиватъ бѣснитѣ кучета и да се турятъ намордници на всички кучета, когато е имало въ селото бѣсно куче, и за времето, опредѣлено отъ ветеринарнитѣ власти.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Неизпълнителитѣ се нказватъ по чл. 504 отъ наказателния законъ.

Чл. 504. отъ наказателния законъ гласи:

Който не съобщи комуто трѣбва появяването на прилепчива болесть между жителитѣ, като дифтеритъ (лошо гърло), скарлатина, вариола (баба-шарка) и помежду добитъка, като моръ и др. както и онзи, който не вземе установенитѣ мѣрки за предпазване противъ заразата, наказва се: съ запиране до единъ месецъ или съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 93. Кметътъ опредѣля на какво разстояние отъ жилищата и отъ улицитѣ и общественитѣ пѫтища да се държатъ кошери съ пчели.

Това не се отнася до кошеритѣ, които сѫ преградени отъ пѫтя и отъ съседнитѣ имоти съ дъсчена или каменна ограда.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ отъ кмета съ глоба до 30 лева.

Чл. 94. (Новъ, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Въ общинскитѣ гори и земи се разрешава отъ кметоветѣ на пчелаиртѣ, ако поискатъ да поставятъ временно кошери на паша.

Чл. 95. (Новъ, З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Всички повреди на пчеларитѣ, извършени отъ злосторници, се заплащатъ отъ селото, въ чието землище се е намирала пчеларницата, по реда, указанъ въ закона за подобрение земледѣлското поризводство и опазване полскитѣ имоти.

Глава IV.

Обществена хигиена.

Чл. 96. Кметътъ бди върху всичко що засѣга обществената хигиена.

Той осигурява изпълнението на всички наредби, които иматъ за цѣль да предварятъ появяването на заразителни болести по хората и животнитѣ, съобщава веднага на околийския началникъ и околийския лѣкарь, (медицински или ветеринаренъ), когато се появи случай отъ такива болести, и взема привременно нужнитѣ мѣрки, за да се попречи на разпространението имъ.

Чл. 97. Когато околийскиятъ хигиенически съветъ намѣри едно населено мѣсто нездравословно, кметътъ се разпорежда, подъ надзора на санитарнитѣ органи, за изчистване ямитѣ (за нечистотии, помии и други) и торищата, както и за насипване трапищата, локвитѣ и блатата.

Той взема мѣрки да не се изтичатъ на пѫтя житкости отъ нуждницитѣ, торищата и оборитѣ.

(Доп. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.[1]) Ако притежателитѣ не изпълнятъ тия разпореждания, кметътъ извършва работитѣ за тѣхна смѣтка, и направенитѣ разноски се събиратъ принудително, независимо отъ наказанието по чл. 471 отъ наказателния законъ.

(Доп. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.[2]) За трапищата, локвитѣ и блатата, що се намиратъ на пѫтищата, улицитѣ и мегданитѣ, кметътъ извършва работитѣ на общински срѣдства или съ обща работа на жителитѣ, а ако не изпълни това, глобява се до 250 лева.

Чл. 471 отъ наказателния законъ гласи:

Който наруши полицейска заповѣдь или наредба, издадена за спазване или поддържане безопасностьта, удобството, чистотата или спокойствието на общественитѣ пѫтища, улици, площади или мостове, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 98. Забранено е да се хвърля торъ, сметь и други вещества, вредителни за обществента хигиена, било по пѫтищата, улицитѣ и мегданитѣ, било по пазаритѣ и други

---

[1]) Допълнението започва съ думитѣ: „независимо отъ наказанието . и пр. до края на алинеята.

[2]) Допълнението започва съ думитѣ: „а ако не изпълни и пр. до края на алинеята.

мѣста — сборищата на хора или добитъкъ — а така сѫщо да се оставя да се стичатъ помийни и торни води въ кладенцитѣ, водопоилищата за добитъка и на улицитѣ.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 492, п. 9 и 506 отъ наказателния законъ.

Чл. чл. 492 т. 9 и 506 отъ наказателния законъ гласятъ:

492. Съ глоба до 1.000 лева се наказва онзи:

9) който изхвърля лешове и други мърсотии на улица или на друго публично мѣсто:

506. Който умърси кладенецъ, изворъ или друго мѣсто или сѫдъ, отъ кѫдето или съ който се черпи вода за пиене, наказва се, ако не е предвидено за случая друго по-тежко наказание:

съ глоба до 500 лева.

Чл. 99. Кметътъ преглежда кладенцитѣ, чешмитѣ, рѣкитѣ и изворитѣ, находящи се въ територията на общината, и взема мѣрки да бѫдатъ винаги чисти.

Кладенцитѣ се ограждатъ и покриватъ съ капаци.

За водопоилища на добитъка служатъ дървени или каменни корита (улуци), които трѣбва винаги да бѫдатъ чисти.

(Нова, З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ по чл чл. 497 и 506 отъ нказателния законъ.

Чл. чл. 497 и 506 отъ наказателния законъ гласятъ:

497. Който остави кладенецъ, зимникъ, трапъ или друга каквато и да е яма на улица, пѫть, дворъ въ кѫща или на друго мѣсто, дето ходятъ люди, неприкрити никакъ или както трѣбва или не отбележени съ предпазливи знаци, необходими за личната безопасность, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

506. Който умърси кладенецъ, изворъ или друго мѣсто или сѫдъ, отъ кѫдето или съ който се черпи вода за пиене, наказва се, ако не е предвидено за случая друго по-тежко наказание:

съ глоба до 500 лева.

Чл. 100. Кметътъ забранява да се топи ленъ и конопъ въ водитѣ, които служатъ за пиене и поене добитъка.

Той опредѣля мѣстото, дето ще става топенето и сушенето имъ, а така сѫщо — де могатъ да се миятъ кожи и пере вълна.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се глобяватъ отъ кмета до 30 л.

Чл. 101. Клането на добитъка за продань се извършва на нарочно опредѣлено за това мѣсто, дето трѣбва да се пази голѣма чистота.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 510 отъ наказателния законъ.

Чл. 510 отъ наказателния законъ гласи:

Който коли добитъкъ на мѣсто, дето е възбранено, или противъ установенитѣ за това правила, наказва се:

съ глоба до 1.000 лева.

Кѫдето има построена кланица, съгласно чл. чл. 236—243 отъ закона за санитарно-ветеринарната служба, обнародванъ въ „Д. В." брой 88 отъ 22. VII. 1924 г., прилага се чл. 231 отъ сѫщия законъ, който гласи:

„Който коли животни за публична консумация вънъ отъ кланицата, наказва се съ глоба отъ 200 до 1.000 лева и месото се конфискува за въ полза на фонда „Постройка на кланица".

Чл. 102. Забранено е да се хвърля лешъ въ горитѣ, ливадитѣ, рѣкитѣ, полетата, пѫтищата и др. или да се заравя въ оборитѣ, двороветѣ или близо до чешми, кладенци и водопоища.

(Нова, З. „Д. В." 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 516 отъ наказателния законъ.

Чл. 516 отъ наказателния законъ гласи:

Който изхвърля камънякъ, лешове или други мърсотии на чуждо землище, наказва се:

съ глоба до 500 лева.

Чл. 103. Когато се появи заразителна болесть по хората и животнитѣ, за всѣки отдѣленъ случай, частнитѣ лица сѫ длъжни да яватъ незабавно кмету. Това сѫ задължени да правятъ и медицинскитѣ и ветеринарнитѣ лѣкари и фелдшери, както и мътвопроверителитѣ и говедаритѣ. Последнитѣ съобщаватъ и тогава, когато има два или повече случаи на болни животни отъ една и сѫща вѫтрешна болесть.

Предпазителнитѣ мѣрки въ тоя случай сѫ: туря се обявление на вратата на дома, дето е заболѣло лицето, съ означение болестьта; пълно уединение на болния, до като трае болестьта и обеззаразяване.

За болния добитъкъ кметътъ прави описъ, разпорежда да се отдѣли болния отъ здравия и свиква епизоотическата комисия, предвидена въ закона за санитарно-ветеринарната служба, която се грижи за мѣркитѣ по прекратяване болестьта.

Чл. 104. Презъ време на болестьта добитъкътъ не се пуща вънъ отъ селото, нито се изкарва на паша, нито се вкарва добитъкъ въ селото отъ другадѣ и никаква продажба не може да става.

За появяването на болестьта кметътъ известява съседнитѣ общини.

Тоя членъ се допълва съ чл. 284 отъ закона за санитарно-ветеринарната служба, който гласи:

Който укрие или продаде съмнително болни животни отъ туберкулоза и сапъ, наказва се съ глоба отъ 2.000 до 5.000 лева и затворъ отъ 1 до 3 месеца.

Чл. 105. Въ всѣка община трѣбва да има опредѣлено мѣсто, което служи за болния добитъкъ, и друго — за заравяне умрѣлия или убития добитъкъ.

На това мѣсто не може да се пасе добитъкъ, нито да се коси тревата.

Чл. 106. Стопанинътъ на добиче, умрѣло отъ каквато и да е болесть, длъженъ е да го изнесе, въ 24 часа, вънъ отъ селото и да го зарови на единъ метъръ дълбочина на опредѣленото за това мѣсто, отдалечено най-малко 100 метра отъ жилищата.

Месото на такъвъ добитъкъ не може да се употрѣбява за ядене.

Тоя членъ се допълва съ чл. чл. 282 и 283 отъ закона за санитаро-ветеринарната служба, които гласятъ:

282. Който би продалъ или изложилъ аз прдажба месо отъ болни животни, наказва се съ затворъ отъ 3 до 6 месеца и глоба отъ 3.000 до 5.000 лева. Месото или консервитѣ отъ него се конфискуватъ и унищожаватъ.

283. Когато месото произхожда отъ животни, болни отъ заразна или паразитна, опасна за човѣшкото здраве болесть, наказва се съ затворъ отъ 6 месеца до 1 година и глоба отъ 5.000 до 10.000 лева.

Чл. 107. Труповетѣ на умрѣлъ или убитъ заразенъ добитъкъ, както и храната и торътъ му, се унищожаватъ съ закопаване въ дълбоки ями, заедно съ кожата, съ изгаряне или съ химически срѣдства.

Чл. 108. Всичкиятъ добитъкъ, заразенъ отъ бѣсъ, както и кучетата, коткитѣ и кокошкитѣ, които сѫ били въ съприкосновение съ добитъка, се убиватъ.

Домашниятъ добитъкъ, ухапанъ отъ нѣкое бѣсно животно, се убива по разпореждане на ветеринарната власть.

Чл. 109. Разноскитѣ за заграждане мѣстото за продажба на добитъкъ (панаири, обори и пр., както и по прилагане мѣстнитѣ предпазителни мѣрки и за отстраняване, унищожаване или заравяне труповетѣ и останкитѣ на добитъка и за обеззаразяване, когато стопанитѣ сѫ бѣдни, се изплащатъ отъ бюджета на общината и сѫ задължителни.

Чл. 110. (Доп. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906[1]) Общинскитѣ власти отъ заразената мѣстность сѫ отговорни за точното изпълнение на ветеринарно-полицейскитѣ мѣрки. Тѣ, заедно съ ветеринарнитѣ лѣкари и фелдшери, както и полицейскитѣ органи, констатиратъ нарушенията на членове 103—108 отъ настоящия законъ и преследватъ виновнитѣ по членове 504, 505 и 416 отъ наказателния законъ и закона за санитарно-ветеринарната служба. Ако тия нару-

---

[1]) Допълнението се състои въ: „Тѣ, заедно съ ветеринарнитѣ лѣкари т. н. до края на члена.

шения сѫ извършени отъ кмета, ветеринарния лѣкарь или фелдшеръ, полицейски служащъ или други длъжностни лица, наказанието се налага въ двоенъ размѣръ.

Чл. чл. 504, 505 и 416 отъ наказателния законъ гласятъ:

504. Който не съобщи комуто трѣбва появяването на прилѣпчива болесть между жителитѣ, като дифтиритъ (лошо гърло), скарлатина, вариола (баба-шарка) и помежду добитъка, като моръ и други, както и онзи, който не вземе установенитѣ мѣрки за предпазване противъ заразата, наказва се:

съ запиране до единъ месецъ или съ глоба до 2.000 лева.

505. Който безъ установения отъ закона прегледъ прекарва добитъкъ, наказва се:

съ запиране до единъ месецъ или съ глоба до 2.000 лева.

416. Който умишлено наруши официална наредба, издадена противъ разпространението или появяването на заразителна болесть по добитъка, наказва се:

съ тъмниченъ затворъ до три месеци.

Ако ли е отъ това последвала зараза, то наказанието е: тъмниченъ затворъ до една година.

Чл. 111. Не могатъ да се отварятъ панаири и пазари за добитъкъ и да ставатъ сборове тамъ, дето се е появила заразителна болесть.

Чл. 112. Лица, болни отъ остри и хронически заразителни болести, не могатъ да бѫдатъ кръчмари, фурнаджии, хлѣбари, млѣкари, касапи, бръснари и др. такива. Това се прилага и за слугитѣ.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29 XII. 1906 г.) Всички такива задължително се преглеждатъ отъ лѣкарь и снабдяватъ съ медицинско свидетелство. За намѣренитѣ болни лѣкаритѣ сѫ длъжни да съобщаватъ на околийския началникъ, който взема мѣрки, чрезъ държавнитѣ и общински полицейски органи да не се допущатъ да упражняватъ изброенитѣ въ настоящия членъ занятия.

Чл. 113. Кметътъ наглежда за чистотата въ месопродавницитѣ, фурнитѣ, кръчмитѣ, бакалницитѣ, гостилницитѣ, хотелитѣ, ханищата, пазаритѣ и сбороветѣ.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Ония, които не държатъ нуждната чистота, се наказватъ по чл. 511 отъ наказателния законъ.

Чл. 511 отъ наказателния законъ гласи:

Съдържатели на гостилници, кръчми, ханища и други подобни заведения, предназначени за публиката, които не държатъ нужната чистота, наказватъ се:

съ глоба до 3.000 лева.

Чл. 114. (Изм. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.[1]) Кметътъ и санитарнитѣ агенти нагледватъ да не се продаватъ

---

[1]) **Старъ чл. 114.** Кметътъ и санитарнитѣ агенти нагледватъ да не се продаватъ по дюкянитѣ отровни вещества, а така сѫщо да не се изготовляватъ или продаватъ подправени и развалени питиета и предмети за ядене, като: развалени меса, риби, масло, си-

по дюкянитѣ отровни вещества, а така сѫщо — да не се изготовляватъ или продаватъ подправени и развалени питиета и предмети за ядене, като: развалени меса, риби, масло, сирене, брашно, просо, растителни масла за ядене и незрѣли плодове. Противъ търговцитѣ и продавачитѣ на такива съставляватъ надлежнитѣ актове, за наказание, а предметитѣ се задържатъ, за унищожение, съгласно закона за санитарния надзоръ върху хранителнитѣ вещества и пр. и правилницитѣ по прилагането му.

Чл. 115. (Отм. съ закона за мѣркитѣ и теглилкитѣ, обн. „Д. В." бр. 81 отъ 12. IV. 1910 г.[1])

Чл. 116. Въ всѣка община има по едно лице, на което е възложено преглеждането на умѣлитѣ, преди погребението имъ. Това лице се нарича мъртвопровѣритель.

Въ голѣмитѣ общини тая длъжность се изпълнява отъ фелдшеръ, а въ малкитѣ — отъ кмета.

Чл. 117. Когато умре нѣкой човѣкъ, роднинитѣ и съседитѣ му съобщаватъ на часа на мъртвопровѣрителя, който е длъженъ незабавно да иде да прегледа умрѣлия, и, ако намѣри, че нѣма външни насилия, а смъртьта е естествена, издава позволително за погребение.

Ако ли се намѣрятъ по тѣлото рани или други признаци, отъ които да се поражда съмнѣние за насилствена смърть, мъртврпровѣрительтъ незабавно съобщава на сѫдебната власть, съ чието съгласие само може да разреши погребението.

Чл. 118. Тѣло на умрѣлъ човѣкъ не може да се погребе по рано отъ 24 часа после умирането.

(Нова, З. „Д. В. отъ 29 XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 474 отъ наказателния законъ.

рене, брашно, просо, разстителни масла за ядене и незрѣли плодове. Противъ търговцитѣ и продавачитѣ на такива съставляватъ надлежнитѣ актове, за наказание, а предметитѣ се задържатъ, за унищожение, съгласно закона за санитарния надзоръ върху хранителнитѣ вещества и пр.

Сѫдътъ, въ който се съхранява или продава разстително масло за ядене, трѣбва да има надписъ „масло" и да показва какво е то, напр. масло отъ маслини „зехтинъ", масло отъ орѣхи, масло отъ сусамъ, масло отъ ленено семе и пр.

Сѫдоветѣ за масла, които не сѫ за ядене, трѣбва да иматъ надписъ съ едри букви „вредително масло".

[1]) Старъ чл. 115. Кметътъ надзирава за правилностьта на мѣркитѣ теглилкитѣ, за която пѣль прави, самъ или чрезъ органитѣ си, чести внезапни провѣрки.

Всѣка мѣрка и теглилка, преди да се пустне въ употрѣбление, трѣбва да носи знакъ (дамга), че е прегледана отъ общинското управление, и да има марката на фабриката и продавача.

(Нова, З. „Д. В." 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 456 отъ наказателния законъ, а мѣркитѣ и теглилкитѣ се конфискуватъ.

Чл. 474 отъ наказателния законъ гласи:
Който наруши наредба, която възбранява преждевременното погребение, наказва се:
съ запиране до единъ месецъ или глоба до 2.000 лева.

Чл. 119. Ни едно духовно лице не може да погребе умрѣлъ човѣкъ, преди да му се прдестави позволително за погребение.

Чл. 120. Всѣко село си опредѣля мѣсто за гробища. Това мѣсто трѣбва да е отдалечено отъ крайнитѣ кѫщи на селото най-малко 100 метра и да е заградено съ зидъ или плетъ високъ единъ метъръ.

Чл. 121. Кметътъ нагледва, щото мъртвитѣ да се погребватъ само на опредѣленото мѣсто и гробоветѣ да бѫдатъ изкопани споредъ наредбитѣ, сир. на $1^1/_2$ метъръ дълбочина, 2 метра дължина и 0·80 метра ширина. Гробоветѣ за децата се различаватъ само въ дължината и широчината, споредъ възрастьта имъ, но не и въ дълбочината.

Чл. 122. (Новъ, З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ на чл. чл. 119 и 121 се наказватъ по чл. 500 отъ наказателни язаконъ,

Чл. 500 отъ наказателния законъ гласи:
Който погребе мъртвецъ, безъ позволение отъ надлежната власть или въ непредназначено за това мѣсто, наказва се:
съ запиране до единъ месецъ или съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 123. Запретено е да влизатъ въ отреденото за гробища мѣсто пияни хора, продавачи на какво и да било, лица, които водятъ съ себе си кучета, и просецитѣ. Сѫщо и деца не се пущатъ безъ родителитѣ имъ.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Нарушителитѣ се наказватъ отъ кмета съ глоба до 30 лева.

Глава V.

Надзоръ върху добитъка и тържищата.

Чл. 124. Кметътъ упражнява надзоръ върху тържищата (пазаритѣ) и панаиритѣ за търгуване съ добитъкъ (едъръ и дребенъ).

Чл. 125. (Отм. З. С. В. С. „Д. В.“ 88 отъ 22. VII. 1924 .[1])

---

[1]) **Старъ чл. 125. Тържищата и панаиритѣ се откриватъ по решение на общинския съветъ, утвърдено отъ Министерството на търговията и земледѣлието.**

Тѣ ставатъ на мѣста по възможность близосъсѣдни на вода и далечъ отъ населенитѣ мѣста и трѣбва да сѫ прегледани отъ ветеринарни лѣкари или фелдшери.

Веднага следъ закриването имъ, мѣстата, дето сѫ се намирали добитъцитѣ, се изчистватъ и обеззаразяватъ.

Чл. 126. (Отм. З. С. В. С. „Д. В. 88 отъ 22. VII. 1924 г.[1])

Чл. чл. 230—235 отъ закона за санитаро-ветеринарната служба гласятъ:

Чл. 230. Пазари и панаири се откриватъ съ разрѣшение отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда по даденъ отъ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти планъ — образецъ, следъ като се вземе мнението на длъжностния ветеринаренъ лѣкарь и се изпълнятъ предписанията на чл. чл. 231 и 232 на настоящия законъ.

Чл. 231. Мѣстата, каждето ставатъ пазаритѣ и панаиритѣ за животни трѣбва:

а) да бждатъ по възможность близо до кланицитѣ и желѣзопжтнитѣ гари;

б) да бждатъ заградени по начинъ да може да се упражнява най-ефикасно ветеринарния контролъ;

в) да бждатъ снабдени съ изолационни помѣщения, да има приспособления за подслонъ и връзване на животни за всѣки видъ по отдѣлно.

Чл. 232. Пазаритѣ, панаиритѣ и изложбитѣ за животни трѣбва безусловно да бждатъ подъ надзора на ветеринарнитѣ власти.

Чл. 233. Разноскитѣ по заграждането, контрола, уредбата, поддържането чистотата, изолацията и дезинфекцията на пазаритѣ и панаиритѣ сж за смѣтка на общинитѣ.

Чл. 234. За покриването разходитѣ по прилагането на горния членъ, общинитѣ иматъ право да налагатъ такси на глава животно, което се вкарва въ пазаря. Такситѣ трѣбва да бждатъ еднакви за еднакъвъ видъ животни.

До заграждане и уредба на пазаритѣ и панаиритѣ, при съответнитѣ общини се образува фондъ отъ приходитѣ по чл. 234 и 15% отъ интизапа.

Чл. 235. Продавачи, освенъ стопанитѣ, могатъ да бждатъ и посрѣдници (джамбази).

Право да бждатъ посрѣдници при покупко-продажбата на животни иматъ само тѣзи лица, които представятъ свидетелство за честность отъ надлежнитѣ власти и внесатъ въ Българската народна банка парична или имотна гаранция въ размѣръ на 50.000 лева.

Посрѣдници (джамбази), които извършватъ нарушение по чл. 272 отъ закона за задълженията и договоритѣ, се лишаватъ отъ правото си на такива въ продължение на 3 месеца, а при повторно извършване сжщото престжпление, лишаватъ се отъ правото да упражняватъ професията си за винаги, като се заличаватъ отъ списъка на посрѣдницитѣ (джамбази) и се преследватъ по чл. 344 отъ наказателния законъ.

Това се разгласява чрезъ окржжно до всички ветеринарни лѣкари и административни власти въ страната.

Забележка I. Въ пазаритѣ и панаиритѣ се допускатъ като посрѣдници само тѣзи лица, които се легитимиратъ за такива предъ ветеринарната власть, която инспектира пазара или панаира.

Забележка II. Белезитѣ на животнитѣ, споредъ наредбата за тази цель, при покупко-продажбата се вписватъ въ интизапскитѣ билети по указание на ветеринарното лице, което инспектира пазара или панаира.

---

[1]) **Старъ чл. 126.** Когато ветеринарниятъ лѣкарь намѣри не здравословно мѣстото, отредено за пазарь или панаиръ на добитъка, кметътъ изпълнява незабавно предпазителнитѣ въ случая мѣрки, предписани отъ лѣкаря или фелдшера.

Чл. 127. Забранено е да се мжчатъ по жестокъ начинъ домашнитѣ животни.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Ония, които вършатъ това, се наказватъ по чл. 489 отъ наказателния законъ.

Чл. 489 отъ наказателния законъ гласи:

Който явно и по жестокъ начинъ мжчи нѣкое животно, наказва се:

съ глоба до 2.000 лева.

Чл. 128. За всѣко едро добиче, като: волъ, крава, биволъ, биволица, конь, кобила, магаре, магарица и муле, което е предметъ на покупка-продажба, размѣна или подаръкъ или което ще се коли, неговътъ стопанинъ трѣбва да притежава свидетелство (обр. № 1) или билетъ (обр. № 2) за правособственость.

Забележка. Бозайничето се записва въ документа на майка му, но, ако то само бжде предметъ на сдѣлка или ще се коли, изисква се и за него свидетелство или билетъ.

Чл. 129. Свидетелство се издава отъ кмета на общината, чийто членъ е стопанинътъ на добичето, и то само за такова отъ тамъзлъкъ, констатирано съ актъ (обр.. № 3), подписанъ отъ кмета или общински служащъ и отъ двама свидетели, познати на управлението. За него стопанинътъ, плаща такса 5 лева [1]), въ полза на общинската каса, и гербова марка 3 лева. [2])

Актътъ се залѣпя о кочана на свидетелството, срещу което е издаденъ.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Ако кметътъ издаде свидетелство безъ актъ или не записано съгласно образеца, наказва се отъ окржжния управитель съ глоба отъ $^1/_4$ до $^1/_2$ отъ заплатата му за единъ месецъ.

Чл. 130. Всѣка сдѣлка за продажба-покупка, за размѣна или подаръкъ се извършва само на общинскитѣ тържища, предъ кмета или закупувача, а дето нѣма тържище — предъ общинското управление, като се представи свидетелство или билетъ за правособственость върху добичето, което е предметъ на сдѣлката.

Продажби, станали вънъ отъ тържището, се считатъ недействителни и продавача, както и купувача се глобяватъ отъ кмета съ по 10—50 л. за въ полза на общината.

---

[1]) Таксата отъ 20 ст. се увеличава на 2 л. съ чл. 8 отъ закона за измѣнение и допълнение законитѣ за окржжнитѣ съвети, за градскитѣ и селски общини, обнародванъ въ „Д. В.“ брой 53 отъ 10. VI. 1922 г., а съ § 30 отъ закона за измѣнение и допълнение размѣритѣ на нѣкои такси, берии и глоби, както и за нови такива, обнародванъ въ „Д. В.“, брой 255 отъ 12. II. 1927 г. се увеличава на 5 лева.

[2]) Гербовъ налогъ отъ 20 ст. е увеличенъ на 3 л. съ чл. 27, т. 62, буква „л“ отъ закона за гербовъ налогъ, обнародванъ въ „Д. В.“ брой 100 отъ 5. VIII. 1924 г.

Чл. 131. За всѣка такава сдѣлка, извършена на тържището, издава се билетъ (обр. № 2), отрѣзанъ отъ кочанъ, и се заплаща, освенъ 3 лева[1]) за гербова марка, следуемото общинско право (интизапъ) 3% отъ продажната стойность на добичето. Къмъ кочана на новоиздадения билетъ се пришива или залѣпя стариятъ документъ (свидетелство или билетъ).

Ако се скрие отъ продажната стойность, правото се взема въ троенъ размѣръ.

Чл. 132. (Отм. съ чл. 7, буква „а" отъ зак. за изм. и допълн. законитѣ за окр. съвети, за градскитѣ и селски общини, обн. въ „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[2])

> **Чл. 7,** буква „а" отъ горния законъ гласи:
> Когато става размѣна на добитъкъ, общинското право се взема върху разницата и още една такса отъ 50 лв., а ако размѣната става безъ разница, както и когато добитъкътъ се дава подаръкъ, плаща се само таксата 50 л.

Чл. 133. (Изм. З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1908 г.[3]) Свидетелството или билетътъ за всѣко умрѣло или заклано, невъзвратно изгубено или откраднато добиче се повръща въ продължение на 5 дни въ управлението на общината, чийто членъ е стопанинътъ на добичето. Неизпълнителитѣ на това се наказватъ отъ кмета съ глоба отъ 5 до 30 лева.

Всѣко свидетелство или билетъ за невъзвратно изгубено или откраднато добиче се пази отъ общинския секретарь-бирникъ за справка въ случай, че се укаже нѣгде „юва", отговаряще на сѫщото описание, и се предава обратно стопанину, щомъ се намѣри добичето, а свидетелствата или билетитѣ за умрѣли или заклани добичета се изгарятъ въ края на следующата година, като се съставя актъ, въ който се отбелѣзва по редъ номеритѣ и датата на всѣки билетъ или свидетелство, както и издавшето го учреждение или лице.

Чл. 134. На стопанитѣ на стадо овци, при отиване да зимуватъ или да прекаратъ лѣте на друго мѣсто, дава се, ако искатъ, едно общо свидетелство за цѣлото стадо, като се означи общиятъ белегъ, какъвто овцитѣ иматъ на ушитѣ си.

Въ случай на частично продаване отъ стадото, свидетелството ще се визира отъ кмета на общината, въ чийто

---

[1]) Гербовътъ налогъ е увеличенъ отъ 30 ст. на 3 л. съ чл. 27, т. 3 отъ закона за гербовъ налогъ, обнародванъ въ „Д. В." бр. 100 отъ 5. VIII. 1924 г., а общинското право интизапъ е увеличено отъ 2% на 3% съ закона, обнародванъ въ „Д. В.", брой 53 отъ 10. VI. 1922 г.

[2]) Старъ чл. 132. Когато става размѣна (трампа) съ добитъкъ, общинското право се плаща само върху разницата (юсте), а когато размѣната става безъ разница, както и когато добитъкътъ се дава подаръкъ, плаща се само по единъ левъ.

[3]) Съ тоя залогъ въ първата алинея думитѣ: „3 дни" е замѣнена съ „5 дни", а въ края е прибавено: „Неизпълнителитѣ на това се наказватъ съ глоба отъ 1 до 6 л."

районъ става продажба, като се отбелезва числото на продаденитѣ овци, а пъкъ на купувача се дава друго свидетелство за купенитѣ.

Чл. 135. Свидетелствата и билетитѣ се приготовляватъ въ държавната печатница и се продаватъ на връзки по 100 екземпляра на общинскитѣ управления отъ държавнитѣ контрольорства по цената, отбелезана върху корицитѣ на всѣка връзка.

Номерацията следва непрекжснато.

Едновременно съ връзкитѣ плаща се и общата стойность на гербовитѣ марки, залѣпени върху билетитѣ или свидетелствата.

Закупувачитѣ на интизапа получаватъ връзкитѣ съ билети (обр. № 2) по сжщитѣ цени, но чрезъ общинското управление.

Нова връзка не имъ се дава преди да сж се свършили билетитѣ отъ старата и преди тая последната да е провѣрена.

Забележка. Само въ пазарни дни може да му се даде нова връзка, обаче старата трѣбва непремѣнно на следующия день да е провѣрена.

Чл. 136. За изгубено свидетелство или билетъ общинското управление издава дубликатъ, следъ като се увѣри, че документътъ действително е изгубенъ. За това се разгласява, чрезъ обявление, до съседнитѣ общини, та, ако се намѣри оригиналътъ, да се счита унищоженъ. Единъ екземпляръ отъ обявлението се изпраща и до надлежния околийски началникъ.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Ако ли кочанитѣ отъ издадени свидетелства или билети сж унищожени, а стопанинътъ е изгубилъ документа за правособственость на добичето, та нѣма възможность да се снабди съ дубликатъ, издава му се ново свидетелство, по реда, указанъ въ чл. 129 отъ настоящия законъ. Ако ли се породи съмнение върху начина и времето на придобиване добичето, постжпва се споредъ чл. 139 отъ настоящия законъ.

Чл. 137. Кочанитѣ отъ издадени свидетелства или билети, заедно съ пришититѣ или залепени къмъ тѣхъ приложения, се пазятъ въ надлежнитѣ общински управления.

Ако интизапътъ е закупенъ, кочанитѣ съ приложенията имъ се изгарятъ, следъ като се провѣрятъ отъ общинското управление, въ края на следующата година, а ако ли не е закупенъ, изгарянето имъ не може да стане преди да се прегледатъ и одобрятъ смѣткитѣ на отговорнитѣ лица и управления.

За провѣрката и изгарянето се съставя актъ, подписанъ отъ кмета, закупувача и отговорния служащъ (ако общи-

ната го събира направо) и две частни лица — свидетели. Въ акта се означаватъ по редъ номерата и датата на всѣки билетъ или свидетелство и неговото приложение, както и издавшето го учреждение или лице.

Чл. 138. (Изм. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1908 г.[1]) Въ билета за всѣка сдѣлка трѣбва непремѣнно да се означи нумерътъ и произхождението на свидетелството или билета за правособственость върху добичето, което е предметъ на сдѣлката, да се покажатъ точно отличителнитѣ му белези и въобще да се опише всичко точно и правилно, както се изисква отъ образеца, като се внимава да не се прескочи или два пѫти употрѣби единъ нумеръ.

Въ противенъ случай, за всѣко упущение и нередовность, издателтъ се глобява отъ кмета, ако е общински служащъ, съ $^1/_4$—$^1/_2$ отъ месечната му заплата, а ако е общински закупувачъ, глобява се по сѫщия начинъ въ размѣръ на половината отъ продажната стойность на добичето. Ако ли пъкъ издателтъ е самиятъ кметъ, той подлежи на сѫщата глоба като общински служащъ. Тя се налага съ заповѣдь отъ окрѫжния управитель, която подлежи на обжалванен въ двенедѣленъ срокъ отъ деня на съобщението предъ надлежния мирови сѫдия. Решението на мировия сѫдия е окончателно и не подлежи на никакво обжалване. Независимо отъ това, ако при тия случаи добичето се укаже крадено, съставя се актъ отъ полицията и виновниятъ се дава на сѫдъ, за наказание, като съдѣецъ или укриватель на крадцитѣ, и добичето се счита „юва“

Чл. 139. Общинскиятъ кметъ или закупувачъ задържа, заедно съ лицето, което се препорѫчва за стопанинъ, всѣко добиче, което се улови въ продажба, размѣна или подаряване, безъ свидетелство или билетъ, или съ такива съмнителни, и съобщава за това на полицията, която веднага съставя актъ.

(Изм. З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1908 г.) На предполагаемия стопанинъ полицията дава 10 деня срокъ, въ продължение на който той да докаже противното, като сѫще-

---

[1]) **Старъ чл. 138.** Въ билета за всѣка сдѣлка трѣбва непремѣнно да се означи номерътъ и произхождението на свидетелството или билета за правособственость върху добичето, което е предметъ на сдѣлката, и да се опише всичко точно и правилно, както се изисква отъ образеца, като се внимава да не се прескочи или два пѫти употрѣби единъ нумеръ.

Въ противенъ случай, за всѣко упущение и нередовность, издателтъ се глобява отъ кмета, ако е общински служащъ съ $^1/_4$—$^1/_2$ отъ месечната му заплата, а ако е общински закупувачъ, глобява се по сѫщия начинъ въ размѣръ на продажната стойность на добичето. Ако ли пъкъ издателтъ е самиятъ кметъ, той подлежи на сѫщата глоба като общинския служащъ. Тя се налага съ заповѣдь отъ окрѫжния управитель. Независимо отъ това, ако при тия случаи добичето се укаже крадено, съставя се актъ отъ полицията и виновниятъ се дава на сѫдъ, за наказание, като съдѣецъ или укриватель на крадцитѣ, и добичето се счита „юва“

временно бди за неотклонението му отъ надзора и събира сведения по случката. Подиръ изтичането на срока, лицето се предава на сѫдъ, а добичето се взема като „юва"

Чл. 140. Интизапското право се взема и отъ добиче „юва", както и когато добиче се продава отъ сѫдебния или финансовия приставъ. Въ такъвъ случай учреждението, въ полза на което се продава добичето, дава завѣренъ преписъ отъ тържното си обявление, който се залепя или пришива къмъ кочана на билета, а интизапското право се плаща отъ купувача.

Чл. 141. (Доп. З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г.[1]) За всѣко добиче, внесено отъ чужбина, освенъ следуемитѣ ветеринарни и митнишки книжа и документи за прекарването му презъ границата, за да бѫде предметъ на сделка за покупка-продажба, размѣна или подаръкъ, или за да се заколи, изисква се писмено доказателство, имаще официаленъ характеръ, както за произхождението на добичето, така и за начина и времето на придобиването му. Въ противенъ случай, постѫпва се съгласно чл. 139 отъ настоящия законъ, но седмичниятъ срокъ може да се продължи, по усмотрение на полицията, споредъ разстоянието между чуждата държава и царството. Такъвъ добитъкъ се прегледа на границата. Ако ли добитъкътъ се прекара безъ прегледъ, виновното лице се наказва по чл. 505 отъ наказателния законъ.

Чл. 505 отъ наказателния законъ гласи:

Който безъ установения отъ закона прегледъ прекарва добитъкъ, наказва се:

съ запиране до единъ месецъ или съ глоба до 2.000 л.

Чл. 142. Който общински служащъ или закупувачъ се хване въ прикриване или улесняване извършваненто на сдѣлки за покупка-продажба, размѣна или подаръкъ, безъ свидетелство или билетъ и въобще безъ съблюдение сѫществуващитѣ по тая часть наредби, когато добичето не е крадено, наказва се, по заповѣдь отъ кмета, съ глоба равна на месечната му плата, ако е общински служащъ, или на продажната стойность на добичето, ако е закупувачъ, а самата сделка се счита недействителна. Ако хванатото лице е самиятъ кметъ, то глобата, равна на месечната му плата, се налага съ заповѣдь отъ окрѫжния управитель.

Чл. 143. Противъ всѣко лице, участвуваще въ такава сделка, както и противъ всѣко длъжностно лице и закупувачъ или агентъ на тоя последния, който прикрива или улеснява извършването на сделката, безъ свидетелство или билетъ и въобще безъ съблюдение сѫществуващитѣ по тая

---

[1]) Думитѣ: „една седмица" сѫ замѣнени съ: „10 деня"

[2]) Допълнението се състои въ думитѣ: „Такъвъ добитъкъ се прегледа и т. н. до края на члена.

часть наредби, ако добичето се укаже крадено, съставя се отъ полицията актъ и се предава на углавенъ сѫдъ, а самото добиче се взема като „юва“ Освенъ туй предприятието се отнема отъ закупувача.

Чл. 144. Строго се забранява на всѣки общински кметъ, общински закупувачъ на правото за клане добитъкъ (канъакче), ветеринаренъ лѣкарь или фелдшеръ и на всѣко друго лице, натоварено съ надзора върху клането на едъръ добитъкъ, да позволява клането преди да визира свидетелството или билета за правособственость на добичето, което ще се коли. Въ противенъ случай виновникътъ, ако е длъжностно лице, наказва се отъ началството му, за въ полза на касата, отъ която му се плаща, съ глоба, равна на месечната му заплата, а ако е общински закупувачъ — равна на продажната стойность на добичето. Така визиранитѣ свидетелства се връщатъ на общинското управление най-късно до 3 деня.

(Нова, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1908 г.) Ако за добичето нѣма свидетелство или билетъ за правособственость, или има, но съмнителни, натовареното съ надзора за клане лице постѫпва споредъ чл. 139 отъ тоя законъ.

Чл. 145. Ако нѣкой тайно заколи добиче, за което не притежава билетъ или свидетелство, или безъ да сѫ тия последнитѣ визирани, съставя се за това актъ и му се налага глоба отъ кмета 50—150 л.

Чл. 146. Когато продаденото добиче (чл. чл. 138, 139, 140, 141 и 142) не се окаже крадено, стойностьта му, безъ разноскитѣ, се повръща, ако не е изтекълъ законниятъ срокъ.

Чл. 147. (Доп. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.[1]) Правото за вземане глоба и отнемане предприятието (чл. чл. 138, 142, 143 и 144) трѣбва да се предвижда въ особна клауза въ условията по закупуването интизапа; въ противенъ случай търгътъ не се утвърждава. Въ условията се предвижда още, че, ако, вследствие не добро пазене, се откраднатъ или изгубятъ билети, обр. № 2, дадени на закупувача, последниятъ се глобява отъ кмета съ 100 до 500 л. въ полза на общината, а ако има злоумишленость, дава се на сѫдъ и му се отнема предприятието.

Глобата се удържа отъ депозита на закупувача, ако не се внесе въ тридневенъ срокъ.

Чл. 148. Общинскиятъ кмѐтъ или закупувачътъ отбелезва върху интизапския билетъ и сумата, взета за епизоотическа връхнина. Неизпълнителитѣ на това се глобяватъ съ по петь лева.

---

[1]) Допълнението се състои и въ думитѣ: „Въ условията се предвижда .“ и т. н. до края на първата алинея.

Глава VI.

(Отмѣнена съ чл. 207, буква „е“ отъ закона за подобрение земледѣлското производство и опазване полскитѣ имоти, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ“, брой 231 отъ 13 януарий 1922 г.[1])

---

[1]) Стара глава VI.

ДѢЛЪ I.

Пасенето на добитъка.

Чл. 149. Никой не може да пасе добитъка си на чуждо мѣсто презъ кое и да е време на годината, безъ знанието и съгласието на стопанина, освенъ въ такива мѣста, дето по традиция населението следъ обиране посевитѣ е пущало на паша добитъка си, и то ако за това има решение на общинския съветъ.

Пасенето по странищата следъ жътва и сѣнокосъ се допуща само въ ония общини, на които общинскитѣ съвети сж държали изрично постановление. Това постановление има сила само за две години, следъ който срокъ пасенето може да се допусне, ако се държи ново постановление.

Чл. 150. Пасенето на добитъка зиме и лете, безъ водачъ, е забранено, освенъ въ заградениитѣ мѣста. Ако се залови такъвъ добитъкъ, независимо отъ глобата и обезщетението, каквито предвижда настоящиятъ законъ, стопанинътъ му подлежи на наказание съ глоба, налагана отъ кмета, до 6 л.

Чл. 151. Общинскиятъ съветъ опредѣля всѣка година, съ одобрението на окржжния управитель, начина за ползуване отъ общинскитѣ пасища, или отъ ония доброволно за това отстжпени отъ нѣкои жители.

За разнитѣ видове сервитути прилагатъ се разпорежданията, предвидени за тѣхъ въ закона за имуществата, за собственостьта и за сервитутитѣ.

Чл. 152. Забранява се пущането на всѣкакъвъ добитъкъ, въ продължение на цѣлата година, въ земитѣ, обърнати на овощни разсадници, или градини, лозя, гюлища и изкуствени ливади, а въ естественитѣ ливади — пролѣтно време.

Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 21 отъ закона за подигане овощарството.

Чл. 153. Забранено е да се изкарва чардата (едрятъ добитъкъ) на паша по-рано отъ единъ часъ преди изгрѣването на слънцето и да се оставя на полето по-късно отъ единъ часъ следъ залѣзването на слънцето.

Нарушителитѣ на издадената по това заповѣдь отъ кмета се глобяватъ отъ тоя последния въ размѣръ до 6 л.

Чл. 154. Забранено е да се пасе добитъка по слоговетѣ край пжтищата, макаръ и да не сж насадени край тѣхъ дръвчета и да нѣматъ естествена преграда отъ храсте (търнакъ) или живъ плетъ.

Нарушителитѣ се наказватъ съгласно членове 46 п. 7, 69 и 72 отъ закона за държавнитѣ и общинскитѣ пжтища.

Чл. 155. Край желѣзопжтнитѣ линии добитъкъ не може да се пасе по-близо отъ 50 метра.

Нарушителитѣ се наказватъ споредъ закона за полицията на желѣзнитѣ пжтища (чл. чл. 59 и 60).

Чл. 156. Добитъкътъ може да се пуща на паша въ общинскитѣ и частни гори, но съ разрешение на лесничея и то само ако гората е възрастна и даде за това съгласието си стопанинътъ й.

Нарушителитѣ се наказватъ по реда, предвиденъ въ закона за горитѣ (чл. 58).

Забележка. Добитъкъ, едъръ и дребенъ, предназначенъ за паносъ, при преминаване, се ползува съ право на паша въ горитѣ въ продължение на 24 часа.

ДѢЛЪ II.

Повредитѣ отъ добитъка.

Чл. 157. Всѣка община е длъжна да има оборъ (капанъ) за запиране добитъка, хванатъ въ чужди ливади, ловя, градини, разсадници, пасища, бранища, сѣидби или приготвени за посѣви земи.

Чл. 158. Въ общинското управление се държи особенъ регистъръ за записване заловения добитъкъ. Въ него се показва редовно и ежедневно името и презимето на докарвача, числото и видътъ на добитъка, името и презимето на стопанина, въ чийто имотъ е хванатъ добитъкътъ, видътъ на имота, въ коя мѣстность се намира и показанията на докарвача.

За днитѣ, въ които нѣма запрѣнъ добитъкъ, прави се следната бележка отъ секретарь-бирника или лицето, натоварено съ воденето на регистра:

„Днесъ, еди кой день, месецъ и година, нѣма докаранъ добитъкъ въ обора".

Забележка. Регистърътъ се номерира, провѣрява подпечатва отъ надлежния околийски началникъ.

Чл. 159. Добитъкътъ, хванатъ въ чужди имотъ отъ пждаритѣ, откарва се безъ забава въ общинския оборъ и се съставя надлежниятъ актъ за констатиране извършеното нарушение.

Чл. 160. Забранено е да се запира добитъкъ на друго мѣсто, освенъ въ обора, който не се съобрази съ това, освенъ дето се глобява, губи правото си на вреди и загуби. Глобата се налага отъ кмета въ размѣръ до 0 л.

Въ села, колиби и чифлици, отдалечени отъ общинския центъръ, добитъкъ може да пренощува въ обора на потърпевшия стопанинъ, съ задължение рано на следующия день да бжде откаранъ въ общинския оборъ.

Чл. 161. Притежателитѣ или тѣхнитѣ хора иматъ право, когато заварятъ добитъкъ въ имотитѣ си — на мѣстонарушението — да го хванатъ и откаратъ въ общинския оборъ.

Водачитѣ или стопанитѣ на добитъка, които би се възпротивили на откарването му, подлежатъ на наказание по чл. 475 отъ наказателния законъ.

Чл. чл. 162—169. (Отмѣнени съ чл. 26 отъ закона за повредитѣ на полски имоти и предмети отъ земледѣлческо стопанство).

Чл. 170. Когато между добитъка, който е причинилъ повреда, има и такива на потърпевшия, спада се следуемото обещетение, съразмѣрно съ числото, вида и възрастьта на добитъка.

Ако ли между добитъка има такъвъ и на кмета или на нѣкого отъ съветницитѣ, констатирането ще се извърши отъ други представители на общината, които не сж заинтересувани въ работата.

Чл. 171. Кучетата, които се намѣрятъ да ядатъ пъпеши изъ бостанитѣ, зелена царевица, или грозде изъ ловята, се убиватъ.

Чл. 172. Добитъкъ, заловенъ въ полето или въ гората, ако се окаже безъ стопанинъ или пазачъ, откарва се и предава на хранение на кмета или замѣстника му. Ако до 10 дни не се потърси отъ стопанина му, такъвъ добитъкъ се обявява за „лова" и се постъпва съ него съгласно специалния въ случая законъ. За тая цель съставя се актъ, който съдържа: а) датата и мѣстото на залавянето добитъкъ; б) името и презимето на лицето, което го е хванало, и лицето,

на което е даденъ за пазене; в) вида на добитъка и бѣлезитѣ му, и г) обявяване добитъка за „юва".

Ако добитъкътъ е причинилъ повреда, кметътъ ще констатира това по реда, указанъ въ чл. 166.

ДѢЛЪ III.

Поврѣди отъ хора.

Чл. 173. Забранено е да се развалятъ или премѣстватъ граничнитѣ знакове, огради, плетища и окопи, които заграждатъ или дѣлятъ чуждата собственость.

Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 366 отъ наказателния законъ.

Чл. 174. Забранено е да се отсичатъ клоне отъ оградитѣ съ живъ плетъ, да се бератъ сухи дърва отъ плетищата, да се отсичатъ или вадятъ, кастрятъ или повреждатъ по какъвто да било начинъ чужди единични дървета, посадени въ нивята, лозята, лѣсоветѣ или покрай пѫтищата, а така сѫщо — да се унищожаватъ присадитѣ на овощнитѣ дървета, лозята и гюловетѣ.

Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 518 отъ наказателния законъ.

Чл. 175. Забранено е да се унищожаватъ (изваждатъ, изчупватъ, изскубватъ, отсичатъ и пр. цѣли или часть отъ насаждания съ овощни, черничеви дървета, лозя и гюлища.

Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 183, ал. 3 отъ настоящия законъ.

Чл. 176. Бѣленето кори, засичане дърветата, унищожаване присади се смѣта като отсичане цѣло дърво.

Нарушителитѣ се наказватъ по реда, предвиденъ въ закона за горитѣ (чл. чл. 59 и 60).

Чл. 177. Забранено е произволно да се влиза въ чужди градини и лозя, когато плодоветѣ сѫ узрѣли или близо до узрѣване, и въ нивята и ливадитѣ, преди да сѫ пожънати и окосени.

Преминаването презъ тия мѣста съ конь или кола сѫщо е забранено.

Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 513 отъ наказателния законъ.

Чл. 178. Никому не се позволява да бере самоволно овощия, грозде, зеленчукъ, ягоди, гѫби и други подобни плодове отъ чужди дървета или отъ такива, посадени край пѫтищата и други забранени общински и държавни мѣста.

Забранено е сѫщо да се бере чужди трънда филъ и черничеви листа.

Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 519, п. п. 1 и 2 отъ наказателния законъ.

Чл. 179. По постановление на общинския съветъ, надлежно утвърдено, кметътъ съ заповѣдь оповѣстена чрезъ глашатая, обявява на населението днитѣ за почване гроздобера, беридбата на царевицата и превозване снопитѣ.

Лицата, които не се съобразятъ съ заповѣдьта и почнатъ да возятъ снопитѣ или да бератъ гроздето и царевицата си по-рано отъ опредѣленото въ заповѣдьта време, се глобяватъ отъ тоя последния до 6 л. за всѣки случай отдѣлно. Тая заповѣдь не се прилага за лозя и ниви, които сѫ заградени на височина най-малко единъ метъръ.

Чл. 180. Баберкуване следъ жътва и гроздоберъ не се допуща, освенъ дене, следъ като се дигне реколтата, и то съ разрешението на кмета, за признатитѣ бедни отъ общината и само за тѣхна лична полза. Въ оградениитѣ земи баберкуване никакъ не се допуща.

Нарушителитѣ се наказватъ отъ кмета съ глоба до 6 л.

Чл. 181. Кметътъ следи да не се продаватъ храни на зелено (зеленица). Такива продажби се считатъ недействителни. Лицата, които сѫ ги сключили, се наказватъ отъ мировия сѫдия съ глоба до

100 л. и се осждатъ да върнатъ даденото и зетото, безъ право на какво да било обезщетение.

Чл. 182. Забранено е да се копае пръсть и камъни въ чужди земи, безъ разрешение на стопанина, а сѫщо — и въ общински мѣста и пѫтища, безъ разрешение на кмета.

Нарушителитѣ се наказватъ по чл. 519, п. 3 отъ наказателния законъ.

Чл. 183. Който задигне чужди кръстци, снопе, зърно или слама отъ тѣхъ, сѣно, земледѣлчески сечива и машини, колци отъ лозя, градини и дървета или други предмети отъ земледѣлческо стопанство, оставени на полето, преследва се като крадецъ и се наказва:

съ строгъ тъмниченъ затворъ до петь години, ако цената на откраднатитѣ вещи надминава 50 л.; съ тъмниченъ затворъ до две години, ако цената на откраднатитѣ вещи не надминава 50 л.

Който опропасти чужди кръстци или снопе, чрезъ разрѣзване вѫжета или разхвърляне снопетѣ; който изсече кукурузи, бостани и зеленчуци: наказва се съ затворъ до три години.

Чл. 184. За престѫпнитѣ деяния по настоящия законъ мѣрката за неотклонение се взема съгласно постановленията на углавното сѫдопроизводство.

ДѢЛЪ IV.

Борба противъ вредителнитѣ животни и растения.

Чл. 185. Кметътъ изпълнява всички наредби по изтрѣбяване вредителнитѣ за земледѣлието животни, насѣкоми и растения.

Чл. 186. Съ съгласието на околийския началникъ и знанието на мѣстния лесничей кметътъ устройва хайки за изтрѣбяване вредителнитѣ животни.

Населението, въ района на което се произвежда хайката, е длъжено да вземе участие. Изключаватъ се само лицата: а) помладитѣ отъ 21-годишна възрасть; б) умоповреденитѣ и пияницитѣ; в) находящитѣ се подъ полицейския надзоръ, и г) осжжданитѣ на повече отъ 5-годишенъ тъмниченъ затворъ.

Ония, които на поканата отъ кмета се откажатъ да взематъ участие въ хайката, се наказватъ по реда, предвиденъ въ закона за лова, чл. 28.

Чл. 187. Кметътъ наглежда, чрезъ подведомственитѣ си органи, да не се ходи на ловъ:

а) въ нивята — отъ като сѫ изкласили до като още не сѫ ожънати — и въ оризищата — отъ 1 мартъ до 1 октомврий;

б) въ лозята — отъ порѣзването имъ до свършването на гроздобера;

в) въ неокосени ливади;

г) въ градини, посѣти съ зеленчукъ;

д) въ тютюнищата и бостанитѣ, когато не сѫ обрани;

е) въ гюлищата — отъ 1 априлъ до 1 юний;

ж) въ разсадницитѣ и новопосадени лозя отъ американски пръчки, и

з) въ изкуственитѣ ливади.

Нарушителитѣ се наказватъ съгласно чл. 27 отъ закона за лова.

Чл. 188. Кметътъ забранява да се развалятъ гнездата на полезнитѣ птици, да се изваждатъ яйцата и малкитѣ имъ, а така сѫщо — да се ловятъ и убиватъ полезнитѣ за земледѣлието и лесовъдството животни, изброени въ закона за лова.

Нарушителитѣ се наказватъ съгласно чл. 27 отъ закона за лова.

Чл. 189. Кметътъ се разпорежда, чрезъ издаване особена заповѣдь, всѣка година презъ месецитѣ февруарий и ноемврий да се прегледатъ отъ стопанитѣ или наемателитѣ всички дръвчета, лозя и гюлища и находящитѣ се по тѣхъ гъсенични гнезда, яйца и какавиди на вредителни насѣкоми да се събиратъ и унищожаватъ.

Дървестата и храститѣ покрай пѫтищата, вѫтре въ селата или на полето, въ обществениитѣ градини и мѣста се прегледватъ и очистватъ отъ мѣстнитѣ общински власти.

Чл. 190. Ако нѣкои стопани или наематели не изпълнятъ на време горната заповѣдь, кметътъ е длъженъ да наеме хора и извърши работитѣ за тѣхна смѣтка.

Разноскитѣ за това се събиратъ принудително.

За ненавременното очистване общинскитѣ дървета и храсте отъ вредителнитѣ насекоми, както и за неизпълнение чл. 189 отъ частнитѣ лица, кметоветѣ се глобяватъ отъ надлежния окрѫженъ управитель съ 20—50 л.

Чл. 191. Земледѣлческитѣ инспектори следятъ за точното прилагане разпоредбитѣ на чл. чл. 189 и 190 и въ случай на нужда съобщаватъ на окрѫжния управитель.

Чл. 192. Въ общинскитѣ бюджети се предвижда кредитъ за награда на отличившитѣ се по изтрѣбяване насекоми и вредителни животни.

Чл. 193. Въ случай че вредителнитѣ насекоми и растения добиятъ голѣмъ размѣръ, окрѫжниятъ управитель, въ съгласие съ земледѣлческия инспекторъ, а въ извънредни случаи съ одобрението на министра на търговията и земледѣлието, взема потрѣбнитѣ мѣрки за ограничение повредитѣ и унищожение насекомитѣ.

Всички стопани или наематели сѫ длъжни да изпълняватъ предписанитѣ мѣрки и, по поискване отъ органитѣ на властьта, да оставятъ свободни земитѣ си, за провѣрка и унищожение насекомитѣ. Това ще правятъ — за своитѣ имоти — и общинитѣ, окрѫзитѣ и държавата, както и обществениитѣ заведения, които притежаватъ имоти.

Въ случай че стопанитѣ не изпълнятъ въ срока заповѣдьта, работитѣ се извърширатъ, за тѣхна смѣтка, по разпореждане на окрѫжния управитель, и разноскитѣ се събиратъ принудително.

Чл. 194. За ограничаване нѣкои опасни животински и растителни болести, Министерството на търговията и земледѣлието може да нареди и отсичането на частни дървета или унищожаването на други растения. На стопанитѣ на отсеченитѣ дървета отпуща се даромъ отъ държавнитѣ разсадници въ двойно количество сѫщитѣ или подобни видове дървета.

Чл. 195. Когато се появи по лозята, овощнитѣ градини или другитѣ растения нѣкоя болесть или съмнителни признаци отъ такава, стопанитѣ, наемателитѣ или пѫдаритѣ сѫ длъжни веднага да явяватъ на кмета, който незабавно съобщава на земледѣлческия инспекторъ.

Инспекторътъ констатира и взема потрѣбнитѣ мѣрки за изолиране и ограничение заразеното мѣсто и, ако трѣбва, за унищожението на цѣлото или часть отъ заразеното пространство лозя, въ случай че заразата се окаже опасна.

Чл. 196. Кметоветѣ, съобразно даденитѣ наставления, наглеждатъ да не се изнасятъ отъ заразенитѣ мѣста или да не се внасятъ отъ странство сурови и сухи части отъ лозя, като: пръчки, листа, корени, пънове и прѣсно грозде, а така сѫщо — всѣкакви лозарски орѫдия, както и картофи, лукъ, торове и други предмети, чрезъ които би могло да се пренесе филоксерата и въобще заразителни болести по лозята и други насаждения.

Чл. 197. Частнитѣ лица, пѫдаритѣ на лозя, както и кметоветѣ, които не съобщатъ веднага за появяването на каква и да е болесть по лозята, овощнитѣ градини и земледѣлческитѣ растения, се глобяватъ: частнитѣ лица до 50 л. отъ мировия сѫдия, а длъжностнитѣ — до 100 л. отъ окрѫжния управитель.

Чл. 198. Частни и длъжностни лица, които би открили внасянето забранявани предмети, се ползуватъ съ половината отъ глобата, наложена на вносителя.

Глава VII.

Констатиране нарушенията и преследване нарушителитѣ.

Чл. 199. Нарушенията, предвидени въ настоящия законъ, се констатиратъ чрезъ актъ, съставенъ отъ общинския кметъ, помощника му или отъ кметския намѣстникъ, а тамъ, дето нѣма такъвъ, — отъ единъ общински съветникъ, нарочно отреденъ отъ кмета, както и отъ пѫдаритѣ и стражаритѣ (общински и държавни).

Тия актове се считатъ за достовѣрни предъ всичкитѣ сѫдилища, освенъ ако се представятъ противни доказателства.

Актътъ трѣбва да съдържа: а) датата и мѣстото на съставянето му; б) датата и мѣстото на самото нарушение и хванатъ ли е нарушительтъ или стопанинътъ или водачътъ на добитъкътъ на самото мѣстонарушение или на друго мѣсто и кѫде; в) името, презимето и званието на лицето, което съставлява акта; г) името и презимето, званието, възрастьта и мѣстожителството на нарушителя; д) вида, размѣра и обстоятелствата на нарушението; е) отговора и обясненията на нарушителя; ж) вида и числото на задържанитѣ добитъци, орѫдия, вещи и други, и з) имената и показанията на свидетелитѣ.

(Изм. З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.[1]) Актътъ се подписва отъ съставителя, отъ обвиняемия и отъ свидетели, ако има такива. Ако обвиняемиятъ откаже да подпише или не е заловенъ отъ пѫдарина, прави се за това забележка.

Полицейскитѣ, горскитѣ, митнишкитѣ, акцизнитѣ стражари и агенти и всички длъжностни лица се приематъ за свидетели наравно съ частнитѣ лица.

Актоветѣ се съставляватъ най-късно въ 24 часа отъ откриване нарушението и се предаватъ веднага кмету.

Чл. 200. За всѣко нарушение на настоящия законъ, извършено отъ лица малолѣтни и непълнолѣтни, както и за нарушения, извършени отъ слугитѣ, отговорни сѫ за повръдата родителитѣ, настойницитѣ или господаритѣ имъ, съгласно чл. 58 отъ закона за задълженията и договоритѣ.

Чл. 201. Ако осѫденото лице не е въ състояние да заплати глобата, тя се замѣнява съ затворъ на общо основание.

Чл. 202. (Новъ, З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Актоветѣ противъ нарушителитѣ кметътъ изпраща незабавно, и не по-късно отъ три деня следъ съставянето имъ, околийскому началнику, за даване виновнитѣ въ сѫдъ. Околий-

---

[1]) **Стара ал. IV-а:** Актътъ се подписва отъ съставителя, отъ обвиняемия и отъ свидетели, ако има такива. Ако обвиняемиятъ откаже да подпише или не е заловенъ отъ падарина, съдържанието на акта се счита достовѣрно, до доказване противното.

скиятъ началникъ е длъженъ да дава надлежния ходъ на актоветѣ най-късно три деня следъ получаването имъ.

Ако кметътъ или околийскиятъ началникъ не се съобразятъ съ постановленията на настоящия членъ, наказватъ се по чл. 443 отъ наказателния законъ.

Чл. 443 отъ наказателния законъ гласи:

Чиновникъ, който се отрече да изпълни длъжностьта си, която му налага службата, наказва се:
съ тъмниченъ затворъ до шесть месеца.

Ако ли е извършилъ това по сговоръ съ двоица или нѣколцина чиновници, то наказанието е:
тъмниченъ затворъ не по-малко отъ шесть месеци.

Чл. чл. 203—208. (Отмѣнени съ чл. 26 отъ закона за обезщетяване поврѣдитѣ на полски имоти и предмети отъ земледѣлческо стопанство, обн. въ „Д. В." бр. 79 отъ 9. IV 1910 г.[1])

---

[1]) **Старъ чл. 203.** При нанисане отъ злосторници поврѣди на полски имоти, като: задигане или опропастяване кръстци, снопе, зърно или слама отъ тѣхъ, сѣно, земледѣлски сѣчива и въобще предмети отъ земледѣлческо стопанство, оставени на полето, изсичане изцѣло или часть отъ лозя, овощни и черничеви градини, гюлове, разсадници, кукурузи, бостани, а така сѫщо и при загуби, причинени отъ изгаряне, било на полето, било вѫтре въ селото, сѣно, слама, снопе, зърнени произведения (храни), вино, плѣвници, хамбари, обори и кошари, заедно съ находящия се у тѣхъ добитъкъ, пострадалитѣ се обезщетяватъ по настоящия законъ.

Чл. 204. (Новъ З. „Д. В." 285 отъ 29. XII. 1906 г.). Размѣрътъ на врѣдитѣ и загубитѣ се опредѣля отъ арбитражна комисия, назначена отъ околийския началникъ, въ съставъ: потърпѣвшиятъ или неговъ представитель, кметътъ на общината, въ чието землище е станала поврѣдата, или неговъ представитель, и едно отъ следнитѣ длъжностни лица: мировия сѫдия, земледѣлческия инспекторъ, лесничея, бирника, ветеринарния лѣкарь, енорийския свещеникъ, учителя. При това за повреди на стойность по-доле отъ 500 л. се предпочита онова отъ горнитѣ лица, което е най-близо до мѣстото, а на стойность по-горе отъ 500 л. — най-близкия държавенъ чиновникъ.

Чл. 205. (Новъ, З. „Д. В." 285 отъ 29. XII. 1906 г.). За назначаване комисия потърпевшиятъ е длъженъ да заяви писмено или устно на общинския кметъ, като сѫщевременно яви и приблизителната стойность на повредата, най-късно петь дни отъ деня на повредата, ако живѣе въ сѫщото село, и до десеть дни, ако живѣе другаде. Най-късно 3 дня следъ получаване заявлението кметътъ съобщава на околийския началникъ, който веднага издава заповѣдь за назначаване комисия. Решението на комисията е безапелационно и трѣбва да бѫде издадено най-късно една седмица следъ назначаването й

Чл. 206. (Новъ, З. „Д. В." 285 отъ 29. XII. 1906 г.). Обещетението, опредѣлено отъ комисията, се изплаща отъ селото, въ чието землище сѫ станали повредитѣ, чрезъ извънреденъ налогъ, разхвърлянъ въ течение на една недѣля отъ общинския съветъ по равно на кѫща и събиранъ отъ общинскитѣ секретарь-бирници въ тримесеченъ срокъ отъ деня, въ който бѫде опредѣленъ размѣрътъ на вредитѣ и загубитѣ. Обезщетението, което плаща селото, отдѣлно за всѣки случай, неможе да надминава 1.000 лева. Връхни-

Чл. 209. (Новъ, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Дѣлата по нарушенията, предвидени въ настоящия законъ, прежждатъ другитѣ. Тѣ се разглеждатъ не по-късно отъ единъ месецъ отъ завеждането имъ. Странитѣ сѫ длъжни да представятъ въ първото сѫдебно заседание всички доказателства. Други доказателства, представени отпосле, не се допущатъ.

Извлечение отъ влѣзлитѣ въ законна сила присѫди се предаватъ въ най-кратко време на участъковитѣ бирници за незабавно събиране глобитѣ по реда, установенъ за събиране прекитѣ данъци, безъ да се издаватъ изпълнителни листове.

Чл. 210. (Новъ, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Престѫпленията, предвидени въ настоящия законъ, се преследватъ по реда, указанъ въ углавнонто сѫдопроизводство.

Особени разпореждания.

Чл. 211. (Новъ З. „Д. В. 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Настоящиятъ законъ изцѣло се прилага и въ селата, които влизатъ въ състава на градски общини, а глава V се прилага и въ всички градове.

Чл. 212. (Отм. съ зак. за подобрение земледѣлското производство и опазване полскитѣ имоти[1])

ната потърпевшиятъ има право да дири отъ злосторницитѣ, въ случай, че бѫдатъ открити. Обезщетението се предава веднага отъ секретарь-бирника направо на правоимеющия.

Чл. 207. (Новъ, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.). На длъжностното лице, назначено за членъ на комисията, се плащатъ, по смѣтка, завѣрена отъ секретарь-бирника, пѫтни и дневни пари въ размѣръ, опредѣленъ отъ закона за чиновницитѣ. Тия пари се събиратъ едно съ обезщетението и се изплащатъ веднага.

Чл. 208. (Новъ, З. „Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Общината има право да дири обезщетението и всички други разноски отъ злосторницитѣ. Сумата, събрана по тоя начинъ, се връща на селенитѣ.

Законътъ за обезщетяване повредитѣ на полскитѣ имоти и предмети отъ земледѣлското стопанство се отмѣнява съ чл. 207, буква „д“ отъ закона за подобрение земледѣлското производство и опазване полскитѣ имоти, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ“ брой 231 отъ 13 януарий 1922 г.

[1]) **Старъ чл. 212.** (Новъ, З. Д. В.“ 285 отъ 29. XII. 1906 г.) Глави VI и VII отъ настоящия законъ се прилагатъ въ градове по следния редъ:

Надлежниятъ общински съветъ зема решение, което се разгласява между гражданитѣ. Всѣки гражданинъ има право да представи кмету, въ течение на единъ месецъ своитѣ възражения противъ решението. Следъ изтичане месечния срокъ, решението на общинския съветъ съ всички възражения се изпраща до окрѫжния управитель, който, като прибави своето мнение, представя го въ Министерството на вѫтрешнитѣ работи. Министърътъ на вѫтрешнитѣ работи, ако одобри решението, поднася го на царя за утвърждение съ указъ.

Обр. № 1.

Окржгъ .
Околии
Община .

№

Г .

отъ
притежава по .
ед. на . . год.
. косъмъ и особени
бѣлези

19 год.

Кметъ:

Секретаръ-бирникъ

Гербова
марка
3

СВИДѢТЕЛСТВО

Такса
5
лева

Печатъ

Обр. № 1.

БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО

Окржгъ
Околня
Община .

№ . . по редъ

Г

отъ
притежава по (покупка-продажба, размѣна подаръкъ или тамазлъкъ) едъръ
на . год. . косъмъ и особени
бѣлези

19 .

Кметъ:

Секретаръ-бирникъ: .

Обр. № 2.

Окржгъ . .
Околия
Община . .

№ .

Продажна стойность лв. . .
Взето право интиз. лв.

Г
отъ
на г. . .
отъ . . . . . .
по . . . . . прѣхвърли собстве-
ностьта на ед . . . . . .
на . . . . . год. . косъмъ и
особени бѣлези: .
. . . .

Съгласно { Свидет. на . . . общ. / Бил. на . . обр (или закупувачъ) . . / Обявл. на окр. п. к } №

за . . . . .
взето право

. 19 . . год.

Кметъ (или закупувачъ):

Гербова марка 3 лева

БИЛЕТЪ

Обр. № 2.

БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО

Окржгъ .
Околия № . . по редъ
Община . .
Продажна стойность Взето право интизапъ
лв. . . ст. . лв. . . ст. .

Г.
отъ
на г.
отъ . . .
по . . прехвърля собственостьта на едъръ . . .
на . . . години . . косъмъ и особени бѣлези:

. . . .

Съгласно { Свидетелство на . . . . общинското управление отъ . / Билетъ на . . . общ. управл. (или закупувачъ) отъ . / Обявление на . окржжната пост. к. отъ . } № .

за
взето право

Печатъ

19 . . година

Кметъ (или закупувачъ):

Обр. № 3.

Актъ

Подписаниятъ (кметъ или кметски помощникъ или намѣстникъ) въ

община . окржгъ .

. на . . 19 . . год.

въ присжтствието на свидетелитѣ:

отъ

констатирахъ, че жительтъ на .

., именуемъ .

действително има отъ тамазлъкъ ед. .

. на .

косъмъ и бѣлези.

Кметъ:

Свидетели: {

Стопанинъ:

Забѣлежка. Такъвъ актъ се прави и когато отлжчването на бозайничето става предварително (заб. къмъ чл. 128 отъ закона).

Виденъ и срещу него издадено свидѣтелство на . . 19 . . година, подъ №.

Кметъ: . Секретаръ-бирникъ: .

Законъ

за изтребление на разбойницитѣ.

Приетъ презъ третата редовна сесия на XIX Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 721, отъ 7 декемврий 1922 г. и обнародванъ въ „Държ. вестникъ", брой 205 отъ 12 декемврий 1922 г.

Чл. 1. Разбойникъ се счита онзи, който по навикъ или занаятъ самъ или съ други лица извършва грабежъ, насилие или убийство съ цель за ограбване.

Чл. 2. Изтреблението на разбойницитѣ въ околията, дето сѫ се появили, се възлага на полицията, жандармерията и войската. Ако тая сила е недостатъчна за изтребление на разбойницитѣ, околийскиятъ началникъ може да образува потери, съ които да ги преследва. Въ всѣко населено мѣсто, кѫдето се забележатъ разбойници, кметътъ веднага назначава потера за преследването имъ и донася на околийския началникъ.

Чл. 3. За началници на потеритѣ се назначаватъ лица, каквито околийскиятъ началникъ намѣри за добре.

Чл. 4. На отличилитѣ се при преследването потераджии се дава възнаграждение отъ общия кредитъ, който се отпуща за изтребление разбойничеството. Размѣрътъ на възнаграждението ще се опредѣли и дава отъ министра на вѫтрешнитѣ работи.

Чл. 5. Потераджия, който убие или залови разбойникъ, получава награда отъ 5—20 хиляди лева. Ако ли потераджията или длъжностното лице, което ги преследва, бѫде убито, семейството му получава до 50.000 лева обезщетение и инвалидна пенсия. Ако ли само осакатее, то получава награда до 20.000 л. и инвалидна пенсия. Лѣкуването на всички ранени и заболѣли по преследване на разбойницитѣ е безплатно.

Наградитѣ се отпускатъ съ заповедь отъ министра на вѫтрешнитѣ работи.

Чл. 6. Околийскиятъ началникъ или началникътъ на потерата се разпорежда до общинската власть за храненето на потеритѣ отъ самото мѣстно население, дето това е най-удобно за потерата. То е длъжно да имъ дава и квартири, когато това се намѣри за нуждно.

Чл. 7. Ако нѣкое лице, посочено отъ общинската власть за членъ въ потера, искана отъ околийския началникъ, умишлено откаже да участвува въ нея или като участникъ

въ нея скрие или избѣгне да изпълни дълга си, като откаже да изпълни заповѣдитѣ, давани му отъ началника, наказва се съ тъмниченъ затворъ до 1 година. Съ сѫщото наказание се наказватъ и ония административни и общински власти, които умишлено не изпълнятъ постановленията на настоящия законъ.

Чл. 8. Министерството на вѫтрешнитѣ работи може да назначи, колкото намѣри за нужно, специални лица агенти за преследване разбойницитѣ, които агенти могатъ да бѫдатъ изпращани въ разпореждане на околийскитѣ началници въ борбата имъ съ разбойницитѣ. Тѣхната заплата ще бѫде опредѣлена по щатъ изработенъ отъ министра на вѫтрешнитѣ работи, одобренъ отъ Министерския съветъ.

Чл. 9. Така образуванитѣ потери и назначени агенти, заедно съ другата въорѫжена сила, преследватъ разбойницитѣ. Като общъ началникъ на тая сила въ окрѫга е окрѫжниятъ управитель, а въ околията — околийскиятъ началникъ.

Чл. 10. За разбойници се обявяватъ и ония лица, за които полицията, възъ основа на събрани доказателства, донася на надлежния окрѫженъ сѫдъ, че тѣ сѫ извършили разбойничества.

Сѫдътъ на другия день следъ получаване полицейското донесение, прави публикация въ най-близкия мѣстенъ вестникъ и съобщения до всички общини на околията, кѫдето е мѣстожителството на подозрѣното лице или кѫдето е станало известно като разбойникъ, и ако въ двадесеть-дневенъ срокъ никой отъ роднинитѣ или познатитѣ на това лице не установятъ кѫде се намира, сѫдътъ го обявява за разбойникъ и обнародва това въ „Държавенъ вестникъ".

Чл. 11. Заловенитѣ разбойници се сѫдятъ отъ окрѫжния сѫдъ въ околийския центъръ, въ района на който сѫ заловени, въ 7-дневенъ срокъ отъ залавянето имъ по закона за углавното сѫдопроизводство (чл. чл. 649—656).

Сѫдътъ веднага съ пристигането си взема всички мѣрки и разпоредби да гарантира бързото разглеждане на дѣлото.

Забележка. Всички власти сѫ длъжни да даватъ най-голѣма спешность на разпоредбитѣ на сѫда.

Чл. 12. Осѫдениятъ на смърть разбойникъ се обѣсва на публично мѣсто въ центъра на околията.

Чл. 13. Осѫждатъ се на повече отъ 5 години строгъ тъмниченъ затворъ, или на доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ онѣзи лица, които като узнаятъ положението и качествата на разбойницитѣ, имъ ставатъ укриватели безъ да сѫ били принудени за това съ насилие.

Чл. 14. Всѣко лице, което знае кѫде се намиратъ разбойницитѣ и не донесе веднага на властьта, се наказва съ тъмниченъ затворъ до 1 година.

Чл. 15. Настоящиятъ законъ отмѣня всичкитѣ закони, които му противоречатъ.

Законъ

за гарантиране свободата на събранията.

Приетъ презъ първата редовна сесия на XVIII-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 362 отъ 3 декемврий 1919 г. и обнародванъ въ брой 198 на „Д. В.“ отъ 3 декемврий 1919 г.

Членъ единственъ. Който съ сила, заплашване, подстрѣкателство, викове или по другъ начинъ се опита да разтури събрание на граждани, наказва се съ тъмниченъ затворъ до три години.

Съ сѫщото наказание се наказва и онзи, който чрезъ смущения спъва мирния ходъ на събранието.

Ако събранието бѫде разтурено, виновниятъ се наказва съ строгъ тъмниченъ затворъ до 5 години.

Мѣрката за неотклонение при тия престѫпления може да бѫде задържане подъ стража.

Дѣла отъ тоя родъ пререждатъ всички други дѣла.

233 „ 17 I 27
243 „ 29 I 27
257 „ 15 II 27
260 18 II 27
при съдържа 77-7

Законъ

за училищата и дружествата.[1])

Приетъ презъ третата извънредна сесия на XIX-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 26 отъ 23 юлий 1922 г. и обнародванъ въ брой 86 на „Държавенъ вестникъ“ отъ 20 юлий 1922 г.

Чл. 1. Забранява се на какво да е лице да формира военна сила или нѣкаква организация, която би могла да се преобърне въ военна сила, да участвува въ формирането на части, които биха могли да се въоржжатъ или пъкъ да подготвя подобна организация публично или тайно. Забранява се на частни лица да се присъединяватъ къмъ подобни организации.

На учебнитѣ заведения, университетитѣ, дружествата на бившитѣ офицери, подофицери и демобилизирани войници, туристически събрания, дружества на „Бой-скотъ“, както и на всички други организации и дружества, освенъ Военното училище, е забранено да се занимаватъ съ военни упражнения съ оржжие и съ военни работи.

Чл. 2. Учебнитѣ заведения, дружества, освенъ опълченцитѣ отъ Освободителната война и събранията отъ всѣки родъ не могатъ да иматъ никаква връзка съ министра на войната или нѣкоя друга военна власть.

Всѣко дружество или организация каквото название и да носи, не може да действува, освенъ ако съблюдава правилницитѣ, приети и утвърдени отъ министра на вжтрешнитѣ работи.

Всѣко дружество или организация, каквото название и да носи, което действува по правилници не утвърдени отъ министра на вжтрешнитѣ работи, както и всѣко лице, което участвува въ такова дружество, или присжтствува въ заседание на подобно дружество, извършва престжпление противъ постановленията на настоящия законъ.

Чл. 3. Въ училищата и всички учебни заведения, поставени подъ държавенъ контролъ, или подъ частно управле-

---

[1]) Правилникътъ за прилагането на тоя законъ е обнардванъ въ брой 127 на „Държавенъ вестникъ“ отъ 5 септемврий 1923 г.

ние, гимнастическитѣ упражнения не трѣбва да се придружаватъ съ никакво употрѣбление на оружие. Изключение се прави само за Военното училище.

Чл. 4. Този, който взема участие въ образуването на въоружена организация или става членъ на подобна организация и дружество, забранено по чл. 1, или не спазва условията на чл. 2 — извършва нарушение, което ако не влече следъ себе си по-голѣмо наказание, се наказва съ затваряне до 2 месеца или до 1.000 л. глоба.

Този, който въпрѣки възбраната, предвидена въ първия параграфъ на чл. 1, формира военна сила или организация, трансформираща се въ въоружена сила и който вземе участие при създаване организации, които могатъ да бъдатъ въоружени, или който съ тази цель подготви явна или тайна организация, или който е председатель, подпредседатель, секретарь, ковчежникъ, директоръ или членъ отъ административния съветъ на дружеството, организацията или на нѣкакъвъ клубъ, противно на чл. чл. 1 и 2 на настоящия законъ, извършва престъпление и ще бъде наказанъ, ако неговата постъпка не влече по-строги наказания, на затваряне отъ 1 месецъ най-малко, до 3 месеца най-много или съ глоба отъ 200 л. най-малко, до 1.500 л. най-много.

Чл. 5. Министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве и ако трѣбва, въ съгласие съ съответния министъръ споредъ съществующитѣ закони, разтуря всички дружества, организации и клубове, учреждения и пр., противни на чл. чл. 1 и 2 отъ настоящия законъ, като имъ конфискува фондоветѣ въ полза на държавното съкровище.

Чл. 6. Министърътъ на вътрешнитѣ работи публикува въ „Държавенъ вестникъ" преди 1 октомврий 1922 г. списъка на всички дружества, институти и клубове, които съществуватъ въ България и функциониратъ на основание правилници, устави и пр., утвърдени отъ него. Списъкътъ ще съдържа адреситѣ, гдето е централата на тия дружества, институти и пр.

Всѣко измѣнение въ този списъкъ последвало било вследствие разформирането на дружествата, било поради създаване на нови такива, се публикува допълнително.

Чл. 7. Съ изпълнение на настоящия законъ се натоварва министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 8. Всички законодателни по-раншни положения, които съ въ противоречие съ настоящия законъ, се отмѣняватъ.

Законъ

за взривнитѣ вещества и оржжията.

Приетъ презъ първата редовна сесия на XV-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 149 отъ 8 май 1912 г. и обнародванъ въ брой 111 на „Държавенъ вестникъ" отъ 21 май 1912 г.

Общи наредби.

Чл. 1. Разпорежданията на настоящия законъ се отнасятъ до фабрикуването, употрѣблението и търгуването на взривнитѣ вещества, оржжия и патрони, фабрикувани въ царството или внасяни отъ вънъ, освенъ ония, фабрикувани въ държавни фабрики или внасяни отъ вънъ за нуждитѣ на войската.

Чл. 2. Къмъ взривнитѣ вещества принадлежатъ всички ония вещества, които, при известни условия, могатъ моментално да се разложатъ (разпаднатъ) и проявятъ разрушително действие.

Чл. 3. Оржжия, по смисъла на настоящия законъ, сѫ: пушки, револвери, пистолети, пищови, сабли, копия, шпаги, щикове, ками, ятагани, боксове и бастони съ шишове или огнестрѣлно приспособление.

ДѢЛЪ I.

Взривни вещества.

Глава I.

Фабрикуване.

Чл. 4. Забранено е фабрикуването на каквито и да е количества взривни вещества, безъ предварително за това разрешение отъ Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 5. Приготовлението на малки количества взривни вещества, съ цель за изпитание, може да се разреши отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве само

на лица, които съ своитѣ химически познания представляватъ достатъчно гаранция за обществената безопасность.

Изпитанията трѣбва да ставатъ лично отъ изобрѣтателя, като се предизвестяватъ полицейскитѣ власти.

Предварителнитѣ изпитания трѣбва да се извършватъ съ количества до единъ килограмъ, като общото количество за едно и сѫщо взривно вещество, за всички изпитания, не може да надминава 50 кгр. Съ приготвеното, за опитъ, взривно вещество подъ никакъвъ видъ не може да се търгува. Мѣстото, дѣто ще се приготовлява, трѣбва предварително да бѫде одобрено отъ държавенъ химикъ и инженеръ, опредѣлени отъ Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 6. Разрешение за фабрикуване на едно взривно вещество се иска съ заявление до министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, придружено съ една такса отъ 5.000 л.,[1]) за изпитателна комисия и разходитѣ по изпитването.

Подробното описание на взривното вещество, наименованието на химикалитѣ, отъ които се приготовлява, начинътъ на фабрикуването му и всички предпазителни мѣрки при фабрикацията, както и процентитѣ на съставнитѣ елементи, се указватъ на комисията, опредѣлена въ чл. 7.

Наименованието на взривнитѣ вещества и пропорцията на съставнитѣ му елменти, съобщени на комисията, оставатъ привилегия на изобрѣтателя.

Чл. 7. Разрешение за фабрикуване на едно взривно вещество се дава, следъ като се подложи на всестранно изучване и изпитване и бѫде признато за допустимо за употрѣба отъ една техническа комисия при Военното министерство, състояща се отъ двама офицери-специалисти по химията на експлозивитѣ, единъ химикъ, единъ инженеръ-химикъ отъ Министерството на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ и единъ представитель на Министерството на вѫтрешнитѣ работи и нарондото здраве.

Чл. 8. Въ министерството се съхранява таблица, съставена отъ наименованията на разрешенитѣ вече за фабрикуване взривни вещества, която ще служи за справка при проучване заявлението за фабрикуване новото взривно вещество, за да не би то да е вече разрешено.

Чл. 9. Никой нѣма право да внася въ царството изброенитѣ въ приложената къмъ настоящия законъ таблица химикали, които служатъ за приготовление на взривни вещества, освенъ ако тия химикали се употрѣбяватъ въ медици-

---

[1]) Съ законъ за измѣнение и допълнение размѣритѣ на нѣкои такси и пр., обнародванъ „Д. В.“, брой 255 отъ 12. II. 1927 г. таксата отъ 200 л. се увеличава на 5.000 л.

ната или въ друго нѣкое производство. Последнитѣ се внасятъ въ опредѣлени количества, съ разрешение на Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Производителитѣ на взривни вещества иматъ право да внасятъ химикали за фабрикуване на разрешенитѣ имъ такива, и то само ония химикали, които влизатъ въ състава на произвежданото отъ тѣхъ взривно вещество.

Забележка. Химикалитѣ, изброени въ таблицата, могатъ да се допълнятъ съ нови такива. Това допълване става съ заповѣдь отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве въ съгласие съ министра на търговията, промишлеността и труда.

Чл. 10. Никой не може да построи фабрика за взривни вещества, преди да добие за това разрешение.

(Доп. З. „Д. В.“ 255 отъ 12. II. 1927 г.[1]) Разрешението се дава отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве срещу такса 1.000 л. и въ него се означава: мѣстото, дѣто ще бѫде построена фабриката, и условията, които трѣбва да бѫдатъ спазени при построяването и експлоатирането ѝ.

Това разрешение се дава въз основа заключението на една комисия, състояща се отъ представители на Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, войната, общественитѣ сгради и търговията, промишлеността и труда.

Чл. 11. Заявления за построяване фабрики за взривни вещества се подаватъ до министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, чрезъ окрѫжния управитель, а въ столицата — градоначалника,[2]) като се придружаватъ отъ: а) планъ на мѣстото (1:5000), съ означение разстоянието отъ околнитѣ сгради (обитаеми и необитаеми), пѫтищата, желѣзницитѣ, рѣкитѣ и водопроводитѣ, въ пространство отъ два километра, разположението на разнитѣ постройки, тѣхното предназначение и разстоянието помежду имъ; б) подробенъ планъ за вѫтрешното разпредѣление на всѣка постройка, указване предпазителнитѣ срѣдства противъ нещастни случаи за живота на работницитѣ, и в) свидетелство за честность.

Въ заявлението ще се укаже още и най-голѣмото число работници, които ще работятъ въ всѣка постройка.

Чл. 12. Окрѫжниятъ управитель или градоначалникътъ[2]), преди да изпрати заявлението въ Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, обявява въ всички населени мѣста, въ единъ районъ отъ шесть километра, за исканото позволение за построяване фабрика за взривни вещества, за да могатъ заинтересованитѣ лица и учреждения да направятъ възражения.

---

[1]) Допълнението се състои въ думитѣ: „срещу такса 1.000 л.“

[2]) Сега директора на полицията.

Срокътъ за подаване възражение е единъ месецъ; подаденитѣ следъ този срокъ се оставятъ безъ разглеждане.

Чл. 13. Не по-късно отъ 15 дни, следъ изтичане на горния срокъ, окрѫжниятъ управитель, съвмѣстно съ окрѫжния инженеръ, отиватъ на самото мѣсто, разглеждатъ постѫпилитѣ възражения, ако има такива, и даватъ мотивирано мнение, следъ което цѣлата преписка се праща на министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, който, следъ като чуе заключението на комисията по чл. 10 отъ настоящия законъ, дава или отказва да даде нуждното разрешение.

Чл. 14. Следъ окончателното свършване и инсталиране на фабриката, окрѫжниятъ управитель или неговиятъ замѣстникъ, а въ столицата — градоначалникътъ[1]) или помощникътъ му, провѣрява съ държавния инженеръ, да-ли постройката е извършена споредъ условията на разрешението и за намѣреното съставя протоколъ, който се изпраща на министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Възъ основа на тоя протоколъ, министърътъ разрешава или отказва да разреши функционирането на фабриката.

Чл. 15. Допълнителни постройки къмъ и въ фабрикитѣ и измѣнения въ разположението на помѣщенията не могатъ да се правятъ, безъ особено за това разрешение отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Въ такъвъ случай фабрикантътъ подава мотивирано заявление, придружено съ планъ на измѣненията, приподписанъ отъ техническия директоръ на фабриката, по което се произнася комисията, опредѣлена въ чл. 10.

Чл. 16. Преди да почне фабриката да функционира, фабрикантътъ е дълженъ да посочи за одобрение отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве лице, което ще бѫде технически директоръ на фабриката.

Техническиятъ директоръ трѣбва да бѫде химикъ или пъкъ лице, което да има теоритическа и практическа подготовка общо по химия и специално по химия на експлозивитѣ.

Директорътъ трѣбва да живѣе при фабриката.

Глава II.

Устройството на фабрикитѣ за взривни вещества.

Чл. 17. Фабрики за взривни вещества могатъ да се построяватъ само въ мѣста, далечъ отъ обитаеми и необитаеми постройки, желѣзнопѫтни линии, шосета, плавателни рѣки и канали не по-малко отъ единъ километъръ, а отъ междуселски пѫтища — не по-малко отъ 500 м.

---

[1]) Сега директора на полицията.

Това разстояние може да бъде и по-малко, ако позволява особната конфигурация на мѣстностьта — въ първия случай до 700 м., а въ втория — 300 м.

Забележка. Въ една и сѫща мѣстность може да се построятъ две фабрики съ различни или еднакви производства, но само на разстояние два километра отъ най-близкитѣ постройки на фабрикитѣ.

Чл. 18. Цѣлиятъ районъ на фабричнитѣ постройки трѣбва да бъде ограденъ съ бодливъ телъ, високъ два метра — 10 реда телъ, наредени по-гѫсто къмъ земята.

Постройкитѣ, въ които се произвеждатъ или складиратъ взривнитѣ вещества, трѣбва, по отдѣлно, да бъдатъ оградени съ насипи, високи единъ метъръ надъ постройкитѣ, съ наклонъ 1:1, ширина на короната единъ метъръ и пета най-малко единъ метъръ отъ постройката.

Чл. 19. Помѣщенията на една фабрика се дѣлятъ на групи, числото на които зависи отъ рода на взривнитѣ вещества, които ще се фабрикуватъ.

Въ всѣки случай помѣщенията не могатъ да бъдатъ по-малко отъ петь групи за взривоветѣ, които се приготовляватъ отъ неизбухливи химикали и 6 групи за съдържащитѣ нитроглицеринъ.

Групитѣ отъ първитѣ експлозиви се разпредѣлятъ така: I група — помѣщения за суровитѣ материали; II група — помѣщения за приготовление взривното вещество (работилници); III група — опаковачни работилници; IV група — складове за пазене взривнитѣ вещества, и V група — безопасни фабрични помѣщения.

Първитѣ три групи трѣбва да отстоятъ помежду си най-малко 80 м.

Складоветѣ, дето се пазятъ взривнитѣ вещества, трѣбва да отстоятъ най-малко 500 м. отъ помѣщенията на останалитѣ групи, а помежду си на 100 м., ако сѫ съ вмѣстимость до 2.500 кгр., и 150 м., ако сѫ съ максимално допустимата вмѣстимость — до 5.000 кгр. (за чернитѣ барути двойно).

Забележка. Когато фабрикацията на взривното вещество изисква разнородни операции, отдѣлнитѣ работилници трѣбва да отстоятъ помежду си поне на 80 м.

Чл. 20. За взривнитѣ вещества, съдържащи нитроглицеринъ или не по-безопасни отъ тѣхъ, групитѣ се раздѣлятъ така: I група — помѣщения за суровитѣ материяли; II група — помѣщения за приготовлението първичнитѣ елементи; III група — помѣщения за фабрикуване взривното вещество; IV група — помѣщения за патронираното и амбалирането на взривното вещество; V група — безопасни фабрични помѣщения; VI група — складове за пазене взривнитѣ вещества.

Разстоянието между разнитѣ групи трѣбва да бъде 250 м., а между помѣщенията за патрониране и амбалиране — 80 м., а за складоветѣ — както е казано въ чл. 19.

Чл. 21. Работилницитѣ, въ които става бъркане, кълцане, топене и патрониране, трѣбва да иматъ такъвъ размѣръ, че на всѣки работникъ да се падне най-малко по 100 куб. м. въздухъ, а за димнитѣ барути — 50 куб. м. Освенъ това, помѣщенията трѣбва да бѫдатъ свѣтли, чисти и вентилирани.

Чл. 22. Помѣщенията, въ които се приготовляватъ взривнитѣ вещества, трѣбва да бѫдатъ съградени отъ плетъ, измазанъ съ калъ и варосанъ, или съ три масивни стѣни, а четвъртата и покрива — отъ лека конструкция. Подътъ на ония, въ които се работи, трѣбва да е покритъ съ слой гудрониранъ пѣсъкъ, отгорѣ посипанъ съ дървени стърготини, а барутнитѣ помѣщения — съ дървени островърхи скари.

Отоплението на всички помѣщения, въ които се приготовляватъ взривни вещества, трѣбва да става изключително съ гореща вода, топлена далечъ отъ тия помѣщения.

Чл. 23. Помѣщенията за работене взривнитѣ вещества, както и самитѣ складове за суровитѣ материяли, трѣбва да се строятъ въ най-низкитѣ точки на фабричния районъ, а ако мѣстностьта е хоризонтална, трѣбва надъ помѣщенията да се строятъ гърмоотводи отъ мелсансова система.

Чл. 24. Въ работилницитѣ за взривни вещества не се допуска никакъвъ огънь. Ако е потрѣбно топене на химикали, то огнищата за топенето се поставятъ вънъ отъ самата работилница.

Чл. 25. При всѣка работилница за взривни вещества трѣбва да има водопроводъ, вѫтрешенъ или външенъ, а въ отсѫтствие на такъвъ — кладенецъ съ помпа, предназначенъ за пожаръ.

Чл. 26. Взривни вещества, които съставляватъ бойна потрѣбность и се употрѣбяватъ въ армията, не могатъ да се фабрикуватъ безъ специално разрешение на Военното министерство.

Чл. 27. Фабрикантътъ е дълженъ да води особенъ регистъръ, по образецъ, даденъ му отъ Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, въ който ще вписва ежедневно, безъ да оставя праздно мѣсто, полученитѣ сурови материяли и изработенитѣ количества, а така сѫщо и за изнесенитѣ вънъ отъ фабриката, съ означение името и презимето, занаятието и мѣстожителството и нумера на позволителния билетъ на лицето, на което сѫ продадени.

Чл. 28. Забранено е фабрикантътъ да продава взривни вещества, които, по своето естество или състава си, представляватъ опасность за внезапно избухване отъ само себе си, или даватъ признакъ за развала.

Министърътъ на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве възлага на специалисти да преглеждатъ, поне веднажъ въ годината, състоянието на взривнитѣ вещества въ фабри-

китѣ и складоветѣ и, споредъ добития резултатъ, следъ като се направятъ нужнитѣ изпитания, ако има основание, разпорежда за унищожението на разваленитѣ вещества, безъ да има право фабрикантътъ да дири каквото и да било обезщетение отъ държавата.

Ако разваленото взривно вещество може да се поправи, спира се продажбата до неговото поправяне.

Глава III.

Опаковане и пазене взривнитѣ вещества.

Чл. 29. Взривнитѣ вещества, които се пренасятъ по желѣзницитѣ, се опаковатъ и превозватъ, съгласно наредбитѣ на желѣзницитѣ. Пренасянитѣ не по желѣзници взривни вещества ще се опаковатъ и пренасятъ, съгласно наредбитѣ, които ще се предвидятъ въ правилника за прилагане настоящия законъ, ржководни начала на който ще бждатъ: а) димнитѣ барути ще се опаковатъ въ торби отъ плътенъ, поне четворенъ, платъ, съ вмѣстимость до 50 кгр., и б) останалитѣ взривни вещества ще се патрониратъ и нареждатъ въ кутии най-много 5 кгр. едната и ще се поставятъ въ сандъци до 50 кгр. — за амонячнитѣ експлозиви — и до 25 кгр. — за динамитни експлозиви и не по-безопаснитѣ отъ тѣхъ.

Чл. 30. Върху всѣки единъ сандъкъ трѣбва да се постави фабрична марка, печатъ или пломба и да се означава датата на приготовлението взривното вещество, названието и количеството му.

Чл. 31. Взривнитѣ вещества трѣбва да се пазятъ винаги въ специални складове, вънъ отъ населенитѣ мѣста. Разрешава се на търговцитѣ да държатъ въ дюкянитѣ си, за ржчна продажба, на безопасно отъ пожаръ мѣсто, не повече отъ: а) 10 кгр. разни барути, нето, въ херметично затворени металически кутии; б) бенгалски огньове до 10 кгр. бруто; в) фитилъ за подпалване до 100 кгр., и г) патрони за оржжия въ количества, съдържащи най-много 50 кгр. чистъ барутъ; а въ изолирани помѣщения близо до дюкянитѣ, оградени въ неизгоряеми прегради и осигурени отъ огънь и директни слънчеви лжчи: а) 50 кгр., нето, барути; б) 50 кгр. бенгалски огньове; в) 500 кгр. фитили за подпалване, и г) патрони за оржжия и флоберови патрони въ количества, съдържащи чистъ барутъ до 100 кгр.

Чл. 32. Разположението, конструкцията и постройката на специалнитѣ складове за пазене взривни вещества се подчиняватъ на следнитѣ условия: за складове съ вмѣстимость до 500—150 м., съ вмѣстимость до 2.000—300 м., отъ 2.000 нагоре 500 м., вънъ отъ чертата на града и най-малко 300 м. отъ шосетата и желѣзницитѣ.

Чл. 33. Въ складоветѣ се държатъ само еднородни взривни вещества.

При тѣхъ не могатъ да се държатъ капсоли и разни леснозапалителни вещества.

Въ градове, дето липсватъ частни складове за пазене взривни вещества, общинското управление се задължава да построи такива, въ единъ срокъ отъ 2 години отъ влизането на настоящия законъ въ сила.

Чл. 34. Постройката на складоветѣ става съ разрешение на окръжния управитель, а за столицата — градоначалника,[1]) възъ основа протокола на една комисия, състояща се отъ: околийския началникъ, единъ специалистъ, общинския кметъ и единъ представитель на търговската камара, живущъ въ града, дето се строи складътъ.

Забележка. Временнитѣ складове за взривни вещества на предприятията, които строятъ желѣзници, пристанища, шосета и пр. могатъ да се построяватъ възъ основа разрешението на контролната държавна техническа власть, която, за случая, съставлява нужния протоколъ, който се изпраща на окръжния управитель. Ако взривното вещество, което употрѣбява предприятието, е динамитъ или друго подобно опасно взривно вещество, тогава се спазватъ предписанията на горния членъ.

Чл. 35. Чл. чл. 27 и 28 отъ настоящия законъ се прилагатъ и за складоветѣ.

Глава IV

Внасяне и изнасяне на взривнитѣ вещества.

Чл. 36. Внасяне на взривнитѣ вещества, освенъ димния барутъ за ловъ, капсоли и минни фитили отъ странство, става съ разрешение на министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, следъ като взривното вещество се изпита и намѣри за допустимо за внасяне отъ комисията, опредѣлена въ чл. 7.

Чл. 37. Заявленията, съ които се иска разрешение за внасяне на взривни вещества, се подаватъ до министра на вътрешнитѣ работи и народдото здраве и съдържатъ:

а) име и презиме на изпращача;

б) мѣстото, отъ дето се изпраща;

в) рода на взривното вещество и количеството, което се внася;

г) мѣстоназначението му, и

д) име, презиме, занятие и мѣстожителство на лицето, за което се изпраща.

Къмъ заявлението се прилагатъ:

1) удостовѣрение отъ компетентната власть, че вносителтъ има действително нужда отъ исканото количество

---

[1]) Сега директора на полицията.

взривно вещество за предприетитѣ отъ него работи за индустриални цели или търговия, и

2) задължително, по образецъ даденъ отъ Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, за правилното употрѣбление веществата и за гарантиране отъ всѣка злоупотрѣба.

Чл. 38. За внасяне барутъ за ловъ, детонатори (капсоли), минни фитили, фейверкери и бенгалски огньове позволително се издава отъ окрѫжния управитель, а въ столицата — отъ градоначалника[1]) комуто се подаватъ заявленията за тая цель, безъ приложенията, посочени въ чл. 37.

Барутъ за ловъ могатъ да внасятъ само търговцитѣ на взривни вещества и орѫжия.

Чл. 39. Позволителното, което се дава на вносителя, трѣбва да съдържа числото и нумерата на колетитѣ, марката на фабриката и мѣстото на употрѣбата на взривното вещество или продажбата му. То се издава въ два екземпляра, отъ които единиятъ служи на митницата, за пропускане пратката, а другиятъ — за преносителенъ билетъ, който се ревизира отъ полицейскитѣ власти, както при изпращането, така и при пристигането пратката на мѣстоназначението.

Чл. 40. Вносительтъ на взривни вещества е дълженъ да съблюдава всички условия, предвидени въ настоящия законъ, по отношение пазенето и употрѣблението на тия вещества, а така сѫщо — да предизвѣстява мѣстната полицейска власть за пристигането имъ на пограничния пунктъ или мѣстоназначението.

Чл. 41. Мѣстнитѣ фабриканти могатъ да изнасятъ свободно взривни вещества вънъ отъ държавата, но за това съобщаватъ писмено на окрѫжния управитель кога и какво количество ще изнасятъ и името и презимето на лицето, на което се изпраща.

Възъ основа на горното съобщение окрѫжниятъ управитель веднага издава нуждното удостовѣрение въ два екземпляра, единиятъ отъ който служи на митницата за пропускателенъ билетъ, а другиятъ — за преносителенъ билетъ.

Глава V.

Пренасяне на взривнитѣ вещества.

Чл. 42. Пренасянето на взривнитѣ вещества по желѣзницитѣ и по вода става съобразно правилницитѣ и наредбитѣ на желѣзнопѫтнитѣ и пристанищни администрации за пренасняето на такива вещества, а по сухо — съобразно съ тѣхното естество — по начина, опредѣленъ въ правилника за прилагане настощия законъ.

---

[1]) Сега директора на полицията.

Глава VI.

Търгуване и употрѣбление на взривнитѣ вещества.

Чл. 43. Могатъ да търгуватъ съ взривни вещества само фабрикантитѣ на такива и търговци, които иматъ постоянно мѣстожителство и сѫ познати по своята честность и благонадежность.

(Доп. З. „Д. В." 255 отъ 12. II. 1927 г.[1]) Разрешение за търгуване съ взривни вещества се дава отъ окрѫжния управитель, а въ столицата — отъ градоначалника[2]) срещу такса 1.000 л.

Чл. 44. Взривнитѣ вещества се продаватъ само на лица, които иматъ нужда отъ такива за употрѣба въ предприятие по експлоатиране мини, кариери и пр., по постройки на желѣзнопѫтни линии, пѫтища, мостове и въобще за разни индустриялни цели и сѫ снабдени съ позволителни за употрѣбление, издадени отъ окрѫжния управитель, а въ столицата — отъ градоначалника.[2])

За всѣка отдѣлна покупка лицето трѣбва да бѫде снабдено съ билетъ, издаденъ въ два екземпляра отъ околийския началникъ или общинския кметъ, ако се намира на повече отъ 10 км. далечъ отъ околийския центъръ.

Позволява се и на търговцитѣ, които иматъ право да търгуватъ съ взривни вещества, да изнасятъ такива въ странство, като се спазватъ предписанията на чл. 41, алинея първа.

Позволителнитѣ и билетитѣ, издадени на купувачитѣ, не подлежатъ на гербовъ налогъ.

Чл. 45. Купеното количество взривно вещество трѣбва да се държи въ временни складове и отъ него да се изважда и предава на работницитѣ само толкова, колкото е нуждно за презъ деня.

Капсолитѣ и приготвенитѣ патрони трѣбва да се държатъ отдѣлно отъ другитѣ вещества и да се изваждатъ само тогава, когато ще трѣбва да се употрѣбятъ.

За купеното и изразходваното количество се води книга отъ надзирателя на предприятието, а за не употрѣбеното количество, ако остане такова, се съобщава на полицейската власть и съ нейно разрешение може да се препродаде или унищожи.

Чл. 46. Търговцитѣ и фабрикантитѣ сѫ длъжни да водятъ редовно регистъръ, по даденъ образецъ отъ Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, въ който се вписва името и презимето на купувача, датата и нумера на билета и количеството на купения експлозивъ.

[1]) Допълнението се състои въ думитѣ: „срещу 1.000 л." Сега директора на полицията.

Освенъ тѣзи сведѣния, търговцитѣ вписватъ въ регистъра количеството на внесеното отъ тѣхъ взривно вещество, името на фабриката или лицето, отъ което сѫ го купили.

Чл. 47. Продажбата, само на барутъ, въ малки количества — до петь килограма за каменарския и до два килограма за ловджийския — може да става и безъ позволителни билети, но само на лица пълновъзрастни и познати по своята благонадежность.

Чл. 48. Ако нѣкой намѣри взривни вещества, дълженъ е да ги предаде или да съобщи на най-близката полицейска власть, която ги предава за пазене въ военнитѣ складове, а въ отсѫтствието на такива — въ подходящъ складъ.

Чл. 49. Приготовлението на минни фитили и на разни състави за играчки и увеселения, като: ракети, безопасни бомбички и др. подобни, става съ разрашение на окрѫжния управитель, а въ столицата — отъ градоначалника.[1]) Фабрикуването на минни фитили става само отъ фабрикитѣ на взривни вещества.

Глава VII.

Фабрикуване на патрони.

Чл. 50. Фабрикуването на патрони се позволява на лица, които иматъ нуждниитѣ технически познания и представляватъ достатъчно гаранция за обществената безопасность.

Ако фабрикантътъ не притежава нуждната техническа подготовка, дълженъ е да има за рѫководитель техникъ, одобренъ отъ Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 51. Разрешение за построяване на фабрика за фабрикуване на патрони се дава отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Заявленията за тая цель се подаватъ до окрѫжния управитель, а въ столицата — отъ градоначалника,[1]) придружени отъ: а) планъ на мѣстото, съ означение разстоянието, въ околность единъ километъръ, отъ съседнитѣ постройки, жилища, желѣзници, пѫтища и водопроводи и разпредѣлението на разнитѣ постройки съ разстоянието помежду имъ, и б) свидетелство за честность.

Чл. 52. Щомъ получи заявлението, окрѫжниятъ управитель, а въ столицата — градоначалникътъ[1]) обявява, въ продължение на единъ месецъ, исканото позволение въ общината, въ района на която ще се построи фабриката, за да могатъ заинтересованитѣ лица да дадатъ възраженията си.

---

[1]) Сега директора на полицията.

Следъ изтичането на този срокъ, окръжният управитель или градоначалникътъ[1]) сезира съ въпроса една специална комисия, подъ негово председателство, състояща се отъ кмета, отъ държавния и единъ артилерийски инженери, която разглежда книжата и, ако намѣри за нуждно, провѣрява ги на самото мѣсто и дава своето мотиврано заключение. Преписката се представлява на министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, който издава или отказва да даде исканото позволение.

Въ позволителното, между другото, се означава мѣстото за строение и условията, които трѣбва да бъдатъ спазени при построяването на фабриката и експлоатацията ѝ.

Чл. 53. Започването на работата се позволява отъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, следъ като се провѣри отъ окръжния управитель или неговия представитель — околийския началникъ — и държавния инженеръ правилно ли е изпълненъ планътъ на постройката, съгласно даденитѣ условия, за което се съставя протоколъ.

Чл. 54. Фабриката за патрони трѣбва да отстои 300 м. далечъ отъ населенитѣ мѣста, шосетата, желѣзницитѣ, фабрикитѣ и водопроводитѣ.

Помѣщенията, въ които се извършва манипулацията по пълненето на патрони, трѣбва да отстоятъ отъ тия, дѣто се лѣе оловото, най-малко 100 м., а отъ опаковачната — на 20 м.

Чл. 55. При пълнението не може да се държатъ въ работилницитѣ наеднъжъ повече отъ 10 кгр. барутъ.

Разходниятъ складъ за барутъ трѣбва да отстои на 50 м. отъ помѣщенията за пълнене на патрони и въ него може да се държи до 200 кгр. барутъ. Складоветѣ, въ които се пазятъ патронитѣ, трѣбва да отстоятъ на 50 м. отъ помѣщенията, въ които става фабрикацията.

Разглобяването на патронитѣ става въ отдѣлни открити помѣщения (палатки или бараки), отстоящи едно отъ друго до 5 м.

Чл. 56. Разпореждането на чл. 27 се прилага и до фабрикитѣ за патрони.

Чл. 57. Фабрикантътъ е длъженъ да води регистъръ, въ който да вписва суровитѣ материали, изработеното и изнесеното количество.

Чл. 58. Фабрикантътъ може да продава патрони само на търговци на взривни вещества и оръжия, които съ снабдени съ нуждното за това разрешение отъ окръжния управитель, а въ столицата — отъ градоначалника.[1])

Чл. 59. Патрони, на дребно, се продаватъ само на лица, които представятъ позволителенъ билетъ за право носене

---

[1]) Сега директора на полицията.

оржжие. Продавачътъ води регистъръ, по особенъ образецъ, даденъ отъ министерството на вжтрешнитѣ работи и народното здраве.

Забележка. Горнитѣ разпореждания не се отнасятъ до продажбата на флоберовитѣ патрони.

Чл. 60. Внасянето на патрони става съ разрешение на окржжния управитель, комуто се предаватъ заявленията за тая цель, съдържащи сведенията, искани въ чл. 37, безъ приложенията.

Чл. 61. Фабрикантитѣ могатъ да изнасятъ патрони вънъ отъ държавата, като съобщаватъ писмено на окржжния управитель, а въ столицата — на градоначалника,[1]) кога и какво количество ще изнасятъ за кого и за где.

Щомъ получи това съобщение, окржжниятъ управитель или градоначалникътъ[1]) издава нуждното разрашение въ два екземпляра, единиятъ отъ които служи за митницата, а другиятъ — за преосителенъ билетъ.

ДѢЛЪ II.

Оржжия.

Глава VIII.

Фабрикуване и търгуване.

Чл. 62. Фабрикуването на оржжия е свободно.[2]) Всѣки, който желае да отвори фабрика или работилница за оржжие, длъженъ е да заяви на окржжния управитель, а въ столицата, — на градоначалника,[1]) като укаже общината и мѣстото, дето ще построи фабриката или работилницата, и какъвъ родъ оржжие ще фабрикува. Къмъ заявлението се прилага свидетелство за честность.

При построяване на фабриката, спазватъ се условията, изискуеми за индустриалнитѣ заведения по закона за благоустройството на населенитѣ мѣста.

Чл. 63. Търгуването съ оржжие е свободно.[2]) Търговецътъ, който иска да търгува съ оржжие, длъженъ е да заяви писмено на окржжния управитель, а въ столицата — на градоначалника, като укаже мѣстото, дето ще търгува и съ каъвъ родъ оржжие. Къмъ заявлението се прилага свидетелство за честность.

---

[1]) Сега директора на полицията.

[2]) При ограниченията, предвидени въ закона за обезоржжаване населението въ България съгласно Ньойския договоръ и закона за фабрикацията, вноса и износа на военни материяли, напечатани въ настоящия сборникъ.

Чл. 64. Внасянето и изнасянето е свободно.[1])

Търговецъ, който иска да внесе оръжие отъ странство или изнесе такова, заявява писмено на окръжния управитель, а въ столицата — на градоначалника,[2]) като укаже числото, видътъ и тежестьта на оръжието и презъ кой пограниченъ пунктъ ще бъде внесено или изнесено.

(Доп. З. „Д. В." 255 отъ 12. II. 1927 г.[3]) Окръжниятъ управитель или градоначалникътъ[2]) издава на заявителя удостовѣрение, срещу такса 100 л., което ще му служи за свободно пропущане оръжието отъ митницата.

Чл. 65. Фабрикантитѣ и търговцитѣ съ длъжни да водятъ регистри, по особенъ образецъ, даденъ отъ министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве, въ който ежедневно записватъ изработеното, изнесеното, купеното и продаденото количество оръжие по брой и по нумеръ, ако има такъвъ, и името на фабриката. Продавачитѣ, при продажбата, трѣбва да изискватъ билетъ за право носене оръжие отъ купувача, нумера на който да вписватъ въ регистра, заедно съ името, презимето и мѣстожителството на купувача.

Чл. 66. Въ изключителни случаи, когато се намѣри за нуждно, въ интереса на народната отбрана или на обществената безопасность, министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве може, по решение на министерския съветъ, да забрани временно износа на оръжия и взривни вещества или да ограничи търгуването съ тѣхъ.

Чл. 67. Внасянето и продажбата на пушки и патрони, които се употрѣбяватъ въ войската, е забранено.

Чл. 68. Постановленията на настоящия законъ не се отнасятъ до снабдяването на войската съ оръжие и муниции.

Глава IX.

За надзора върху фабрикитѣ за взривни вещества и оръжия, като и върху заведенията, въ които се продаватъ.

Чл. 69. Министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве назначава, за постояненъ надзоръ върху фабрикитѣ за взривнитѣ вещества и оръжия, особни чиновници, наречени контрольори, които се плащатъ отъ фабрикантитѣ. Контрольоритѣ получаватъ заплата отъ 1500—2400 л. годишно.

Чл. 70. За контрольори могатъ да бъдатъ назначени лица, които отговарятъ на следнитѣ условия:

1) да съ навършили 25 години и да не съ по-стари отъ 50 години;

2) да иматъ V-о класно образование, и

---

[1]) Вижъ бележката въ подлинника къмъ чл. 62 отъ настоящия законъ.

[2]) Сега директора на полицията.

[3]) Допълнението се състои въ думитѣ: „срещу такса 100 л."

3) да сѫ издържали изпитъ за контрольорска служба предъ специална комисия, назначена отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 71. Фабрикантитѣ сѫ длъжни да дадатъ на контрольоритѣ жилища за живѣене и канцелария. Отоплението и освѣтлението на жилището и канцеларията, както и нужната мобилировка на канцеларията — писмена маса, два стола и шкафъ за книжата — ще бѫдатъ за смѣтка на фабрикантитѣ.

Чл. 72. Въ случай че фабрикантътъ не изпълни задълженията си по предидущия членъ, министърътъ на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве има право да закрие фабриката, следъ което всѣко действие въ нея, както и износа изъ фабричния складъ, ще се считатъ за извършени противозаконно и ще се наказватъ по чл. 398[1]) отъ наказателния законъ.

Чл. 73. Контрольоритѣ при фабрикитѣ сѫ подчинени непосрѣдствено на министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве и отъ него получаватъ заповѣди и разпореждания по длъжностьта си.

Чл. 74. Висшиятъ надзоръ върху фабрикитѣ за взривни вещества и орѫжия се упражнява отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, чрезъ инспектора на полицията и специално натоварени за това чиновници.

Чл. 75. Околийскитѣ началници и полицейскитѣ пристави сѫ длъжни да правятъ ревизии на всички магазини и складове за взривни вещества и орѫжия.

Глава X.

Носене орѫжие.

Чл. 76. Носенето орѫжие безъ позволителенъ билетъ е забранено.

Чл. 77. Позволителни билети за носене орѫжие се издаватъ отъ околийския началникъ, а въ столицата — отъ градоначалника,[2]) на основание свидетелствата, издадени отъ общинскитѣ управления.

Чл. 78. Позволителни билети за носене орѫжие се издаватъ срещу такса 100 л.,[3]) въ полза на държавата.

Чл. 79. Освобождаватъ се отъ билети за носене орѫжие офицеритѣ на действителна служба и отъ запаса и държавнитѣ служители, които, по естеството на службата, която изпълняватъ, сѫ длъжни да носятъ орѫжие.

[1]) Вижъ съдържанието му на стр. 121.

[2]) Сега директора на полицията.

[3]) Съ законъ за измѣнение и допълнение размѣритѣ на нѣкои такси и пр., обнародванъ въ „Д. В.", брой 255 отъ 12. II. 1927 г. таксата се утвърдява на 100 л., увеличена въ тоя размѣръ съ закона за бюджета на държавата за 19 1/1922 финансова година, обнародванъ въ „Д. В.", брой 293 отъ 31 мартъ 1921 г. (чл. 35).

Чл. 80. Общинскитѣ служители: стражари, пѫдари, нощни пазачи, общински агенти, куриери и др. се снабдяватъ отъ околийския началникъ, по искане отъ общинкото управление, съ удостовѣрения, които имъ служатъ за позволителни билети за носене орѫжие. Тия удостовѣрения се освобождаватъ отъ всѣкаква такса.

Чл. 81. Позволителнитѣ билети за носене орѫжие се приготовляватъ отъ министерството на финанситѣ.

Чл. 82. Позволителниятъ билетъ за носене орѫжие не дава право на притежателя му да се разхожда открито съ орѫжие въ населенитѣ мѣста.

Чл. 83. Забранено е носенето орѫжие отъ лица, които взиматъ участие въ публични събрания или въ демонстрации изъ улицитѣ и общественитѣ мѣста.

Чл. 84. Позволителенъ билетъ за носене на орѫжие не се дава:

1) на лица, ненавършили 21 години;

2) на туренитѣ подъ настойничество или запрещение, лудитѣ и пияницитѣ, и

3) на осѫденитѣ на повече отъ шесть месеца за въорѫжено съпротивление на властьта, за кражба, грабежъ, опитъ за убийство и убийство.

Чл. 85. Носенето на ками, голѣми ножове (ятагани), боксове и бастуни съ шипове или съ огнестрелно орѫжие е забранено.

Глава XI.

Наказателни разпореждания.

Чл. 86. Нарушенията на настоящия законъ и на правилника и наредбитѣ по прилагането му се констатиратъ отъ полицейскитѣ органи съ актове, подписани отъ съставителя, нарушителя и поне единъ свидетель.

Актоветѣ за нарушенията иматъ сила на доказателство предъ сѫдилищата, освенъ ако се докаже тѣхната невѣрность.

Чл. 87. Актоветѣ трѣбва да съдържатъ:

1) датата и мѣстото на съставянето;

2) името, презимето и званието на съставителя;

3) името, презимето, занятието и мѣстожителството на нарушителя;

4) факта на нарушението, времето и мѣстото, дето е станало то, и обясненията на нарушителя;

5) имената, презимената, занятието и мѣстожителството на свидетелитѣ, и

6) заловенитѣ предмети или орѫжия, които служатъ за вещественo доказателство.

Чл. 88. Актоветѣ, съ всички доказателства, се изпращатъ незабавно, по принадлежность, на прокурора или на мировия сѫдия, заедно съ обвиняемитѣ, въ случай че сѫ задържани.

Чл. 89. Нарушителитѣ на чл. чл. 10, 15, 43, 49 и 51, се наказватъ по чл. 396 отъ наказателния законъ.

Чл. 396 отъ наказателния законъ гласи:

Наказва се съ затворъ отъ три месеца до една година и съ глаба отъ 1.000 до 10.000 л., който безъ разрешение на правителството или въпрѣки предписанията на издаденитѣ отъ него за тази цель правилници:

1) построи здание за фабрикуване пазене (депо) на визирани вещества;

2) употрѣби взривни вещества въ разни предприятия — като кариери, рудници, построяване пѫтища, пристанища, канали, язове, пробиване тунели и други подобни работи, въ които взривнитѣ вещества се употрѣбяватъ като сила:

3) отвори магазинъ за продаване на взривни вещества:

4) настани нѣкое индустриялно заведение (пиротехническо, за изготвяне на оръжие, правяне опити съ научна или практическа цель и други), въ които взривнитѣ вещества се преработватъ и служатъ, като срѣдство на индустриялното предприятие.

Чл. 90. Нарушителитѣ на чл. чл. 5, 24, 29, 33, 44, 45, 55, 58 и **59 се наказватъ по чл. 397 отъ наказателния законъ.**

Чл. 397 отъ наказателния законъ гласи:

За всѣко нарушение на предписанията, изложени въ правилницитѣ, относително начина на фабрикуването, пазенето, продаването, превозването, употрѣблението или унищожението на взривнитѣ вещества отъ което нарушение е могло да последва или е последвало взривъ, виновнитѣ се наказватъ съ тъмниченъ затворъ до 6 месеца.

Ако отъ взрива е причинено нѣкому повреда на здравето, рани, осакатяване или е последвало смърть, виновнитѣ се наказватъ съ тъмниченъ затворъ. При това солидарно съ притежателя на фабриката, на предприятието или на взривни вещества — макаръ той и да не е билъ непосредственно виновенъ въ нещастната случка — се осѫждатъ да заплатятъ обезщетение на останалитѣ неспособни за работа потърпевши лица или на тѣхнитѣ семейства. Освенъ горнитѣ наказания, виновнитѣ могатъ да бѫдатъ лишени и отъ правото да упражняватъ занятието си или пъкъ се запретява временно или за винаги функционирането на заведението имъ.

Чл. 91. Нарушителитѣ на чл. чл. 4, 36, 38, 53 и 60 се наказватъ по чл. 398 отъ наказателния законъ.

Чл. 398 отъ наказателния законъ гласи:

Наказва се съ затворъ отъ шестъ месеца до три години и глоба отъ 15.000—50.000 л. този, който тайно безъ знанието и разрешението на правителството или пъкъ подъ чуждо име, а съ разрешението издадено на трето лице, фабрикува или внася отъ странство взривни вещества.

При означенитѣ въ този членъ престѫпни дояния всичкитѣ хванати взривни вещества, инструменти и срѣдства за превозване се конфискуватъ за въ полза на държвната хазна.

Чл. 92. Нарушителитѣ на чл. 31 се наказватъ по чл. 399 отъ наказателния законъ.

Чл. 399 отъ наказателния законъ гласи:

Наказва се съ затворъ отъ единъ месецъ до една година и съ глоба отъ 500—5.000 л. всѣкой, който държи у себе си въ къщата си или на друго мѣсто, каквото и да било количество взривно вещество. Освенъ горното наказание всичкитѣ намѣрени у виновния взривни вещества се конфискуватъ за въ полза на държавната хазна.

Постановлението на този членъ не се отнася за ония лица, които съгласно съ специално постановление или пъкъ на основание на особни разпореждания на действующитѣ въ страната закони и наредби, иматъ право да държатъ у себе си известни количества взривни вещества.

Чл. 93. Нарушителитѣ на чл. чл. 25 и 48 се наказватъ по чл. 475 отъ наказателния законъ.

Чл. 475 отъ наказателния законъ гласи:

Който не изпълни никакъ или както трѣбва или наруши законно разпореждане, покана, заповѣдь или наредба на властьта или на учреждението, или на органъ отъ властьта, наказва се — ако не е предвидено въ случая друго наказание:

съ глоба до 2.000

Чл. 94. Нарушителитѣ на чл. чл. 9, 28, 76, 82, 83 и 85 се наказватъ съ глоба отъ 250 до 1000 л., а материалитѣ и оръжието се конфискуватъ.

Чл. 95. Нарушителитѣ на чл. чл. 16, 22, 27, 41, 46, 47, 57, 61 и 65 се наказватъ съ глоба отъ 500 до 2500 л.

Чл. 96. Нарушителитѣ на чл. чл. 26 и 67 се наказватъ съ тъмниченъ затворъ отъ единъ месецъ до една година и съ глоба до 10.000 л. и материалитѣ се конфискуватъ.

Чл. 97. Нарушителитѣ на чл. 62, които сѫ почнали фабрикуването преди получаване разрешение, наказватъ се съ глоба отъ 2.500 л. до 15.000 л. и фабриката се затваря до получване разрешението.

Чл. 98. Непредвиденитѣ нарушения на настоящия законъ се наказватъ по чл. 475 отъ наказателния законъ.

Чл. 475 отъ наказателния законъ гласи:

Който не изпълни никакъ или както трѣбва или наруши законно разпореждане, покана, заповѣдь или наредба на властьта или на учреждение, или на органъ отъ властьта, наказва се — ако не е предвидено въ случая друго наказание:

съ глоба до 2.000 лева.

Глава XII.

Преходни разпореждания.

Чл. 99. Въ продължение на три месеца отъ влизането въ сила на настоящия законъ, всички сѫществующи фабрики за взривни вещества, патрони и оръжие ще бѫдатъ реви-

зирани отъ една комисия, назначена отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве и състояща се отъ по единъ представитель на министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, на общественитѣ сгради, пѫтищата и благоустройството, търговията и промишлености̂та и труда и единъ артилерийски инженеръ.

Ревизията ще има за цель да констатира, дали фабрикитѣ сѫ построени по досега действующия правилникъ за приготовление и употрѣбление на взривнитѣ вещества отъ 1895 г. и доколко тѣ отговарятъ на изисканията на настоящия законъ.

Чл. 100. Фабрикитѣ, които сѫ построени преди или при действието на правилника за взривнитѣ вещества, се подраздѣлятъ на две категории: 1) такива, които могатъ да се пригодятъ къмъ изисканията на настоящия законъ или въ зависимость отъ конфигурацията на мѣстностьта не представляватъ опасность за продължение на работата, и 2) които не могатъ да се пригодятъ и представляватъ опасность. Тия по пунктъ 1 могатъ да работятъ, ако не представляватъ опасность, или ако въ двегодишенъ срокъ се пригодятъ, споредъ изисканията на настоящия законъ — въ противенъ случай се закриватъ по административенъ редъ, а на тия по пунктъ 2 се дава едногодишенъ срокъ за ликвидиране на предприятието и затваряне на фабриката, като въ противенъ случай фабриката се закрива по административенъ редъ, срещу обезщетение отъ държавата, опредѣлено отъ комисията, предвиедна въ чл. 99 на тоя законъ.

Решението на комисията за размѣра на обезщетението може да бѫде обжалвано предъ сѫдилищата отъ недоволната страна. Това обжалване не спира затварянето на фабриката.

Чл. 101. Всички сѫществующи сега складове на взривни вещества, които не отговарятъ на условията по настоящия законъ, се закриватъ, ако до две години отъ влизането на закона въ сила не се пригодятъ къмъ изисканията му, безъ, обаче, притежателитѣ имъ да иматъ право на каквото и да било обезщетение отъ държавата.

Чл. 102. Подробноститѣ по устройството на фабрикитѣ и складоветѣ, по фабрикацията, опаковането, пазенето, пренасянето, употрѣблението и унищожението на взривнитѣ вещества и орѫжията ще се опредѣлятъ въ особенъ правилникъ, утвърденъ съ царски указъ.

Чл. 103. Законитѣ за измѣнение и допълнение закона за столичната полиция отъ 21 мартъ 1907 г. и за носене орѫжие отъ 10 ноемврий 1887 г., правилника за приготовлението и употрѣблението на взривнитѣ вещества отъ 1895 г., и всички наредби, които противоречатъ на настоящия законъ, се отмѣняватъ.

Приложение.

Таблица на химикалитѣ.

I.

Нитрати (силитри).
Калиевъ нитратъ.
Натриевъ нитратъ.
Амониевъ нитратъ.
Бариевъ нитратъ.
Калциевъ нитратъ.
Оловенъ нитратъ.

II.

Калиевъ хлоратъ (бертолетова соль).
Натриевъ хлоратъ.
Калциевъ хлоратъ.
Бариевъ хлоратъ.
Амониевъ хлоратъ.
Меденъ хлоратъ.

III.

Калиевъ перхлоратъ.
Амониевъ перхлоратъ.
Натриевъ перхлоратъ.
Калциевъ перхлоратъ.

IV.

Динитробензолъ.
Тринитробензолъ.
Мононитротолуолъ.
Динитротолуолъ.
Тринитротолуолъ.
Нитрокумолъ.
Нитронафталини и нитронафтоли.
Нитрокрезоли.
Тринитрофенолъ (пикринова киселина).
Пикрати: оловенъ, желѣзенъ, амониевъ, калциевъ, двойни пикрати.
Нитроцелулоза (кислоидинъ, пирокселинъ, грѫмливъ памукъ).
Фулминати.
Тетранитрометиланилинъ (тетрилъ).

Законъ

за фабрикацията, вноса и износа на военни материали.

Приетъ презъ втората редовна сесия на XXI-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 2 отъ 9 януарий 1925 г. и обнародванъ въ брой 238 на „Държавенъ вестникъ" отъ 26 януарий 1925 г.

Чл. 1. Забранено е да се фабрикуватъ въ България други военни материали, освенъ тѣзи, които сѫ необходими на войската, пограничната стража, жандармерията, полицията, митническата и акцизна стражи и други милитаризирани организации, опредѣлени чрезъ закони и правилници и на които общото число не може да надмине:

20.000 човѣка за войската,

3.000 човѣка за пограничната стража и

15.000 човѣка за другитѣ служби и то въ рамки, съобразно нуждитѣ, като само 10.000 отъ тѣхъ ще бѫдатъ въоръжени съ пушки.

Количеството на оръжието и бойнитѣ припаси, необходимо за тѣзи разни категории, е опредѣлено въ законитѣ, които опредѣлятъ организацията на войската, пограничната стража, жандармерията и всички указани по горе служби.

Трѣбва да се счита като военен материалъ, а следователно и като материалъ, фабрикацията на който е забранена, освенъ въ строго опредѣлени граници, споредъ нуждитѣ на армията и разнитѣ други служби, които сѫ изброени по-горе, всѣки материалъ, който по една, каквато и да било причина, може да бѫде помѣстенъ въ една отъ категориитѣ, указани по-долу:

1) всички видове оръдия, гаубици и мортири;

2) лафети отъ спирачки и връщачи съ всички принадлежности за всички видове оръдия, гаубици и мортири;

3) всички видове бойни припаси за всички видове оръдия, гаубици и мортири;

4) всички елементи на готовия снарядъ отъ всички калибри за оръдия, гаубици и мортири;

5) всички видове минохвърграчки, а тъй сѫщо и тѣхнитѣ лафети и принадлежности;

6) бойни припаси за всички калибри и модели минохвърграчки;

7) всички видове носими оръжия и картечници, а тъй сѫщо и тѣхнитѣ срѣдства за превозъ;

Забележка. Считатъ се като военно оръжие всички пушки и карабини, пълнящи се отъ къмъ затворната часть и стрелящи съ куршуми. Считатъ се като ловджийски пушки, следователно, не военни, пушкитѣ и карабинитѣ, на които патранната камара не позволява използуването на муниции, намиращи се въ употрѣбление въ коя да е армия. Що се отнася до пистолетитѣ и револверитѣ, счита се, че тѣ не сѫ за военно употрѣбление, ако калибърътъ имъ не надминава 6·5 мм., а дължината на канала не надминава 10 см.; следователно, това оръжие се счита за лична отбрана

8) сабли, шпаги, специални военни ножове и други;

9) всички видове бойни припаси за носимо оръжие и картечниицтѣ;

10) мѣрни прибори, реглуари, телеметри, звукови прибори съ военно назначение;

11) кола-наблюдателници, стълби и тѣхнитѣ принадлежности съ военно назначение;

12) оптически инструменти съ военно назначение;

13) гранати ръчни и за пушката;

14) военен барутъ и експлозиви за пълнене снаряди;

15) материали за укрепяване и усилване на окопитѣ;

16) мостове и специални материали, за построяване на военни такива;

17) специални кола за возене на бойнитѣ припаси;

18) военни прожектори;

19) свѣтящи запалки за сигнали;

20) инсталация за полски телеграфи безъ жици и всички други видове военни апарати за приемане, предаване и прехващане на сигналитѣ;

21) полски телефонни апарати;

22) кола за инженернитѣ войски;

23) полски кухни;

24) специални артилерийски трактори и автомобили;

25) походни ковачници;

26) полски работилници;

27) специални инструменти и машини за фабрикуване на оръжие и бойни припаси;

28) специални военни коли, инсталации за електрическа енерги и водородъ;

29) полски хлѣбопекарници;

30) цѣли предмети и запасни части за всички оръжия помѣнати по-горе;

31) снаряжение и амуниции съ специално военно назначение;

32) кола отъ воененъ типъ, непоказани въ № № 11, 17, 22, 24, 25, 28 и 29.

Забранява се безъ всѣкакво изключение фабрикацията, вноса и износа на пламъко-хвърргачки, задушливи газове, отровни газове, газове, които предизвикватъ сълзи и подобни, а тъй сѫщо всички течности или аналогични материали, които могатъ да бѫдатъ употрѣбени за военни цели.

Забранява се сѫщо безъ изключение фабрикацията, вноса и износа на апарати за изхвърляне на газове и течности, тъй сѫщо танкове, блиндирани кола и други предмети отъ сѫщия родъ, които могатъ да служатъ за военни цели.

Забранява се сѫщо безъ изключение фабрикуването, вноса и износа на въздухоплавателни уреди, характеристиката на които не е съгласно установенитѣ предписания на посланишката конференция.

Сѫщо така сѫ забранени безъ изключение фабрикуването, вноса и износа на приспособленията, чрезъ които въздухоплавателнитѣ уреди могатъ да летятъ безъ пилотъ, тѣзи които обезпечаватъ увеличаването на наляганията въ специалнитѣ мотори на въздухоплавателнитѣ уреди, тѣзи за каквато и да било защита или за установяване на тѣхъ каквото и да било оръжие — оръдие, торпили, бомби съ приспособление за насочването имъ.

Сѫщо така сѫ забранени безъ изключение фабрикуването, вноса и износа на всички специални въоръжения за въздухоплавателни уреди: бомби, торпили, картечници и специалнитѣ оръдия, както и апаратитѣ за насочването имъ.

Чл. 2. Фабрикацията на всички материали, помѣстени въ показанитѣ по-горе 32 категории на чл. 1, се разрешава само въ една фабрика, управлявана отъ държавата.

Експлоатацията на фабриката и нейниятъ ограниченъ инвентаръ, трѣбва да бѫдатъ регулирани по начинъ, че производството, при максимално 8 работни часа въ день и 250 работни дни въ годината, да не надминава количествата, показани по-долу:

пушки карабини съ ножове на месецъ 300 парчета;

военни пистолети на месецъ 30 парчета;

картечници всички видове на месецъ 3 парчета;

оръдия, гаубици или мортири съ лафети за година 2 парчета;

минохвъргачки за година 2 парчета;

сабли на месецъ 50 парчета;

патрони за носимото оръжие (пушки, карабини, картечници, пистолети) за работенъ день 40.000 парчета;

снаряди за артилерията за работенъ день 25 парчета;

снаряди за минохвъргачкитѣ на день 5 парчета;

ръчни гранати и такива за пушки на день 500 парчета;

бездименъ боенъ барутъ 80.000 кгр.;
нитриранъ експлозивъ 150.000 клгр.

Числата, които се даватъ, представляватъ максимума, който въ никой случай не може да бѫде надминатъ; освенъ това годишното производство ще трѣбва да бѫде винаги ограничено съ огледъ на най-необходимото за поддържане орѫжието и бойнитѣ припаси въ комплексъ, съгласно указанията въ алинея 2 на чл. 1.

Забележка. При нещастие (наводнение, чожаръ и пр.) съ военни материяли, повреденото количество такива материяли може да бѫде попълнено съ ново, чрезъ засилване производството на фабриката, съ съгласието на посланишката конференция.

Чл. 3. Всѣко изучване, изпитание, изследване или приложение на ново изобретение, което има военен характеръ, или се отнася до каквато и да е материална часть, предназначена специално да бѫде употрѣбена въ една война, не може да бѫде предметъ на каквото и да е частно предприятие; но всичко може да се извършва само въ държавната фабрика, за която се каза по-горе.

Вносътъ и износътъ, а така сѫщо и фабрикацията отъ частни фабрики на всички открития, изобретения или приложения, които науката и индустрията могатъ да направятъ въ бѫдаще и които, макаръ и да не влизатъ ни въ една отъ показанитѣ по-горе 32 категории, биха имали изключително военна цель, или биха били предназначени специално за употрѣбление въ една война, сѫ забранени.

Чл. 4. Единъ допълнителенъ законъ ще регулира устройството и функционирането на единствената държавна фабрика.[1])

Чл. 5. Вноса и износа на военни материали, а главно на материалитѣ, съставляващи изброенитѣ категории въ чл. 1, а тъй сѫщо износътъ на машини и инструменти, предназначени единствено и специално за фабрикацията на тия материали, е забранено.

Забележка. Военни материяли, които не може да бѫдатъ фабрикувани въ военната фабрика (оптически прибори, T. S. F. и пр.) ще може да бѫдатъ внасяни отъ вънъ, но само въ необходимото количество и съ съгласието на посланишката конференция.

Чл. 6. Фабрикацията, вноса и износа на експлозиви отъ частни лица и предприятия сѫ позволени при условие, че експлозивитѣ фабрикувани, внесени и изнесени, сѫ предназначени за индустриални цели.

Всѣки експлозивъ, който до сега, или въ бѫдаще би ималъ едно употрѣбление изключително и специално военно, е забраненъ за частнитѣ производители.

---

[1]) Тоя законъ е обнародванъ въ брой 238 на „Държавенъ вестникъ" отъ 26 януарий 1925 г.

При все това, фабрикацията на тия материали е позволена само въ количество, необходимо за изработването на експлозиви за индустриално употребление при условие, че никога нѣма да бждатъ пуснати въ търговията, като чисти елементи.

Чернитѣ барути нѣма да се считатъ за военни, ако тѣхното назърняване и форма, въ която се намиратъ въ търговията, бжде съобразна съ тая, приета за ловджийскитѣ и миннитѣ барути.

Чл. 7. Този, който не се съобразява съ запрещенията, предвидени въ чл. чл. 1, 2, 3 и 5 на настоящия законъ, наказва се съ глоба 1.000 л., или затворъ до 3 месеца, ако той не подлежи на други по-голѣми наказания.

Чл. 8. Настоящиятъ законъ влиза въ сила отъ деня на обявата му. Съ влизането му въ сила, унищожаватъ се всички по-раншни законоположения, които му противоречатъ.

Прилагането на този законъ се възлага на министра на войната и министра на вжтрешнитѣ работи и народното здраве, въ съгласие съ заинтересуванитѣ министри.

Законъ

за обезоржаването населението въ България съгласно Ньойския договоръ.[1])

Приетъ презъ третата извънредна сесия на XIX-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 25 отъ 2 юлий 1922 г. и обнародванъ въ брой 84 на „Държавенъ вестникъ" отъ 18 юлий 1922 г.

Чл. 1. Носенето, купуването и продажбата на всѣкакво оржжие, бойни припаси или боенъ материалъ отъ всѣкакъвъ видъ е забранено, както за отдѣлни лица, така сжщо и за дружества, организации или институти, отъ каквото естество и да сж тѣ.

Следниятъ материалъ се опредѣля като боенъ:

а) орждия, гаубици, мортири;

б) лафети и всички принадлежности за монтирането на орждията, гаубицитѣ и мортиритѣ;

в) бойнитѣ припаси за орждията, гаубицитѣ и мортиритѣ;

г) елементитѣ на снарядитѣ, въ изработенъ видъ, за орждия, гаубици и мортири;

д) окопни мортири, а така сжщо и лафетитѣ имъ съ всички тѣхни принадлежности;

е) бойни припаси за окопни мортири и

ж) всичкото носимо бойно оржжие и картечници отъ моделъ, употрѣбявани въ българската войска или въ друга армия, както и пистолетитѣ или револвери, модела на които ще се опредѣли въ последствие отъ Посланическата конференция, ако изобщо такъвъ се опредѣли;

з) бойни припаси отъ какъвто и да бжде моделъ за ржчното оржжие и картечницитѣ;

и) ржчни гранати и такива за пушки;

к) и въобще, всичкия боенъ материалъ, на когото фабрикуването е въ повече отъ нуждитѣ на армията, а вносътъ и износътъ му е забраненъ въ България, съгласно клаузитѣ на Ньойския договоръ.

---

[1]) Правилникътъ за прилагането на тоя законъ е обнародванъ въ брой 127 на „Държавенъ вестникъ" отъ 5 септемврий 1923 г.

Чл. 2. Въ срокъ отъ 40 дни следъ обявата на настоящия законъ, всѣко частно лице или дружество, което има оръжие, бойни припаси или материали, изброени по-горе, е длъжно да ги предаде на най-близката полицейска или жандармерийска власть.

Чл. 3. Всѣки, у когото, следъ изтичането на опредѣления срокъ, се намѣри оръжие, бойни припаси или материали отъ изброенитѣ видове въ чл. 1, се предава на съдебната власть и се наказва съ глоба до 1.000 л. или до 3 м. затворъ. Освенъ това тия предмети или материали ще бъдатъ веднага конфискувани.

Чл. 4. Търговията и употрѣблението на ловджийско оръжие и материали е позволено въ вътрешностьта на страната.

Чл. 5. Настоящиятъ законъ отмѣнява всички по-раншни законоположения, които му противоречатъ.

Изпълнението му се възлага на министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, въ съгласие съ заинтересованитѣ министри.

Законъ

за задграничнитѣ паспорти и билети.[1])

Приетъ въ първата редовна сесия на IX-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 37 отъ 12 февруарий 1897 г. и обнародванъ въ брой 44 на „Държ. вестникъ", 26 февруарий 1897 г.

Чл. 1. Всѣки български поданникъ, който иска да излѣзе изъ България, длъженъ е да се снабди съ задграниченъ паспортъ.

Чл. 2. Жителитѣ отъ градоветѣ и селата, които лежатъ близо до пограничната линия (най-много 20 километра навътре), когато преминаватъ границата по бързи работи и за малко време, могатъ да взематъ, вмѣсто паспорти, погранични билети.

Чл. 3. Пограничнитѣ жители, които иматъ земя задъ границата, когато преминаватъ тази последната за обработване земята си, съобразяватъ се съ особенитѣ за това наредби, направени по съгласие съ надлежната държава.

Чл. 4. Въ държавата паспортитѣ се издаватъ отъ околийскитѣ началници и другитѣ полицейски власти, опредѣлени отъ министра на вътрешнитѣ работи, а въ чужбина — отъ царскитѣ дипломатически и търговски агенства.

Чл. 5. (Изм. З. „Д. В." 255 отъ 12. II. 1927 г.[2]) Задграничнитѣ паспорти биватъ годишни. Цената имъ е 1000 л., а за учащитѣ се и за градинари, зидари и други работници — 200 л.

Забележка. Министърътъ на вътрешнитѣ работи, както и дипломатическитѣ и търговски агенти, могатъ, по свое усмотрение, да решаватъ даването паспорти даромъ на бедни студенти, както и на други български поданници, които докажатъ, че не сѫ въ състояние да платятъ.

---

[1]) Измѣненията, направени въ настоящия законъ съ закона за измѣнение и допълнение на нѣкои такси и пр., обн. въ „Държавенъ вестникъ" брой 255 отъ 12. II. 1927 г., влизатъ въ сила следъ 15 дена отъ обнародването му въ „Държавенъ вестникъ".

[2]) Старъ чл. 5. Паспортитѣ биватъ само годишни. Цената имъ е 5 лева.

Съ законъ, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ", брой 154 отъ 11 юлий 1914 г. е измѣненъ така:

Задграничнитѣ паспорти биватъ годишни. Цената имъ е 10 л.

Чл. 6. Пограничнитѣ билети се издаватъ отъ кметоветѣ на пограничнитѣ села и градове и иматъ сила за 15 дни.

Съ тѣхъ може да се ходи до 20 километра навѫтре отъ границата.

(Изм. З. „Д. В. 255 отъ 12. II 1927 г.[1]) Цената имъ е 50 лева.

Чл. 7. (Изм. З. „Д. В. 255 отъ 12. II. 1927 г.[2]) Лицата, които сѫ натоварени съ издаване паспорти, даватъ гаранция, съгласно закона за бюджета, отчетностьта и предприятията.

Чл. 8. (Изм. З. „Д. В." 255 отъ 12. II. 1927 г.[3]) Сумитѣ отъ паспорти сѫ за въ полза на държавата, а отъ пограничнитѣ билети — за въ полза на надлежнитѣ общини. Общинскитѣ кметове, обаче, внасятъ въ полза на държавното съкровище по 20 лева за всѣки пограниченъ билетъ.

Чл. 9. (Изм. З. „Д. В. 255 отъ 12. II. 1927 г.[4]) Сумата отъ паспортитѣ се внася въ ковчежничеството всѣки месецъ; но, ако се събератъ повече отъ 2000 л., тѣ се внасятъ по-рано.

Чл. 10. Паспортитѣ и пограничнитѣ билети се приготвятъ отъ Министетрството на финанситѣ по образци, дадени отъ Министерството на външнитѣ работи, и се пращатъ до ковчежничествата.[5])

Съ законъ за бюджета на държавата за 1921/1922 финансова година, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ", брой 293 отъ 31 мартъ 1921 г. цената на паспортитѣ се увеличава на 20 л., а за учащитѣ се — 10 л. (чл. 35).

Съ законъ за бюджета на държавата за 1922/1923 финансова година, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ", брой 10 отъ 13 априлъ 1922 г., цената се увеличава на 100 л., а за учащитѣ се на 50 л. (чл. 8).

Съ законъ за измѣнение и допълнение на нѣкои отъ таксить и беритѣ и пр., обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ", брой 6 отъ 8 априлъ 1925 г., цената се увеличава на 250 л., а за учащата се младежъ — на 100 л.

[1]) **Стара ал. III-а.** „Цената имъ е единъ левъ".

Съ законъ за бюджета на държавата за 1922/1923 финансова година (чл. 8), цената се увеличава на 5 л.

Съ законъ за измѣнение и допълнение на нѣкой отъ таксить и беритѣ и пр., обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ", брой 6 отъ 8 априлъ 1925 г. се увеличава на 50 л.

Съ законъ за измѣнение и допълнение на нѣкой такси и пр., обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ", брой 255 отъ 12 февруарий 1927 г., се утвърдява сѫщата такса.

[2]) **Старъ чл. 7.** Лицата, които сѫ натоварени съ издаване паспорти, даватъ гаранция 300 л.

[3]) **Старъ чл. 8.** Сумитѣ отъ паспорти сѫ за въ полза на държавата, а отъ пограничнитѣ билети — за въ полза на надлежнитѣ общини. Общинскитѣ кметове, обаче, внасятъ въ ковчежничеството по 20 стотинки за всѣки пограниченъ билетъ.

[4]) **Старъ чл. 9.** Сумата отъ паспортитѣ се внася въ ковчежничеството всѣки месецъ; но, ако се събератъ повече отъ 300 л., тѣ се внасятъ по-рано.

[5]) Сега Българската народна банка.

Чл. 11. Всѣки паспортъ носи печата на Министерството на **външнитѣ** работи и подписа на лицето, **което ги издава.**

Пограничниятъ билетъ се подписва отъ кмета, който го издава.

Чл. 12. Всѣки паспортъ съставлява отдѣлна книжка и, при издаването, се записва въ особена книга.

Пограничнитѣ билети се режатъ отъ кочанна книга.

Чл. 13. Ковчежничествата даватъ паспорти и погранични билети само на лица, върху които е възложено издаването имъ. При повторно поискване, внася се стойностьта за земенитѣ по-рано паспорти и билети.

Чл. 14. Онзи, който иска да получи паспортъ, трѣбва да представи свидетелство отъ кмета на общината, гдето живѣе, съ което да се удостовѣрява, че нѣма нѣкое отъ препятствията, предвидени въ чл. 15, за отиването му въ чужбина.

(Изм. З. „Д. В." 255 отъ 12. II. 1927 г.[1]) За такова свидетелство се събира въ полза на общината такса 50 л. и се облепя съ гербова марка, съгласно закона за гербовия налогъ.

То се издава, по устно поискване, всѣки присѫтственъ день и часъ.

Забележка I. Ако лицето, което иска свидетелство за добиване паспортъ, не е познато на кметството, самоличностьта му се удостовѣрява отъ двама свидетели, български подданици, жители на сѫщата община, за което се отбелѣзва въ кочана на свидетелството.

Забележка II. На чиновници и офицери, командировани въ чужбина по служебни работи, както и на ученици-стипендиянти, паспортъ се дава въз основание писмото, съ което първитѣ се командировать, а на вторитѣ се съобщава за отпущане стипендия.

(Нова, З. „Д. В." 255 отъ 12. II. 1927 г.) Безъ спазване на нѣкои или на всички формалности по чл. чл. 14 и 15, съ разрешение на министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, могатъ да се издаватъ паспорти срещу следнитѣ такси:

а) за чиновници, отиващи по частна работа — 500 л.; а всички останали — 2.000 л.

б) за колективни паспорти (за екскурзии), ако участвующитѣ сѫ до 10 души включително, за общъ паспортъ — 3.000 л., а ако участвующитѣ сѫ повече отъ 10 души, събира се за всѣко лице по 300 л.

Чл. 15. Паспорти и погранични билети не се даватъ:

1) на малолѣтни, които нѣматъ разрешение отъ родителитѣ или настойницитѣ си;

2) на лица, които се намиратъ подъ сѫдебно следствие или подъ сѫдъ, ако това поиска надлежната власть;

---

[1]) **Стара ал. II-а.** Такова свидетелство струва 20 стотинки и е облепено съ гербова марка отъ 10 стотинки.

3) (Изм. З. „Д. В.“ 255 отъ 12. II. 1927 г.[1]) на младежи, които подлежатъ на трудова повиность, освенъ по реда, показанъ въ закона и правилника за трудовата повиность.

4) (Нова, З. „Д. В.“ 255 отъ 12. II. 1927 г.) На тия, които не сѫ си изплатили дължимитѣ данъци къмъ държавата.

Чл. 16. Въ единъ паспортъ могатъ да се вписватъ съ главата на семейството и другитѣ членове на това семейство отъ женски полъ: съпруга, майка, баба, дъщери, тъща, внуци, сестри и балдѫзи, както и слугини. Членоветѣ на семейството отъ мѫжки полъ: синове, братя, внуци и шуреци, както и слугитѣ, се вписватъ, само ако не сѫ навършили 17 години.

Чл. 17. Запретява се даването задгранични паспорти и билети на чужди поданници.

Българскитѣ поданници, които искатъ да получатъ пограниченъ билетъ или паспортъ въ друга околия или община, ако нѣматъ свидетелство отъ своята община (чл. 14), могатъ да се снабдятъ съ такова и отъ кмета на общината, гдето сѫ заявили за паспортъ, следъ като последниятъ телеграфически изиска, на тѣхни разноски, сведения отъ кмета на общината, на която сѫ членове, че нѣма препятствие за отиването имъ въ чужбина (чл. 15).

(Нова, З. „Д. В.“ 250 отъ 15. XI. 1904 г.) Ако между България и друга нѣкоя държава се сключи договоръ за взаимно вдигане паспортитѣ, българскитѣ поданници се освобождаватъ отъ задължението (чл. 1) да се снабдятъ съ паспорти при отиване въ договорната държава. Сѫщо така и поданницитѣ на тая последната, могатъ да влизатъ въ България безъ паспортъ (чл. 19).

Чл. 18. Съ единъ паспортъ или пограниченъ билетъ може да се отива въ чужбина повече отъ единъ пѫть, додѣто му изтече срока.

Чл. 19. Всѣки чужденецъ, който влѣзе въ България или живѣе въ нея, длъженъ е да има паспортъ, издаденъ отъ неговото правителство, и да го покаже на надлежния полицейски чиновникъ, щомъ му го поиска.

(Нова, З. „Д. В.“ 255 отъ 12. II. 1927 г.) За право пребиваване въ страната до 3 месеца той се снабдява съ лична карта срещу такса 50 л., а за време до една година — 150 л.

Чл. 20. Ако нѣкой чужденецъ остави паспорта си у своето консулство, длъженъ е да вземе отъ това последното билетъ, съ който да може да пребивава въ България.

---

[1]) **Стара т. 3)** на младежи, които подлежатъ на воененъ наборъ, освенъ по реда, показанъ въ военнитѣ закони.

Ако нѣкой български поданникъ остави паспорта си въ нѣкое българско агенство, получава билетъ за пребивание въ надлежното мѣсто; тоя билетъ има сила за една година и струва 30 лева.[1])

Чл. 21. (Изм. З. „Д. В. 255 отъ 12. II. 1927 г.[2]) Чужденецъ, който се улови безъ паспортъ или консулски билетъ (чл. чл. 19 и 20) или съ просроченъ паспортъ и билетъ, изпраща се задъ граница. Но ако докаже, че е ималъ паспортъ и го е изгубилъ, дава му се единъ месецъ срокъ, за да си достави паспортъ или консулски билетъ, и се снабдява съ едно свидетелство срещу такса отъ 100 л. и облепено съ гербова марка, съгласно закона за гербовия налогъ за едномесечно пребивание въ Царството.

Забележка. Горната наредба не се отнася до политическитѣ престъпници, които прибѣгватъ въ царството.

Чл. 22. Министърътъ на вътрешнитѣ работи, по решение на Министерския съветъ, може да нареди съ приказъ, щото поданницитѣ на известна държава, когато искатъ да дойдатъ въ България, да предявяватъ предварително паспортитѣ си на българскитѣ дипломатически и търговски агентства, за визиране, ако правителството на тая държава иска сѫщото за българскитѣ поданници, които отиватъ тамъ.

Той може по сѫщия начинъ и въ изключителни времена да нареди, щото чужденцитѣ, които влизатъ въ България презъ известни гранични мѣста, да предявяватъ задължително своитѣ паспорти на пограничнитѣ власти, за визиране.

(Нова, З. „Д. В. 262 отъ 28. XI. 1906 г.) По решение на Министерския съветъ, министърътъ на вътрешнитѣ работи може да нареди да не се издаватъ паспорти на български поданници — работници, които отиватъ въ Америка. Който, въпреки такава наредба, отиде въ Америка безъ паспортъ, или съ паспортъ на чуждо име, или най-сетнѣ съ паспортъ на свое име, но издаденъ за друга страна, на-

[1]) Съ законъ за измѣнение и допълнение размѣритѣ на нѣкои такси и пр., обнародванъ „Държавенъ вестникъ" брой 255 отъ 12 февруарий 1927 г., цената отъ единъ левъ е увеличена на 30.

[2]) Старъ чл. 21. Чужденецъ, който се улови безъ паспортъ или консулски билетъ (чл. чл. 19 и 20) или съ просроченъ паспортъ и билетъ, изпраща се задъ граница. Но, ако докаже, че е ималъ паспортъ и го е изгубилъ, дава му се единъ месецъ срокъ, за да си достави паспортъ или консулски билетъ и се снабдява съ едно свидетелство, облепено съ гербова марка отъ единъ левъ, за едномесечно пребиваване въ царството.

Забележка. Горната наредба не се отнася до политическитѣ престъпници, които прибѣгватъ въ царството.

казва се съ запиране до три месеци или съ глоба до 5000 л.[1])

Чл. 23. Нарушителитѣ на настоящия законъ се наказватъ по общия наказателенъ законъ.

Чл. 24. Законътъ за задграничнитѣ паспорти и билети отъ 15 декемврий 1888 год. и всички наредби, които противорѣчатъ на настоящия законъ, се отмѣняватъ.

---

[1]) Съ законъ за измѣнение и допълнение размѣритѣ на нѣкои такси и пр., обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ", брой 255 отъ 12 февруарий 1927 г., глобата отъ 300 (1.500) л. е увеличена на 5.000 л.

Законъ

за емиграцията.

Приетъ презъ петата редовна сесия на XIII-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 3 отъ 11 януарий 1908 г. и обнародванъ въ брой 10 на „Държавенъ вестникъ" отъ 14 януарий 1908 г.

Глава I.

Общо положение.

Чл. 1. Емигрантъ е всѣки български подданикъ, който заминава за чужда страна, съ цель за временно или постоянно установяване тамъ.

Чл. 2. Емигрирането се допуща подъ условията изложени въ настоящия законъ.

Чл. 3. Емигрирането задъ океана се запрещава:

1) на лица, не навършили 17 годишна възрасть, освенъ ако отиватъ съ родителитѣ или настойницитѣ си;

2) на младежи, които сѫ записани въ наборнитѣ книги и списъци, освенъ ония, които заминаватъ съ цель да продължаватъ наукитѣ си, съгласно специалнитѣ за това закони;

3) на не изслужили военната си повинность до 23 годишна възрасть;

4) на запаснитѣ войници, не навършили 40 годишна възрасть, освенъ подъ привилегирована гаранция — парична или имуществена — въ размѣръ отъ 1.000 до 5.000 лева, по опредѣление отъ общинския съветъ, споредъ материалното положение на лицето;

5) на запаснитѣ войници отъ всички възрасти, ако не удостовѣрятъ, че сѫ предизвестили началника на полковото военно окрѫжие за своето заминаване;

6) на лица, осѫдени за престѫпления и не излежали още наказанието си, както и на ония, които сѫ подъ сѫдебно следствие;

7) на лица, по-възрастни отъ 50 години, или не способни за работа, вследствие на болесть и въобще душевни или физически недѫзи;

8) на родители, които не сѫ обезпечили прехраната и отгледването на своитѣ малолѣтни деца и

9) на всички, които не сѫ си изплатили данъцитѣ и не сѫ си разчистили смѣткитѣ съ държавнитѣ и общински учреждения.

Чл. 4. Емигрирането на запаснитѣ войници може да бѫде суспендирано за известно време съ царски указъ, по решение на Министерския съветъ

Чл. 5. Министърътъ на вѫтрешнитѣ работи може да спре емигрирането за известни страни по мотиви отъ обществен характеръ, или когато се застрашава здравословното и материалното състояние на емигрантитѣ.

Чл. 6. (Изм. З. „Д. В. бр. 255 отъ 12. II. 1927 г.[1]) Всѣки емигрантъ, който заминава задъ океана, внася по 200 л. за емиграционния фондъ.

Чл. 7. Всѣки български подданикъ, който иска да емигрира задъ океана, трѣбва да бѫде снабденъ съ редовенъ паспортъ.

При издаването на паспорта за емигриране задъ океана, освенъ предвиденитѣ въ закона за паспортитѣ условия, емигрантътъ трѣбва да представи въ околийското управление и следнитѣ документи:

1) удостовѣрение, че е внесълъ предвидената въ п. 4 на чл. 3 гаранция;

2) удостовѣрение отъ кметството по п. п. 2, 3 и 8 отъ чл. 3;

3) удостовѣрение отъ началника на полковото военно окрѫжие, когато се касае за лица, поменати въ п. 5 на чл. 3;

4) удостовѣрение отъ надлежнитѣ сѫдебни власти, че не подпада подъ запрещението на п. 6 отъ чл. 3;

5) медицинско свидетелство, че е здравъ;

6) удостовѣрение отъ държавния бирникъ, че е платилъ данъка си;

7) удостовѣрение отъ окрѫжната постоянна комисия, че емигрантътъ, ако по-рано е билъ кметъ или секретарь-бирникъ, е разчистилъ смѣткитѣ си;

8) квитанция, че е внесълъ сумата за емиграционния фондъ.

Глава II.

Емиграционни агенции.

Чл. 8. Емигрирането задъ океана може да става само съ пѫтни билети, издадени отъ емиграционнитѣ агенции, които се намиратъ въ България.

Чл. 9. Никой не може да открие емиграционна агенция, безъ предварително разрешение отъ министра на вѫтрешнитѣ работи.

---

[1]) Старъ чл. 6. Всѣки емигрантъ, който заминава задъ океана, внася по 10 л. за емиграционния фондъ.

Чл. 10. Емиграционни агенции може да се откриватъ само въ София.

Забележка. Министърътъ на вжтрешнитѣ работи, ако намѣри за нуждно, може да разреши да се открийтъ агенции и въ други градове.

Чл. 11. Лице, което иска да открие емиграционна агенция, трѣбва да отговаря на следнитѣ условия:

1) да има мѣстожителството си въ княжеството;

2) да се ползува съ граждански и политически права, съ добра репутация въ обществото и да не е осжждано за престжпление отъ общъ характеръ;

3) да познава основателно емиграционното дѣло и да бжде въ състояние да изпраща емигранти съ пълна сигурность;

4) (Изм. З. „Д. В." бр. 255 отъ 12. II. 1927 г.[1]) да е вложило въ Българската народна банка, въ брой или въ държавни или гарантирани отъ държавата ценни книжа, 300.000 л. за гаранция;

5) да е снабдено съ пълномощно отъ параходнитѣ дружества, които представлява. Това пълномощно трѣбва да е завѣрено отъ надлежната консулска власть, че е легално издадено и че съдържанието му е вѣрно, и

6) да има зарегистрирана фирма въ България.

(Нова алинея, З. „Д. В." бр. 255 отъ 12. II. 1927 г.) Следъ увеличението на гаранцията на 300.000 л. сжществуващитѣ агенции сж длъжни да представятъ въ Българската народна банка допълнителнитѣ суми. Агенция, която не направи това въ единъ месеченъ срокъ отъ увеличението на гаранцията, се закрива.

Чл. 12. Гаранцията (чл. 11, п. 4) служи за изплащане обезщетенията и глобитѣ, предизвикани отъ нарушение настоящия законъ. Тя не подлежи на запоръ и взискания отъ трети лица.

Чл. 13. На емиграционнитѣ агенции се запретява:

1) да издаватъ билети вънъ отъ своето седалище;

2) да иматъ представители или подагенти, както въ своитѣ седалища, така и въ всички други градове и села въ царството.

3) да агитиратъ или подбуждатъ населението, устно или писмено, къмъ емигриране;

Забележка. Допуща се само обявяване имената на транспортнитѣ компании, ценоразписитѣ, датитѣ на заминаването на параходитѣ и имената имъ.

4) да бждатъ замѣстени или представлявани отъ други лица, освенъ ако бждатъ законно възпрепятствувани.

---

[1]) **Стара т. 4 на чл. 11. Да е вложило въ Българската народна банка, въ брой или въ държавни или гарантирани отъ държавата ценни книжа, 50.000 л. за гаранция.**

Чл. 14. Сѫществуващитѣ сега въ царството емиграционни агенции, за да могатъ да действуватъ, трѣбва да се съобразятъ съ изискванията на настоящия законъ въ срокъ единъ месецъ отъ влизането му въ сила. Въ случай че не изпълнятъ тѣзи условия, тѣ се закриватъ по административенъ редъ.

Чл. 15. Всѣка агенция е длъжна да представи въ Министерството на вѫтрешнитѣ работи пѫтни разписания и ценоразписи на параходитѣ и желѣзницитѣ, съ които изпраща емигранти, датитѣ когато заминаватъ параходитѣ отъ европейскитѣ пристанища, сведения за страната, въ която ще изпраща емигранти, а така сѫщо — има ли се нужда отъ работници и за какви видове работа.

Чл. 16. Запрещава се на агенциитѣ да контрактуватъ опредѣлено число емигранти за колонизиране въ нѣкоя чужда страна, или пъкъ да ги предаватъ на нѣкое дружество или държава за извършване по-рано опредѣлени работи. Като пристигне въ чуждата страна, емигрантътъ е свободенъ да се залавя на такава работа каквато си избере.

Глава III.

Задължение на агенциитѣ къмъ емигрантитѣ.

Чл. 17. Агенцията изпраща емигрантитѣ подъ своя отговорность. Тя отговаря за всички нещастия и вреди и въ случаитѣ, когато тѣ сѫ причинени вънъ отъ България не по нейна вина, а по тая на желѣзопѫтнитѣ и параходни дружества, както и за действията на своитѣ представители въ странство.

Чл. 18. При изпращане емигрантитѣ агенцията има право да взема отъ тѣхъ само сумата, предвидена въ пѫтнитѣ разписания. Запрещава ѝ се да взема възнаграждения за комисиони, услуги и др., както въ България, така и презъ време на пѫтуването.

Чл. 19. Агенцията е длъжна да дава на емигрантитѣ, презъ всичкото време на пѫтуването имъ, достатъчно здрава храна и безплатно лѣкуване, както и да се грижи за:

1) осигуряване багажа;

2) застраховане живота на емигрантитѣ въ полза на наследницитѣ имъ при мѣстнитѣ застрахователни дружества;

3) пълно безплатно поддържане (храна и жилище) въ случай, че по каквито и да било причини, треноветѣ и параходитѣ закѫснѣятъ или спратъ негде, и

4) удобно пѫтуване по желѣзницитѣ и параходитѣ, като се помѣстватъ емигрантитѣ въ пѫтнически тренове и само въ означенитѣ въ контракта параходи.

Чл. 20. Ако по причина на едно продължително закѫснение на опредѣления въ контракта параходъ, емигрантътъ бѫде принуденъ да отпѫтува съ другъ, съ по-евтино навло, врѣхнината му се възвръща.

Чл. 21. Въ случай че емигрантътъ, не по своя вина, не бѫде приетъ въ страната, за която е отправенъ, агенцията е длъжна да го върне на свои разноски въ България.

Ако агенцията не изпълни това си задължение, министърътъ на вѫтрешнитѣ работи разпорежда за връщането на нейна смѣтка.

Чл. 22. Ако изпратеното отъ агенцията лице бѫде върнато по причинитѣ, изложени въ п. 7 на чл. 3, тя е длъжна да му върне напълно сумата, заплатена отъ него за транспортъ.

Чл. 23. Всѣко лице, преди да тръгне, има право да развали контракта съ агенцията и да си получи 3/4 отъ заплатената за транспортъ сума.

Чл. 24. Ако емигрантътъ бѫде задържанъ въ нѣкое промеждучно пристанище, не по негова вина, повече отъ 15 дена и агенцията не успѣе да го изпрати къмъ назначеното мѣсто, министърътъ на вѫтрешнитѣ работи взима грижата за сѫдбата на емигранта, за смѣтка на агенцията.

Чл. 25. (Изм. З. „Д. В." бр. 255 отъ 12. II. 1927 г.[1]) Въ случаитѣ, когато емигрантътъ бѫде задържанъ презъ време на пѫтуването, освенъ по причина на force majeure агенцията е длъжна да му плаща по 100 лева на день за денгубие.

Чл. 26. Ако агенцията не изплати предвиденитѣ въ чл. чл. 20—25 суми, министърътъ на вѫтрешнитѣ работи ги задържа отъ гаранцията и ги изплаща на правоимащия.

Чл. 27. Всѣка агенция е длъжна да води, по даденъ отъ Министерството на вѫтрешнитѣ работи образецъ, регистри, заверени и подпечатани отъ нотариуса; въ тия регистри се вписватъ имената и презимената на емигрантитѣ, възрастьта, народностьта, мѣстожителството имъ, за кои страни заминаватъ и условията, подъ които се изпращатъ.

Властьта има право да преглежда, кога намѣри за нужда, тия регистри и да си зема бележки отъ тѣхъ.

Чл. 28. За изпращане емигрантитѣ агенцията сключва съ тѣхъ писменъ контрактъ въ два екземпляра, отъ които единъ се дава на емигранта. Контрактътъ на последния въ никой случай и подъ никакъвъ предлогъ не може да му се отнеме отъ агенцията.

Чл. 29. Контрактътъ се съставлява по образецъ, даденъ отъ Министерството на вѫтрешнитѣ работи и съдържа:

1) името, презимето, възрастьта, народностьта и мѣстожителството на емигранта;

2) страната, за която заминава;

3) №, дата и цена на транспортния билетъ;

---

[1]) **Старъ чл. 25. Въ случаитѣ, когато емигрантътъ бѫде задържанъ презъ време на пѫтуването, освенъ по причина на force majeure, агенцията е длъжна да му плаща по три лева на день за денгубие.**

4) на каква сума е извършена застраховката за живота и багажа на емигранта;

5) името на парахода, съ който ще отпѫтува емигранта, въ които класъ ще пѫтува и колко багажъ има право да носи;

6) деня на тръгването отъ България, времето нуждно за пѫтуване съ желѣзница до европейскитѣ пристанища за амбаркиране, деня за отпѫтуването отъ последното и датата на пристигането въ означената страна;

7) презъ кои европейски държави ще пѫтува, името на европейскитѣ пристанища за амбаркиране и това, въ което емигранта трѣбва да дебаркира, и

8) задълженията, въ чл. чл. 17—25.

Чл. 30. Всѣкакви други уговорки, освенъ предвиденитѣ въ чл. 29, или други отдѣлни условия, вънъ отъ контракта, между емигрантитѣ и агентитѣ сѫ невалидни.

Глава IV.

Бюро за емиграцията.

Чл. 31. При Министерството на вѫтрешнитѣ работи се урежда по емиграцията бюро, което ще се състои отъ единъ началникъ и нуждното число служащи, предвидени въ бюджета, а при столичния градоначалникъ и при окрѫжнитѣ управления въ окрѫга на които биха се открили агенции, се назначава по единъ чиновникъ, за емиграцията.

Чл. 32. Емиграционното бюро върши следното:

1) рѫководи работата, относяща се до емиграцията, събира и дава всички сведения по емигрирането, води и обнародва статистика за емигрантитѣ, кореспондира съ всички власти въ царството, съ царскитѣ дипломатически представителства и консулства въ странство и съ чуждестраннитѣ емиграционни бюра;

2) обнародва своитѣ обявления въ вестницитѣ и изпраща за обявяване такива въ желѣзнопѫтнитѣ станции и параходни пристанища, въ агенциитѣ за емигриране и въ други учреждения въ България;

3) контролира, чрезъ своитѣ чиновници, или административно-полицейскитѣ власти, действията на агенциитѣ за емиграцията и, въ случай констатиране нарушение на настоящия законъ, преследва виновнитѣ;

4) следи да не се откриватъ агенции безъ разрешение, да не се изпращатъ низъ страната представители на агенциитѣ или подагенти и въобще за точното прилагане настоящия законъ;

5) събира сведения за емигрантитѣ въ емиграционнитѣ страни и, ако намѣри, че тѣхното положение се е влошило, или че се застрашава отъ обстоятелствата, изложени въ чл. 5, предлага запретяване емиграцията въ тия страни;

6) следи за положението на емигрантитѣ презъ време на пѫтуването имъ и когато узнае, че тѣ се третиратъ лошо

или излагатъ на материални злоупотрѣбления, взима мѣрки за отстранението имъ, съгласно предписанията на настоящия законъ, и

7) въ края на всѣка година представя министеру на вѫтрешнитѣ работи подробенъ докладъ за състоянието на емигрантитѣ въ чуждитѣ страни, за начина на пѫтуването имъ, за числото на заминалитѣ презъ течение на годината и за действието на емиграционнитѣ агенции.

Чл. 33. Чиновницитѣ при Столичното градоначалство [1]) и окрѫжнитѣ управления изпълняватъ всички разпореждания на бюрото, следятъ за действията на емиграционнитѣ агенции и за правилното държане регистритѣ и провѣряватъ оплакванията на емигрантитѣ.

Въ случай на констатирани отъ тѣхъ нередовности и нарушения на закона, или злоупотрѣбления съ емигрантитѣ, тѣ незабавно съставятъ актове и ги представятъ, чрезъ градоначалника или окрѫжния управитель, въ бюрото, за взимане надлежни мерки спремо агенциитѣ.

Ежемесечно тѣ представляватъ подробенъ докладъ въ бюрото за числото на заминалитѣ емигранти презъ месеца и за действията на агенциитѣ.

Глава V.

Емиграционенъ фондъ.

Чл. 34. Емиграционниятъ фондъ се образува при Българската народна банка отъ приходитѣ, предвидени въ чл. 6, отъ глобитѣ, налагани на агенциитѣ, и отъ помощи.

Чл. 35. Фондътъ служи за подпомагане на емигрантитѣ презъ време на пѫтуването имъ, или за завръщането имъ въ България, както и въ случай на постигнали ги нещастия въ чужбина.

Чл. 36. Всички постѫпления се внасятъ въ банката на текуща лихвенна смѣтка и, въ случай на нужда, се изтеглятъ отъ началника на бюрото, съ разрешение на министра на вѫтрешнитѣ работи.

Чл. 37. Всички смѣтки по фонда се водятъ отъ бюрото, което въ края на всѣка година представя министеру на вѫтрешнитѣ работи годишна равносмѣтка за положението на фонда.

Глава VI.

Наказателни разпореждания.

Чл. 38. (Изм. З. „Д. В.“ бр. 255 отъ 12. II. 1927 г. [2]) Всѣки български подданикъ, който замине отъ България,

---

[1]) Сега дирекцията на полицията.

[2]) Старъ чл. 38. Всѣки български подданикъ, който замине отъ България, съ цель да емигрира задъ океана, безъ да се съобрази съ постановленията на чл. чл. 3, 4, 5 и 7 отъ настоящия законъ, се наказва съ затворъ отъ 1 до 3 месеца и съ парична глоба отъ 500 до 1.000 л.

съ цель да емигрира задъ океана, безъ да се съобрази съ постановленията на чл. чл. 3, 4, 5 и 7 отъ настоящия законъ, се наказва съ затворъ отъ 1 до 3 месеца и съ парична глоба отъ 10.000 до 20.000 л.

Чл. 39. Всѣки, който съдействува по какъвто и да билъ начинъ за противозаконно емигриране, наказва се по чл. 181, втора алинея отъ наказателния законъ.

Ако виновни сѫ държавни или общински чиновници, наказанието се удвоява.

Чл. 40. (Изм. З. „Д. В. бр. 255 отъ 12. II. 1927 г.[1]) Всѣка агенция, която наруши постановленията на чл. чл. 9, 10, 13, 18, 19 и 28 отъ настоящия законъ, се наказва съ парична глоба отъ 40.000 до 60.000 л., а виновнитѣ лица — съ затворъ отъ една до две години.

Чл. 41. Споредъ важностьта на нарушението, освенъ показанитѣ въ предидущия членъ глоби, министърътъ на вѫтрешнитѣ работи може да отмени даденото разрешение, за основаване на агенцията.

Чл. 42. Агенцията престава да функционира на следующия день отъ съобщението ѝ, че позволителното ѝ е отнето.

Отнимането на позволителното не дава право на агенцията за рекламации и обезщетения отъ държавата.

Чл. 43. Гаранцията се възвръща, съ разрешението на министра на вѫтрешнитѣ работи, следъ шесть месеца отъ какъ агентътъ е престаналъ да бѫде такъвъ и ако нѣма нѣкой висящъ споръ по нарушение на настоящия законъ.

Чл. 44. (Изм. З. „Д. В.“ бр. 255 отъ 12. II. 1927 г.[2]) Всѣко лице, което се залови да упражнява занятието агентъ или подагентъ, да агитира или подбужда населението да емигрира, наказва се съ затворъ отъ шесть месеца до една година и съ глоба отъ 20.000 до 60.000 лв.

Чл. 45. (Изм. З. „Д. В.“ бр. 255 отъ 12. II. 1927 г.[3]) Ако нѣкой вестникъ обнародва каквито да било обявления или реклами на чуждестранни агенции по емиграцията, наказва се съ глоба отъ 2.000 до 10.000 лв.

Чл. 46. (Изм. З. „Д. В.“ бр. 255 отъ 12. II. 1927 г.[4]) Всѣко друго нарушение на настоящия законъ отъ аген-

---

[1]) **Старъ чл. 40.** Всѣка агенция, която наруши постановленията на чл. чл. 9, 10, 13, 18, 19 и 28 отъ настоящия законъ, се наказва съ парична глоба отъ 2.000—3.000 л., а виновнитѣ лица — съ затворъ отъ една година до две години.

[2]) **Старъ чл. 44.** Всѣко лице, което се залови да упражнява занятието агентъ или подагентъ, да агитира или подбужда населението да емитира, наказва се съ затворъ отъ 6 месеца до една година и съ глоба отъ 1.000 до 3.000 л.

[3]) **Старъ чл. 45.** Ако нѣкой вестникъ обнародва каквито да било обявления или реклами на чуждестранни агенции по емиграцията, наказва се съ глоба отъ 100 до 500 л.

[4]) **Старъ чл. 46.** Всѣко друго нарушение на настоящия законъ отъ агенцията, което не е специално споменато, се наказва съ парична глоба отъ 500 до 1.000 л.

цията, което не е специално споменато, се наказва съ парична глоба отъ 10.000 до 20.000 лв.

Чл. 47. Нарушенията по настоящия законъ презъ време пѫтуването на емигрантитѣ въ чужди страни се констатирватъ отъ българскитѣ дипломатически и търговски представители и консули, а гдето нѣма такива — отъ мѣстнитѣ власти.

Глава VII.

Преходни разпореждания.

Чл. 48. Предвиденитѣ въ настоящия законъ мѣрки може да се приложатъ и къмъ работницитѣ, които заминаватъ въ европейскитѣ страни, ако за това реши Министерския съветъ и се издаде указъ.

Чл. 49. Всички наредби, които противоречатъ на настоящия законъ се отмѣняватъ.

Законъ

за заселване бежанцитѣ и обезпечаване поминъка имъ[1]).

Утвърденъ съ указъ № 731 отъ 4 декемврий 1920 г., обнародванъ въ брой 214 на „Държавенъ вестникъ" отъ 21 декемврий 1920 г.

Чл. 1. (Изм. З. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[2]) Бѣжанцитѣ се заселватъ въ окръзи, околии и мѣстности, предварително опредѣлени отъ Министерството на вътрешнитѣ работи инародното здраве, въ съгласие съ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, а поминъка имъ се обезпечава по реда и условията на настоящия и закона за т. з. с.

Чл. 2. (Изм. З. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[3]) Бѣжанци, по смисъла на настоящия законъ сѫ, онези лица отъ българска народность изъ Македония, Тракия, Добруджа, Мала-Азия и западнитѣ крайща на България, които, вследствие настѫпилитѣ подиръ 1912 година политически събития въ тѣзи области, принудено напускатъ тѣзи последнитѣ и забѣгватъ въ предѣлитѣ на царството.

Не се ползуватъ отъ облагитѣ на този законъ: 1) лицата, които, съ цель за по-добъръ поминъкъ или по-голѣми удоства, напущатъ роднитѣ си крайща и се заселватъ въ България, и 2) всички ония бѣжанци, на които материалното по-

---

[1]) **Въ настоящия законъ всички постановления, които се отнасятъ до бѣжанцитѣ земледѣлци, се отмѣняватъ съ закона за селско-стопанското настаняване на бѣжанцитѣ, чрезъ срѣдствата на заема, отпуснатъ съ съгласието на Обществото на народитѣ.**

Правилникътъ за прилагането на закона е обнародванъ въ брой 281 на „Държавенъ вестникъ" отъ 7 мартъ 1921 г.

[2]) **Старъ чл. 1.** Бѣжанцитѣ се заселяватъ въ окръзи, околии и мѣстности, предварително опредѣлени отъ министерския съветъ по докладъ на министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, а поминъка имъ се обезпечава по реда и при условията, предвидени по-доле.

[3]) **Старъ чл. 2.** Бѣжанци, въ смисъль на настоящия законъ, сѫ всички лица отъ българска народность изъ Македония, Тракия, Добруджа и западнитѣ крайща на България, които сѫ забѣгнали и забѣгнатъ въ предѣлитѣ на царството, вследствие политическитѣ събития и промѣни въ казанитѣ области, настѫпили следъ 1912 г.

ложение позволява да се грижатъ сами за своето настаняване и поминъкъ.

Забележка I. (Нова, З. „Д. В.", брой 92 отъ 26. VII. 1924 г.) Приравняватъ се къмъ бѣжанцитѣ и се ползуватъ отъ облагитѣ на тоя законъ ония отъ българитѣ, изселващи се по българогръцката конвенция за изселването, които установятъ, че сѫ бедни. Отъ изселващитѣ се по тая конвенция, които не разполагатъ съ парични срѣдства, но сѫ оставили имоти въ гръцка територия, полавать се отъ облагитѣ на настоящия законъ ония само, които се задължатъ да изплатятъ раздаденитѣ имъ имоти или отпуснати заеми чрезъ българскитѣ държавни облигации, които ще получатъ срещу имотитѣ имъ, ликвидирани чрезъ смесената комисия по изселването. Съ честьта, която случайно би останало да се дължи, ще се постъпи както съ обикновенитѣ бѣжанци.

Забележка II. (Нова, З. „Д. В.", брой 92 отъ 26. VII. 1924 г.). Приравняватъ се къмъ бѣжанцитѣ и се ползуватъ отъ облагитѣ на тоя законъ, по отношение кредита, парцели за строежъ и строителенъ материялъ, всички пострадали отъ войнитѣ бедни и безимотни жители въ новитѣ земи, които иматъ постоянното си мѣстожителство въ тѣзи земи отъ преди 5 октомврий 1912 г.

Чл. 3. На всѣки бѣжанецъ, споредъ числото на членоветѣ въ домикиството и имотното му състояние, се отпуща:

1) земя за обработване (ниви, ливади, лозя, градини и други), най-много до 50 декара въ полскитѣ мѣста, до 80 декара въ полупланинскитѣ и до 120 декара въ чисто планинскитѣ, и то споредъ видоветѣ култури, разполагаемата въ дадена мѣстность за раздаване земя и плодовитостьта на почвата;

2) жилищни и поминъчни сгради (дюкяни, воденици, динки и др.) или пъкъ мѣста за постройка на такива;

3) безплатенъ дървенъ строителенъ материалъ отъ държавнитѣ гори и складове и безплатното му превозване по държавнитѣ желѣзници или съ други държавни превозни срѣдства (кола, камиони и др.).

Забележка. (Изм. З. „Д. В." брой 92 отъ 26. VII 1924 г.). Тази точка и постановлението на Министерския съветъ къмъ нея № 163 отъ 6 октомврий 1921 г., се отнася и за признатитѣ инваливи, вдовицитѣ или сирацитѣ на починалитѣ военно-служащи въ последнитѣ войни, ветеранитѣ-доброволци отъ опълченскитѣ дружества „Сливница" и „Шипка", крайно беднитѣ и безъ никакви наследници родители на починали въ войнитѣ, бѣжанцитѣ българи отъ Мала-Азия и вдовицитѣ на починалитѣ ветерани отъ 1877—78 г., които сѫ получили или ще получатъ мѣста за съграждане жилища за собствени нужди.

---

[1]) Забележка. (Нова къмъ т. 3 З. „Д. В." брой 195 отъ 30. XI. 1922 г.). Тази точка и постановлението на Министерския съветъ къмъ нея № 163 отъ 6 октомврий 1921 г., се отнасятъ и за признатитѣ инваливи, вдовицитѣ или сирацитѣ на починалитѣ военно-служащи въ последнитѣ войни, ветеранитѣ-доброволци отъ опълченскитѣ дружества „Сливница" и „Шипка", крайно беднитѣ и безъ никакви наследници родители на починали въ войнитѣ и бѣжанцитѣ българи отъ Мала-Азия, които сѫ получили, или ще получатъ мѣста за съграждане жилища за собствени нужди.

4) безплатно пътуване и превозване на покъщнината, инвентаря и добитъка му по държавнитѣ желѣзници или съ други държавни превозни срѣдства, до мѣстото на окончателното му заселване;

5) заеми отъ Българската земледѣлска банка: за постройка на жилищни и поминъчни сгради, за снабдяване съ живъ и мъртавъ инвентаръ, нуженъ за обработване на отпуснатата му земя, а сѫщо и за набавяне орѫдия и сѣчива, необходими за упражняване занятието му;

6) временни парични помощи или безплатенъ хлѣбъ и друга храна на крайно беднитѣ и лишени отъ срѣдства за прехрана;

7) безплатна медицинска помощь и бедплатни лѣкарства до окончателното имъ заселяване;

8) освобождаване новостроящитѣ бѣжански жилища отъ такси за разрешителни, скици, планове и др.

(Изм. ал. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[1]) Едно домакинство получава или работна земя, съгласно закона за т. з. с., или мѣста за поминъчни сгради.

Чл. 4. Бѣжанцитѣ се заселяватъ въ празни мѣста и сгради на сѫществующи селища, въ новозастроени махали край тѣхъ, въ подновени стари разрушени или въ ново основащи селища.

Чл. 5. При разпредѣление бѣжанцитѣ въ мѣстноститѣ за заселяване, опредѣлени отъ министерския съветъ, трѣбва да се внимава щото: 1) производителния имъ трудъ да бѫде използуванъ напълно; 2) производственитѣ и поминъчни условия въ мѣстноститѣ за заселяване да помагатъ да се развиятъ и използуватъ най-рационално; 3) да се обезпечи поминъка на бѣжанцитѣ, съобразно досегашнитѣ занятия на всѣкиго отдѣлно и 4) климатическитѣ, производствени и поминъчни условия на мѣстата за заселяване да сѫ по възможность еднакви съ онѣзи въ роднитѣ имъ крайща.

Чл. 6. Земя за обработване се отпуща само на бѣжанци, които сѫ се занимавали съ земледѣлие или земледѣлческо стопанство въ роднитѣ си крайща, или пъкъ заявятъ формално, че занапредъ ще се занимаватъ съ такова.

Чл. 7. (Изм. З. „Д. В." бр. 291 отъ 29. III. 1921 г.[2]) Земя за обработване се отпуща: 1) отъ държавнитѣ и безстопан-

---

[1]) **Стара ал. II на чл. 3.** Бѣжанци, материалното имъ състояние на които имъ дава възможность на свои срѣдства да се грижатъ за обезпечаване поминъка си, не се ползуватъ отъ облагитѣ, предвидени въ този членъ.

[2]) **Старъ чл. 7.** Земя за обработване се отпуща: 1) отъ държавнитѣ и безстопанствени обработени или не земи (ниви, ливади, градини, части отъ гори и др.); 2) части отъ неизполвани и калишни градски и селски мери, и 3) части отъ монастирски, вакъфски и чифлишки земи, които не се обработватъ непосрѣдствено отъ тѣхъ и не служатъ за прекитѣ имъ нужди.

ствени обработени или не земи (ниви, ливади, градини, части отъ гори и др.); 2) части отъ неизползувани и излишни градски и селски мери и 3) части отъ монастирски и чифлишки земи, които не се обработватъ непосредствено отъ тѣхъ и не служатъ за прекитѣ имъ нужди.

Чл. 8. (Изм. З. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г [1]) Жилищни и поминъчни сгради се отпущатъ отъ държавнитѣ, безстопанственитѣ и чифлишкитѣ, годни или пъкъ приспособени за цельта.

Чл. 9. (Изм. З. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[2]) Мѣста за постройка на жилищни и поминъчни сгради се даватъ: 1) отъ държавнитѣ дворни праздни мѣста или такива, въ които има полуразрушени здания; 2) отъ частнитѣ изоставени и обявени за безстопанствени мѣста и 3) отъ общинскитѣ мѣри край селата и градоветѣ кѫдето би имало възможность и удобства да се застрои нова махала.

Забележка. (Изм. З. „Д. В." брой 92 отъ 26. VII. 1924 г.[3]). Общинския съветъ или общинската комисия (тричленна или седмочленна) въ общини, гдето общинския съветъ е разтуренъ, посочва коя часть отъ общинската мера може да се отпусне за застрояване на нова махала. Решенията за това трѣбва да се взематъ най-късно въ 15 дни отъ какъ е получено въ общината искането на околийската комисия; въ противенъ случай тази последната сама опредѣля где да се застрои нова махала.

Съ З. „Д. В." брой 291 отъ 29. III. 1921 г. се измѣня така: мѣста за постройка на жилищни и поминъчни сгради се даватъ: 1) отъ държавнитѣ дворни празни мѣста или такива, въ които има полуразрушени здания; 2) отъ монастирскитѣ и чифлишки празни мѣста, които не служатъ за тѣхнитѣ преки нужди, и 3) отъ общинскитѣ мери край селата и градоветѣ гдето би имало възможность и удобства да се застрои нова махала.

Чл. 10. Заселяването на бѣжанцитѣ и обезпечаването на поминъка имъ се извършва отъ мѣстни околийски комисии, подъ рѫководствѫто и непосредствения надзоръ на особено бюро при Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

[1]) Старъ чл. 8. Жилищни и поминъчни сгради се отпущатъ отъ държавнитѣ такива, вакъфскитѣ и чифлишкитѣ, годни или пъкъ приспособени за цельта.

Съ З. „Д. В." брой 291 отъ 29. III. 1921 г. измѣня се така: Жилищни и поминъчни сгради се отпущатъ отъ държавнитѣ такива и чифлишкитѣ, годни или приспособени за цельта.

[2])Старъ чл. 9. Мѣста за постройка на жилищнитѣ и поминъчни сгради се даватъ: 1) отъ държавнитѣ дворни праздни мѣста или такива, въ които има полуразрушени здания; 2) отъ монастирскитѣ, вакъфски и чифлишки празни мѣста, които не служатъ за тѣхнитѣ преки нужди, и 3) отъ общинскитѣ мери край селата и градоветѣ, гдето би имало възможность и удобства да се застрои нова махала.

[3]) Стара забележка къмъ чл. 9. Когато се касае за застрояване нова махала на общинска мера, общинския съветъ има право да посочи коя часть отъ мерата може да се даде за цельта.

Бюрото за заселяване бѣжанцитѣ, както и мѣстнитѣ околийски комисии, се сношаватъ направо съ държавнитѣ и частни учреждения и лица.

Всички законни искания на бюрото и решения на комисиитѣ сѫ задължителни за всички тия учреждения и лица.

Чл. 11. Бюрото за заселяване бѣжанцитѣ при министерството се завежда отъ единъ началникъ, подпомогнатъ отъ двама помощници и потрѣбния канцеларски персоналъ.

При бюрото се назначаватъ делегати, числото на които се опредѣля отъ министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве. Делегатитѣ представляватъ бюрото при мѣстнитѣ околийски комисии съ право на еднакво участие въ тѣхнитѣ действия и решения.

Чл. 12. Бюрото рѫководи и надзирава непосредствено работата на мѣстнитѣ околийски комисии и имъ дава потрѣбнитѣ нареждания и наставления по изпълнение наредбитѣ на този законъ.

То се застѫпва предъ всички власти, учреждения и лица за нуждитѣ и интереситѣ на бѣжанцитѣ.

Чл. 13. (Изм. ал. I З. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[1]) Мѣстнитѣ околийски комисии се състоятъ отъ окол. началникъ за председатель, единъ окрѫженъ съветникъ, делегатътъ на бюрото и единъ бѣжанецъ избранъ отъ бѣжанцитѣ за членове. При отсѫтствие на окрѫженъ съветникъ замѣства го мѣстния градски кметъ или единъ отъ общинскитѣ съветници.

(Изм. ал. II З. „Д. В." бр. 291 отъ 29. III. 921 г.[2]) Въ тѣзи комиси взиматъ участие съ еднакви права чиновника по държавнитѣ имоти, агронома, околийския лѣкарь или инспектора лѣкарь по маларията, началника на мѣстния клонъ на Българската земледѣлска банка, мѣстния кметъ или помощника му, финансовия началникъ, както и други технически лица, държавни служители, всѣки пѫть, когато има да се разрешаватъ въпроси въ крѫга на тѣхната компетентность или специалность.

Чл. 14. Мѣстнитѣ околийски комисии се грижатъ за посрещането на бѣжанцитѣ, за настаняването имъ временно

---

[1]) **Стара ал. I на чл. 13.** Мѣстнитѣ околийски комисии се състоятъ отъ околийския началникъ за председатель, единъ окрѫженъ съветникъ, делегатътъ на бюрото и единъ бѣжанецъ, избранъ отъ бѣжанцитѣ за членове.

[2]) **Стара ал. II на чл. 13.** Въ тѣзи комисии взиматъ участие съ еднакви права чиновника по държавнитѣ имоти, агронома, околийския лѣкарь или инспектора лѣкарь по маларията, началника на мѣстния клонъ на Българската земледѣлска банка, мѣстния кметъ или помощника му, както и други технически лица, държавни служители, всѣки пѫть когато има да се разрешаватъ въпроси въ крѫга на тѣхната компетентность или специалность.

или на постоянно мѣстожителство, за прехраната и снабдяването имъ съ жилище и земя за обработване, за отпущане на заеми, съгласно предписанието на настоящия законъ, както и за удовлетворяване изобщо на всички тѣхни нужди и интереси.

Временното настаняване на бѣжанцитѣ може да става и въ имоти на частни лица, стига това да не е особено обременително за последнитѣ.

Това правило важи и за мѣркитѣ, взети до влизането на този законъ въ сила, отъ надлежнитѣ органи на административната власть, по временното настаняване на бѣжанцитѣ въ частни имоти.

Чл. 15. Всѣко действие и решение на околийскитѣ комисии се вписва въ кратки мотивирани протоколи.

Решенията се изпълняватъ отъ самитѣ комисии или отъ надлежнитѣ органи на административната власть.

Решенията на въпроси, по които члена-делегатъ на бюрото, е останалъ на особено мнение, се привеждатъ въ изпълнение само следъ като се одобрятъ отъ бюрото за заселяване на бѣжанцитѣ при Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 16. Решенията на околийскитѣ комисии за отпущане на бѣжанцитѣ земи, сгради или мѣста за постройка на такива, принадлежащи на държавата или числящи се къмъ категорията на безстопанственитѣ имоти, се привеждатъ въ изпълнение само следъ като, по докладъ на бюрото по заселяване на бѣжанцитѣ, се утвърдятъ отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, а въ случай, че тѣзи земи, сгради или мѣста се използуватъ или владѣятъ отъ частни лица, било по договоръ, било безъ такъвъ, тѣ се отниматъ по административенъ редъ отъ последнитѣ.

Чл. 17. (Изм. З. „Д. В.“ бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[1]) Членоветѣ на околийскитѣ комиси получаватъ въ всѣко заседание възнаграждение, размѣрътъ на което се опредѣля въ бюджета на Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

За всѣко неоправдано отсъствие отъ заседанията членоветѣ се глобяватъ съ 50 (петдесеть) до петстотинъ лева отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве по докладъ на началника на бюрото. Глобата се събира отъ финансовитѣ бирници и се внася на приходъ въ държавното съкровище.

---

[1]) Старъ чл. 17. Членоветѣ на околийскитѣ комисии получаватъ за всѣко заседание възнаграждение, размѣрътъ на което се опредѣля въ бюджета на Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

За всѣко неоправдано отсъствие отъ заседанията членоветѣ се глобяватъ съ 50 (петдесеть) лева отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве по докладъ на началника на бюрото. Глобата се събира отъ финансовитѣ бирници и се внася на приходъ въ държавното съкровище.

Чл. 18. (Изм. З. „Д. В. бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[1]) Мѣстата за постройки на жилища и поминъчни сгради, изброени въ чл. 9 се отчуждаватъ съ решения на околийскитѣ комисии, утвърдени отъ Министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве. Цената на отчужденитѣ имоти се опредѣля отъ околийскитѣ комисии по срѣдната имъ пазарна стойность презъ последнитѣ десеть години. Решенията на околийскитѣ комисии, относно отчуждаването и оценката, подлежатъ на обжалване по сѫщество предъ Върховния административенъ сѫдъ. Завладяването на отчужденитѣ имоти става следъ като решението за отчуждаването имъ влезе въ законна сила.

Чл. 19. Стойностьта на раздаденитѣ на бѣжанцитѣ земи, сгради и мѣста за постройка на такива, заедно съ известенъ процентъ лихва, която ще се взема отъ всѣки бѣжанецъ, ще се изплаща отъ тѣхъ на държавата въ продължение на двадесеть годишенъ срокъ, считанъ отъ третата година подиръ получаването на тѣзи имоти.

Размѣрътъ на лихвитѣ ще се опредѣли отъ Дирекцията на държавнитѣ дългове, съвмѣстно съ бюрото за заселяване на бѣжанцитѣ въ началото на третата година следъ раздаване на имотитѣ и то по начинъ да се покрие лихвата, която държавата ще плаща за отчужденитѣ въ полза на бежанцитѣ имоти.

[1]) **Старъ чл. 18.** Общинскитѣ, монастирски, вакъфски и чифлишки покрити или непокрити имоти, опредѣлени за раздаване на бѣжанцитѣ, се отчуждаватъ съ решение на околийскитѣ комисии, утвърдено отъ Министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, следъ което то може да се обтѫжи отъ недоволнитѣ заинтересовани лица или учреждения предъ Върховния административенъ сѫдъ въ двенедѣленъ срокъ отъ деня на съобщението му въ преписъ по реда на закона за административното правосѫдие

Завладяването на отчужденитѣ имоти става следъ като решението за отчуждаване влезе въ законна сила.

Цената на отчужденитѣ имоти се опредѣля, по искане на заинтересованитѣ, отъ окрѫжния сѫдъ, въ района на който се намиратъ тѣ, и то по средната имъ пазарна стойность презъ последнитѣ десеть години.

Опредѣлението на сѫда за оценката е окончателно и подлежи на касационно обжалване въ двенедѣленъ срокъ отъ деня на произнасянето му.

Опредѣлената отъ сѫда цена за отчужденитѣ имоти се изплаща отъ държавата въ лихвоносни държавни ценни книжа, а за общинскитѣ имоти се заплаща въ брой.

Съ З. „Д. В." брой 291 отъ 29. III. 1921 г. ал. I на чл. 18 се измѣня така: Общинскитѣ, монастирски и чифлишки покрити или непокрити имоти, опредѣлени за раздаване на бѣжанцитѣ, се отчуждаватъ съ решение на околийскитѣ комисии, утвърдено отъ Министра на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, следъ което то може да се обтѫжи отъ недоволнитѣ заинтересовани лица или учреждения предъ Върховния административенъ сѫдъ въ двенедѣленъ срокъ отъ деня на съобщението му въ преписъ по реда на закона за административното правосѫдие.

Поменатата стойность съ лихвитѣ се събира отъ държавнитѣ бирници по реда за събиране на прекитѣ данъци.

(Нова ал. 3. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.) Ползващитѣ се отъ българско-гръцката конвенция по изселването, ще могатъ да изплащатъ на държавата раздаденитѣ имъ земи, сгради и мѣста за постройки чрезъ държавнитѣ облигации, които ще получатъ за ликвидиранитѣ тѣхни имоти, по номиналната имъ стойность. Тѣ ще ставатъ пълни собственици на така изплатенитѣ имоти.

Чл. 20. (Изм. ал. I, 3. „Д. В. бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[1]) Бѣжанцитѣ ставатъ собственици на даденитѣ имъ имоти само следъ като изплатятъ напълно стойностьта имъ, когато се и снабдяватъ съ надлежния актъ отъ чиновника по държавнитѣ имоти. Тѣ не могатъ да ги залагатъ, нито продаватъ, или изобщо отчуждатъ, преди да сѫ изплатили напълно стойностьта имъ, но въ всѣки случай не по-рано въ петь години.

Възбрана или продажба на тѣзи имоти за дългъ на бѣжанцитѣ, сѫщо, не се допуща преди изтичането на двадесеть годишния срокъ, освенъ въ полза на Българската земледѣлска банка и то само следъ пълното изплащане на стойностьта имъ.

Чл. 21. Поправката и поддържането на раздаденитѣ на бѣжанцитѣ жилища и поминъчни сгради се извършва отъ самитѣ тѣхъ и за тѣхна смѣтка.

Чл. 22. (Изм. 3. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[2]) Раздаденитѣ на бѣжанцитѣ или купенитѣ отъ сѫщитѣ земи, жилищни и поминъчни сгради, както и мѣстата за постройка на такива, се освобождаватъ отъ данъкъ въ продължение на десеть години, считано отъ деня въ който сѫ ги получили или купили.

Чл. 23. (Изм. 3. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[3]). Българската земледѣлска банка отпуща, подъ гаранция на държавата, лични заеми на бѣжанцитѣ най-много до петдесеть хиляди лева на домакинство. Тия вземания на държавата

---

[1]) **Стара ал. I на чл. 20.** Бѣжанцитѣ ставатъ собственици на даденитѣ имъ имоти само следъ като изплатятъ напълно стойностьта имъ, когато се и снабдяватъ съ надлежния актъ отъ чиновника по държавнитѣ имоти. Тѣ не могатъ да ги залагатъ, нито продаватъ, или изобщо отчуждатъ, преди да сѫ изплатили напълно стойностьта имъ, но въ всѣки случай не по-рано отъ двадесеть години.

[2]) **Старъ чл. 22.** Раздаденитѣ на бѣжанцитѣ земи, жилищни поминъчни сгради, както и мѣста за постройка на такива, се освобождаватъ отъ данъкъ въ продължение на петь години, считанъ отъ деня, въ който сѫ получили такива.

[3]) **Старъ чл. 23.** Българската земледѣлческа банка отпуска подъ гаранция на държавата, заеми на бѣжанцитѣ най-много до двадесеть хиляди (20.000 л. на домакинство. За тази цель държавата открива кредитъ на банката, ако последната не може да задоволи напълно нуждитѣ на бѣжанцитѣ съ свои срѣдства.

се ползуватъ съ привилегия предъ всички други вземания. Бѣжанцитѣ, на които сѫ раздадени мѣста за строежъ на жилища или поминъчни сгради или които сѫ купили сами такива, иматъ право да получатъ отъ Българската земледѣлска банка ипотеченъ заемъ въ размѣръ 60% отъ стойностьта на посторйката съ мѣстото, макаръ мѣстата и да се намиратъ вънъ отъ строителнитѣ граници на градоветѣ и селата. Ипотечния заемъ въ никой случай не може да надминава 60.000 лева. Този заемъ се отпуска безъ да се правятъ одръжки за дължимитѣ отъ бѣжанцитѣ къмъ държавата или банката суми. Срещу отпуснатитѣ лични и ипотечни заеми държавата открива на Българската земледѣлска банка нуждния кредитъ предъ Българската народна банка.

(Нова алинея 3. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.) Тия заеми ще могатъ да се изплащатъ чрезъ държавнитѣ облигации, които ползващитѣ се отъ българо-гръцката конвенция по изселването ще получатъ срещу ликвидирани тѣхни имоти въ Гърция, по номиналната стойность на облигациитѣ имъ.

Чл. 23-а. (Изм. 3. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[1]) Подъ гаранция на държавата, Българската земледѣлска банка отпуска личенъ заемъ и на инвалидтѣ, вдовицитѣ или сирацитѣ на починалитѣ военно-служащи въ последнитѣ войни, ветеренитѣ доброволци отъ опълченскитѣ дружества „Сливница" и „Шипка", крайно беднитѣ и безъ никакви наследници родители на починали въ войнитѣ и бѣжанцитѣ българи отъ Мала-Азия и вдовицитѣ на починалитѣ ветерани отъ 1877—78 години, които сѫ получили, или ще получатъ мѣста за съграждане жилища за собствени нужди въ размѣръ до 50.000 лева и ипотеченъ такъвъ въ размѣръ до 60% отъ стойностьта на постройката съ мѣ-

---

[1]) (Новъ чл. 23-а 3. „Д. В." брой 195 отъ 30. XI. 1922 г.). Подъ гаранция на държавата, Българската земледѣлска банка отпуска личенъ заемъ и на инвалидитѣ, вдовицитѣ или сирацитѣ на починали въ войнитѣ военно-служащи въ последнитѣ войни, ветеранитѣ доброволци отъ опълченскитѣ дружества „Сливница" и „Шипка", крайно беднитѣ и безъ никакви наследници родители на починали въ войнитѣ и бѣжанцитѣ българи отъ Мала-Азия, които сѫ получили или ще получатъ мѣста за съграждане жилища за собствени нужди въ размѣръ до 50.000 л. и ипотеченъ такъвъ въ размѣръ до 60% отъ стойностьта на постройката съ мѣстото, макаръ последнитѣ да се намиратъ въ или вънъ отъ чертата на градоветѣ и селата. Въ сѫщия размѣръ могатъ да получатъ ипотеченъ заемъ отъ Българската народна банка и бѣжанцитѣ, но Българската народна банка служебно задържа отъ разрешения заемъ толкова лева, колкото е задължението на бѣжанеца — просителькъмъ държавата и Българската земледѣлска банка, за смѣтка на последнитѣ.

За начина на контролиране отпуснатитѣ суми Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве да издаде специаленъ правилникъ.

стото, макаръ последнитѣ да се намиратъ въ или вънъ отъ чертата на градоветѣ и селата. Въ сѫщия размѣръ могатъ да получатъ ипотеченъ заемъ отъ Българската народна банка и бѣжанцитѣ, но Българската народна банка служебно задържа отъ разрешения заемъ толкова лева, колкото е задължението на бѣжанеца-проситель къмъ държавата и Българската земледѣлска банка, за смѣтка на последнитѣ.

За начина на контролиране отпуснатитѣ суми Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве да издаде специаленъ правилникъ.

Чл. 24. (Изм. З. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[1]) Личнитѣ заеми се отпущатъ за постройка или купуване на жилищни и поминъчни сгради, както и за набавяне занаятчийски орѫдия и материали, необходими за упражнение занятието.

Заемитѣ за набавяне семена, за посевъ, добитъкъ и земледѣлски орѫдия се отпущатъ само на земледѣлчески домакинства, които иматъ своя земя, или на които е отпусната такава, съгласно наредбитѣ на този законъ или пъкъ отъ бившитѣ колонизационни комисии.

Чл. 25. (Изм. З. „Д. В." бр. 92 отъ 26. VII. 1924 г.[2]) Сумитѣ по личнитѣ и ипотечни заеми се отпущатъ съ срокъ за изплащане въ двадесеть години чрезъ ежегодни погашения при най-благоприятна лихва. Банката отдѣля 1% и го внася въ особенъ фондъ за погашения несъбираемитѣ вземания на банката по двата вида заеми.

Чл. 26. (Изм. ал. I З. „Д. В." бр. 291 отъ 29. III. 1921 г.[3]) Размѣрътъ на заема, който трѣбва да се отпусне на всѣко

---

[1]) **Старъ чл. 24.** Заемитѣ се отпущатъ за набавяне семена за посевъ, за купуване добитъкъ, земледѣлчески орѫдия и сечива, за постройка на жилищни и поминъчни сгради, както и за набавяне на занаятчийски орѫдия и материали, необходими за упражнение на занятието.

Заемитѣ за набавяне семена за посевъ, добитъкъ и земледѣлчески орѫдия се отпущатъ само на земледѣлчески домакинства, които иматъ своя земя, или на които е отпусната такава, съгласно наредбитѣ на този законъ или пъкъ отъ бившитѣ колонизационни комисии.

[2]) **Старъ чл. 25.** Сумитѣ по заема се отпущатъ на текуща смѣтка по договоръ съ срокъ за изплащане десеть години най-много и съ единъ процентъ по-голѣма лихва отъ предвиденитѣ по тарифата на банката лихви, които се събиратъ или капитализиратъ въ края на всѣко шесть-месечие.

Погашението на дължимитѣ суми става чрезъ ежегодни вноски.

Единиятъ процентъ въ повече се внася въ особенъ фондъ и служи за погашение на несъбираемитѣ вземания.

[3]) **Стара ал. I на чл. 26.** Размѣрътъ на заема, който трѣбва да се отпусне на всѣко отдѣлно бѣжанско домакинство, се опредѣля отъ мѣстната околийска комисия, въ състава на която участвуватъ, като членове, кмета и началника на мѣстния клонъ на Българската земледѣлческа банка.

отдѣлно бѣжанско домакинство, се опредѣля отъ мѣстната околийска комисия, въ състава на която участвуватъ като членове, финансовия началникъ и началника на мѣстния клонъ на Българската земледѣлческа банка.

Този размѣръ се опредѣля възъ основа на списъци въ три екземпляра, съставени въ всѣка селска или градска община отъ комисия въ съставъ: кмета, секретарь-бирника, единъ или двама бѣжанци, единъ учитель или свещеникъ.

Чл. 27. Списъцитѣ се съставятъ следъ обстойно изучване мѣстнитѣ нужди на всѣко бѣжанско домакинство, имущественото му състояние, разполагаемата работна земя, работни ржце, добитъкъ, сѣчива и орждия.

Въ тѣзи списъци се отбелѣзва: 1) числото на членоветѣ въ всѣко домакинство (име, презиме и възрасть); 2) работна земя и добитъкъ, съ които разполага всѣко домакинство; 3) какво количество семе, колко и какви сѣчива и орждия сж необходими; 4) колко и какъвъ добитъкъ е потрѣбенъ; 5) колко и какъвъ строителенъ материалъ е необходимъ за изграждането на нуждниитѣ жилищни и поминъчни сгради и 6) размѣрътъ на заема, който, по мнението на тази комисия, следва да се отпусне на домакинството.

Чл. 28. (Изм. ал. I З. „Д. В." бр. 291 отъ 29. III. 1921 г.[1]) Решенията на околийската комисия съ които се опредѣля размѣра на заема, който трѣбва да се отпусне на всѣко домакинство, се изпращатъ на одобрение въ бюрото за заселяване на бѣжанцитѣ, само когато финансовия началникъ или началника на клона на Българската земледѣлска банка, като членове на поменатата комисия, сж останали на особено мнение. Бюрото одобрява или не тѣзи решения, следъ като вземе мнението на Дирекцията на държавнитѣ дългове или на Българската земледѣлческа банка.

Решенията на комисиитѣ се отбелѣзватъ въ тритѣ екземпляри на списъцитѣ, отъ които единия екземпляръ се изпраща въ надлежния банковъ клонъ за изпълнение, другиятъ — въ Дирекцията на държавнитѣ дългове за сведение, а третиятъ — на надлежния кметъ, за да съобщи на заинтересованитѣ размѣра на разрешенитѣ имъ заеми.

Чл. 29. Сумитѣ по разрешенитѣ заеми се теглятъ постепенно и трѣбва да се употрѣбяватъ само за цельта, за която сж били отпуснати.

---

[1]) **Стара ал. I на чл. 28.** Решенията на околийската комисия, съ които се опредѣля размѣра на заема, който трѣбва да се отпусне на всѣко домакинство, се изпращатъ на одобрение въ бюрото за заселяване на бѣжанцитѣ, само когато кмета или началника на клона на Българската земледѣлческа банка, като членове на поменатата комисия, сж останали на особено мнение. Бюрото одобрява или не тѣзи решения, следъ като вземе мнението на Дирекцията на държавнитѣ дългове или на Българската земледѣлческа банка.

Общинскитѣ кметове, секретарь-бирницитѣ, държавнитѣ бирници, банковитѣ органи, агрономитѣ и делегатитѣ на бюрото следятъ до колко отпуснатитѣ земи се изразходватъ за предназначенитѣ цели и за всѣко констатирано отклонение съставятъ актъ, който изпращатъ на падлежния банковъ клонъ. Този последниятъ прави нареждане да се закрие кредита на лицето и да се събератъ веднага по екзекутивенъ редъ изтегленитѣ до тогава суми по заема.

Чл. 30. Земледѣлческитѣ и занаятчийскитѣ орждия и сѣчива, добитъкъ, купени съ пари отъ отпуснатитѣ заеми, не могатъ да се залагатъ или продаватъ отъ бѣжанцитѣ, нито пъкъ секвестиратъ за дългъ на последнитѣ преди окончателното издължение на заемитѣ, освенъ въ полза на Българската земледѣлска банка.

Сключенитѣ за това сдѣлки отъ бѣжанцитѣ сѫ недействителни и виновнитѣ лица се наказватъ съ тъмниченъ затворъ до шесть месеца.

Чл. 31. Търговско-индустриалнитѣ камари издаватъ на бѣажнцитѣ занаятчийски свидетелства за майстори само възъ основа на издаденитѣ имъ отъ надлежнитѣ комисии удостовѣрения, безъ да се изискватъ други нѣкои условия за това. Въ тѣзи удостовѣрения се означава какъвъ занаятъ има лицето и колко време го е упражнявало въ родния си край.

Чл. 32. Децата на бѣжанцитѣ се приематъ въ училищата на царството възъ основа на свидетелства издадени отъ бившитѣ имъ учители или кметове и секретарь-бирници въ роднитѣ имъ крайща, а при липса на такива — отъ мѣстнитѣ окол. комисии.

Чл. 33. Бѣжанцитѣ отъ български произходъ, заселени въ предѣлитѣ на царството, по реда, предвиденъ отъ настоящия законъ, ставатъ по право, български поданници и членове на общинитѣ, въ района на които сѫ установени.

Чл. 34. Бѣжанцитѣ, които се откажатъ да се заселятъ въ опредѣленитѣ имъ отъ окол. комисии мѣста се лишаватъ отъ облагитѣ на този законъ.

Чл. 35. Лицата, които сѫ подписали раздавателнитѣ списъци, предвидени въ чл. чл. 26 и 27 отговарятъ по граждански и углавенъ редъ за истинностьта на съдържащитѣ се въ тѣхъ сведения.

Чл. 36. За нерадене, немарливость и допусната бавность при изпълнеие на възложенитѣ имъ отъ настоящия законъ длъжности, членоветѣ на окол. и общински (чл. 26) комисии се наказватъ съ глоба отъ петдесеть до петстотинь лева за всѣки отдѣленъ случай. Глобата се налага отъ министра на

вѫтрешнитѣ работи и народното здраве, по доклада на началника на бюрото по заселване бѣжанцитѣ.

На сѫщото наказание подлежи и всѣки държавенъ или общински чиновникъ, който забави или откаже да изпълни едно законно искане, нареждане или решение на бюрото или на околийскитѣ комисии. Въ този случай, глобата се налага отъ прямото началство на виновния, по искане на бюрото по заселяване бѣжанцитѣ.

Законъ

за селско-стопанско настаняване бѣжанцитѣ чрезъ срѣдствата на заема, отпуснатъ съ съгласието на Обществото на народитѣ.

Приетъ презъ четвъртата редовна сесия на XXI-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 1 отъ 14 декемврий 1926 г. и обнародванъ въ брой 213 на „Държавенъ вестникъ" отъ 18 декемврий 1926 г.

Глава I.

Общи положения.

Чл. 1. Настоящия законъ има за цель да обедини въ една единствена Дирекция, съгласно предписанията на чл. VI. отъ протокола на Обществото на народитѣ, одобренъ съ закона, публикуванъ въ „Държавенъ вестникъ" бр. 160/1926 г., всички служби по настаняване бѣжанцитѣ чрезъ срѣдствата на заема, отпуснатъ съ съгласието на Обществото на народитѣ, да опредѣли функциитѣ на тия служби и тѣхнитѣ отношения съ всички органи, които работятъ въ тая область, както и да установи принципитѣ, по които ще става настаняването на бѣжанцитѣ.

Чл. 2. Помощитѣ, които ще се отпускатъ на бѣжанцитѣ отъ срѣдствата на заема, иматъ за цель да улеснятъ окончателното и сигурно селско-стопанско настаняване на бѣжанцитѣ, при условие тѣ да могатъ да възвърнатъ тия помощи въ бѫдаще.

Никаква часть отъ заема не може да бѫде използувана за благотворителни цели, или за придобиване на земи. Заема може да се разходва изключително за целитѣ, означени въ чл. V. на Протокола, подъ контрола на комисаря на Обществото на народитѣ, упражняванъ при условията, опредѣлени въ сѫщия протоколъ.

Чл. 3. Земитѣ и жилищата, дето сѫ настанени бѣжанцитѣ, ставатъ тѣхна собственость отъ момента на настаняването имъ въ тѣхъ. Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, учредена съ настоящия законъ, ще вземе необходимитѣ мѣрки, щото правото на собственость да бѫде да-

дено на бѣжанцитѣ въ момента на подписването на договоритѣ за получаване жилищата и земитѣ.

Чл. 4. Бѣжанци, които могатъ да се ползуватъ отъ срѣдствата на заема, отпуснатъ съ съгласието на Обществото на народитѣ, сѫ всички лица отъ българска народность изъ Македония, Тракия, Добруджа и отъ западнитѣ покрайнини, отстѫпени на Югославия, както и тия отъ Мала-Азия, които сѫ се преселили въ предѣлитѣ на Царството, вследствие политическитѣ събития, настѫпили въ тия области следъ 1912 г. и които се намиратъ днесъ на България, при спазването на следнитѣ условия:

а) да дадатъ декларация, че сѫ български поданици и че за въ бѫдаще ще се считатъ изключително като такива;

б) да сѫ земледѣлци по професия или годни да станатъ такива. Това опредѣление включва сѫщо и бѣжанцитѣ, които сега се намиратъ въ градоветѣ и които не сѫ могли да се настанятъ въ селата.

По принципъ качеството на бѣжанецъ трѣбва да бѫде доказано отъ самитѣ заинтересовани съ документи, които удостовѣряватъ мѣстожителството имъ преди тѣхното преселване въ България и точната дата на преселването имъ. Тия документи не ще бѫдатъ изисквани отъ ония бѣжанци, чиито имена сѫ били вписани, въ момента на преселването имъ, въ регистритѣ, водени отъ българскитѣ власти.

Не могатъ да се ползуватъ отъ срѣдствата на заема лицата, които сѫ напуснали предишнитѣ си мѣстожителства, съ цель да намѣрятъ по-добъръ поминъкъ, или по-голѣми удобства въ Царството, както и всички, материалното положение на които позволява да се грижатъ сами за настаняването и поминъка си.

Забележка 1. При спазването на горнитѣ условия могатъ да се ползуватъ отъ срѣдствата на заема сѫщо и лицата, които преди 31. декемврий 1924 г. сѫ подали декларация предъ Смѣсената комисия, създадена възъ основа на подписаната между Гърция и България на 27. ноемврий 1919 г. въ Ньойи конвенция за доброволно изселване, за да бѫдатъ преселени въ България по силата на тази конвенция, дори и ако тѣ не сѫ напуснали Гърция преди 8. септемврий 1926 г.

Забележка 2. Подпомаганията за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитѣ съ срѣдствата на заема ще ставатъ, като се вземе за основа семейството. Помощитѣ ще се отпущатъ на главата на семейството.

Чл. 5. При създаването на нови квартали и селища ще се държи смѣтка за улеснение настаняването на нѣкои занаятчии, занята на които ще помогне за развиването на тия квартали и селища. Тия занаятчии ще се избиратъ измежду бѣжанцитѣ и ще получатъ срѣдства за настаняването имъ, за да могатъ да упражняватъ занаята си.

Въ случаитѣ, когато бѣжанцитѣ сѫ настанени въ мѣста, пригодни за рибарство, часть отъ предвиденитѣ за пълно селско-стопанско настаняване предмети могатъ да бѫдатъ замѣнени съ рибарски принадлежности.

Чл. 6. Всички служби и органи, които работятъ прѣко или косвено по настаняване на бѣжанцитѣ, възъ основа на досега действуващитѣ закони, се съсредоточаватъ въ една Главна дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, възъ основа на правилата, изложени въ настоящия законъ.

Чл. 7. Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ е временно учреждение, което се поставя въ прѣко подчинение на председателя на Министерския съветъ. Нейната дейность ще се прекрати, когато Министерския съветъ намѣри, че службата ѝ не е вече необходима, но въ никой случай, преди сумата отъ заема за настаняване бѣжанцитѣ да е била изразходвана за предназначената цель.

Чл. 8. Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ представлява Българската държава предъ Комисаря на Обществото на народитѣ по дѣлото за настаняване бѣжанцитѣ и третира съ него, отъ името на правителството, всички въпроси, които биха възникнали въ връзка съ използуването на заема.

Чл. 9. Съ влизането въ действие на настоящия законъ, Главната дирекция на трудовитѣ земледѣлски стопанства, създадена съ закона отъ 24 юлий 1924 г., ще престане да се занимава съ въпроситѣ, които се отнасятъ до настаняване бѣжанцитѣ. Но, Главната дирекция на трудовитѣ земледѣлски стопанства е длъжна да представи подробенъ планъ на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ относно мѣстонахождението и характера на 132.000 хектари земя, отговаряща на условията, установени въ чл. VIII. на Протокола за оземляване на бѣжанцитѣ. Тия земи ще бѫдатъ следъ това измѣрени, парцелирани и кадастрирани отъ Главната дирекция на трудовитѣ земледѣлски стопанства подъ контролата и споредъ инструкциитѣ, които ще ѝ се даватъ за това отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ.

По предложение на главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ, Министерския съветъ може да постанови, въ кръга на сѫществуващитѣ закони вземането на необходимитѣ мѣрки за предаване гореупоменатитѣ земи за нуждитѣ по настаняване бѣжанцитѣ.

Тия 132.000 хектари земя, посочени въ чл. VIII. на Протокола, не обхващатъ пасбищата, които трѣбва да бѫдатъ представени отъ Главната дирекция на трудовитѣ земледѣлски стопанства по искането на Главната дирекция за настаняване на бѣжанцитѣ.

Глава II.

Организация на службата по настаняване бѣжанцитѣ.

Чл. 10. Службата по настаняване бѣжанцитѣ се съсредоточава въ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, чиито органи сѫ общинскитѣ комисии и околийскитѣ комисии за настаняване бѣжанцитѣ.

Чл. 11. Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ има право да възлага, въ връзка съ настаняване бѣжанцитѣ, опредѣлени задачи на всички държавни, окръжни и общински органи, въ кръга на тѣхната служба. Законнитѣ искания на Главния директоръ се изпълняватъ незабавно отъ всички учреждения и длъжностни лица.

Общинскитѣ управления особенно трѣбва да улесняватъ настаняването на бѣжанцитѣ и да изпълняватъ, между другото, всички заповѣди, които ще се дадатъ отъ Главната дирекция на трудовитѣ земледѣлски стопанства, относно опредѣлянето на земитѣ и пасбищата, които ще послужатъ за оземляване на бѣжанцитѣ.

Въ случай на бавни или неточни действия отъ страна на държавнитѣ, окръжни и общински органи, Главниятъ директоръ налага на виновницитѣ наказанията, предвидени въ настоящия законъ, или донася на министъръ-председателя за наказване виновницитѣ.

Чл. 12. Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ се състои отъ Главния директоръ, неговия помощникъ и отъ следнитѣ отдѣления:

1. Канцелария;
2. Отдѣление за настаняване бѣжанцитѣ;
3. Счетоводство и контрола;
4. Инспекторатъ.

Чл. 13. Главниятъ директоръ и неговия помощникъ се назначаватъ и уволняватъ отъ Министерския съветъ. Останалитѣ длъжностни лица се назначаватъ и уволняватъ отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ.

Държавни служители, находящи се на служба въ други учреждения, могатъ, по искането на Главния директоръ за настаняване на бѣжанцитѣ, да бъдатъ командировани въ негово разположение.

Чл. 14. Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ има свой автономенъ бюджетъ, упражняванъ отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ. Разходитѣ за персонала на тоя бюджетъ ще се взематъ, въ съгласие съ Комисаря на Обществото на народитѣ, отъ срѣдствата на заема.

Бюджета на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, заедно съ подробния щатъ на длъжностнитѣ лица, съ обозначение на заплатитѣ и възнагражденията, се представляватъ отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ за одобрение отъ Министерския съветъ.

Разходването на сумитѣ по бюджета на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ се оправдава по реда, указанъ въ настоящия законъ (отдѣлъ отчетность). Смѣткитѣ ще бъдатъ приключвани ежегодно и обнародвани заедно съ общитѣ смѣтки по настаняването на бѣжанцитѣ, обнародването на които се предвижда въ чл. VII § 3 отъ протокола.

Чл. 15. Отдѣлението за вѫтрешно заселване при Главната дирекция на трудовитѣ земледѣлски стопанства минава подъ прекатa власть на Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ.

Чл. 16. Всички сведения относно бѣжанцитѣ, събрани до сега отъ Министерството на външнитѣ работи и изповѣданията, Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве и Главната дирекция на трудовитѣ земледѣлски стопанства, се предаватъ незабавно на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ за използуването имъ съ сътрудничеството на Главната дирекция на статистиката. Полученитѣ резултати ще бѫдатъ публикувани.

Чл. 17. При преброяването на населението отъ 1926 г. Главната дирекция на статистиката ще събере и обработи необходимитѣ сведения за бѣжанцитѣ съобразно даннитѣ, които ще се посочатъ отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ въ съгласие съ Комисаря на Обществото на народитѣ.

Събранитѣ сведения трѣбва да послужатъ, преди всичко, за провѣрка на сѫществуващитѣ сведения, относно числото на бѣжанцитѣ, които подлежатъ на подпомагане. Сведенията ще бѫдатъ разработени и публикувани отъ Главната дирекция на статистиката.

Чл. 18. Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ се натоварва съ изучването и прилагането на всички проекти, изработени въ Министерството на общественитѣ сгради, пѫтищата и благоустройството, Главната дирекция на желѣзницитѣ при Министерството на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ и Отдѣление за водитѣ при Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, относно постройката на жилища и всички технически работи отъ общъ характеръ, предприети въ връзка съ настаняване бѣжанцитѣ.

Подробнитѣ планове и смѣтки, установени за изпълнението на разнитѣ технически работи, се представятъ за одобрение отъ Комисаря на Обществото на народитѣ, който, ако намира за нуждно, може да поиска мнението на вѣщи лица, като разноскитѣ по експертизата останатъ за смѣтка на Българското правителство, съгласно предписанията на чл. VIII отъ протокола.

Чл. 19. Службата по контрола и инспекцията се повѣрява на лица, избрани и назначени отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ.

Инспекторитѣ при Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ контролиратъ всички действия по настаняване бѣжанцитѣ, като делегати на Главния директоръ и съгласно неговитѣ указания и инструкции и сѫ отговорни предъ него.

Така упражняваната контрола и инспекция сѫ независими отъ сѫщитѣ операции, които Комисаря на Обществото на народитѣ може да предприеме съ своитѣ соб-

ствени срѣдства, или които той може да възложи на горе-означенитѣ инспектори въ съгласие съ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ.

Чл. 20. Въ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ ще се съсредоточи всичко, извършено до сега по настаняване бѣжанцитѣ отъ Главната дирекция на т. з. с. и отъ Министерството на вѫтрешнитѣ работи.

Съ влизането въ действие на настоящия законъ, всички държавни, общински и окрѫжни органи и учреждения сѫ длъжни да отправятъ до Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ всички въпроси, относящи се до настаняване бѣжанцитѣ.

Чл. 21. Околийскитѣ комисии за настаняване бѣжанцитѣ се назначаватъ отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ въ ония околийски центрове, гдето се настаняватъ бѣжанцитѣ. Тия комисии се състоятъ отъ околийския началникъ, за председатель, и членове: началника на мѣстния клонъ на Българската земледѣлска банка, държавния агрономъ (респективно земледѣлския администраторъ), данъчния началникъ и единъ представитель на бѣжанцитѣ, избранъ отъ бѣжанцитѣ въ околията.

Главния директоръ може да покани да взематъ участие въ тия комисии, съ равни права, и други държавни служители всѣки пѫть, когато има да се разрешаватъ въпроси въ крѫга на тѣхната компетентность.

Чл. 22. При околийскитѣ комисии за настаняване бѣжанцитѣ има по единъ постояненъ секретарь, който завежда канцеларията на комисията. Той се назначава и уволнява отъ Главния директоръ.

Чл. 23. Общинскитѣ комисии за настаняване бѣжанцитѣ се назначаватъ отъ Главния директоръ въ ония общини, гдето има бѣжанци за настаняване. Тѣ се състоятъ отъ секретарь-бирника на общината, главния учитель и единъ представитель на бѣжанцитѣ.

Чл. 24. Околийскитѣ и общински комисии за настаняване бѣжанцитѣ сѫ органи на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ и действуватъ, въ изпълнение на нарежданията, които получаватъ направо или чрезъ инспекторитѣ отъ Главната дирекция. Членоветѣ на комисиитѣ получаватъ за всѣко заседание възнаграждение, опредѣлено отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ.

Глава III.

Изразходване на заема.

Чл. 25. Разходването на сумитѣ отъ заема може да става само за реализиране на целитѣ, изброени въ чл. V отъ протокола, въ рамкитѣ на единъ общъ планъ за наста-

няване бѣжанцитѣ, изработенъ отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, одобренъ отъ Комисаря на Обществото на народитѣ и публикуванъ, съгласно разпорежданията на чл. VII отъ протокола.

Чл. 26. За разходването на всѣка сума отъ заема, Главната дирекция за насаняване бѣжанцитѣ ще състави подробенъ планъ, одобренъ отъ Комисаря на Обществото на народитѣ и съдържащъ указания: за числото на бѣжанцитѣ, които ще се възползуватъ отъ разхода; произхода имъ, мѣстонахождението и пунктоветѣ на тѣхното настаняване: цельта, която се преследва съ разхода; плана за развитието на работитѣ; лицата, предприятията или учрежденията; натоварени съ нейното изпълнение; сроковетѣ за извършване на работитѣ, както и контролнитѣ мѣрки.

Чл. 27. Сумитѣ, необходими за осѫществяване одобренитѣ проекти, се отпускатъ отъ Комисаря на Обществото на народитѣ на името на Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ, който ги внася въ Българската народна банка на текуща безлихвена смѣтка подъ название: „Смѣтка на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ чрезъ срѣдствата на бѣжанския заемъ". Съ тази смѣтка се разпорежда Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ, който отпуща постепенно, споредъ нуждата, необходимитѣ суми.

Чл. 28. За изпълнението на проектитѣ по настаняване бѣжанцитѣ, Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ се ползува отъ услугитѣ на Българската земледѣлска банка, която закупува и доставя материалитѣ на бѣжанцитѣ, съ съдействието на общинскитѣ и околийски комисии за настаняване бѣжанцитѣ и съгласно нарежданията, които се даватъ отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ.

Чл. 29. Разнитѣ други работи, като: постройка на жилища, приспособяване на земитѣ, съобщителни срѣдства и пр. се повѣряватъ, въ съгласие съ Комисаря на Обществото на народитѣ, на държавни учреждения или на частни лица или предприятия.

Чл. 30. Бѣжанцитѣ трѣбва да заплатятъ на държавата, при условията, опредѣлени отъ настоящия законъ, всички суми, получени чрезъ заема и изразходвани за тѣхното лично настаняване.

Чл. 31. Разходитѣ отъ общъ характеръ, направени за осигуряване развитието на бѣжанскитѣ селища, за приспособяване земитѣ за земледѣлие, постройката на съобщителни срѣдства и пр., изплащането на които евентуално би се наложило, ще се уреди съ правилникъ, изработенъ отъ Дирекцията за настаняване бѣжанцитѣ, въ съгласие съ Комисаря на Обществото на народитѣ.

Глава IV.

Настаняване на бѣжанцитѣ.

А. Планъ за настаняването.

Чл. 32. Веднага следъ като се събератъ необходимитѣ сведения и особено следъ като мѣстонахождението и характера на 132.000 хектари земя, предвидени въ чл. 9 отъ настоящия законъ, бѫдатъ приведени въ известность, Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ ще установи единъ общъ планъ за настаняване бѣжанцитѣ.

Тоя планъ ще държи смѣтка, както за направенитѣ вече частични настанявания съ огледъ на нуждата тѣ да бѫдатъ допълнени посрѣдствомъ заема, за да станатъ трайни и окончателни, тъй и за новитѣ настанявания, които трѣбва да се направятъ. При това не бива да се изпущатъ изъ предъ видъ бѣжанскитѣ семейства, които се намиратъ сега въ градоветѣ, понеже не сѫ могли да бѫдатъ оземлени, но които сѫ по занятие земледѣлци или биха могли да станатъ такива и биха изявили желание да се възползуватъ отъ селско-стопанско настаняване.

Общия планъ ще бѫде изработенъ възъ основа на принципитѣ, прокарани въ протокола и въ рапорта на финансовия комитетъ на Обществото на народитѣ отъ 6 септемврий 1926 г. Той ще бѫде представенъ на одобрение отъ Комисаря на Обществото на народитѣ и следъ това обнародванъ.

Чл. 33. Общия планъ за настаняване бѣжанцитѣ трѣбва да съдържа:

а) общото число на бѣжанскитѣ земледѣлски семейства, подлежащи на настаняване, съ означение на членоветѣ на семействата;

б) начина на тѣхното окончателно разпредѣление въ населенитѣ пунктове и въ тия, които ще се създадатъ наново, съ означение произхода на бѣжанцитѣ;

в) количествата на жилищата, които трѣбва да се построятъ въ всѣко селище;

г) за всѣко селище програма на работитѣ отъ общъ характеръ;

д) за всѣко селище количеството на сѣчивата, добитъка, семената и др. за доставяне;

е) разпредѣлението по селища, сѫществуващи или новосъздадени на 132.000 хектара земя;

ж) програма на работитѣ по приспособяване на земитѣ за земледѣлие;

з) програма на работитѣ за подобряване на съобщителнитѣ срѣдства и пр.

Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ трѣбва да обнародва по селища списъцитѣ на бѣжанцитѣ, които подлежатъ на настаняване.

Чл. 34. Бѣжанцитѣ иматъ право въ срокъ отъ два месеца отъ влизането въ действие на настоящия законъ да заявятъ предъ мѣстнитѣ общински власти, дали желаятъ да бѫде промѣнено мѣстото на тѣхното досегашно настаняване и да посочатъ мѣстата, дето тѣ желаятъ да бѫдатъ настанени, било за да бѫдатъ по-близо до свои роднини и бивши съселяни, било за да намѣрятъ по-сгодни климатически и стопански условия. Тия заявления се препращатъ веднага отъ общинскитѣ управления направо въ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, която ги взема предъ видъ, въ рамкитѣ на възможностьта, обаче, бѣжаництѣ, които иматъ вече кѫща и достатъчно земя, по принципъ, не ще бѫдатъ премѣствани.

Б. Оземляване.

Чл. 35. Веднага следъ като общия планъ бѫде публикуванъ, Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ ще изработи единъ правилникъ, относно изпълнението на всички формалности, които сѫ необходими, щото държавата да стане собственикъ на 132.000 хектари земя, предназначена за оземляване на бѣжанцитѣ, ако до тогава тя още не е собственикъ въ духа на протокола на Обществото на народитѣ.

Чл. 36. Парцелирането на земитѣ ще се извърши така, щото всѣки бѣжанецъ да получи единъ парцелъ работна земя срѣдно 40 декара и най-много до 50 декара (безъ земята, необходима за постройка на жилище и безъ пасбището). Размѣра на парцелитѣ може да се измѣнява въ зависимость отъ условията на плодородие и земледѣлска култура.

Въ случай, че едно бѣжанско семейство заяви, че е приело, или че ще приеме едно или повече бѣжански сирачета, или самотни стари мѫже и жени, бѣжанци, голѣмината на неговия парцелъ ще бѫде съответно увеличена.

Чл. 37. При оземляването ще се държи смѣтка за нуждата отъ групиране земитѣ на всѣко семейство. Разпредѣлението на участъцитѣ, находящи се около единъ населенъ пунктъ, става по жребие между настаненитѣ или подлежащи за настаняване бѣжанци отъ сѫщия населенъ пунктъ.

Чл. 38. Бѣжанцитѣ, които сѫ били редовно и окончателно оземлени, преди влизането въ действие на настоящия законъ, съ земи отъ фонда на Трудовитѣ земледѣлски стопанства, ще запазятъ собственостьта на тия земи, независимо отъ земитѣ, които ще имъ бѫдатъ дадени отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ при условие, разбира се, щото общата повърхность на земитѣ, които ще получатъ, да не надминава размѣра на срѣдния парцелъ, опредѣленъ въ чл. 36.

Дирекцията за настаняване бѣжанцитѣ ще вземе мѣрки, щото бѣжанцитѣ отъ тая категория, които не сѫ придобили още правото на собственость върху земитѣ, които имъ сѫ вече дадени, да го получатъ веднага.

Бѣжанскитѣ семейства, които заематъ сега подъ наемъ земи отъ фонда на Трудовитѣ земледѣлски стопанства, ще бѫдатъ настанени, доколкото е възможно, върху тия сѫщитѣ земи, ако тѣ сѫ вече собственость или могатъ да станатъ такава на българската държава, и ако тия семейства могатъ да получатъ на сѫщото мѣсто, въ случай на нужда, и допълнителни оземляванія, за да се достигне до нормалния парцелъ, опредѣленъ въ чл. 36.

Чл. 39. Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ ще изработи единъ планъ за пасбищата, които трѣбва да се дадатъ на селищата, дето сѫ настанени бѣжанци. Следъ като бѫде одобренъ отъ Комисаря на О. Н., тоя планъ ще бѫде предаденъ на Главната дирекция на т. з. с., която постепенно, съобразно исканията, които ще й бѫдатъ отправени отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, ще доставя тия пасбища. Измѣрването и кадастрирането на пасбищата ще се извършва отъ Главната дирекция на т. з. с. споредъ инструкциитѣ на Главната дирекция за настаняване бѣжаництѣ и подъ нейния контролъ.

В. Раздаване на земледѣлски и др. материали.

Чл. 40. По искане на Дирекцията за настаняване бѣжанцитѣ, всички бѣжанци, които се подпомагатъ отъ бѣжанския заемъ, трѣбва да подадатъ до общинскитѣ управления декларации, въ които да изложатъ, какви сѫ тѣхнитѣ нужди отъ: семена, добитъкъ и земледѣлски и др. сѣчива. Тия искания ще бѫдатъ събрани отъ общинскитѣ комисии, които, следъ провѣрката имъ, ще ги изпратятъ на околийскитѣ комисии. Тия декларации следъ това ще бѫдатъ изпратени чрезъ околийскитѣ комисии за настаняване бѣжанцитѣ въ Дирекцията за настаняване бѣжанцитѣ. Ако е нуждно, Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ има право да направи лично, или чрезъ свои органи, повторна провѣрка на тия сведения.

Чл. 41. Възъ основа на тия декларации Дирекцията за настаняване бѣжанцитѣ изработва планове за доставката и раздаването на семената, добитъка и сѣчива на бѣжанцитѣ.

Семената ще бѫдатъ раздадени по отдѣлно на всѣко бѣжанско семейство. Добитъка и сѣчивата могатъ да бѫдатъ раздавани на всѣка група бѣжанци по начинъ, щото бѣжанцитѣ отъ групата да разполагатъ съ достатъчно сѣчива и добитъкъ, за да обработватъ всичкитѣ си земи, като всѣки бѣжанецъ отъ групата ще се смѣта за собственикъ на отдѣлно сѣчиво, или отдѣлна глава добитъкъ съ задължение да ги предоставя, споредъ нуждата, на разположение на други членове отъ групата.

Принципа на личното достатъчно подпомагане съ добитъкъ и земледѣлски инвентаръ ще трѣбва да се спазва доколкото е възможно.

Чл. 42. Покупката на земледѣлски и др. материалъ, необходимъ за настаняване бѣжанцитѣ, се извършва отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ чрезъ посредството на Българската земледѣлска банка. Когато тая банка не може да извърши покупкитѣ, то тѣ се възлагатъ на частни физически или юридически лица, избрани по начинъ, който трѣбва да бѫде одобренъ отъ Комисаря на Обществото на народитѣ. Приемането на доставенитѣ материали по качество и количество се извършва отъ околийскитѣ комисии за настаняване бѣжанцитѣ, къмъ които, въ особено важни случаи, Главниятъ директоръ за настаняване бѣжаництѣ може да делегира свои представители. Документитѣ за тия покупки, съ означение на количествата и ценитѣ, се съсредоточаватъ въ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, дето сѫ на разположение на Комисаря на Обществото на народитѣ.

Чл. 43. Земледѣлскитѣ и др. материали се раздаватъ срещу разписки между бѣжанскитѣ семейства отъ околийскитѣ и общинскитѣ комисии за настаняване бѣжанцитѣ, които действуватъ възъ основа на подробнитѣ планове, изработени отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ. Освенъ разпискитѣ, дадени отъ всѣко бѣжанско семейство за полученитѣ материали, се съставя и протоколъ за разпредѣлението на материалитѣ между бѣжаництѣ, подписанъ отъ околийската или общинската комисия за настаняване бѣжанцитѣ и отъ единъ представитель на бѣжанцитѣ. Тия протоколи се събиратъ въ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ и се държатъ на разположение на Комисаря на Обществото на народитѣ.

Чл. 44. Оплакванията за нередовности въ действията на комисиитѣ, по приемане и разпредѣляне на материалитѣ, се отправятъ отъ заинтересованитѣ направо до Дирекцията за настаняване бѣжанцитѣ, колкото се може по-бързо, следъ разпредѣлянето на материалитѣ.

Г Постройка на жилищата и общи работи въ селищата.

Чл. 45. Веднага следъ публикуването на общия планъ за настаняване бѣжанцитѣ, Министерството на благоустройството пристѫпва къмъ изработката на типове за жилища и за други поминъчни сгради (обори, хамбари и пр.) на бѣжанцитѣ, събразно климатическитѣ условия и мѣстнитѣ обичаи на главнитѣ области въ България. Тия планове, които не бива да предвиждатъ по-голѣми разноски отъ най-необходимото за едно семейство, се изпращатъ, щомъ бѫдатъ готови, заедно съ всички изчисления на материала, въ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ.

Чл. 46. Ако има възможность, държавата ще достави безплатно на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ строителни материали: дървета, кѫмъне и пр.

Главната дирекция на желѣзницитѣ ще извършва безплатно превоза на тия материали, както и на добитъка и другитѣ доставки за бѣжанцитѣ, а сѫщо и самитѣ бѣжанци и тѣхната покѫщнина въ случаитѣ, когато за настаненитѣ се предвиждатъ размѣствания отъ Дирекцията.

Чл. 47. При съставянето на плановетѣ — типове, трѣбва да се има предъ видъ, че трѣбва да се построятъ малки жилищни сгради, предназначени за по едно семейство и поставени въ отдѣленъ дворъ. Жилищнитѣ, както и поминъчнитѣ сгради не трѣбва да се отличаватъ чувствително отъ типа на мѣстнитѣ селски кѫщи, като, разбира се, се държи смѣтка за изискванията на хигиената, удобствата и трайностьта.

Чл. 48. Когато бѣжанцитѣ сѫ настанени въ сѫществуващи вече населени пунктове, за да се облекчи извършването на общитѣ работи по благоустройството, тѣхнитѣ жилища трѣбва да бѫдатъ събрани въ отдѣлни махали, по възможность по-близо до земитѣ, които сѫ предназначени за бѣжанцитѣ.

Д. Изплащане на разходитѣ, направени отъ заема.

Чл. 49. А. Цената на земленитѣ участъци, които ще се дадатъ на бѣжанцитѣ, ще се опредѣли по следния начинъ:

Постепенно, съ завършването на работата по парцелирането на земитѣ, Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ пристѫпва, чрезъ околийскитѣ и общински комисии за настаняване бѣжанцитѣ, къмъ оценка на земитѣ.

При оценката на земитѣ, които се даватъ на бѣжанцитѣ, ще се иматъ предъ видъ следнитѣ общи правила:

Земитѣ се раздѣлятъ на четире категории:

а) лозя, хмелища, гюлища, овощни и черничеви градини и зеленчукови градини подъ вода;

б) ниви и ливади;

в) части отъ общински мери, предназначени за обработване;

г) изключени отъ обекта на горското стопанство части отъ държавни и общински гори.

Земитѣ въ всѣка една отъ тия категории се раздѣлятъ на групи въ зависимость отъ плодородието и качеството на земята и пазарнитѣ цени на земитѣ въ дадена околность.

Земитѣ, които сѫ станали годни за земледѣлие чрезъ изкуствено изсушване на блата, ще се оценятъ въ зависимость отъ съответнитѣ разходи по извършване на тия работи, като се държи смѣтка за ценитѣ на земитѣ, на-

мирящи се въ съседство съ тѣхъ, както и за обстоятелството, че тия земи не ще могатъ да дадатъ изведнажъ нормална реколта.

Оценкитѣ, направени отъ околийскитѣ и общински комисии за настаняване бѣжанцитѣ, ще бѫдатъ предадени отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ за преглеждане отъ една комисия, назначена отъ Министъръ-председателя и съставена отъ единъ членъ на Върховния касационенъ сѫдъ, председатель, и членове: единъ представитель на Министерството на земледѣлието, единъ представитель на Земледѣлската банка и двама представители на бѣжанцитѣ, избрани отъ представителитѣ на бѣжанцитѣ въ околийскитѣ комисии. Ценитѣ установени отъ тая комисия, сѫ окончателни и не могатъ да бѫдатъ обжалвани ни по административенъ, ни по сѫдебенъ редъ.

Б. Стойностьта на жилищата и другитѣ постройки ще бѫде опредѣлена отъ Главната дирекция за настаняване бѣжаництѣ възъ основа на разноскитѣ за постройката и цената на дворното мѣсто.

В. Стойностьта на земледѣлскитѣ материали ще бѫде опредѣлена отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ възъ основа на покупателната цена, увеличена, споредъ случая, съ допълнителнитѣ разноски.

Рекламациитѣ, които биха постѫпили отъ страна на заинтересованитѣ въ връзка съ стойностьта на жилищата и земледѣлскитѣ и др. материали, се разглеждатъ и разрешаватъ окончателно отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ, въ съгласие съ Комисаря на Обществото на народитѣ.

Чл. 50. Щомъ бѣжанцитѣ получатъ право на собственость върху земитѣ, които имъ сѫ дадени, ще се задължатъ чрезъ договоръ да възвърнатъ на държавата стойностьта имъ, опредѣлена съгласно чл. 49 отъ настоящия законъ. Правата на държавата ще бѫдатъ гарантирани чрезъ договорна ипотека върху тия земи.

Срока на погашението ще бѫде опредѣленъ допълнително. Той не може да бѫде по-дългъ отъ срока за погасяване заема.

Бѣжанцитѣ, които, срещу оставенитѣ въ Гърция тѣхни имоти, получаватъ облигации отъ българската държава, сѫ длъжни да заплатятъ съ тия облигации стойностьта на земитѣ, които получаватъ отъ българската държава.

Бѣжанцитѣ отъ Източна Тракия изплащатъ 50% отъ стойностьта на земитѣ, които получаватъ по настоящия законъ.

Чл. 51. Съ придобиването правото на собственость върху жилищата, построени за тѣхъ, бѣжанцитѣ ще се задължатъ съ договоръ да заплатятъ на държавата стойностьта имъ, опредѣлена съгласно чл. 49 отъ настоящия

законъ. Правата на държавата ще бѫдатъ гарантирани чрезъ договорна ипотека върху тия кѫщи.

Срока на погашението е 15 години.

Чл. 52. При получаването на семената добитъка и земледѣлскитѣ и др. материали, бѣжанцитѣ ще се задължатъ съ договоръ за залогъ, на полученитѣ движимости или произведенията отъ тѣхъ, да възвърнатъ на държавата стойностьта на тия материали, опредѣлена съгласно чл. 49 отъ настоящия законъ.

Изплащането на семената ще стане на единъ пѫть.

Изплащането стойностьта на добитъка и сѣчивата ще стане въ срокъ отъ 5 години. Постановленията на закона за Българската земледѣлска банка, относящи се до залозитѣ на движими вещи, въ своята цѣлость, се прилагатъ и къмъ договоритѣ, за които е речь въ тоя членъ.

Чл. 53. Жилищнитѣ и други постройки, добитъка и сѣчивата ще се застраховатъ задължително за смѣтка на бѣжанцитѣ и въ тѣхна полза за единъ периодъ поне равенъ на срока за погашението на респективнитѣ стойности. Условията, при които ще се извършатъ тия застраховки, ще бѫдатъ опредѣлени допълнително отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, въ съгласие съ Комисаря на Обществото на народитѣ.

Чл. 54. Къмъ стойностьта на земитѣ, жилищата, семената, добитъка и земледѣлскитѣ и др. сѣчива ще се прибавятъ, въ тяжесть на бѣжанцитѣ, и лихви, платими по начинъ, който ще се опредѣли въ договоритѣ. Процента на лихвата за бѣжанцитѣ ще бѫде равенъ на заема, увеличенъ съ 1%, предназначенъ за образуване на единъ фондъ за съмнителни вземания, и $^1/_2$% за възнаграждение на Земледѣлската банка.

Чл. 55. Плащането на лихвитѣ започва следъ изтичането на две години отъ деня на подписването на всѣки договоръ. Изплащането на дължимитѣ суми става по следния начинъ: стойностьта на семената се изплаща презъ третата година; стойностьта на добитъка и сѣчивата презъ четвъртата, петата, шестата, седмата и осмата години, а стойностьта на земитѣ, жилищата и другитѣ постройки — начиная отъ деветата година, считани отъ деня на подписването съответния договоръ.

Бѣжанцитѣ, които не сѫ получили добитъкъ и сѣчива започватъ изплащането стойностьта на земитѣ, кѫщитѣ и другитѣ постройки отъ четвъртата година, считано отъ деня на подписването съответнитѣ договори.

Въ продължение на две години отъ датата на първия договоръ, подписанъ между държавата и бѣжанцитѣ, по силата на настоящия законъ, бѣжанцитѣ, които сѫ се възползували отъ заема, се освобождаватъ окончателно отъ плащане всички държавни такси и данъци. Следъ изти-

чането на тия две години, поземелния данъкъ, събиранъ отъ бѣжанцитѣ, ще се внася въ фонда за оземляване на бѣжанцитѣ, съгласно т. а) отъ чл. 57, за погашение стойностьта на земитѣ, до тѣхното окончателно изплащане.

Чл. 56. Всички актове, извръшени по силата на настоящия законъ за настаняване бѣжанцитѣ, се освобождаватъ отъ гербовъ налогъ, както и отъ други такси: ипотечни и по прехвърлянето.

Чл. 57. Сумитѣ, плащани на държавата отъ бѣжанцитѣ, като лихви, ще се внасятъ въ Българската народна банка по смѣтката: „Заложени доходи по заема", открита по силата на постановлението на Министерския съветъ отъ 7 октомврий 1926 г. подъ № 79.

Сумитѣ, плащани на държавата отъ бѣжанцитѣ, като погашение на капитала, ще се внасятъ:

а) сумитѣ срещу стойнотьта на земитѣ — въ Българската народна банка по смѣтката „Фондъ за оземляване бѣжанцитѣ";

б) сумитѣ срещу стойностьта на постройкитѣ и другитѣ доставки — въ смѣтката, отворена въ Българската народна банка подъ название: „Погашение на разходитѣ по заема".

Предназначението на тия две смѣтки ще се опредѣли въ последствие.

„Фонда за съмнителни вземания" ще бъде също открытъ при Българската народна банка, като въ него ще се внасятъ всички суми, плащани по тоя фондъ отъ бѣжанцитѣ.

Чл. 58. Българската земледѣлска банка представлява и подписва отъ името и за смѣтка на Държавата въ всички договори и ипотеки, които са сключени съ бѣжанцитѣ. Тя се натоварва съ тѣхното администриране и съ получаването на дължимитѣ суми.

Всички земания на държавата, за които се говори въ настоящия законъ, носятъ установената лихва безъ протесть и се изпълняватъ по реда, предвиденъ въ чл. 16 на закона за Българската земледѣлска банка.

Събранитѣ отъ нея суми тя внася въ Българската народна банка по различнитѣ смѣтки, указани въ предидущия членъ.

Чл. 59. Въ случай, че държавата реализира ипотекитѣ, установени въ нейна полза, полученитѣ суми ще се внасятъ въ Българската народна банка, споредъ случая, въ една отъ дветѣ смѣтки, предвидени въ чл. 57, буква **а** и **б**.

Чл. 60. Прехвърлянето правото на собственость върху земитѣ, постройкитѣ и другитѣ предмети преди изплащането на стойностьта имъ отъ бѣжанцитѣ може да става само съ съгласието на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, а следъ нейното закриване — съ съгласието на Дирекцията на държавнитѣ дългове.

Чл. 61. Въ случай, че бѣжанеца не изпълни договорнитѣ си задължения спрямо държавата, освенъ реализирането на ипотеката отъ държавата, той може да бѫде подвърганатъ на наказанията, предвидени въ настоящия законъ.

Чл. 62. Въ договоритѣ, които ще се сключватъ съ бѣжанцитѣ, трѣбва да се уговори възможностьта за последнитѣ, да се освободятъ отъ задълженията си, преди изтичането на уговоренитѣ срокове.

Чл. 63. Привилегиитѣ, които държавата има по силата на чл. чл. 20, 21 и 22 отъ закона за привилегиитѣ и ипотекитѣ, нѣма да се прилагатъ върху ипотекитѣ, предвидени въ настоящия законъ.

Чл. 64. Бѣжанцитѣ, които се подпомагатъ отъ срѣдствата на заема и които сѫ получили, преди влизането въ сила на настоящия законъ, земи, жилища, добитъкъ или други земледѣлски материали, както и заеми въ натура по нареждане отъ Главната дирекция на трудовитѣ земледѣлски стопанства, се освобождаватъ отъ плащане на наеми, лихви и погашение на капитала по тия снабдявания, доставки или заеми въ продължение на две години отъ влизането на настоящия законъ въ сила.

Чл. 65. Частнитѣ земи, въ които временно или постоянно сѫ настанени бѣжанци, ставатъ държавни отъ влизането въ сила на настоящия законъ и се включватъ въ 132.000 хектари земи, предназначени за оземляване бѣжанцитѣ. Държавата откупува тѣзи земи по действителнитѣ пазарни цени по закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна и обществена полза. Комисиитѣ по този законъ се конституиратъ веднага следъ влизането въ сила на настоящия законъ.

Наеми и обезщетения отъ бѣжанцитѣ и данъци отъ собственицитѣ на тия земи за минало време не се плащатъ. Изплатенитѣ такива не се възвръщатъ.

Бѣжанцитѣ, които заематъ тия имоти, се настаняватъ окончателно тамъ по разпоредбитѣ на настоящия законъ.

Глава V

Отчетность.

Чл. 66. Въ подробнитѣ планове за отдѣлнитѣ работи, които се предприематъ за настаняване на бѣжанцитѣ съ срѣдствата на заема, Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ трѣбва да укаже и документитѣ, които ще се считатъ достатъчни за оправдаването на извършенитѣ разходи.

Вида и формата на тия документи се опредѣлятъ въ зависимость отъ вида на работитѣ, които има да се извършватъ, начина по който се доставятъ и разпредѣлятъ материялитѣ и пр.

Така опредѣленъ, начина за отчитането на всѣки единъ разходъ отъ аванса, трѣбва да бѫде одобренъ отъ Комисаря на Обществото на народитѣ.

Закона за бюджета, отчетностьта и предприятията не се прилага, относно разходитѣ, които се извършватъ отъ заема за настаняване бѣжанцитѣ.

Чл. 67. Провѣрката, относно редовностьта на представенитѣ документи за разходитѣ по заема, се извършва въ счетоводството на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ. Главниятъ директоръ за настаняване бѣжанцитѣ има право да произвежда лично или чрезъ свои органи провѣрки, относно съответствието между представенитѣ документи и действително извършенитѣ работи и доставки, като при това всички държавни органи сѫ длъжни да му указватъ най-широко съдействие.

Това право принадлежи сѫщо така и на Министъръ-председателя, както и на Комисаря на Обществото на народитѣ.

Чл. 68. Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ представлява всѣки три месеца въ Министерството на финансите — Дирекцията на държавнитѣ дългове, отчетъ за изразходванитѣ суми отъ заема, съ означение на извършенитѣ работи и доставени материали.

При окончателното настаняване на бѣжанскитѣ семейства и при окончателното привършване на работитѣ отъ общъ характеръ, Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ представлява на Министъръ-председателя подробенъ отчетъ, заедно съ всички документи по извършенитѣ разходи. Следъ преглеждането на отчета и документитѣ, Министъръ-председателя прави докладъ въ Министнрския съветъ, за одобрение дейностьта на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ и за освобождаване отъ отговорность Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ.

Чл. 69. Въ счетоводството въ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ се водятъ следнитѣ видове отчетности: а) за бюджета; б) за земитѣ; в) за бѣжанцитѣ; г) за разходитѣ по заема и д) за извършенитѣ работи.

Чл. 70. Българската земледѣлска банка представлява на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ и Комисаря на Обществото на народитѣ всѣкимесечни сведения за операциитѣ, които ѝ сѫ повѣрени, съгласно настоящия законъ.

Чл. 71. Подробноститѣ по функционирането на службата по счетоводството на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, съ означение на счетоводнитѣ периодични изложения, се опредѣлятъ въ единъ правилникъ, изработенъ отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ въ съгласие съ Комисаря на Обществото на народитѣ, одобренъ отъ Министерския съветъ. Тоя правилникъ трѣбва да предвижда, между другото, и назначението на една комисия, която ще бѫде натоварена да преглежда периодично смѣт-

китѣ, държани отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанци и Земледѣлската банка. Комисаря на Обществото на народитѣ може да посочва на тая комисия ония пунктове, които изискватъ по-сѫществена контрола. Той или неговъ представитель ще присѫтствуватъ на работитѣ на тая комисия. Резултата отъ работата на тая комисия се публикува въ „Държавенъ вестникъ"

Глава VI.

Наказателни разпореждания.

Чл. 72. Длъжностни лица, натоварени съ прилагането на настоящия законъ, се наказватъ за престѫпления по служба, споредъ разпорежданията на общия наказателенъ законъ.

Чл. 73. Всички длъжностни лица на държавна, окрѫжна и общинска служба, виновни въ небрежность, бавность или бездействие при изпълнението нареждданията на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, се наказватъ съ заповѣдь отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ съ глоба до 3000 л., независимо отъ съответното дисциплинарно наказание.

Чл. 74. Който умишлено не изпълни законнитѣ решения, нареждания и заповѣди на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, околийскитѣ или общински комисии за настаняване бѣжанцитѣ, се наказва съ заповѣди на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, съ глоба до 2000 л.

Чл. 75. Който по немарливость не изпълни въ опредѣленъ срокъ законнитѣ решения, нареждания или заповѣди на Главната дирекция за настаняване на бѣжанцитѣ, околийскитѣ или общински комисии за настаняване бѣжанцитѣ, наказва се съ зопвѣдь отъ Главния директоръ за настаняване бѣжаництѣ съ глоба до 1.000 л., следъ което му се дава новъ срокъ за изпълнение. Ако не последва изпълнение и въ новия срокъ, виновния се наказва отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ съ наказнията, предвидени въ чл. 74.

Чл. 76. Всички лица, които доброволно или по силата на служебното си положение, сѫ били натоварени съ извършване на доставки, или съ изпълнение на други порѫчки, за недобросъвестно или неточно изпълнение на възложенитѣ имъ работи, се наказватъ съ заповѣдь отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ съ глоба до 5000 л., независимо отъ материалната имъ отговорность.

Чл. 77. Бѣжанецъ, който, следъ като е поелъ задължения по силата на настоящия законъ, не изпълни тия задължения и на когото злата воля е очевидна, независимо отъ реализирането на ипотекитѣ, уговорени върху неговитѣ имоти въ полза на държавата, се наказва съ заповѣдь отъ

Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ, а следъ закриване на Дирекцията за настаняване бѣжанцитѣ — отъ Министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, съ глоба до 2000 л. Освенъ това, такъвъ бѣжанецъ губи правото на по-нататъшното използуване отъ облагитѣ на настоящия законъ.

Чл. 78. Който съ сила или заплашвания затруднява изпълнението на законнитѣ решения, заповѣди и нареждания на Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ и нейнитѣ органи, се наказва отъ Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ съ глоба до 10.000 л.

Чл. 79. Българската земледѣлска банка ще бѫде държана парично отговорна за всички нередовности, констатирани въ смѣткитѣ, които тя е натоварена да води по силата на настоящия законъ, а сѫщо и за всички злоупотрѣбления, извършени отъ нейни органи при покупката и доставката на матеиралитѣ, независимо отъ сѫдебнитѣ преследвания.

Чл. 80. Заповѣдитѣ на Главния директоръ за настаняване бѣжанцитѣ, съ които се налагатъ наказнията, предвидени въ чл. чл. 73, 74, 75, 76, 77 и 78 се обтѫжватъ по реда, посоченъ въ глава V отъ закона за углавното сѫдопроизводство.

Глава VII.

Преходни разпореждания.

Чл. 81. Подробноститѣ по прилагането и изпълнението на настоящия законъ се уреждатъ съ правилници, които ще се изработятъ отъ Главната дирекция за настаняване бѣжанцитѣ, въ съгласие въ Комисаря на Обществото на народитѣ и утвърденъ съ Царски указъ.

Чл. 82. Отмѣнява се, съ влизането въ действие на настоящия законъ, закона за заселване на бѣжанцитѣ и обезпечаване поминъка имъ отъ 21 декемврий 1920 г., заедно съ законитѣ за измѣнение и допълнение на тоя законъ отъ 29 мартъ 1921 г., 30 ноемврий 1922 г. 26 юлий 1924 г., а сѫщо и правилника за прилагането на тоя законъ отъ 7 мартъ 1921 г.

Отмѣнеието засѣга само бѣжанцитѣ, които се настаняватъ по настоящия законъ.

Чл. 83. Въ закона за Трудовитѣ земледѣлски стопанства отъ 1 августъ 1924 г. да се направятъ следнитѣ измѣнения:

1) да се заличи думата „бѣжанци“ въ п. **а** на чл. 1, въ п. 6 на чл. 47, въ ал. първа на чл. 49, въ чл. 55;

2) да се отмѣнятъ п. **а** отъ чл. 49 и ал. втора отъ чл. 52.

Извлѣчение

отъ закона за измѣнение и допълнение на нѣкои отъ такситѣ и бериитѣ, както и за нови такива, събирани въ приходъ на държавното съкровище, съгласно съ законитѣ по разнитѣ ведомства (обнародванъ въ бр. 93 на „Д. В.“ отъ 28. VII. 1924 г.).

По Министерството на вжтрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 5. За всѣка завѣрка, извършвана отъ Министерството на вжтрешнитѣ работи, на подписа на столичния кметъ върху всички документи, нуждни за представяне въ странство отъ частни лица при каквито и да било случаи, съ изключение подобна завѣрка на свидетелства, удостовѣрения и пр. издадени на учащитѣ се по 75 л.

Чл. 6. (Доп. З. „Д. В. бр. 6 отъ 8. IV. 1925 г.[1]) За всѣка завѣрка на подписи на селски и градски кметове, извършвана отъ окржжнитѣ и околийскитѣ управления и за завѣрка на подписи на окржжнитѣ управители, околийскитѣ началници и директора на народното здраве, извършвана отъ Министерството на вжтрешнитѣ работи върху всички документи, нуждни за представяне въ странство отъ частни лица при каквито и да било случаи, съ изключение подобна завѣрка за свидетелства, удостовѣрения и пр. издадени на учащитѣ се и изселващитѣ се гърци отъ България, съгласно сключената конвенция между България и Гърция по 40 л.

Забележка. Такситѣ по чл. чл. 5 и 6 се събиратъ срещу редовни кочанни квитанции, издадени отъ надлежнитѣ служби и длъжностни лица, на които е възложено приготвляването завѣрката и сжщитѣ ги внасятъ ежемесечно съ вносни листове въ Българската народна банка въ приходъ на държавното съкровище.

[1]) Допълнението се състои въ думитѣ: „и изселващитѣ се гърци отъ България, съгласно сключената конвенция между България и Гърция“.

Законъ

за административното дѣление територията на държавата.

Приетъ презъ първата извънредна сесия на XI-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 236 отъ 16 май 1901 г. и обнародванъ въ брой 104 на „Държавенъ вестникъ" отъ 17 май с. г.

Чл. 1. Царство България административно се дѣли на окрѫзи, околии и общини (чл. 3 отъ конституцията).

Чл. 2. Окрѫзи въ България има 12. [1])

Окрѫзитѣ се именуватъ по имената на гродветѣ, които имъ служатъ за седалища.

Седалищата на окрѫзитѣ сѫ: Бургазъ, Варна, Видинъ, Вратца, Кюстендилъ, Пловдивъ, Плѣвенъ, Русе, София, Стара-Загора, Търново и Шуменъ.[2])

Чл. 3. Окрѫзитѣ се дѣлятъ на околии.

Числото на околиитѣ е 71.[3])

Околиитѣ се именуватъ по имената на гродоветѣ или селата, които имъ служатъ за седалища.

Чл. 4. Бургазкиятъ окрѫгъ състои отъ досегашнитѣ Бургазки и Сливенски окрѫзи, безъ нѣколко села отъ досегашната Каваклийска околия, и се раздѣлятъ на 8 [4]) околии: Айтоска, Анхиалска околия; и се раздѣлятъ на 8 [4]) околии: Къзълагашка [5]), Сливенска и Ямболска.

Чл. 5. Варненскиятъ окрѫгъ състои отъ досегашния Варненски окрѫгъ, отъ Куртбунарска околия и нѣколко села

---

[1]) Съ решението на XIX-то Обикновено народно събрание за одобрение III-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му на 22 февруарий 1920 г., протоколъ № 37, и съ закона, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ", брой 223 отъ 3 януарий 1923 г., окрѫзитѣ сѫ увеличени на 16. Вижъ стр. 196 и 198.

[2]) На новообразуванитѣ окрѫзи седалищата сѫ: Мъстанли, Пашмакли, Петричъ и Хасково.

[3]) Съ разни последующи закони сѫ увеличени на 91.

[4]) Увеличени сѫ съ още 4: Бургазка градска, Василиковска, Карабунарска и Малко-Търновска. Първата и последнята сѫ времено присъединени съ заповѣдь № 394 отъ 24 септемврий 1913 г. по Министерството на вѫтрешнитѣ работи и народното здраве.

[5]) Сега Елховска.

отъ досегашната Новопазарска околия и се раздѣля на 6[1]) околии: Балчишка, Варненска градска, Варненска селска, Добришка, Куртбунарска и Провадийска.

Чл. 6. Вдинскиятъ окрѫгъ състои отъ досегашния Видински окрѫгъ и се раздѣля на 4 околии: Бѣлоградчишка, Видинска, Кулска и Ломска.

Чл. 7. Вратчанскиятъ окрѫгъ състои отъ досегашния Вратчански окрѫгъ и се раздѣля на 5 околии: Берковска, Бѣлослатинска, Вратчанска, Орѣховска и Фердинандска.

Чл. 8. Кюстендилскиятъ окрѫгъ състои отъ досегашния Кюстендилския окрѫгъ и часть отъ досегашната Брѣзнишка околия и се раздѣля на 3 околии: Дупнишка, Кюстендилска и Радомирска.

Чл. 9. Пловдивскиятъ окрѫгъ състои отъ досегашния Пловдивски окрѫгъ и нѣколко села отъ досегашната Ихтиманска околия и се раздѣля на 7 околии: Карловска, Пазарджишка, Панагюрска, Пещерска, Пловдивска градска, Пловдивска селска и Станимашка.

Чл. 10. Плѣвенскиятъ окрѫгъ състои отъ досегашнитѣ окрѫзи Ловешки и Плѣвенски и се раздѣля на 6 околии: Ловешка, Луковитска, Никополска, Плѣвенска, Тетевенска и Троянска.

Чл. 11. Русенскиятъ окрѫгъ състои отъ досегашнитѣ окрѫзи Разградски, безъ Поповска околия, Русенски и Силистренски, безъ Куртбунарската околия, и се раздѣля на 6 околии: Бѣленска, Разградска, Русенска градска, Русенска селска, Силистренска и Тутраканска.[2])

Чл. 12. Софийскиятъ окрѫгъ състои отъ досегашния Софийски окрѫгъ, безъ нѣколко села отъ досегашната Ихтиманска околия, и се раздѣля на 7[3]) околии: Орханийска, Пирдопска, Самоковска, Софийска градска, Софийска селска, Трънска и Царибродска.

Чл. 13. Старозагорскиятъ окрѫгъ състои отъ досегашнитѣ Старозагорски и Хасковски окрѫзи и нѣколко села отъ досегашната Каваклийска околия и се раздѣля на

---

[1]) Варненски окрѫгъ сега се състои отъ три околии: Варненска градска, Варненска селска и Провадийска.

По мирния договоръ Балчишка, Добришка и Куртбунарска околии останаха къмъ Ромѫния.

[2]) По мирния договоръ Силистренска и Тутраканска околия останаха къмъ Ромѫния.

Съ закона за въвеждане измѣнение въ административното дѣление, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ", брой 98 отъ 31 юлий 1925 г. се разкриха следнитѣ нови околии: Балбунарска и Кеменларска.

[3]) Увеличени сѫ съ още три: Брезнишка, Ихтиманска и Новоселска.

7[1]) околии: Борисовградска, Казанлъшка, Новозагорска, Старозагорска, Харманлийска, Хасковска и Чирпанска.

Чл. 14. Търновскиятъ окрѫгъ състои отъ досегашнитѣ окрѫзи Севлиевски и Търновски, безъ нѣколко села отъ досегашната Кесаревска околия, и се раздѣля на 7 околии: Габровска, Горноорѣховска, Дрѣновска, Еленска, Свищовска, Севлиевска и Търновска.

Чл. 15. Шумнскиятъ окрѫгъ състои отъ досегашния Шуменски окрѫгъ, отъ Поповската околия и отъ нѣколко села отъ досегашната Кесаревска околия и се раздѣля на 5[2]) околии: Ескиджумайска, Османпазарска, Поповска, Прѣславска и Шуменска.

Чл. 16. (Отм. съ законъ за държавнитѣ служители, обнародванъ „Д. В.", брой 243 отъ 28 януарий 1922 г. и таблицитѣ за заплатитѣ на държавнитѣ служители[3]).

Чл. 17. (Отм. съ законъ за държавнитѣ служители, обнародванъ „Д. В.", брой 243 отъ 28 януарий 1922 г. и таблицитѣ за държавнитѣ служители.[4])

Чл. 18. Границитѣ на околиитѣ не могатъ да раздѣлятъ землищата на селата.

Отцепване населенитѣ мѣста отъ една околия и присъединение къмъ друга, закриване и откриване окрѫзи и околии, както и премѣстване тѣхнитѣ седалища, става само съ законъ.

Чл. 19. Закрититѣ, споредъ настоящия законъ, досегашни околии: Аккадънларска, Балбунарска, Босилеградска, Брѣзнишка, Брѣзовска, Искрешка, Ихтиманска, Кавак-

---

[1]) Сега се състои отъ 4 околий: Казанлъшка, Новозагорска, Старозагорска и Чирпанска, понеже се отдѣли Хасковски окрѫгъ, имащъ 5 околии: Борисовградска, Свиленградска, Харманлийска, Хасковска градска и Хасковска селска.

[2]) Увеличени сѫ съ още една: Новопазарска.

[3]) **Старъ чл. 16.** Окрѫзитѣ се дѣлятъ на два разрѣда. Отъ първия разрѣдъ сѫ окрѫзитѣ: Бургазки, Варненски, Пловдивски, Русенски, Софийски и Търновски, а отъ втори — окрѫзитѣ: Врачански, Видински, Кюстендилски, Плѣвенски, Старозагорски и Шуменски.

[4]) **Старъ чл. 17.** Околиитѣ се дѣлятъ на три разрѣда. Отъ първия разрѣдъ сѫ околиитѣ: Варненска градска, Пазарджишка, Пловдивска градска, Разградска, Русенска градска, Свищовска, Силистренска, Сливенска, Софийска градска, Старозагорска, Търновска и Хасковска; отъ втори разрѣдъ сѫ околиитѣ: Бургазка, Варненска селска, Балчишка, Видинска, Врачанска, Горноорѣховска, Добришка, Дупнишка, Казанлъшка, Карловска, Кюстендилска, Ловешка, Ломска, Орѣховска, Пловдивска селска, Плѣвенска, Провадийска, Русенска селска, Самоковска, Севлиевска, Софийска селска, Станимашка, Чирпанска, Шуменска и Ямболска; отъ трети разрѣдъ сѫ околиитѣ: Айтоска, Анхиалска, Берковска, Борисовградска, Бѣленска, Бѣлоградчишка, Бѣлослатинска, Габровска, Дрѣновска, Еленска, Ескиджумайска, Карнобатска, Кетленска, Кулска, Куртбунарска, Къзълагашка, Луковитска, Никополска, Новозагорска, Пирдопска, Орханийска, Османпазарска, Панагюрска, Пещерска, Поповска, Прѣславска, Радомирска, Тетевенска, Троянска, Трънска, Тутраканска, Фердинандска, Царибродска и Харманлийска.

лийска, Кеманларска, Кесаревска, Новопазарска, Новоселска, Рупчовска и Сейменска се присъединяватъ къмъ съседнитѣ така: Аккадънларската къмъ Куртбунарската и Силистренската; Балбунарската къмъ Русенската и Тутраканската; Босилеградската къмъ Кюстендилската и Радомирската; Брѣзнишката къмъ Трънската, Софийската, Радомирската и Царибродската; Брѣзовската къмъ Чрипанската, Карловската и Пловдивската; Искрешката къмъ Софийската и Царибродската; Ихтиманската къмъ Самоковската, Пазарджишката и Панагюрската; Каваклийската къмъ Къзълагашката, Харманлийската и Ямболската; Кеманларската къмъ Разградската; Кесаревската къмъ Горноорѣховската, Османпазарската, Поповската и Еленската; Новопазарската къмъ Шуменската и Провадийската; Новоселската къмъ Софийската и Пирдопската; Рупчоската къмъ Станимашката; Сейменската къмъ Старозагорската, Харманлийската, Чирпанската и Новозагорската [1]).

Чл. 20. Настоящиятъ законъ влиза въ сила отъ 1 юний т. г. До това време министърътъ на вътрешнитѣ работи, следъ като вземе мнението и желанието на заинтересуванитѣ села и градове, ще разпредѣли селата и градоветѣ на закрититѣ околии между съседнитѣ, съгласно предходния членъ. Така сѫщо той може да отдѣли отъ едни околии и присъедини къмъ други селата, чието положение спрѣмо окрѫжнитѣ и околийскитѣ центрове се промѣнява съ новото административно дѣление. Това разпредѣление ще бѫде утвърдено съ царски указъ и ще се внесе въ най-близката сесия на Народното събрание за одобрение.

Чл. 21. Законътъ за административното дѣление територията на царството отъ 28 юлий 1882 г., както и всички закони и други наредби, които противоречатъ на настоящия законъ, се отмѣняватъ.

---

[1]) Съ законъ за въвеждане измѣнения на административното дѣление територията на Царството, обнародванъ въ „Дѣржавенъ вестникъ", брой 98 отъ 31 юлий 1925 год., се възобновяватъ отъ горнитѣ закрити околии следнитѣ: Балбунарска, Брѣзнишка, Ихтиманска, Кеманларска, Новопазарска и Новоселска.

Законъ

за разпредѣление населенитѣ мѣста отъ закрититѣ околии и за прехвърляне села отъ едни околии въ други.

Приетъ презъ първата редовна сесия на XI-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ отъ 28 ноемврий 1901 г., подъ № 437 и обнародванъ въ „Държ. вестникъ", брой 268 отъ 8 декемврий с. г.

Чл. 1. Селата отъ закритата Аккадънларска околия се разпредѣлятъ така: къмъ Силистренската околия: Аккадънларъ, Анасчикъ, Дуракларъ, Караларъ, Кара-ямурларъ, Суютчукъ, Балабанларъ, Балтаджи-ени-кьой, Голебина-атмаджа, Догруларъ, Кара-Вели-кьой, Кара-есе-кьой, Айдогду, Базиргянъ, Босна, Папукчиларъ, Саарларъ, Хасъ-кьой, Авдулларъ, Айватъ-кьой, Дамъ-ада, Дере-махле, Докчеларъ, Емирлеръ, Камерлеръ, Керимлеръ, Куфалчаларъ, Къзълъ-бурунъ, Суванлъкъ-ени-махле, Чиллеръ, Юклий, Кара-кочъ, Орманъ-кьой, Сунгурларъ, Омурджа, Рахманъ-ашикларъ, Ферхатларъ, Байлеръ-кьой, Бахаръ-кьой, Кечилеръ-махле, Су-куюджукъ, Сънъръ-ени-махле, Токмакъ-кьой и Царь-Асенъ; къмъ Куртбунарската: Дурутларъ, Ибрямъ-махле, Махмузлий, Сеидъ-Али-факѫ, Усулъ-кьой, Хасанъ-факѫ, Чийрекчий, Даулджиларъ, Салтъкларъ, Силистра-бохчаларъ, Чобанъ-Насуфъ, Шарвий, Шумну-бохчаларъ и Юсуфханларъ; къмъ Тутраканската: Кемалъ-кьой, Пътраклий и Татаръ-атмаджа.

Чл. 2. Селата отъ закритата Балбунарска околия се разпредѣлятъ така: къмъ Русенската селска околия: Балбунаръ, Балбунаръ-ендже, Дрѣново, Кушла-кьой, Мусатчиларъ, Бей-аланъ, Вѣтово, Глоджово, Голѣмо-Враново, Карачъ, Орманъ-бешевли, Сертъ-аланъ-кълъчъ, Сертъ-аланъ-хасъ, Юруклеръ, Тетово, Малко-Враново, Черешово, Кошарна, Стефанъ-Стамболово, Хотанца, Юдѣлникъ, Бунаръ-бешевли и Юперъ; къмъ Тутраканската: Джеферлеръ, Джеферово, Кованджиларъ, Кара-Мехметлеръ, Касчиларъ, Месимъ-махле, Настрадънъ и Хаджи-факларъ.

Чл. 3. Селата отъ Босилеградска околия изцѣло се присъединяватъ къмъ Кюстендилската околия.

Чл. 4. Населенитѣ мѣста отъ закритата Брѣзнишка околия се разпредѣлятъ така: къмъ Трънска околия:

гр. Брѣзникъ и с. с. Арзанъ, Бабица, Гозъ, Брусникъ, Завала, Красава, Пищане, Повали-ръжъ, Горни-Романци (съ махалата Озрановци), Долни-Романци, Ярославци, Билинци, Видрица, Гърло, Изворъ, Конска, Муртинци, Ребро, Рѣжанци, Садовикъ, Банишоръ, Бѣгуновци, Гигинци, Кошарево, Ръжавецъ и Станьовци; къмъ Царибродската: с. с. Бахалинъ, Габеръ, Драготинци, Камбелевци, Табанъ, Цацуровци, Чорулъ, Чукувезеръ, Ялботина, Ярловци, Владиславци, Грълска-падина, Круша, Манафъ-чифликъ, Недѣлище, Несла, Ново-село и Чеканецъ; къмъ Радомирската: с. с. Ноевци, Габровъ-долъ, Чепино, Беренде, Мѣщица, Расникъ, Витановци, Вискяръ, Зидарци, Велковци, Сопица и Слаковци; къмъ Софийската селска: с. с. Златуша, Росоманъ, Мала-Раковица, Кърнулъ, Радуй, Гургулятъ, Братушково, Ракита и Радуловци.

Чл. 5. Селата отъ закритата Брѣзовска околия се разпредѣляватъ така: къмъ Пловдивската селска околия: Автоево, Бабекъ, Балтаджий, Бей-кьой, Брѣзово, Кирекчий, Комарларе, Гиренъ, Дуванджа, Кадършикъ, Калъчлий, Коруджиларе, Маноле, Манолско-Конаре, Муртатлий, Реизъ-Кьой, Рахманлий, Ръжево-Конаре, Ръжево, Салалий, Сарджедемирджий, Алифаково, Стрѣма, Суютчукъ, Тюркменъ, Хамзаларе, Чакъре и Чоба; къмъ Чирпанската: Мисилимъ, Садъклий, Чехларе, Асѫкърово, Кюселий, Балджиларе, Колачово, Сейменъ, Махмутларе, Сакарлий и Скобелево; къмъ Карловската: Аджаръ.

Чл. 6. Селата отъ закритата Искрешка околия се разпредѣлятъ така: къмъ Софийската селска околия: Батулия, Буковецъ, Луково, Оградище, Бовъ, Брѣзе, Загъжене, Бучино-дервентъ, Дрѣново, Завидовци, Мънастирище, Цръклевци, Бракьовци, Гинци, Василевци, Поноръ, Градецъ, Дръмша, Царичина, Заселе, Зимевица, Добърчинъ, Искрецъ, Меча-поляна, Лакатникъ, Огоя, Брѣзовъ-долъ, Осеновлакъ, Лѣсковъ-долъ, Редина, Желенъ, Свидня, Своге, Церово, Реброво, Церецелъ и Чибаовци; къмъ Царибродската: Годечъ, Лопушня, Шума, Голѣмо-Малово, Мало-Малово и Раяновци; къмъ Вратчанската: Заноге.

Чл. 7. Населенитѣ мѣста отъ закритата Ихтиманска околия се разпредѣлятъ така: къмъ Самоковската околия: гр. Ихтиманъ, с. с. Бѣлица, Горна-Василица, Долна-Василица, Живково, Калиларъ, Караларъ, Костенецъ, Очуша, Стамболово, Таджиларъ, Хаджи-Амза, Чашмадиново и махалата Кованлъка; къмъ Пазарджишката: с. с. Габровица, Голакъ, Сестримо, Славовица, Съртъ-харманъ и Дерехарманъ.

Чл. 8. Населенитѣ мѣста отъ закритата Каваклийска околия се разпредѣлятъ така: къмъ Къзълагашката околия: гр. Каваклий, с. с. Вакъвъ, Голѣмъ-мънастиръ, Дрѣново, Куршумлий, Дуганово, Ессе-беглий, Козлуджа, Константи-

ново, Малъкъ-мънастиръ, Чикурово, Крумово, Ново-село, Синаплий, Соуджакъ, Хасанъ-беглий и Шахлий и махалата Драма; къмъ Ямболската: с. с. Карапча, Коюнъ-бунаръ, Гюбелъ-курфалий, Баллѫ-бунаръ, Гюбелъ Калфа-кьой, Талашманлий, Каяджикъ и Свобода; къмъ Харманлийската: с. с. Минечево, Главанъ, Паша-махле, Крушово и Гердеме; къмъ Новозагорската: селата Каялѫ-дере, Явузъ-дере, Шевкуларе, Дилджилери, Битлиджа, Маца, Мая-курфалий и Пазарджикъ.

Чл. 9. Селата отъ закритата Кеманларска околия се разпредѣлятъ така: къмъ Разградската околия: Атъ, Ени-Балабанларъ,Ески-Балабанларъ, Къдъръ, Ова-шерманъ, Салладънъ, Голѣма-ада, Махзаръ-паша-теке, Дурачъ, Голѣма-Кокарджа, Кълъчъ-шерманъ, Завѣтъ, Кара-арнаутъ, Димитрово, Кеманларъ, Малка-Кокарджа, Мумджиларъ, Хюсеинлеръ, Ашикларъ, Муса-баба-теке, Хърсово, Черковна, Юнузъ-абдалъ, Арсланъ, Абдулъ и Кълъчъ; къмъ Шуменската: Насъфчиларъ, Подайва, Голѣмъ-Торсунъ, Малъкъ-Торсунъ, Хебибъ, Кованджиларъ, Кара-Михалъ, Хасанъ-махла и Ясенково.

Чл. 10. Селата и махалитѣ отъ закритата Кесаревска околия се разпредѣлятъ така: къмъ Османпазарската околия: Доброджелари, Ики-евлеръ, Карши-махле, Кокарджа, Семерлери, Софулари, Горно-Мастънлари, Долно-Мастънлари, Срѣдна-махла, Ходжа-махле, Дуванлари (съ Кая-бунаръ), Ереселеръ, Калайджилари, Караселеръ (съ Сеферъ-махле), Кешкекчилери, Кьосе-кьой, (съ Дуранъ-кьой, Ени-махле, Кюллюджа и Ютe-махле), Тоспатлари, Хоранлари, Демирджилери, Джумалѫ-кьой, Еревишъ, Каваклари, Къзларъ-кьой, Тюркеше, Яйла-кьой, Айдънъ, Албалари, Делялъ-кьой, Елезлери, Керемединъ, Кованджиларъ, Куру-Вели-кьой, Османлари, Палазлари, Семисъ-кьой, Софулари, Тюбле, Тюбле-караларъ, Авланъ-кьой, Айдънъ-кьой, Дюлгеръ-махле, Кадъръ-кьой, Кулазлари, Масаллари, Софу-юртъ, Текеджилери, Узунджааланъ, Хаджикьой, Халваджилари, Хамза-кьой, Хасанлари, Хасѫ-кьой, Чели-кьой и Чикръкчилари; къмъ Горноорѣховската: Асеньово, Горско-ново-село, Горски-Сѣновецъ, Джулюница, Байрактаръ-махле, Дреми-кьой, Индже-кьой, Карши-махле, Кехая-махле, Меше-махле, Чокъ-бунаръ, Кесарево, Климентинино, Козлу-бикъ, Орманлий, Хамза-махле, Чешме-махле, Кралъ-бунаръ, Мария-Луизино, Коруджа-еренъ, Пашакьой, Рамъ-кьой, Стражица и Юрюклери; къмъ Поповска: Балабанлари.

Чл. 11. Населенитѣ мѣста отъ закритата Новопазарска околия, освенъ селото Невша, се присъединяватъ къмъ Шуменската околия. Селото Невша преминува къмъ Провадийската околия.

Чл. 12. Селата отъ закритата Новоселска околия се разпредѣлятъ така: къмъ Софийската селска околия: Байлово, Бѣлопопци, Гайтанево, Гюреджия, Голѣма-Раковица, Горни-Богровъ, Яна, Горни-Лозенъ, Долни-Лозенъ, Богданлия, Доганово, Караполци, Долни-Богровъ, Кациляне, Елешница, Желява, Бусманци, Казичене, Кривина, Кремиковци, Войнеговци, Локорско, Макоцево, Мусачево, Негушево, Григорево, Новоселци, Нови-ханъ, Коджаматлиево, Орманлия, Робертово, Осоица, Саранци, Чеканчево, Горна-Малина, Долна-Малина, Сегърлиево, Бухово, Сеславци, Ябланица, Столникъ, Бутунецъ, Челопечане, Негованъ, Чепинци, Потопъ и Чурекъ; къмъ Пирдопската: Горни-Камарци, Долни-Камарци и Стръгелъ.

Чл. 13. Селата и махалитѣ отъ закритата Рупчоска околия се разпредѣлятъ така: къмъ Станимашката околия: Богутево, Дрѣновецъ, Острица, Харделово, Борово, Бѣлица, Ерь-кюпрю, Карамушъ, Върбово, Сливово, Балканъ-махала, Джурково, Дрѣново, Крушово, Лѫкавица, Мънастирь, Среброто, Срѣдна-махала, Четрока, Чуката, Малево, Савтъще, Орѣхово, Павелско, Водата, Грашища, Стойкитѣ, Хвойна, Асанско-селище, Гюндюзица, Прогледъ, Чепеларе, Чукуръ-кьой, Шейтаново, Гела, Горски-долъ, Джуркалица, Заеветѣ, Куковица, Магарджица, Махмутица, Окманица, Соломонъ, Стикълъ, Сулища, Широка-лѫка, Нарѣченъ и Югово; къмъ Пловдивската селска: Брѣзовица, Ситово и Лилково.

Чл. 14. Селата отъ закритата Сейменска околия се разпредѣлятъ така: къмъ Старозагорската околия: Азаплий, Аладаалий, Баба-махле, Шереметъ, Аладжалий, Енекчиево, Бюлюджакъ, Пишмана, Кара-алли, Кара-бунаръ, Караманлий, Гаджалово, Климентиново, Кумъ-дуванджий, Кючукъ-Хасанъ, Кючукъ-Хасанъ-теке, Батканлий, Лефеджий, Любеново, Мусачево, Опанъ, Бѣли-брѣгъ, Рисиманово, Тюркменъ-махле и Узунъ-Хасанъ; къмъ Харманлийската: Сейменъ, Юнузъ-бюкю, Дюдюкчелий, Симеоново, Обруклий, Гюлъ-бунаръ, Сурутъ, Мусаче-теке, Кумъ-кьой, Смавлий, Дрѣново, Кара-пилитъ, Софуларе, Владимирово, Колчуларе, Малко-Юренджикъ, Търново и Акче-Ибрямъ; къмъ Чирпанската: Гурбетито, Саатлари, Акъ-бунаръ, Кюстюкьой, Кара-ачъ, Узунджа и Марийно; къмъ Хасковската: Златица, Гючюрлий и Ресилий.

Чл. 15. Селата Копадина, Реджебъ-махле и Юмрукъ-кая се отцѣпватъ отъ Казълагашката околия и присъединяватъ къмъ Бургазката.

Чл. 16. Селото Хасъ-беглий се отцѣпва отъ Ямболската околия и присъединява къмъ Карнобатската.

Чл. 17. Селата Черенча, Срѣдне и Новоселъ се отцѣпватъ отъ Ескиджумайската околия и присъединяватъ къмъ Шуменската.

Чл. 18. Селата Ефрасъ-кестане, Хасъ-кестане и Ениманхле се отцѣпватъ отъ Ескиджумайската околия и присъединяватъ къмъ Османпазарската.

Чл. 19. Селата Върбица и Гюлеменъ се отцѣпватъ отъ Османпазарската околия и присъединяватъ къмъ Преславската.

Чл. 20. Селото Конакъ се отцѣпва отъ Османпазарската околия и присъединява къмъ Поповската.

Чл. 21. Селата Коджа-дуганъ и Айладънъ се отцѣпватъ отъ Разградската околия и присъединяватъ къмъ Ескиджумайската.

Чл. 22. Селата Чаиръ и Николаево се отцѣпватъ отъ Поповската околия и присъединяватъ къмъ Горноорѣховската.

Чл. 23. Селата Айваджикъ и Сарѫ-гьолъ се отцѣпватъ отъ Пловдивската селска околия и присъединяватъ къмъ Панагюрската.

Чл. 24. Селата Ферезлий, Кавакъ-дере и Яхларе се отцѣпватъ отъ Пловдивската селска околия и присъединяватъ къмъ Пазарджишката.

Чл. 25. Селото Джумая се отцѣпва отъ Панагюрската околия и присъединява къмъ Пазарджишката.

Чл. 26. Селата Полски-Сѣновецъ и Стефанъ-Стамболово се отцѣпватъ отъ Горноорѣховската околия и присъединяватъ къмъ Търновската.

Чл. 27. Селата Долна-Студена и Бурумлий се отцѣпватъ отъ Свищовската околия и присъединяватъ къмъ Бѣленската.

Чл. 28. Селата Орта-кьой и Левски се отцѣпватъ отъ Никополската околия и присъединяватъ къмъ Плѣвенската.

Чл. 29. Селата Авренъ, Казакъ-дере, Сулуджаалѫ, Оручъ-гаази и Сарѫдъръ се отцѣпватъ отъ Провадийската околия и присъединяватъ къмъ Варненската селска.

Чл. 30. Селото Кара-Бурунъ се отцѣпва отъ Провадийската околия и присъединява къмъ Преславската.

Чл. 31. Селото Дългодѣлци (съ махалата Бъзъ-Кърѫ) се отцѣпва отъ Фердинандската околия и присъединява къмъ Ломската.

Чл. 32. Селата Кайбуларъ, Голѣма-Кайнарджа, Топчий, Хъдъръ-челеби, Малъкъ-Караачъ, Краново, Кьосе-Айдънъ и Кютюклий се отцѣпватъ отъ Куртбунарската околия и присъединяватъ къмъ Силистренската.

Чл. 33. Селото Карашъ се отцѣпва отъ Тетевенската околия и присъединява къмъ Луковитската.

Чл. 34. Махалитѣ Селце и Лакарево се отцѣпватъ отъ Севлиевската околия и присъединяватъ къмъ Троянската.

Чл. 35. Селото Юруклери се отцѣпва отъ Ловчанската околия и присъединява къмъ Севлиевската.

Чл. 36. Въ началото на 1902 г. Министерството на вътрешнитѣ работи ще издаде подробенъ списъкъ на населенитѣ мѣста въ царството, разпредѣлени по общини, околии и окръзи споредъ закона за административното дѣление територията на държавата отъ 16 май 1901 г. и настоящия законъ.

ЗАКОНЪ

за въвеждане измѣнения въ административно-територияльнoто дѣление на Царството.

Утвърденъ съ указъ отъ 6 февруарий 1906 г., подъ № 36, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ", брой 30 отъ 8 февруарий с. г.

Чл. 1. Селото Бъркачъ се отцепва отъ Луковитската околия и се присъединява къмъ Плѣвенската.

Чл. 2. Селото Балабанлари се отцепва отъ Арабларската община, Поповска околия и се присъединява къмъ Добродженларската, Османпазарска околия

Чл. 3. Селото Дуплекъ се отцепва отъ Хаджийскомахленската община, Берковска околия, и се присъединява къмъ Пудрийската, Врачанска околия.

Чл. 4. Градътъ Етрополе, ведно съ колибитѣ, които влизатъ въ Етрополската община, се отцепва отъ Пирдопската околия и се присъединява къмъ Орханийската.

Чл. 5. Селата Крушуна и Юруклери се отцепватъ отъ Севлиевската околия и се присъединяватъ къмъ Ловешката.

Чл. 6. Селото Лесичево се отцепва отъ Панагюрската околия и се присъединява къмъ Пазарджишката.

Чл. 7. Селото Каварна, Балчишка околия, се преобръща въ градъ и общината става градска.

Чл. 8. Селото Сеидъ-Ахмедъ, Гяурсуютчушка община, Балчишка околия, се преименува „Раковски".

Чл. 9. Селата Мемишъ-Софуларъ и Дюлгеръ, Яйленска община, Варненска селска околия, се преименуватъ: първото „Приселци", а второто „Круша".

Чл. 10. Селото Кьопеклий, Провадийска околия, се преименова „Градинарово" и общината — „Градинаровска".

Чл. 11. Селото Кара-Мустафаларе, Пловдивска селска околия, се преименува „Любенъ" и общината — „Любенска".

Чл. 12. Селото Анасчикъ, Аккадънларска община, Силистренска околия, се преименува „Черковно".

Чл. 13. Селото Кузгунъ, Виськьойска община, Тутраканска околия, се преименува „Антимово"

Чл. 14. Селото Шереметъ, Аладалийска община, Старозагорска околия, се преименува „Столѣтово".

Чл. 15. Селото Кара-Хасанъ, Горноорѣховска околия, се преименува „Лозенъ" и общината — Лозенска".

Чл. 16. Селото Сейди-кьой, Горноорѣховска околия, се преименува „Виноградъ" и общината — „Виноградска".

РЕШЕНИЕ

за одобрение III-то постановление на Министерския съвет ъ, взето въ заседанието му отъ 22 февруарий 1920 г., протоколъ № 37.

Прието презъ втората извънредна сесия на XIX-то Обикновено народно събрание.

Одобрява се III-то постановление на Министерския съветъ отъ 22 февруарий 1920 г., протоколъ № 37, относно ново административно дѣление на Струмишката область и Сѣверна Тракия споредъ както следва:

1. Да се закриятъ досегашнитѣ Струмишки, Гюмюрджински и Одрински окрѫзи, а вмѣсто тѣхъ да се създадатъ три нови окрѫзи съ сѣдалище въ градоветѣ: Петричъ, Пашмаклѫ и Мастънлѫ; последниятъ градъ освенъ това става и центъръ на останалата у насъ часть отъ Гюмюрджинската околия, която се прѣименува на Мастънлийска.

Тия три окрѫзи ще носятъ наименованията на окрѫжнитѣ градове, а именно: Петрички, Пашмаклийски и Мастанлийски.

2. Петричкиятъ окрѫгъ да се състои отъ петь околии, а именно: Петричка, Горно-Джумайска, Мелнишка,[1]) Мехомийска[2]) и Неврокопска.

3. Пашмаклийскиятъ окрѫгъ да се състои отъ три околии, а именно: Пашмаклийска, Дарѫ-Деренска и Дьовленска, които се отцѣпватъ отъ Пловдивския окрѫгъ, за да се присъедини къмъ Пашмаклийския окрѫгъ.

4. Мастънлийскиятъ окрѫгъ да се състои отъ четири околии, а именно: Егри-Деренска, Ортакьойска, Кушу-Кавашка и останалата часть отъ Гюмюрджинска околия съ сѣдалище въ Мастънлий,[3]) която се преименува Мастънлийска.

5. Останалитѣ отъ закрития Одрински окрѫгъ околии Свиленградска и Кърджалийска[4]) да се присъедини къмъ Старо-Загорския окрѫгъ.

6. Остатъцитѣ отъ Гюмюрджинска и другитѣ околии отъ откъснатата южна Тракия се присъединяватъ къмъ съответнитѣ граничащи околии Дарѫ-Деренска, Кошукавашка, Ортакьойска, Мастънлийска и Егри-Деренска, което по-подробно да се изброи въ указа за разпредѣлението на тия земи.

---

[1]) Сега Св. Враческа.

[2]) Сега Разложка.

[3]) По липса на помѣщения за сега сѣдалището е установено въ гр. Кърджали.

[4]) Презъ 1925 г. тази околия се прехвърли съ законъ къмъ Мастънлийски окрѫгъ.

ЗАКОНЪ

за образуване особена община отъ заселището при рѣка Девня.

Утвърденъ съ указъ № 31 отъ 3 февруарий 1906 г., обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ", брой 29 отъ 7 февруарий с. г.

Членъ единственъ. Населеното мѣсто, което се намира при изверитѣ на р. Девня и по нейното течение на долу и въ което има кѫщи, воденици, тепавици, фабрики и други строения, се отдѣля отъ с. Девня и образува отдѣлно село и самостоятелна община, подъ название „Рѣка-Девня"

ЗАКОНЪ

за измѣнение закона за образуване особена община отъ заселището при рѣка Девня.

Утвърденъ съ указъ № 126 отъ 4 мартъ 1921 г., обнародванъ въ брой 288 на „Държавенъ вестникъ" отъ 25 мартъ 1921 г.

Членъ единственъ. Думитѣ „и самостоятелна община подъ название „Рѣка-Девня" се заличаватъ и замѣнятъ съ думитѣ: „което се присъединява къмъ състава на Девненската община, а центъра на общината отъ с. Девня се премѣства въ с. Рѣка-Девня подъ название Девненска селска община"

ЗАКОНЪ

за образуване на отдѣлно землище и община отъ махалата „Горна махала" на с. Брѣгово, Хасковска околия, подъ название с. „Родопи", а община — „Родопска".

Утвърденъ съ указъ № 789 отъ 5 ноемврий 1921 г., обнародванъ въ брой 191 на „Държавенъ вестникъ" отъ 24 ноемврий 1921 г.

Членъ единственъ. Махалата „Горна-Махала" часть отъ с. Брѣгово, Хасковска околия, се отцѣпва отъ с. Брѣгово и образува самостоятелно заселище и община подъ название село „Родопи", а община — „Родопска".

ЗАКОНЪ

за образуване отдѣлно заселище отъ населената съ бѣжанци мѣстность „Мандрата" при с. Якезли, Бургазка околия, подъ название с. Константиново.

Утвърденъ съ указъ № 34 отъ 15 януарий 1922 г., обнародванъ въ брой 246 на „Държавенъ вестникъ" отъ 2 февруарий 1922 г.

Членъ единственъ. Населената съ бѣжанци мѣстность „Мандрата" при село Якезли, Бургазка околия, се отдѣли отъ село Якезли и образува самостоятелно землище, подъ название с. Константиново, което влиза въ състава на Якезлийската община.

ЗАКОНЪ

за премѣстване центъра на Тетевенската околия отъ Тетевенъ въ Ябланица и преименуването на „Ябланска околия".

Утвърденъ съ указъ № 39 отъ 16 януарий 1922 г., обнародванъ въ брой 236 на „Държавенъ вестникъ" отъ 20 януарий 1922 г.

Членъ единственъ. Досегашниятъ центъръ на Тетевенска околия се премѣства отъ Тетевенъ въ Ябланица, като самата околия се преименува въ „Ябланска околия"

ЗАКОНЪ

за отцепване с. Дековъ отъ Никополска околия и селата Царь-Асѣново, Осиково, Юренджикъ и Горско Абланово отъ Бѣленската къмъ Поповска околия.

Утвърденъ съ указъ № 193 отъ 31 мартъ 1922 г., обнародванъ въ брой 25 на „Държавенъ вестникъ" отъ 4 май 1922 г.

Членъ единственъ. Разрешава се селото Дековъ да премине въ административно и съдебно отношение отъ Никополската околия къмъ Свищовската околия, а с. с. Царь Асѣново, Осиково, Юренджикъ и Горско-Абланово отъ Бѣленската къмъ Поповската околия.

ЗАКОНЪ

за въвеждане измѣнение въ административно териториалното дѣление на Царството.

Приетъ презъ третата редовна сесия на XIX-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 798 отъ 31 декемврий 1922 г. и обнародванъ въ брой 223 на „Държ. вестникъ" отъ 3 януарий 1923 г.

Чл. 1. Закритиятъ съ законъ за административно дѣление на територията на държавата отъ 17 май 1901 г., Хасковски окръгъ, състоящъ се отъ околиитѣ: Борисовградска, Хасковска и Харманлийска се възстановява.

Чл. 2. Присъединенитѣ къмъ Старозагорския окръгъ населени мѣста отъ бившия Одрински окръгъ, Свиленградска околия, както и Кърджалийска околия се присъединяватъ къмъ Хасковкия окръгъ.

Селата: Брѣстъ, Марийно, Черноконево и Раднево се прехвърлятъ отъ Чирпанска околия въ Хасковска околия, а село Крушево — отъ Чирпанска околия въ Борисовградска околия.

ЗАКОНЪ

за отцепване на с. с. Николаево и Асѣново отъ Горноорѣховската околия и на с с. Кубадънъ и Чучуръ-Кѫшла отъ Разградската и присъединяването имъ къмъ Ескиджумайската околия въ всѣко отношение и за преименуване нѣкои села.

Приетъ презъ третата редовна сесия на XIX-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 192 отъ 20 априлъ 1923 г. и обнародванъ въ притурката къмъ брой 15 на „Държавенъ вестникъ" отъ 21 априлъ 1923 г.

Членъ единственъ. Селата Николаево и Асѣново се отцепватъ отъ Горноорѣховската околия и се присъединяватъ къмъ Поповската околия, с. с. Кубадънъ и Чукуръ-Кѫшла се отцепватъ отъ Разградската околия, и се присъединяватъ къмъ Ескиджумайската околия, както въ административно, въ съдебно и въ всѣко отношение, като с. Чукуръ-Кѫшла се преименува на село Монастирци.

Село Стърница отъ Пашмаклийска околия се прехвърля къмъ Егридеренска околия и влиза въ Давудовската община.

С. с. Голѣмо Асѣново и Малко Асѣново отъ Старозаторската къмъ Хасковската околия.

С. Кричимъ отъ Пещерската околия къмъ Пловдивската селска околия.

Преименуватъ се следнитѣ села:

I. Ескиджумайска околия:

Село Акъ-Мехмедъ на село Подгорица.
Село Окчуларъ на село Здравецъ.
Село Евашево на село Василъ Левски.
Село Казъна теке на село Момино.
Село Балукусу на село Драгановецъ.
Село Чорбанъ-дере на село Овчарово.

II. Поповска околия:

Село Мехмеди на село Звезда.

III. Отъ Османпазарска околия:

Село Тоспатларъ на село Росица.
Село Кешкекчиларъ на село Изворъ.

IV. Отъ Шуменската околия:

Махалата Карабашъ-махлеси се отцепва отъ село Синебиръ и образува отдѣлно село подъ название с. Омарчево.

V. Ловчанската околия:

Село Юруклери се преименува на село Надежда и общината се преименува Надежденска селска община.

VI. Отъ Свищовската околия:

Село Хаджимуса се преименува на село Морава.

ЗАКОНЪ

за преобръщане Казжлагашката селска община въ градска, за прехвърляне Асѣновска и Николаевска селски общини къмъ Горно-Орѣховска околия и за промѣняване имената на нѣкои населени мѣста въ Царството.

Приетъ презъ втората редовна сесия на XXI-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 86 отъ 13 мартъ 1925 г. и обнародванъ въ брой 287 на „Държавенъ вестникъ" отъ 26 мартъ 1925 г.

Чл. 1. Селото Казжл-Агачъ, Казжлагашка околия, Бургазки окржгъ, се преобръща въ градъ подъ името Елхово, общината отъ селска се преобръща въ градска подъ название Елховска, а околията — отъ Казжлагашка въ Елховска.

Чл. 2. Асѣновска и Николаевска селски общини отъ Поповска околия, Шуменски окржгъ, се прехвърлятъ къмъ Горноорѣховска околия, Търновски окржгъ.

Чл. 3. Промѣняватъ се имената на следнитѣ населени мѣста въ Царството: с. Каменецъ въ Раковски (Хасковска околия); с. Караджиларе въ Сърнево (Карнобатска околия); с. Янжкъ-Балабанлий въ Аспарухово (Карнобатска околия); с. Дере-кьой въ Воденъ (Казжлагашка околия); с. Бѣлово въ Земенъ (Радомирска околия); с. Левуново въ Делчево (Мелнишка околия); гр. Мехомия въ Разлогъ, а околията — отъ Мехомийска въ Разлошка; с. Долни-биволъ въ Василево (Ловешка околия); с. Абоба въ Плисковъ (Шуменска околия).

Съобразно горнитѣ измѣнения въ названията на населенитѣ мѣста промѣнятъ се и названията на съответнитѣ общини.

ЗАКОНЪ

за въвеждане измѣнение на административното дѣление територията на Царството.

Приетъ презъ втората редовна сесия на XXI-то Обикновено народно събрание, утвърденъ съ указъ № 364 отъ 16 юлий 1925 г. и обнародванъ въ брой 98 на „Държавенъ вестникъ" отъ 31 юлий 1925 г.

Чл. 1. Открива се закритата презъ 1901 г. Ихтиманска околия съ сѣдалище гр. Ихтиманъ, въ която влизатъ:

а) отъ Самоковската околия, общинитѣ: Чамшадиново, Хаджи-Амза, Таджиларъ, Стамболово, Калиларъ, Караларъ, Живково, Горна-Василица, Долна-Василица, Бѣлица, гр. Ихтиманъ, Вакарелъ, Чамджасъ, Чукурово, Костенецъ, Бърдо, Кутрахци, Богдановци, Поповци, Кованлъкъ, Крушовица, Кисибирци, Очуша, Долна-Баня и гара Костенецъ-Баня;

б) отъ Панагюрска околия общината: Мухово;

в) отъ Пазарджишка околия общинитѣ: Голакъ и Сѫртъ-Харманъ.

Чл. 2. Открива се закритата презъ 1901 г. Брѣзнишка околия, съ сѣдалище гр. Брѣзникъ, въ която влизатъ общинитѣ:

а) отъ Трънска околия: гр. Брѣзникъ, Бабица, Красава, Конска, Режанци, Бегуновци, Кошарево и Банишора;

б) отъ Радомирска околия: Велковци, Мещица, безъ село Зидарци, Ноевци и Расникъ. Село Зидарци съ с. Ярджиловци образуватъ самостоятелна община — Ярджиловска — въ Радомирска околия;

в) отъ Софийска селска околия: Златуша и с. Ракита отъ Гургулятска община, като с. Ракита се придава къмъ Брѣзнишка община.

Чл. 3. Отъ Софийска селска околия се образува нова околия — Новоселска, съ сѣдалище с. Новоселци, въ която влизатъ общинитѣ:

Новоселци, Саранци, Осойца, Негушево, Столникъ, Елешница, Потопъ, Чурекъ, Желява, Бухово, Горни-Богровъ, Долни-Богровъ, Мусачево, Горня-Малина, Сегърлиево, Коджаматлиево, Бѣлопопци, Макоцево, Байлово, Гайтанево, Голѣма-Раковица, Гюреджия, Доганово, Орманлия, Робертово, Нови-Ханъ, Кривина, Казичени и Бусманци.

Чл. 4. Въ Русенски окрѫгъ се откриватъ нови околии Кеманларска, съ седалище с. Кеманларъ, и Балбунарска, съ седалище с. Балбунаръ.

1. Въ Кеманларска околия влизатъ общинитѣ:

а) отъ Разградска околия: Завѣтъ, Абдулъ, Хърсово, Юнузъ-Абдалъ, Дурачъ, Голѣма-Кокарджа, Малка-Кокарджа, Мумджиларъ, Кадъръ, Юклий, Арсланъ, и Кеманларъ;

б) отъ Шуменска околия: Подайва, Хебибъ, Кара-Михалъ и Кованджиларъ.

2. Въ Балбунарска околия влизатъ общинитѣ:

а) отъ. Русенска селска: Балбунаръ, Балбунаръ-Ендже, Караачъ, Юнузларъ, Шереметъ-кьой, Кара-Коджаларъ, Джефелеръ, Къшла-кьой, Настрадънъ, Юперъ, Сѫрталанъ-Хасъ, Черешово, Тетово, Бейаланъ, Глоджово и Юруклеръ;

б) отъ Разградска околия: Узундже-Аланъ и Гюзелдже-Аланъ.

Чл. 5. Отъ Шуменска околия се образува нова околия — Новопазарска, съ седалище гр. Нови-Пазаръ, въ която влизатъ общинитѣ:

Плисковъ, Бешъ-Тепе, Войвода, Гьочере, Яйла, Писарево, Гюллеръ, Дживенъ, Енево, Кайкѫ, Каспичанъ, Ко-

совча, Марковча, Махмузлий, Могила, Мурадаларъ, градъ Нови-Пазаръ, Памукчий, Сенебиръ, Хърсово, Чанакчий и селата: Текеръ, Суютлю и Дувруклу, като първитѣ две се присъединяватъ къмъ общината Плисковъ, а последното къмъ община Войвода; селата Шумна-бохчаларъ и Силистра-бохчаларъ отъ община Шарви се присъединяватъ къмъ община Махмузлий.

Чл. 6. Отъ Бургаската селска околия се образува нова околия — Карабунарска, съ седалище с. Кара бунаръ, въ която влизатъ общинитѣ:

а) отъ Бургаската селска околия: Карабунаръ, Дюлево, Бей-махле, Курудере, Орханкьой, Шабанкъра, Кирилъ, Драка, Дервенъ-Дере, Биюкъ-бунаръ, Копадина, Сливово, Тагаръ-кьой, Факия, Казъклисе, Мадлешъ, Долно-Алмалий, Коджа-букъ, Българско-Алагюнъ, Кръкчалъ.

Чл. 7. Бургаската околия се раздѣля на Бургаска градска и селска. Въ Бургаската градска влизатъ гр. Бургасъ, а въ Бургаската селска — всички общини, които невлизатъ въ новооткрита — Карабунарска околия.

Чл. 8. Хасковска околия се раздѣля на две — Хасковска градска и Хасковска селска. Въ градската влиза гр. Хасково, а селата отъ сегашната околия съставляватъ Хасковска селска околия.

Чл. 9. Общината Ходжамаръ се отцепва отъ Анхиалска околия и се присъединява къмъ Бургаска селска околия.

Чл. 10. Общината Ичера се отцепва отъ Котелска околия и присъединява къмъ Сливенска.

Чл. 11. Общината Сарънлъ-Ени-Кьой се отцепва отъ Елховска околия и присъединява къмъ Ямболска.

Чл. 12. Общината Тича се отцепва отъ Османпазарска околия и се присъединява къмъ Котленска околия.

Чл. 13. Селото Рѣка-Девня се отцепва отъ Провадийска околия и се присъединява къмъ Варненска селска, като образува самостоятелна община.

Чл. 14. Общинитѣ: Долно-Церовене и Липенъ се отцепватъ отъ Фердинандска околия и присъединяватъ: първата къмъ Ломска, а втората — къмъ Врачанска околия.

Общинитѣ: Чипоровци и Влашко-село се отцепватъ отъ Берковска околия и присъединяватъ къмъ Фердинандска.

Чл. 15. Селото Войници, Царь-Петровска община, се отцепва отъ Кулска околия и присъединява къмъ Видинска, като се придава къмъ Буковецка община.

Чл. 16. Общинитѣ: Исмаилеръ и Кючукъ-Виранъ безъ селата въ последната: Алфатларъ-Дурабейлеръ, Мъкмълъ, Менекше, Факри-бунаръ, съ махалитѣ около тѣхъ, се от-

цепватъ отъ Егридеренската околия и присъединяватъ: първата къмъ Кърджалийска, а втората къмъ Мъстанлийска околия.

Изброенитѣ по-горе села отъ Кючуквиранската община образуватъ нова община Афлатларъ, която остава въ Егри-деренска околия.

Чл. 17. Общинитѣ: Кирково и Терзи-юренъ се отцепватъ отъ Мастънлийска околия и присъединяватъ: първата къмъ Дарждеренска околия, а втората къмъ Кошукавашка.

Чл. 18. Общинитѣ: Чорбаджиларъ и селата отъ Гьоквиранска община: Аладънъ-Кьой, Орхамурли, Сюлюмъ, съ махалитѣ около тѣхъ, се отцепватъ отъ Кошукавашка околия и присъединяватъ къмъ Мастънлийска.

Изброенитѣ села съ махалитѣ къмъ тѣхъ, отъ Гьоквиранска община се присъединява къмъ Мастънлийска община.

Чл. 19. Общината: Махмудли, къмъ която се придаватъ отъ Адайска община, Кушукавашка околия, селата: Козлуджа и Ай-Колакъ, се отцепва отъ Ортакьойска околия и присъединява къмъ Харманлийска.

Чл. 20. Общинитѣ: Кара-Агачъ и Широка-лъка се отцепватъ отъ Станимашка околия и присъединяватъ: първата къмъ Пловдивска селска, а втората къмъ Дьовленска околия.

Чл. 21. Общината Сарж-гьолъ се отцепва отъ Панагюрска околия и присъединява къмъ Т.-Пазарджишка.

Чл. 22. Общинитѣ: Петково и Суюджукъ се отцепватъ отъ Пашмаклийска околия и присъединяватъ къмъ Егридеренска.

Чл. 23. Общинитѣ: Маданъ и Акъ-бунаръ се отцепватъ отъ Дарждеренска околия и присъединяватъ: първата къмъ Пашмаклийска, а втората къмъ Егридеренска околия.

Чл. 24. Общината Голѣма-Брѣсница се отцепва отъ Ябланска околия и присъединява къмъ Луковитска.

Чл. 25. Селото Малко-Малово отъ Голѣмомаловската община се отцепва отъ Царибродска околия и присъединява къмъ Софийска селска, като се придава къмъ Църклевска община.

Чл. 26. Общинитѣ Явузъ-дере, Каялж-дере и Свѣтлина се отцепватъ отъ Новозагорска околия и присъединяватъ къмъ Елховска.

Чл. 27. Общината Капиново отъ Еленска околия се отцепва отъ нея и се присъединява къмъ Търновска околия.

Чл. 28. Общинитѣ: Тополово и Новаково се отцепватъ отъ Борисоградска околия и присъединяватъ къмъ Станимашката.

Селото Тополово, за отличие отъ досегашното село съ сѫщото наименование отъ Станимашка околия, се преименува „Малко Тополово“.

Чл. 29. Отцепва се Кърджалийската околия отъ Хасковски окрѫгъ и присъединява къмъ Мастънлийския, безъ общинитѣ: Бей-кьой и Дуракъ-кьой, които общини отъ Кърджалийската околия се присъединяватъ къмъ Хасковската околия.

Чл. 30. Общинитѣ Брѣстъ, Черноконьово, Голѣмо-Асѣново и Малко-Асѣново се отцепватъ отъ Хасковска околия, като първитѣ две се присъединяватъ къмъ Чирпанска околия, а другитѣ — къмъ Старозагорската.

Чл. 31. Общинитѣ: Изворово, Орѣхово, Кирилово, Момково, Любимецъ, Лозенъ, Сива-рѣка, Малко Градище и с. Крушево — Хлѣбовска община, се отцепватъ отъ Харманлийската околия и се присъединяватъ: общинитѣ къмъ Свиленградска, а с. Крушево къмъ Елховска околия, като се придава къмъ Каваклийска община.

Чл. 32. Общината Кавлаклари и махалитѣ: Тестеджикьой и Демиръ-кьой отъ Яйлакьойска община се отцепватъ отъ Османпазарска околия и присъединяватъ къмъ Горноорѣховска, като поменатитѣ махали се придаватъ къмъ Климентинската община.

Чл. 33. Селата: Драгановецъ — Драгановска община и Махмудово — Карлѫкьойска община, се отцепватъ отъ Ески-Джумайска околия и присъединяватъ къмъ Преславска, като с. Драгановецъ се придава къмъ Кара-Демирска, а Махмудово къмъ Кириловска община. Селата отъ бившата Драгановска община: Търновца, Чаушево и Ямла обрауватъ заедно община Чаушево, като оставатъ въ Ескиджумайска околия.

Чл. 34. Селата: Съединение, Кара-Кашлѫ-Явашево, Омарче, Даутларъ и Кайкѫларъ се отцепватъ отъ Ески-Джумайската община и образуватъ отдѣлни такива: първитѣ три заедно — община Кара-Кашлѫ, а останалитѣ — община Даутларъ.

Чл. 35. Общинитѣ: Вехтово, Марашъ и Злокучене се отцепватъ отъ Прѣславска околия и присъединяватъ къмъ Шуменска околия.

Чл. 36. Досегашната Ябланска околия, се преименува въ Тетененска, съ сѣдалище гр. Тетевенъ.

Чл. 37. Сѣдалището на Мелнишката околия се премѣства въ Св. Врачъ, като околията се преименува Св. Враческа.

Чл. 38. Сѣдалище на Царибродската околия се опредѣля с. Годечъ. Общинитѣ Гинци и Бракьовци се отцепватъ отъ Софийска околия и присъединяватъ къмъ Годечка околия.

Чл. 39. Настоящия законъ влиза въ сила отъ 1 августъ 1925 г. и отмѣнява всички закони, които му противоречатъ.

СЪДЪРЖАНИЕ

	членове	стр.
1. Законъ за администрацията и полицията	**1— 95**	**3— 46**
Отдѣлъ I. Администрация	**1— 35**	3
Управление на окржзитѣ и околиитѣ		3
Глава I. Общи положения	1— 3	
II. Окржжни управления	4— 16	3
III. Канцелария на окржжното управление	17— 20	5
IV. Околийски управления	21— 31	6
V. Канцелария на околийското управление	32— 35	7
Отдѣлъ II. Полиция		
Глава I. Организация на полицейскитѣ учреждения	**36— 43**	7
II. Длъжность на държавната полиция	**44— 73**	9
Книга втора отъ закона за углавното сждопроизводство, за предварителното следствие		13
Нарушения по които се издаватъ наказателни заповѣди		34
а) по наказателния законъ		34
б) по закона за праздницитѣ и недѣлната почивка		39
За реда на обжалване наказателнитѣ заповѣди		39
Глава III. Преминаване службата на полицейскитѣ служители	74— 91	41
А. Условия и начинъ за назначаването имъ	74— 84	41
Б. Права и длъжности	85— 91	43
Глава IV. Полицейски училища	92— 93	45
„ V. Преходни разпореждания	94— 95	45
Задължително		46
2. Законъ за полицията въ селскитѣ общини	**1—212**	**47— 88**
Глава I. Общи положения	1— 7	47
II. Органи на полицията	8	48
Дѣлъ I. Общински стражари	9— 26	49
За полската стража		53
Дѣлъ II. Горски стражари и пазачи на едъръ добитъкъ (говедари)	27— 35	54
За горската стража		55

	членове	стр.
Дѣлъ III. Нощна стража	36— 52	56
Глава III. Обществена безопастность, редъ и благочиние	53— 95	59
IV. Обществена хигиена	96—123	74
V. Надзоръ върху добитъка и тържищата	124—148	80
VI. Отмѣна	149—198	88
VII. Констатиране нарушенията и преследване нарушителитѣ	199—210	93
Особени разпореждания	211—212	95
Образци		96— 98
3. Законъ за изтрѣбление на разбойничеството	1— 15	99—100
4. Законъ за гарантиране свободата на събранията		101
5. Законъ за училищата и дружествата	1— 8	103—104
6. Законъ за взривнитѣ вещества и оржжията	1—103	105—124
Общи наредби	1— 3	105
Дѣлъ I. Взривни вещества	4— 61	105
Глава I. Фабрикуване	4— 61	105
II. Устройство на фибрикитѣ за взривни вещества	17— 28	108
III. Опаковане и пазене взривнитѣ вещества	29— 35	111
IV. Внасяне и изнасяне на взривнитѣ вещества	36— 41	112
V. Пренасяне на взривнитѣ вещества	42	113
VI. Търгуване и употрѣбяване на взривнитѣ вещества	43— 49	114
VII. Фабрикуване на патрони	50— 61	115
Дѣлъ II. Оржжия	62— 98	117
Глава VIII. Фабрикуване и търгуване	62— 68	117
IX. За надзора върху фабрикитѣ за взривни вещества и оржжия	69— 75	118
X. Носене оржжие	76— 85	119
XI. Наказателни разпореждания	86— 98	120
XII. Преходни разпореждания	99—103	122
Приложение: Таблица за химикалитѣ		124
7. Законъ за фабрикацията, вноса и износа на военни материали	1— 8	125—129
8. Законъ за обезоржжаване населението въ България, съгласно Ньойския договоръ	1— 5	131—132
9. Законъ за задграничнитѣ паспорти и билети	1— 24	133—138
10. Законъ за емиграцията	1— 49	139—147
Глава I. Общо положение	1— 7	139
II. Емиграционни агенции	8— 16	140

			стр.
Глава III.	Задължения на агенциитѣ къмъ емигрантитѣ	17— 30	142
IV.	Бюро за емиграцията	31— 33	144
V.	Емигарационенъ фондъ	34— 37	145
VI.	Наказателни разпореждания	38— 47	145
VII.	Преходни разпореждания	48— 49	147
11. Законъ за заселване бѣжанцитѣ и обезпечаване поминъка имъ		1— 36	149—161
12. Законъ за селско-стопанско настаняване бѣжанцитѣ чрезъ срѣдствата на заеми, отпуснатъ съ съгласието на обществото на народитѣ		1— 83	163—181
Глава I.	Общи положения	1— 9	163
II.	Организация на службата по наставане бѣжанцитѣ	10— 24	165
III.	Изразходване на заема	25— 31	168
IV.	Настаняване на бѣжанцитѣ	32— 65	170
V.	Отчетность	66— 71	178
VI.	Наказателни разпореждания	72— 80	180
VII.	Преходни разпореждания	81— 83	181
13. Извлѣчение отъ закона за измѣнение и допълнение на нѣкои отъ такситѣ и бериитѣ, както и за нови такива, събрани въ приходъ на държавното съкровище, съгласно съ законитѣ по разнитѣ ведомства			183
14. Законъ за административното дѣление територията на държавата презъ 1901 г.		1— 21	185—188
15. Законъ за разпредѣление населенитѣ мѣста отъ закрититѣ околии и за прехвърляне села отъ едни околии въ други презъ 1901 г.		1— 36	189—194
16. Законъ за въвеждане измѣнения въ административно територияльно дѣление на царството презъ 1906 г.		1— 16	195
17. Решение за образуването на Мастанлийския, Пашмаклийския и Петричкия окржзи отъ 1920 г.			196
18. Законъ за образуване особена община при рѣка Девня отъ 1906 г.			197
19. Законъ за измѣнение закона за образуване особена община отъ заселището при рѣка Девня отъ 1921 г.			197

членове

20. **Законъ за образуване на отдѣлно землище и община отъ махалата „Горня махала“ на с. Брегово, Хасковска околия, подъ название с. „Родопи“, а общината „Родопска“ отъ 1921 г.** 197

21. Законъ за образуване отдѣлно заселище отъ заселената съ бѣжанци мѣстность „Мандрата“ при с. Якезли, Бургазка околия, подъ название с. Константиново 197

22. Законъ за премѣстване центъра на Тетевенска околия отъ Тетевенъ въ Ябланица и преименуването на „Ябланска околия“. 198

23. Законъ за отцепване с. Дяковъ отъ Никополска околия и селата Царь-Асѣново, Осиково, Юренджикъ и Горско Абланово отъ Бѣленска къмъ Поповската околия 198

24. Законъ за въвеждане измѣнение въ административно територияльното дѣление на Царството отъ 1922 г. 198

25. Законъ за отцепване на с. с. Николаево и Асѣново отъ Горноорѣховската околия и пр. презъ 1923 г. 199

26. Законъ за преобръщане Казълагашката селска община въ градска и за прехвърляне Асѣновска и Николаевска община къмъ Горноорѣховската околия презъ 1925 г. 200

27. **Законъ за въвеждане измѣнение на административното дѣление територията на Царството презъ 1925 г.** 200

28. Съдържание 205

ПОПРАВКИ.

На стр. 34 последниятъ редъ да се чете така: „глоба отъ 100 до 1000 л.“, вмѣсто: „глоба до 1000 л.“

На стр. 118 въ втория редъ на заглавието на глава IX думата „като“ да се чете „както“